

ΤΑ ΤΟΥ
ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ
ΠΕΡΙ ΤΟΥ
ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ
ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ.

ΚΑΙ Ἡ ΤΟΥ
ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ
ΑΠΟΛΟΓΙΑ.

XENOPHONTIS
DE
SOCRATE
COMMENTARIJ;
ITEM
SOCRATIS
APOLOGIA.

IN HAC EDITIONE EMENDATIONES NONNULLAE
IN IMA PAGINA PROPONUNTUR.

GLASGUAE:
IN AEDIBUS ACADEMICIS
EXCUEBANT ROBERTUS ET ANDREAS FOULIS
ACADEMIAE TYPOGRAPHI
MDCCLXI.

B L

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ
ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΩΝ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

XENOPHONTIS
MEMORABILIMUM
LIBER PRIMUS.

2

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ
ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Κ Ε Φ. α'.

ΠΟΛΛΑΚΙΣ ἐθαύμασα, τίσι ποτὲ
λόγοις Ἀθηναίους ἐπεισαν οἱ γραφάμενοι
Σωκράτην, ὥς ἄξιός εἴη θανάτου τῇ πό-
λει. ἡ μὲν γὰρ γραφή κατ' αὐτῷ τοιαύδε
τις ἦν. Ἀδικεῖ Σωκράτης, ὅς μὲν ἡ πόλις
νομίζει θεός, ὃ νομίζων, ἕτερα δὲ καινὰ
δαιμόνια εἰσφέρων· ἀδικεῖ δὲ, καὶ τὸς νέους
διαφθείρων. Πρῶτον μὲν ὅν, ὥς ὃκ ἐνό-
μιζεν, ὅς ἡ πόλις νομίζει θεός, ποίῳ ποτ'
ἐχρήσαντο τεκμηρίῳ; θύων τε γὰρ φανε-
ρὸς ἦν, πολλάκις μὲν οἴκοι, πολλάκις δὲ
ἐπὶ τῶν κοινῶν τῆς πόλεως βωμῶν· καὶ
μαντικῇ χρώμενος ὃκ ἀφανὴς ἦν. διετε-
θρύλλητο γὰρ, ὥς φαίη Σωκράτης, τὸ
δαιμόνιον ἑαυτῷ σημαίνειν· ὅθεν δὴ καὶ

4 ΞΕΝΟΦ. Ι. Ι.

μάλιστα μοι δοκῶσιν αὐτὸν αἰτιάσασθαι
 καινὰ δαιμόνια εἰσφέρειν. Ὁ δὲ ὕδεν και-
 νότερον εἰσέφερε τῶν ἄλλων, ὅσοι μαντι-
 κὴν νομίζοντες, οἰωνοῖς τε χρῶνται καὶ φή-
 μαις καὶ συμβόλοις καὶ θυσίαις· ἔτοίτε γὰρ
 ὑπολαμβάνουσιν, οὐ τὰς ὀρνίθας, ὕδὲ τὰς
 ἀπαντῶντας εἰδέναι τὰ συμφέροντα τοῖς
 μαντευομένοις, ἀλλὰ τὰς θεὰς διὰ τέτων
 αὐτὰ σημαίνειν· καὶ κεῖνος ἔτως ἐνόμιζεν.
 Ἀλλ' οἱ μὲν πλείους φασὶν ὑπὸ τε τῶν
 ὀρνίθων καὶ τῶν ἀπαντῶντων ἀποτρέπε-
 σθαι τε καὶ προτρέπεσθαι. Σωκράτης δ'
 ὥσπερ ἐγίγνωσκεν, ἔτως ἔλεγε. τὸ δαι-
 μόμιον γὰρ ἔφη σημαίνειν, καὶ πολλοῖς τῶν
 ζυγόντων προηγόρευε, τὰ μὲν ποιεῖν, τὰ
 δὲ μὴ ποιεῖν, ὡς τὰ δαιμόνια προσημαί-
 νοιτος. καὶ τοῖς μὲν πειθομένοις αὐτῷ συνέ-
 φερε, τοῖς δὲ μὴ πειθομένοις μετέμελε.
 Καίτοι τίς ἂν ὁμολογήσειεν αὐτὸν βέ-
 λεσθαι μήτ' ἡλίθιον, μήτ' ἀλαζόνα, φαί-
 νεσθαι τοῖς συνῶσιν; ἐδόκει δ' ἂν ἀμφοτέρως

ταῦτα, εἰ προαγορεύων ὡς ὑπὸ θεῶ φα-
 νόμενα, ἢ ψευδόμενος ἐφαίνετο. δῆλον ἔν,
 ὅτι ἔκ ἂν προέλεγεν εἰ μὴ ἐπίστευεν ἀλη-
 θεύσειν. ταῦτα δὲ τίς ἂν ἄλλω πιστεύ-
 σαιεν ἢ θεῶ; πιστεύων δὲ θεοῖς, πῶς ἔκ εἶ-
 σ ναι θεὸς ἐνόμιζεν; Ἀλλὰ μὴν ἐποίει καὶ
 τάδε πρὸς τὸς ἐπιτηδεύς. τὰ μὲν γὰρ
 ἀναγκαῖα συνέβλεψε καὶ πράττειν, ὡς
 ἐνόμιζον ἄρισ' ἂν πραχθῆναι· περὶ δὲ τῶν
 ἀδήλων, ὅπως ἂν ἀποβήτοιο, μαντευσ-
 τ μέεις ἐπεμπεν, εἰ ποιήεα. Καὶ τὸς μέλ-
 λοντας οἴκας τε καὶ πόλεις καλῶς οἰκί-
 ζειν, μαντικῆς ἔφη προσδεῖσθαι. τεκτονι-
 κὸν μὲν γάρ, ἢ χαλκευτικὸν, ἢ γεωργι-
 κὸν, ἢ ἀνθρώπων ἀρχικὸν, ἢ τῶν τοιούτων
 ἔργων ἐξεταστικὸν, ἢ λογιστικὸν, ἢ οἰκονο-
 μικὸν, ἢ στρατηγικὸν γενέσθαι, πάντα τὰ
 τοιαῦτα μαθήματα, καὶ ἀνθρώπου γνώμη
 αἰρετέα ἐνόμιζεν εἶναι. Τὰ δὲ μέγιστα
 τῶν ἐν τέτοις, ἔφη, τὸς θεὸς ἑαυτοῖς κα-
 ταλείπεσθαι, ὧν ἕδεν δῆλον εἶναι τοῖς

ἀνθρώποις. ἔτε γὰρ τῷ καλῶς ἀγρὸν φυ-
 τευσταμένῳ δῆλον, ὅσις καρπώσεται, ἔτε
 τῷ καλῶς οἰκίαν οἰκοδομησαμένῳ δῆλον,
 ὅσις οἰκήσει, ἔτε τῷ στρατηγικῷ δῆλον,
 εἰ συμφέρει στρατηγεῖν, ἔτε τῷ πολιτι-
 κῷ δῆλον, εἰ συμφέρει τῆς πόλεως προ-
 στατεῖν, ἔτε τῷ καλὴν γήμαντι, ἵνα εὐ-
 φραίνεται, δῆλον, εἰ διὰ ταύτην ἀνιάσε-
 ται, ἔτε τῷ δυνατὸς ἐν τῇ πόλει κηδε-
 σὰς λαβόντι δῆλον, εἰ διὰ τῆς σερήσε-
 ται τῆς πόλεως. Τὸς δὲ μηδὲν τῶν τοιού-
 των οἰομένους εἶναι δαιμόνιον, ἀλλὰ πάν-
 τα τῆς ἀνθρωπίνης γνώμης, δαιμονῶν
 ἔφη. δαιμονῶν δὲ καὶ τὸς μαντευομένους,
 ἃ τοῖς ἀνθρώποις ἔδωκαν οἱ θεοὶ μαθεῖν
 διακρίνειν· οἷον, εἴ τις ἐπερωτῶν πότερον
 ἐπιστάμενον ἡνιοχεῖν ἐπὶ ζεύγος λαβεῖν
 κρεῖττον, ἢ μὴ ἐπιστάμενον· ἢ πότερον ἐπι-
 στάμενον κυβερνᾶν ἐπὶ τὴν ναῦν κρεῖττον
 λαβεῖν, ἢ μὴ ἐπιστάμενον. ἢ ἃ ἔξουσιν ἀριθ-
 μήσαντας ἢ μετρήσαντας ἢ σήσαντας εἰδέ-

ναι, τὸς τὰ τοιαῦτα παρὰ τῶν θεῶν πυν-
θανομένους ἀθέμιτα ποιεῖν ἡγεῖτο· ἔφη δὲ
δεῖν, ἃ μὲν μαθόντας ποιεῖν ἔδωκαν οἱ θεοί,
μανθάνειν· ἃ δὲ μὴ δῆλα τοῖς ἀνθρώποις
ἔστι, πειρᾶσθαι διὰ μαντικῆς παρὰ τῶν
θεῶν πυνθάνεσθαι· τὸς θεὸς γάρ, οἷς ἂν
ῥῶσιν ἴλεω, σημαίνειν. Ἀλλὰ μὴν ἐκείνός
γε αἰεὶ μὲν ἦν ἐν τῷ φανερῷ. πρωῒτε γάρ
εἰς τὸς περιπάτους καὶ τὰ γυμνάσια ἦει,
καὶ πληθύσης ἀγορᾶς ἐκεῖ φανερός ἦν, καὶ
τὸ λοιπὸν αἰεὶ τῆς ἡμέρας ἦν, ὅπου πλεί-
στοις μέλλοι συνέσεσθαι· καὶ ἔλεγε μὲν ὥς
τὸ πολὺ, τοῖς δὲ βελομένοις ἐξῆν ἀκρίβειν.
Οὐδεὶς δὲ πρόποτε Σωκράτους ἔδεν ἀσεβὲς,
ἔδεν ἀνόσιον, ἔτε πρᾶττοντος εἶδεν, ἔτε λέ-
γοντος ἤκουσεν. ἔδεν γὰρ περὶ τῆς τῶν πάν-
των φύσεως, ἥπερ τῶν ἄλλων οἱ πλείστοι,
διελέγεται, σκοπῶν, ὅπως ὁ καλούμενος ὑπὸ
τῶν σοφιστῶν κόσμος ἔφυ, καὶ τίσιν ἀνάγ-
καις ἕκαστα γίνεσθαι τῶν ὕρανίων. ἀλλὰ καὶ
τὸς φροντίζοντας τὰ τοιαῦτα μωραίνοντας

ἐπεδείκνυνεν. Καὶ πρῶτον μὲν αὐτῶν ἐ-
 σκόπει, πότερά ποτε νομίσαντες ἱκανῶς
 ἤδη τ' ἀνθρώπινα εἶδέναι, ἔρχονται ἐπὶ
 τὸ περὶ τῶν τοιούτων φρονίίζειν, ἢ τὰ μὲν
 ἀνθρώπινα παρέντες, τὰ δαιμόνια δὲ σκο-
 πῶντες, ἡγῶνται τὰ προσήκοντα πράτ-
 τειν. Εὐαύμαζε δὲ, εἰ μὴ φανερόν αὐτοῖς,
 ἔστιν, ὅτι ταῦτα ὁ δυνατόν ἐστιν ἀνθρώ-
 ποις εὐρεῖν. ἐπεὶ καὶ τὴν μέγιστον φρονῶν-
 τας ἐπὶ τῷ περὶ τούτων λέγειν, ὁ ταυτὰ
 δοξάζει ἀλλήλοις, ἀλλὰ τοῖς μαινομέ-
 νοις ὁμοίως διακείσθαι πρὸς ἀλλήλους.
 Τῶν τε γὰρ μαινομένων τὴν μὲν ὕδὲ τὰ
 δεινὰ δεδιέναι, τὴν δὲ καὶ τὰ μὴ φοβερά φο-
 βείσθαι· καὶ τοῖς μὲν ὅδ' ἐν ὄχλῳ δοκεῖν
 αἰσχρὸν εἶναι λέγειν ἢ ποιεῖν ὅτις, τοῖς
 δὲ ὁ ἐκ ἐξιτητέον εἰς ἀνθρώπους εἶναι δοκεῖν·
 καὶ τὴν μὲν ὕδ' ἱερὸν, ὅτε βαμὸν, ὅτε
 ἄλλο τῶν θείων ὕδεν τιμᾶν, τὴν δὲ καὶ
 λίθους καὶ ξύλα τὰ τυχόντα καὶ θηρία σέβε-
 σθαι· τῶν τε περὶ τῆς τῶν πάντων φύ-

σεως μεριμνώντων τοῖς μὲν δοκεῖν ἐν μόνον
 τὸ ὄν εἶναι, τοῖς δ' ἄπειρα τὸ πλῆθος
 καὶ τοῖς μὲν αἰεὶ κινεῖσθαι πάντα, τοῖς
 δ' ἔδεν ἂν ποτε κινήθηναι· καὶ τοῖς μὲν
 πάντα γίγνεσθαι τε καὶ ἀπόλλυσθαι, τοῖς
 δ' ἔτ' ἂν γενέσθαι ποτὲ ἔδεν, ἔτ' ἀπολέ-
 13 σθαι. Εὐσκόπει δὲ περὶ αὐτῶν καὶ τάδε·
 ἄρ' ὥσπερ οἱ τ' ἀνθρώπεια μαθηάνοντες,
 ἡγῶνται τῶθ', ὅτι ἂν μάθωσιν, ἑαυτοῖς
 τε καὶ τῶν ἄλλων, ὅτῳ ἂν βέλωνται,
 ποιήσιν· ἔτῳ καὶ οἱ τὰ θεῖα ζητῶντες,
 νομίζουσιν, ἐπειδὴν γνῶσιν, αἷς ἀνάγκαις
 ἕκαστα γίγνεται, ποιήσιν, ὅταν βέλων-
 ται, καὶ ἀνέμους, καὶ ὕδατα, καὶ ὥρας,
 καὶ ὅτε δ' ἂν ἄλλος δέωνται τῶν τοιούτων·
 ἢ τοιοῦτο μὲν ἔδεν ἔδ' ἐλπίζουσιν, ἀρκεῖ
 δ' αὐτοῖς γνῶναι μόνον, ἢ τῶν τοιούτων
 ἕκαστα γίνεσθαι. Περὶ μὲν ἔν τῶν ταῦτα
 16 ππραγματευομένων τοιαῦτα ἔλεγεν. Αὐ-
 τὸς δὲ περὶ τῶν ἀνθρωπείων αἰεὶ διελέ-
 γετο, σκοπῶν, τί εὐσεβές, τί ἀσεβές· τί

καλὸν, τί αἰσχρόν· τί δίκαιον, τί ἄδικον·
 τί σωφροσύνη, τί μανία· τί ἀνδρεία, τί
 δειλία· τί πόλις, τί πολιτικός· τί ἀρχὴ
 ἀνθρώπων, τί ἀρχικὸς ἀνθρώπων· καὶ
 περὶ τῶν ἄλλων, ἃ τὸς μὲν εἰδότες ἡ-
 γεῖτο καλὰ καὶ ἀγαθὰ εἶναι, τὸς δὲ
 ἀγνοῶντας ἀνδραποδώδεις ἂν δικάως κε-
 κληῖσθαι. Ὅσα μὲν ἔν μὴ φανερὸς ἦν ὁ-¹⁷
 πως ἐγίγνωσκεν, ἔδεν θαυμασόν, ὑπὲρ
 τούτων περὶ αὐτῷ παραγνῶναι τὸς δικα-
 σίας· ὅσα δὲ πάντες ᾔδεσαν, θαυμασόν, εἰ
 μὴ τούτων ἐνεθυμήθησαν. Βελεύσας γάρ τι
 ποτε, καὶ τὸν βελευτικὸν ὅρκον ὁμόσας,
 ἐν ᾧ ἦν, κατὰ τὸς νόμους βελεύσειν, Ἐπι-
 σάτης ἐν τῷ δήμῳ γενόμενος, ἐπιθυμή-
 σαντος τῷ δήμῳ παρὰ τὸς νόμους ἐννέα
 στρατηγὰς μιᾷ ψήφῳ, τὸς ἀμφὶ Θράσυ-
 λον καὶ Εὐρασιπίδην, ἀποκτεῖναι πάντας,
 ἐκ ἠθέλησεν ἐπιψηφίσαι, ὀργιζομένους μὲν
 αὐτῷ τῷ δήμῳ, πολλῶν δὲ καὶ δυνατῶν
 ἀπειλόντων· ἀλλὰ περὶ μὲν πλείονος ἐ-

ποιήσατο εὐορκεῖν, ἢ χαρίσασθαι τῷ δή-
μῳ παρὰ τὸ δίκαιον, καὶ φυλάξασθαι τὰς
ἀπειλῶντας. Καὶ γὰρ ἐπιμελεῖσθαι θεὸς
ἐνόμιζεν ἀνθρώπων, ἔχ' ὃν τρόπον οἱ πολ-
λοὶ νομίζουσιν. Ἔτσι μὲν γὰρ οἴονται, τὰς
θεὸς τὰ μὲν εἰδέναι, τὰ δὲ ἔκ' εἰδέναι. Σω-
κράτης δὲ πάντα μὲν ἠγεῖτο θεὸς εἰδέναι,
τά τε λεγόμενα καὶ πραττόμενα, καὶ τὰ
σιγῇ βεβληόμενα, πανταχῶς δὲ παρεῖναι,
καὶ σημαίνειν τοῖς ἀνθρώποις περὶ τῶν ἀν-
θρώπων πάντων. Θαυμάζω ἔν, ὅπως
ποτὲ ἐπείσθησαν Ἀθηναῖοι, Σωκράτην
περὶ τὰς θεὸς μὴ σωφρονεῖν, τὸν ἀσεβὲς
μὲν ἔδεν ποτε περὶ τὰς θεὸς ἔτ' εἰπόντα
ἔτε πράξαντα, τοιαῦτα δὲ καὶ λέγοντα
καὶ πράττοντα περὶ θεῶν, οἷά τις ἂν καὶ
λέγων καὶ πράττων, εἴη τε καὶ νομίζοιτο
εὐσεβέστατος.

Κ Ε Φ. β'.

ΘΑΥΜΑΣΤΟΝ δὲ φαίνεται μοι καὶ τὸ πεισθῆναί τινας, ὡς Σωκράτης τοὺς νέους διέφθειρεν, ὅς, πρὸς τοῖς εἰρημένοις, πρῶτον μὲν ἀφροδισίων, καὶ γαστρός, πάντων ἀνθρώπων ἐγκρατέστατος ἦν· εἶτα πρὸς χειμῶνα καὶ θέρος, καὶ πάντας πόνας καρτερικώτατος· ἔτι δὲ πρὸς τὸ μετρίων δεῖσθαι πεπαιδευμένος ἔτως, ὥς, πάνυ μικρὰ κεκτημένος, πάνυ ῥαδίως ἔχειν ἀρκῶντα. Πῶς ἔν αὐτὸς ὢν τοιοῦτος, ἄλλας ἂν ἢ ἀσεβεῖς, ἢ παρανόμους, ἢ λίχυνες, ἢ ἀφροδισίων ἀκρατεῖς, ἢ πρὸς τὸ πονεῖν μαλακὸς ἐποίησεν; ἀλλ' ἔπαυσε^a μὲν τέτων πολλὰς, ἀρετῆς ποιήσας ἐπιθυμεῖν, καὶ ἐλπίδας παραχῶν, ἂν ἑαυτῶν ἐπιμελῶνται, καλὰς καὶ ἀγαθὰς ἔσεσθαι. Καί·³ τοι γε ἔδὲ πώποτε ὑπέχελθον διδάσκαλος εἶναι τέττι, ἀλλὰ τῷ φανερόν ἐστιν τοιοῦτος ὢν, ἐλπίζειν ἐποίει τὴς συνδιατρί-

^a Forte μὲν.

βούλας ἑαυτῷ, μιμνέμενους ἐκείνον, τοιούσδε
 γενήσεσθαι. Ἀλλὰ μὴν καὶ τῷ σώματος
 αὐτός τε ἐκ ἡμέλει, τὸς δὲ ἀμελῶντας
 ἐκ ἐπήνει. τὸ μὲν ὅν ὑπερεσθίοντα ὑπερ-
 πονεῖν ἀπεδοκίμαζε, τὸ δὲ ὅσα ἡδέως ἢ
 ψυχὴ δέχεται, ταῦτα ἱκανῶς ἐκπονεῖν
 ἐδοκίμαζε. ταύτην γὰρ τὴν ἔξιν ὑγιεινὴν
 τε ἱκανῶς εἶναι, καὶ τὴν τῆς ψυχῆς ἐπι-
 μέλειαν ἐκ ἐμποδίζεин ἔφη. Ἀλλ' ὅ μὴν
 θρυπτικός γε, ἐδὲ ἀλαζονικός ἦν, ὅτ' ἀμ-
 πεχόνῃ, ὅθ' ὑποδέσκει, ὅτε τῇ ἄλλῃ διαί-
 τη. ὅ μὴν ἐδ' ἐρασιχρημάτης γε τὸς συν-
 ὄντας ἐποίει. τῶν μὲν γὰρ ἄλλων ἐπι-
 θυμιῶν ἔπαυε, τὸς δὲ ἑαυτῷ ἐπιθυμῶντας
 ἐκ ἐπράττετο χρήματα. Τέττε δ' ἀπεχο-
 μένους ἐνόμιζεν ἐλευθερίας ἐπιμελεῖσθαι.
 τὸς δὲ λαμβάνοντας τῆς ὀμιλίας μισθὸν
 ἀνδραποδιστὰς ἑαυτῶν ἀπεκάλει, διὰ τὸ
 ἀναγκαῖον αὐτοῖς εἶναι, διαλέγεσθαι,
 παρ' ὧν ἂν λάβοιεν τὸν μισθόν. Ἐθαύ-
 μαζε δὲ, εἴ τις ἀρετὴν ἐπαγγελλόμενος

ἀργύριον πράττοιτο, καὶ μὴ νομίζοι τὸ μέ-
 γιστον κέρδος ἔχειν, Φίλον ἀγαθὸν κτησά-
 μενος, ἀλλὰ φοβοῖτο, μὴ ὁ γενόμενος κα-
 λὸς καὶ ἀγαθὸς, τῷ τὰ μέγιστα εὐεργετή-
 σαντι μὴ τὴν μεγίστην χάριν ἔχῃ. Σω-
 κράτης δ' ἐπηγγείλατο μὲν ὕδενι πώπολε
 τοιοῦτον ὕδεν· ἐπίστευε δὲ, τῶν ζυνόντων
 αὐτῷ, τὸς ἀποδεξαμένους ἅπερ αὐτὸς ἔδο-
 κίμαζεν, εἰς τὸν πάντα βίον ἑαυτῷ τε καὶ
 ἄλλοις φίλοις ἀγαθὸς ἔσεσθαι. πῶς ἂν ἔν
 ὁ τοιοῦτος ἀνὴρ διαφθείροι τὸς νέους, εἰ μὴ
 ἄρα ἢ τῆς ἀρετῆς ἐπιμέλεια διαφθορά
 ἔστιν; Ἀλλὰ νῆ Δία, ὁ κατήγορος ἔφη,
 ὑπερορᾶν ἐποίει τῶν καθεσώτων νόμων
 τὸς συνόντας, λέγων ὡς μωρῶν εἴη, τὸς
 μὲν τῆς πόλεως ἄρχοντας ἀπὸ κυάμης
 καθίστασθαι, κυβερνήτη δὲ μηδένα θέλειν
 κεχρηῆσθαι κυαμευτῷ, μηδὲ τέκλονι, μηδ'
 αὐλητῇ, μηδ' ἐπ' ἄλλα τοιαῦτα, ἃ πολ-
 λῷ ἐλάττονας βλάβας ἀμαρτανόμενα
 ποιεῖ τῶν περὶ τὴν πόλιν ἀμαρτανομέ-

νων. τὲς δὲ τοιούτους λόγους ἐπαίρειν ἔφη,
 τὲς νέες καταφρονεῖν τῆς καθεσώσης πο-
 λιτείας, καὶ ποιεῖν βιαιύς. Εγὼ δ' οἶμαι
 τὲς Φρόνησιν ἀσκῶντας, καὶ νομίζοντας
 ἱκανὺς ἔσεσθαι τὰ συμφέροντα διδάσκειν
 τὲς πολίτας, ἥκιστα γίγνεσθαι βιαιύς,
 εἰδότας ὅτι τῇ μὲν βίᾳ πρόσεισιν ἔχθραι
 καὶ κίνδυνοι, διὰ δὲ τῆς πείθειν ἀκινδύνως
 τε καὶ μετὰ φιλίας ταῦτα γίγνεται. οἱ
 μὲν γὰρ βιασθέντες, ὡς ἀφαιρεθέντες, μι-
 σῶσιν· οἱ δὲ πεισθέντες, ὡς κεχαρισμένοι,
 φιλοῦσιν· ἔκκεν τῶν Φρόνησιν ἀσκῶντων τὸ
 βιάζεσθαι, ἀλλὰ τῶν ἰσχὺν ἄνευ γνώμης
 ἐχόντων τὰ τοιαῦτα πράττειν ἐστίν. Αλ-
 λὰ μὲν καὶ συμμάχων ὁ μὲν βιάζεσθαι
 τολμῶν δέοιτ' ἂν ἐκ ὀλίγων, ὁ δὲ πείθειν
 δυνάμενος, ἔδενός· καὶ γὰρ μόνος ἡγῶιτ' ἂν
 δύνασθαι πείθειν· καὶ φονεύειν δὲ τοῖς
 τοιούτοις ἥκιστα συμβαίνει. τίς γὰρ ἀπο-
 κτεῖναί τινα βέλοιτ' ἂν μᾶλλον, ἢ ζῶντι
 πειθομένῳ χρῆσθαι; Ἀλλ', ἔφη γε ὁ

κατήγορος, Σωκράτει ὁμιλητὰ γενομένῳ
 Κριτίας τε καὶ Αλκιβιάδης, πλεῖστα κα-
 καὶ τὴν πόλιν ἐποίησάτην. Κριτίας μὲν
 γὰρ τῶν ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ πάντων πλεο-
 νεκτίστατός τε καὶ βιαύταλος ἐγένετο. Αλ-
 κιβιάδης δὲ αὖ τῶν ἐν τῇ δημοκρασίᾳ πάν-
 των ἀκρατέστατος, καὶ ὑβριστότατος, καὶ
 βιαύτατος. Εγὼ δ', εἰ μὲν τι κακὸν ἐ-¹³
 κείνω τὴν πόλιν ἐποίησάτην, ἔκ ἀπολο-
 γήσομαι· τὴν δὲ πρὸς Σωκράτην συνουσίαν
 αὐτοῖν, ὡς ἐγένετο, διηγέσομαι. Εγενέ-¹⁴
 σθην μὲν γὰρ δὴ τῷ ἄνδρι τέττω φύσει
 φιλοτιμοτάτῳ πάντων Αθηναίων, βελο-
 μένῳ τε πάντα δι' ἑαυτῶν πράττεσθαι,
 καὶ πάντων ὀνομαστοτάτῳ γενέσθαι. ἦδε-
 σαν δὲ, Σωκράτην ἀπ' ἐλαχίστων μὲν
 χρημάτων αὐταρκέστατα ζῶντα, τῶν ἡ-
 δονῶν δὲ πασῶν ἐγκρατέστατον ὄντα, τοῖς
 δὲ διαλεγόμενοις αὐτῷ πᾶσι χρώμενον ἐν
 τοῖς λόγοις, ὅπως βέλοισι. Ταῦτα δὲ ὁ-¹⁵
 ρῶντε, καὶ ὄντε οἷω προεΐρησθαι, πότερόν

τις αὐτῷ φῆ τῷ βίῃ τῷ Σωκράτῃ ἐπιθυ-
 μήσαντε, καὶ τῇ σωφροσύνῃ, ἣν ἐκεῖνος εἶ-
 χεν, ὀρέξασθαι τῇ ὁμιλίᾳ αὐτῷ· ἢ νο-
 μίσαντε, εἰ ὁμιλησαίτην ἐκείνῳ, γενέσθαι
 ἂν ἱκανωτάτῳ λέγειν τε καὶ πράττειν;
 16 Ἐγὼ μὲν γὰρ ἡγῶμαι, θεὸς διδόντος αὐτοῖν,
 ἢ ζῆν ὅλον τὸν βίον, ὥσπερ ζῶντα Σω-
 κράτην ἐώρων, ἢ τεθνάναι, ἐλέσθαι ἂν
 αὐτῷ μᾶλλον τεθνάναι. δήλω δ' ἐγενέ-
 σθην ἐξ ὧν ἐπραξάτην. ὥς γὰρ τάχιστα
 κρείττονα τῶν συγγινομένων ἡγησάσθην
 εἶναι, εὐθύς ἀποπηδήσαντε Σωκράτῃ, ἐ-
 πρατλέτην τὰ πολιτικά, ὧν περ ἕνεκα Σω-
 17 κράτῃ ὤρεχθήτην. Ἴσως ἔν εἴποι τις ἂν
 πρὸς ταῦτα, ὅτι χρῆν τὸν Σωκράτην,
 μὴ πρότερον τὰ πολιτικά διδάσκειν τῷ
 συνόντι, ἢ σωφρονεῖν. ἐγὼ δὲ πρὸς τῷτο
 μὲν ἐκ ἀντιλέγω· πάντας δὲ τῷ διδάσκον-
 τας ὁρῶ αὐτῷ δεικνύντας τε τοῖς μαθη-
 νουσι, ἢ περ αὐτοὶ ποιεῖσιν, ἃ διδάσκουσιν, καὶ
 18 τῷ λόγῳ προβιβάζοντας. Οἶδα δὲ καὶ

Σωκράτην δεικνύντα τοῖς ξυνῆσιν ἑαυτὸν
καλὸν καὶ γαθὸν ὄντα, καὶ διαλεγόμενον
κάλλιστα περὶ ἀρετῆς, καὶ τῶν ἄλλων ἀν-
θρωπίνων. οἶδα δὲ καὶ κείνῳ σωφρονῶντε,
ἐς τε Σωκράτει συνήσῃ, καὶ φοβούμενῳ μὴ
ζημιῶντο ἢ παύσιντο ὑπὸ Σωκράτους, ἀλλ'
οἰόμενῳ τότε, κράτιστον εἶναι τῷτο πράτ-
τειν. Ἰσως οὖν εἶποιεν ἂν πολλοὶ τῶν¹⁹
φασκόντων φιλοσοφεῖν, ὅτι ἐκ ἂν ποτε ὁ
δίκαιος, ἀδίκος γένοιτο, καὶ δὲ ὁ σώφρων, ὑ-
βριστής· καὶ ἄλλο καὶ ἄλλῳ μάθησις ἐστίν, ὁ
μαθὼν, ἀνεπιστήμων ἂν ποτε γένοιτο. ἐγὼ
δὲ περὶ τούτων ἐχ' ἔτι γινώσκω. ὁρῶ
γάρ, ὥσπερ τὰ τῷ σώματι ἔργα τὰς μὴ
τὰ σώματα ἀσκῶντας καὶ δυναμένους ποιεῖν,
καὶ τὰ τῇ ψυχῇ ἔργα τὰς μὴ τὴν
ψυχὴν ἀσκῶντας καὶ δυναμένους. ἔτε γὰρ αἱ
δεῖ πράττειν, ἔτε ὧν δεῖ ἀπέχεσθαι, δύ-
ναι. Διὸ καὶ τὰς υἱεῖς οἱ πατέρες,²⁰
καὶ ὥσι σώφρονες, εἰργασιν ἀπὸ τῶν πο-
νηρῶν ἀνθρώπων ὅμως, ὡς τὴν μὲν τῶν

καὶ χρημάτων δυνάμενοι φεῖδεσθαι, πρὶν
 ἔρᾱν, ἐραοθέντες ἔκτετι δύνανται· καὶ τὰ
 χρήματα καταναλώσαντες, ὧν πρόθεν
 ἀπείχοντο κερδῶν, αἰσχρὰ νομίζοντες εἶναι,
 τούτων ἔκ ἀπέχονται. Πῶς ἔν ἐκ ἐνδέ-²³
 χεται, σωφρονίσαια πρόθεν, αὖθις μὴ
 σωφρονεῖν, καὶ δίκαια δυνήθεναι πράττειν,
 αὖθις ἀδυνατεῖν; πάντα μὲν ἔν ἐμοι γε
 δοκεῖ τὰ καλὰ καὶ τὰ ἀγαθὰ ἀσκήτᾳ εἶ-
 ναι, ἔχ ἥκιστα δὲ σωφροσύνη. ἐν τῷ γὰρ
 αὐτῷ σώματι συμπεφυτευμέναι τῇ ψυ-
 χῇ αἱ ἡδοναὶ πείθουσιν αὐτὴν μὴ σωφρο-
 νεῖν, ἀλλὰ τὴν ταχίστην ἑαυταῖς τε καὶ
 σώματι χαρίζεσθαι. Καὶ Κριτίας δὴ,²⁴
 καὶ Αλκιβιάδης, ἕως μὲν Σωκράτει συνή-
 ρτην, ἐδυνάσθη, ἐκείνῳ χρωμένῳ συμμά-
 χῳ, τῶν μὴ καλῶν ἐπιθυμιῶν κρατεῖν·
 ἐκείνους δ' ἀπαλλαγέμε, Κριτίας μὲν φυ-
 γὼν εἰς Θετταλίαν, ἐκεῖ συνῆν ἀνθρώποις
 ἀνομία μᾶλλον ἢ δικαιοσύνη χρωμένοις·
 Αλκιβιάδης δ' αὖ διὰ μὲν κάλλος ὑπὸ πολ-

λῶν καὶ σεμνῶν γυναικῶν θηρώμενος, διὰ
 δύναμιν δὲ τὴν ἐν τῇ πόλει, καὶ τοῖς συμ-
 μάχοις, ὑπὸ πολλῶν καὶ δυνατῶν κολα-
 κεύειν ἀνθρώπων διαθρυπλόμενος, ὑπὸ δὲ
 τῷ δήμῳ τιμώμενος, καὶ ῥαδίως πρωτεύων,
 ὥσπερ οἱ τῶν γυμνικῶν ἀγώνων ἀθληταὶ
 ῥαδίως πρωτεύουσι ἀμελῶσι τῆς ἀσκήσε-
²⁵ως, ὅτω καὶ κεῖνος ἡμέλησεν αὐτῷ. Τοιού-
 των δὲ συμβάντων αὐτοῖν, καὶ ὠγκωμένῳ
 μὲν ἐπὶ γένει, ἐπηρμένῳ δ' ἐπὶ πλάτῳ,
 πεφυστημένῳ δ' ἐπὶ δυνάμει, διατεθρυμμέ-
 νῳ δὲ ὑπὸ πολλῶν ἀνθρώπων, ἐπὶ δὲ πᾶσι
 τέτοις διεφθαρμένῳ, καὶ πολὺν χρόνον ἀπὸ
 Σωκράτους γεγονότε, τί θαυμάζον, εἰ ὅ-
²⁶περηφάνῳ ἐγενέσθην; Εἶτα, εἰ μὲν τι
 ἐπλημμελησάτην, τότε Σωκράτην ὁ κα-
 τήγορος αἰτιᾶται· ὅτι δὲ νέω ὄντε αὐτῷ
 (ἡνίκα καὶ ἀγνωμονεσάτῳ καὶ ἀκραλεσάτῳ
 εἰκὸς εἶναι,) Σωκράτης παρέχε σῶφρονε,
 ὁδενὸς ἐπαίνε δοκεῖ τῷ κατηγορῶν ἄξιος
 εἶναι; ὅ μὴν τάγε ἄλλα ὅτω κρίνεται.

Τίς μὲν γὰρ αὐλητής, τίς δὲ καὶ καθαρι-²⁷
 σῆς, τίς δὲ ἄλλος διδάσκαλος ἱκανὸς ποι-
 ῆσας τὰς μαθητὰς, εἰὰν πρὸς ἄλλους ἐλθόν-
 τες χεῖρας φανῶσιν, αἰτίαν ἔχει τέττ·
 τίς δὲ πατήρ, εἰὰν ὁ πᾶς αὐτῷ συνδιατρί-
 βων τῷ, σώφρων ᾦ, ὑπερον δὲ ἄλλω τῷ
 συγγενόμενος, πονηρὸς γένηται, τὸν πρό-
 θεν αἰτιᾶται, ἀλλ' ἔχ' ὅσῳ ἂν παρὰ τῷ
 ὑσέρω χείρων φαίνεται, τοσούτῳ μᾶλλον
 ἐπαινεῖ τὸν πρότερον; ἀλλ' οἷγε πατέ-
 ρες αὐτοῖς συνόντες τοῖς υἱέσι, τῶν παίδων
 πλημμελέων, ἐκ αἰτίαν ἔχουσιν, εἰὰν
 αὐτοὶ σωφρονῶσιν. Οὕτω δὲ καὶ Σωκρά-²⁸
 την δίκαιον ἦν κρίνειν· εἰ μὲν αὐτὸς ἐποίει
 τί φαῦλον, εἰκότως ἂν ἐδόκει πονηρὸς εἶ-
 ναι· εἰ δ' αὐτὸς σωφρονῶν διετέλει, πῶς
 ἂν δικαίως τῆς ἐκ ἐνέσης αὐτῷ κακίας
 αἰτίαν ἔχοι; ἀλλ' εἰ καὶ μηδὲν αὐτὸς πο-
 νηρὸν ποίῳν, ἐκείνης φαῦλα πράττοντας
 ὄρων ἐπὶναι, δικαίως ἂν ἐπέιματο. Κρι-²⁹
 τίαν μὲν τοίνυν αἰσθανόμενος ἐρῶντα Εὐ-

θυδήμῃ, καὶ πειρῶντα χρῆσθαι, καθάπερ
 οἱ πρὸς τὰ ἀφροδίσια τῶν σωμάτων ἀπο-
 λαύοντες, ἀπέτρεπε, φάσκων ἀνελεύθερόν
 τε εἶναι καὶ ὃ πρέπον ἀνδρὶ καλῶ καὶ ἀγαθῶ,
 τὸν ἐρώμενον, ὃ βέλεται πολλῷ ἄξιός
 φαίνεσθαι, προσαιτεῖν, ὥσπερ τὸς πτω-
 χὺς, ἱκετεύοντα καὶ δεόμενον προσδεῖναι, καὶ
 30 ταῦτα μηδενὸς ἀγαθῷ. Τῷ δὲ Κριτίῳ
 τοῖς τοιούτοις ἔχ ὑπακόντος, ἔδὲ ἀποτρε-
 πομένῃ, λέγειν τὸν Σωκράτην, ἄλλων
 τε πολλῶν παρόντων καὶ τῷ Εὐθυδήμῃ,
 εἰπεῖν, ὅτι οὐκ ὀκνοῖ πάσχειν ὁ Κρι-
 τίης, ἐπιθυμῶν Εὐθυδήμῳ προσκινᾶσθαι,
 31 ὥσπερ τὰ οὐκ ἴδια τοῖς λίθοις. Εἰς ὧν δὴ
 καὶ ἐμίσει τὸν Σωκράτην ὁ Κριτίης, ὥστε
 καὶ ὅτε τῶν τριάκοντα ὧν νομοθέτης μὲν
 Χαρίκλεις ἐγένετο, ἀπεμνημόνευσεν αὐτῷ,
 καὶ ἐν τοῖς νόμοις ἔγραψε, λόγων τέχνην
 μὴ διδάσκειν, ἐπηρεάζων ἐκείνῳ, καὶ ἔκ
 ἔχων ὅπῃ ἐπιλάβοιτο, ἀλλὰ τὸ κοινῇ τοῖς
 φιλοσόφοις ὑπὸ τῶν πολλῶν ἐπιτιμώμε-

νον ἐπιφέρων αὐτῷ, καὶ διαβάλλων πρὸς
 τὰς πολλὰς. ὅτε γὰρ ἔγωγε [ὅτε αὐτὸς]
 τῷτο πώποτε Σωκράτης ἦκετα, ὅτ' ἄλλος
 φάσκοντος ἀκηκοέναι ἠΐθ' ὅμην. ἐδήλωσε δέ.
 Ἐπεὶ γὰρ οἱ τριάκοντα πολλὰς μὲν τῶν
 πολιτῶν καὶ ὅς τας χειρίσας ἀπέκλεινον,
 πολλὰς δὲ προετρέποντο ἀδικεῖν, εἶπέ περ
 ὁ Σωκράτης, ὅτι θαυμαστὸν οἱ δοκεῖ εἶναι,
 εἴ τις γενόμενος βοῶν ἀγέλης νομεύς, καὶ
 τὰς βῆς ἐλάτῃς τε καὶ χείρας ποιῶν, μὴ
 ὁμολογοίη κακὸς βουκόλος εἶναι· ἔτι δὲ
 θαυμαστότερον, εἴ τις προσάτης γενόμενος
 πόλεως, καὶ ποιῶν τὰς πολίτας ἐλάτῃς καὶ
 χείρας, μὴ αἰχρύνοιτο, μηδ' οἴοιτο κακὸς
 εἶναι προσάτης τῆς πόλεως. Απαγέλ-₃₃
 θέντος δὲ αὐτοῖς τέττα, καλέσαντες ὅ, τε
 Κριτίας καὶ ὁ Χαρικλῆς τὸν Σωκράτην,
 τὸν τε νόμον ἐδεικνύτην αὐτῷ, καὶ τοῖς
 νέοις ἀπειπέτην μὴ διαλέγεσθαι. ὁ δὲ Σω-
 κράτης ἐπήρετο αὐτῷ, εἰ ἐξείη πυνθάνε-
 σθαι, εἴ τι ἀγνοοῖτο τῶν προηγορευμένων.

³⁴τὴν δὲ φάτην. Εγὼ τοίνυν, ἔφη, παρε-
 σκεύασμαι μὲν πείθεσθαι τοῖς νόμοις· ὅ-
 πως δὲ μὴ δι' ἄγνοιαν λάθω τι παρανο-
 μήσας, τῷτο βέλομαι σαφῶς μαθεῖν παρ'
 ὑμῶν, πότερον τὴν τῶν λόγων τέχνην
 σὺν τοῖς ὀρθῶς λεγομένοις εἶναι νομίζοντες,
 ἢ σὺν τοῖς μὴ ὀρθῶς, ἀπέχεσθαι κελεύε-
 τε αὐτῆς; εἰ μὲν γὰρ σὺν τοῖς ὀρθῶς, δῆ-
 λον ὅτι ἀφεκλίεον εἶη τῷ ὀρθῶς λέγειν· εἰ
 δὲ σὺν τοῖς μὴ ὀρθῶς, δῆλον ὅτι πειρατέον
³⁵ὀρθῶς λέγειν. Καὶ ὁ Χαρικλῆς, ὀργισθεὶς
 αὐτῷ, ^a ἐπειδὴν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἀγνο-
 εῖς, τὰδε σοι εὐμαθέστερα ὄντα προαγο-
 ρεύομεν, τοῖς νέοις ὅλως μὴ διαλέγεσθαι.
 καὶ ὁ Σωκράτης, ἵνα τοίνυν, ἔφη, μὴ ἀμ-
 φίβολον ἦ, ὥς ἄλλο τι ποιῶ, ἢ τὰ προη-
 γορευμένα, ὀρίσατέ μοι, μέχρι πόσων ἐ-
 τῶν δεῖ νομίζειν νέες εἶναι τὰς ἀνθρώπων.
 Καὶ ὁ Χαρικλῆς, ὅσα περ, εἶπε, χρόνος
 βυλεύειν ἔκ' ἔξουσιν, ὥς ἔπω Φρονίμοις ἔσι·
 μηδὲ σὺ διαλέγῃς νεωτέροις τριάκοις ἐτῶν.

^a Omnino legendum πειδῆ.

Μηδὲ ἂν τι ὠνῶμαι, ἔφη, ἣν πωλῇ νεώ-³⁶
 τερος τριάκοντα ἐτῶν, ἔρωμαι ὅποσιν πω-
 λεῖ; καὶ τὰ γε τοιαῦτα, ἔφη Χαρικλῆς·
 ἀλλὰ τοι σύ γε, ὦ Σώκρατες, εἴωθας, εἰ-
 δὼς πῶς ἔχει τὰ πλεῖστα, ἐρωτᾷν· ταῦ-
 τα ἔν μὴ ἐρώτα. μηδ' ἀποκρίνωμαι ἔν,
 ἔφη, ἂν τίς με ἐρωτῶν τάχα ἐξετάτῃ,
 πῶ οἰκεῖ Χαρικλῆς, ἢ πῶ ἐσι Κριτίας;
 καὶ τὰ γε τοιαῦτα, ἔφη ὁ Χαρικλῆς. Ὅ³⁷
 δὲ Κριτίας, ἀλλὰ τῶνδ' ἐτοί σε ἀπέχε-
 σθαι, ἔφη, δεήσει, ὦ Σώκρατες, τῶν σκυ-
 τέων, καὶ τῶν τεκτόνων, καὶ τῶν χαλκέων.
 καὶ γὰρ οἶμαι αὐτὰς ἤδη καλὰ τετρίφθαι
 διαθρυλλομένους ὑπὸ σθ. ἔκθην, ἔφη ὁ Σω-
 κράτης, καὶ τῶν ἐπομένων τέτοις, τῶ τε
 δικαίῃ, καὶ τῶ ὀσίῃ, καὶ τῶν ἄλλων τῶν δι-
 καίων. καὶ μὰ Δί', ἔφη ὁ Χαρικλῆς, καὶ
 τῶν βυκόλων γε· εἰ δὲ μὴ, φυλάτῃς ὅπως
 μὴ καὶ σὺ ἐλάτῃς τὰς βῆς ποιήσης. Ἐνθα³⁸
 καὶ δῆλον ἐγένετο, ὅτι, ἀπαγγελθέντος αὐ-
 τοῖς τῶ περὶ τῶν βοῶν λόγου, ὠργίζοντο

τῷ Σωκράτει. οἷα μὲν ἔν ἡ συνουσία ἐγε-
 γόνει Κριτία πρὸς Σωκράτην, καὶ ὡς εἶχον
 39 πρὸς ἀλλήλους, εἴρηται. Φαίην δ' ἂν
 ἔγωγε, μηδενὶ μηδεμίαν εἶναι παιδευσιν
 παρὰ τῷ μὴ ἀρέσκοντος. Κριτίας δὲ καὶ
 Αλκιβιάδης ἐκ ἀρέσκοντος αὐτοῖς Σωκρά-
 τος ὠμίλησάτην, ὃν χρόνον ὠμιλείτην
 αὐτῷ, ἀλλ' εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ὠρμηκύτε
 προεσάναί τῆς πόλεως· ἔτι γὰρ Σωκρά-
 τει συνόντες ἐκ ἄλλοις τισὶ μᾶλλον ἐπε-
 χείρων διαλέγεσθαι, ἢ τοῖς μάλιστα πράτ-
 40 τασσι τὰ πολιτικά. Λέγεται γὰρ, Αλκι-
 βιάδην, πρὶν εἰκοσιν ἔτων εἶναι, Περικλεῖ
 ἐπιτρόπῳ μὲν ὄντι ἑαυτῷ, προσάτη δὲ
 τῆς πόλεως, τοιάδε διαλεχθῆναι περὶ νό-
 41 μων· Εἰπέ μοι, Φάναι, ὦ Περικλεῖς,
 ἔχοις ἂν με διδάξαι, τί ἐστὶ νόμος; πάν-
 τως δήπερ, Φάναι τὸν Περικλέα. δίδασκον
 δὴ πρὸς τῶν θεῶν, Φάναι τὸν Αλκιβιάδην·
 ὡς ἔγωγ' ἀκῶν τινῶν ἐπαινεμένων, ὅτι
 νόμιμοι ἄνδρες εἰσὶν, οἶμαι μὴ ἂν δικαίως

τέττε τυχεῖν τῷ ἐπαίνῳ, τὸν μὴ εἰδότα,
 τί ἐστὶ νόμος. Ἀλλ' οὐδέν τι χαλεπὸν⁴²
 πράγματος ἐπιθυμεῖς, ὦ Ἀλκιβιάδῃ, φά-
 ναι τὸν Περικλέα, βυλόμενος γνῶναι τί
 ἐστὶ νόμος. πάντες γὰρ ἔστωι νόμοι εἰσὶν, ὅς
 τὸ πλῆθος συνελθὼν καὶ δοκιμάσαν ἔγραψε,
 φράζον, ἃ, τε δεῖ ποιεῖν, καὶ ἃ μὴ. πότε-
 ρον δὲ τὰγαθὰ ἐνόμισαν δεῖν ποιεῖν, ἢ τὰ
 κακά; τὰγαθὰ γὰρ Δία, φάναι, ὦ μεϊρά-
 κιον, τὰ δὲ κακά, ὄ. Ἐὰν δὲ μὴ πλῆθος,⁴³
 ἀλλ' (ὥσπερ ὅπῃ ὀλιγαρχία ἐστὶν) ὀλίγοι
 συνελθόντες γράψωσιν, ὅ, τι χρὴ ποιεῖν,
 ταῦτα τί ἐστὶ; πάντα, φάναι, ὅσα δ' ἂν
 τὸ κρατὺς τῆς πόλεως, βυλευσάμενον ἃ
 χρὴ ποιεῖν, γράψῃ, νόμος καλεῖται. καὶ
 ἂν τύραννος ὢν κρατῶν τῆς πόλεως γρά-
 ψῃ τοῖς πολίταις, ἃ χρὴ ποιεῖν, καὶ ταῦ-
 τα νόμος ἐστὶ; καὶ ὅσα τύραννος ἄρχων,
 φάναι, γράφει, καὶ ταῦτα νόμος καλεῖ-
 ται. Βία δὲ, φάναι, καὶ ἀνομία τί ἐστὶν, ὦ⁴⁴
 Περικλεῖς; ἄρ' ἔχ' ὅταν ὁ κρείττων τὸν

ἤτιώ μὴ πείσας, ἀλλὰ βιασάμενος ἀναγ-
 κάσῃ ποιεῖν, ὅ,τι ἂν αὐτῷ δοκῇ; ἐμοὶ γε
 δοκεῖ, φάναι τὸν Περικλέα. καὶ ὅσα ἄρα
 τύραννος μὴ πείσας τῶς πολίτας ἀναγ-
 κάζει ποιεῖν γράφων, ἀνομία ἐστί; δοκεῖ
 μοι, φάναι τὸν Περικλέα· ἀνατίθεμαι γάρ
 τοι, ὅσα τύραννος μὴ πείσας γράφει, νό-
 45 μον εἶναι. Ὅσα δὲ οἱ ὀλίγοι τῶς πολλῶς
 μὴ πείσαντες, ἀλλὰ κρατῶντες γράφουσι,
 πότερον βίαν φῶμεν, ἢ μὴ φῶμεν εἶναι;
 πάντα δοκεῖ, φάναι τὸν Περικλέα, ὅσα
 τις μὴ πείσας ἀναγκάζει τινα ποιεῖν,
 εἴτε γράφων, εἴτε μὴ, βία μᾶλλον ἢ
 νόμος εἶναι. καὶ ὅσα ἄρα τὸ πᾶν πλῆθος,
 κρατῶν τῶν τὰ χρήματα ἐχόντων, γρά-
 φει, μὴ πείσαν, βία μᾶλλον ἢ νόμος ἂν
 46 εἴη; Μάλα τοι, φάναι τὸν Περικλέα,
 ὦ Αλκιβιάδη, καὶ ἡμεῖς τηλικῶτοι ὄντες,
 δεινοὶ τὰ τοιαῦτα ἤμεν· τοιαῦτα γὰρ καὶ
 ἐμελετῶμεν, καὶ ἐσοφίζόμεθα, οἷά περ καὶ σὺ
 νῦν ἐμοὶ δοκεῖς μελετᾶν. τὸν δὲ Αλκιβιά-

δην φάναι· εἴθε σοὶ, ὦ Περικλεις, τότε
 συνεγενόμην, ὅτε δεινότατος σαυτῷ ταῦ-
 τα ἦθα. Ἐπεὶ τοίνυν τάχιστα τῶν πο-⁴⁷
 λιτευομένων ὑπέλαβον κρείττονες εἶναι,
 Σωκράτει μὲν οὐκ ἔτι προσήεσαν· (ἔτε
 γὰρ αὐτοῖς ἄλλως ἤρεσκεν· εἴτε προσέλ-
 θοιεν, ὑπὲρ ὧν ἡμάρτανον ἐλεγχόμενοι,
 ἢ χθονίῳ) τὰ δὲ τῆς πόλεως ἔπραττον, ὧν-
 περ ἕνεκεν καὶ Σωκράτει προσῆλθον. Ἀλ-⁴⁸
 λὰ Κρίτων τε Σωκράτης ἦν ὁμιλητής, καὶ
 Χαιρεφῶν, καὶ Χαιρεκράτης, καὶ Σιμμίας, καὶ
 Κέβης, καὶ Φαίδων δὲ, καὶ ἄλλοι, οἱ ἐκείνῳ
 συνῆσαν, ἔχ' ἵνα δημηγορικοὶ ἢ δικανικοὶ
 γένοιτο, ἀλλ' ἵνα καλοὶ τε καὶ ἀγαθοὶ γε-
 νόμενοι, καὶ οἴκῳ, καὶ οἰκέταις, καὶ οἰκείοις, καὶ
 φίλοις, καὶ πόλει, καὶ πολίταις δύναιτο
 καλῶς χρῆσθαι. καὶ τούτων ἑδείς, ἔτε
 νεώτερος ἔτε πρεσβύτερος ὧν, ἔτ' ἐποίησε
 κακὸν ἑδὲν, οὗτ' αἰτίαν ἔχεν. Ἀλλὰ⁴⁹
 Σωκράτης γ', ἔφη ὁ κατήγορος, τὰς πα-
 τέρας προπηλακίζειν ἐδίδασκε, πείθων

αὐτῶ, σοφωτέρως ποι-
 εῖν τῶν πατέρων, φάσκων δὲ κατὰ νόμον
 ἐξεῖναι παρανοίας ἐλόντι καὶ τὸν πατέρα
 δῆσαι, τεκμηρίῳ τούτῳ χρώμενος, ὡς τὸν
 ἀμαθέστερον ὑπὸ τῆ σοφωτέρως νόμιμον εἶη
 δεδέσθαι. Σωκράτης δὲ τὸν μὲν ἀμαθίας
 ἔνεκα δεσμεύοντα δικαίως ἂν καὶ αὐτὸν ὥε-
 το δεδέσθαι ὑπὸ τῶν ἐπισαμένων, ἃ μὴ
 αὐτὸς ἐπίσται· καὶ τῶν τοιούτων ἔνεκα
 πολλάκις ἐσκόπει, τί διαφέρει μανίας
 ἀμαθία· καὶ τὴν μὲν μαινομένην ὥετο
 συμφερόντως ἂν δεδέσθαι καὶ αὐτοῖς καὶ τοῖς
 φίλοις, τὴν δὲ μὴ ἐπισαμένην τὰ δέοντα,
 δικαίως ἂν μανθάνειν παρὰ τῶν ἐπισα-
 σμένων. Ἀλλὰ Σωκράτης γε, ἔφη ὁ κα-
 τήγορος, ὃ μόνον τὴν πατέρα, ἀλλὰ καὶ
 τὴν ἄλλαν συγγενεὶς ἐποίει ἐν ἀτιμίᾳ
 εἶναι παρὰ τοῖς αὐτῶ συνῆσι, λέγων, ὡς
 ἔτε τὴν κάμνοντα, ἔτε τὴν δικαζομένην
 οἱ συγγενεῖς ὠφελῶσιν, ἀλλὰ τὴν μὲν οἱ
 ἰατροὶ, τοὺς δὲ οἱ συνδικεῖν ἐπιστάμενοι.

Εφη δὲ καὶ περὶ τῶν φίλων αὐτὸν λέγειν, ⁵¹
 ὡς ἔδεν ὄφελος εὖναι εἶναι, εἰ μὴ καὶ ὠφε-
 λεῖν δυνήσονται· μόνους δὲ φάσκειν αὐτὸν
 ἀξίους εἶναι τιμῆς τὰς εἰδότας τὰ δέοντα,
 καὶ ἐρμηνεύσαι δυναμένους· ἀναπείθοντα ἔν
 τὰς νέας αὐτὸν, ὡς αὐτὸς εἴη σοφώτατός
 τε, καὶ ἄλλους ἱκανώτατος ποιῆσαι σοφούς,
 ἔτω διατιθέσθαι τὰς αὐτῷ συνόνας, ὥστε
 μηδαμῶ παρ' αὐτοῖς τοὺς ἄλλους εἶναι
 πρὸς ἑαυτόν. Εγὼ δ' αὐτὸν οἶδα μέν ⁵³
 καὶ περὶ πατέρων τε, καὶ τῶν ἄλλων συγ-
 γενῶν τε, καὶ περὶ φίλων ταῦτα λέγοντα·
 καὶ πρὸς τέτοις γε, διότι τῆς ψυχῆς ἐξ-
 ελθέσης, ἐν ἣ ἡ μόνη γίνεσθαι φρόνησις, τὸ
 σῶμα τῷ οἰκειοτάτῃ ἀνθρώπῳ τὴν τα-
 χίστην ἐξενέγκαντες ἀφανίσουσιν. Ελεγε ⁵⁴
 δὲ, ὅτι καὶ ζῶν ἕκαστος ἑαυτῷ, ὃ πάντων
 μάλιστα φιλεῖ, τῷ σώματι ὅ,τι ἂν ἀχρεῖ-
 ον ἢ καὶ ἀνωφελές, αὐτός τε ἀφαιρῇ, καὶ
 ἄλλῳ παρέχει· αὐτοὶ τε γε αὐτῶν ὄνυ-
 χάς τε, καὶ τρίχας, καὶ τύλους ἀφαιρῶσι,

καὶ τοῖς ἰατροῖς παρέχουσι μὲν πόνων τε
 καὶ ἀλγυδόνων καὶ ἀποτέμνειν, καὶ ἀποκά-
 ει, καὶ τέττε χάριν οἶονται δεῖν αὐτοῖς καὶ
 μισθὸν τίνειν· καὶ τὸ σίαλον ἐκ τῆς σόμα-
 τος ἀποπλύουσιν, ὡς δύναται, πορρωτάτω,
 διότι ὠφελεῖ μὲν ὕδεν αὐτὸς ἐνόν, βλάπ-
 55 τει δὲ πολὺ μᾶλλον. Ταῦτα ἔν' ἔλεγεν,
 καὶ τὸν μὲν πατέρα ζῶντα κατορύττειν δι-
 δάσκων, ἑαυτὸν δὲ κατατέμνειν· ἀλλ'
 ἐπιδεικνύων, ὅτι τὸ ἄφρον, ἄτιμόν ἐστι· καὶ
 παρεκάλει ἐπιμελεῖσθαι τῆς ὡς φρονιμώ-
 ταιον εἶναι, καὶ ὠφελιμώτατον, ὅπως, εἴαν
 τε ὑπὸ πατρὸς, εἴαν τε ὑπὸ ἀδελφῆς, εἴαν
 τε ὑπ' ἄλλου τινὸς βέληται τιμᾶσθαι, μὴ
 τῷ οἰκῆϊος εἶναι πιθεύων ἀμελῇ, ἀλλὰ
 πειρᾶται, ὑφ' ὧν ἂν βέλοισι τιμᾶσθαι,
 56 τέτοις ὠφέλιμος εἶναι. Εἶπε δ' αὐτὸν ὁ
 κατήγορος καὶ τῶν ἐνδοξοτάτων ποιητῶν
 ἐκλεγόμενον τὰ πονηρότατα, καὶ τέτοις
 μαρτυρίοις χρώμενον, διδάσκειν τῆς συνόν-

τας κακέργους εἶναι, καὶ τυραννικὰς· Ἡ-
σιόδου μὲν τὸ,

Εργον δ' ἔδεν ὄνειδος, ἀεργεῖν δέ τ' ὄνειδος·

τῷτο δὴ λέγειν αὐτὸν, ὥς ὁ ποιητὴς κε-
λεύει μηδενὸς ἔργον, μήτε ἀδίκον, μήτε αἰ-
χρὲς ἀπέχεσθαι, ἀλλὰ καὶ ταῦτα ποι-
εῖν ἐπὶ τῷ κέρδει. Σωκράτης δ' ἐπεὶ ⁵⁷
δὴ ὁμολογήσας, τὸ μὲν ἐργάτην εἶναι,
ὠφέλιμόν τε ἀνθρώπῳ καὶ ἀγαθὸν εἶναι,
τὸ δὲ ἀργὸν, βλαβερόν τε καὶ κακόν, καὶ τὸ
μὲν ἐργάζεσθαι ἀγαθόν, τὸ δὲ ἀεργεῖν κα-
κόν· τὲς μὲν ἀγαθὸν τι ποιεῖν εἰς ἐργάζε-
σθαι τε, ἔφη, καὶ ἐργάτας ἀγαθὰς εἶναι·
τὲς δὲ κυβεύοντας, ἢ τι ἄλλο πονηρὸν καὶ
ἐπιζήμιον ποιεῖν εἰς ἀργὸν ἀπεκάλει· ἐκ
δὲ τούτων ὀρθῶς ἂν ἔχοι τὸ,

Εργον δ' ἔδεν ὄνειδος, ἀεργεῖν δέ τ' ὄνειδος.

Τὸ δὲ Ὀμήρου, ἔφη ὁ κατήγορος, πολλά-
κις αὐτὸν λέγειν, ὅτι Οδυσσεύς·

Ὅντινα μὲν βασιλῆα καὶ ἔξοχον ἄνδρα κιχείη,
τόνδ' ἀγανοῖς ἐπέεσσιν ἐρητύσατο παρασάς·

Δαμόνι, ὃ σε ἔοικε κακὸν ὥς δεδίσσεσθαι.
 Ἀλλ' αὐτὸς τε κάθησο, καὶ ἄλλους ἴδρυσέ λαός.
 Ὅν δ' αὖ δῆμος τ' ἄνδρα ἴδοι, βοῶντά τ' ἐφεύροι,
 Τὸν σκήπτρῳ ἐλάσασκεν, ὁμοκλήσασκέ τε μύθῳ.
 Δαμίνι, ἀτρέμας ἦσο, καὶ ἄλλων μῦθον ἄκχε,
 Οἱ σέο φέρτεροί εἰσι· σὺ δ' ἀπτόλεμος καὶ ἀναλκίς,
 Οὔτε ποτ' ἐν πολέμῳ ἐναρίθμιος, ἔτ' ἐνὶ βυλῇ.

Ταῦτα δὴ αὐτὸν ἐξηγεῖσθαι, ὥς ὁ ποιη-
 τὴς ἐπαινοίῃ παίεσθαι τὸς δημότας καὶ
 59 πένητας. Σωκράτης δ' ὃ ταῦτ' ἔλεγεν
 (καὶ γὰρ ἑαυτὸν ἔτω γ' ἂν ᾤετο δεῖν παίε-
 σθαι) ἀλλ' ἔφη, δεῖν τὸς μήτε λόγῳ μήτε
 ἔργῳ ὠφελίμους ὄντας, μήτε στρατεύματι,
 μήτε πόλει, μήτε αὐτῷ τῷ δήμῳ, εἴ τι
 δέοι, βοηθεῖν ἱκανὸς, ἄλλως τ' εἰάν πρὸς
 τύτῳ καὶ θρασείς ὄσι, πάντα τρόπον κω-
 λυέσθαι, καὶ πάνυ πλῆστοι τυγχάνωσιν
 60 ὄντες. Ἀλλὰ Σωκράτης γε, τὰναντία
 τύτων, φανερὸς ἦν καὶ δημοτικὸς καὶ φιλάν-
 θρωπος ὢν. ἐκεῖνος γὰρ πολλὰς ἐπιθυμη-
 τὰς καὶ ἀσέβεις καὶ ξένους λαβὼν, ἑδένα πώπο-
 τε μισθὸν τῆς συνουσίας ἐπράξατο, ἀλλὰ

πᾶσιν ἀφθόνως ἐπὶ ἥκει τῶν ἑαυτῷ. ὧν
 τινες μικρὰ μέρη, παρ' ἐκείνους προδικὰ λα-
 βούλες, πολλῶς τοῖς ἄλλοις ἐπώλυν, καὶ ἔκ-
 ῃσαν, ὥσπερ ἐκεῖνος, δημοτικοί. τοῖς γὰρ
 μὴ ἔχουσι χρήματα δίδοναι, ἐκ ἡθελον δια-
 λέγεσθαι. Ἀλλὰ Σωκράτης γε καὶ πρὸς
 τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους κόσμον τῇ πόλει
 παρεῖχε πολλῷ μᾶλλον, ἢ Λίχας τῇ
 Λακεδαιμονίων, ὃς ὀνομαστός ἐπὶ τέτῳ
 γέγονε. Λίχας μὲν γὰρ ταῖς γυμνοπαι-
 δίαις τοὺς ἐπιδημῶντας ἐν Λακεδαίμονι ξέ-
 νους ἐδείκνυε. Σωκράτης δὲ διὰ παντὸς τῷ
 βίῳ τὰ ἑαυτοῦ δαπανῶν, τὰ μέγιστα πάν-
 τας τοὺς βυλομένους ὠφέλει. βελτίους γὰρ
 ποιεῖ τοὺς συγγιγνομένους ἀπέπεμπεν.
 Ἐμοὶ μὲν δὴ Σωκράτης, τοιοῦτος ὢν, ἐδό-
 κει τιμῆς ἄξιός εἶναι τῇ πόλει μᾶλλον,
 ἢ θανάτου. καὶ κατὰ τοὺς νόμους δὲ σκοπῶν
 ἂν τις, τῷ εὖροι. Κατὰ γὰρ τοὺς νόμους,
 εἴαν τις φανερὸς γένῃαι κλέπτων, ἢ λω-
 ποδυτῶν, ἢ βαλαντιοτομῶν, ἢ τοιχορυ-

χῶν, ἢ ἀνδραποδιζόμενος, ἢ ἱεροσυλῶν,
 τέτοις θάνατός ἐστιν ἢ ζημία· ὧν ἐκεῖνος
 πάντων ἀνθρώπων πλεῖστον ἀπέειχεν.
 63 Ἀλλὰ μὴν τῇ πόλει γε ἔτε πολέμου κα-
 κῶς συμβάντος, ἔτε σάσεως, ἔτε προδοσί-
 ας, ἔτε ἄλλου κακῆς ἔθενός πώποτε αἷτιος
 ἐγένετο· ἔδὲ μὴν ἰδίᾳ γε ἔδενά πώποτε
 ἀνθρώπων ἔτε ἀγαθῶν ἀπεσέρησεν, ἔτε
 κακῶς περιέβαλεν· ἀλλ' ἔδ' αἰτίαν τῶν
 64 εἰρημένων ἔθενός πώποτ' ἔαχε. Πῶς ἔν
 ἔνοχος ἂν εἴη τῇ γραφῇ, ὅς ἀντὶ μὲν τῆς
 μὴ νομίζειν θεῆς, (ὥς ἐν τῇ γραφῇ ἐγέ-
 γραπτο,) Φανερός ἦν θεραπεύων τῆς θεῆς
 μάλιστα τῶν ἄλλων ἀνθρώπων· ἀντί τε
 τῆς διαφθείρειν τῆς νέης, (ὃ δὲ ὁ γραφά-
 μενος αὐτὸν ἠτιάτο,) Φανερός ἦν, τῶν
 συνόντων τῆς πονηρᾶς ἐπιθυμίας ἔχον-
 τας, τέτων μὲν παύων, τῆς δὲ καλλί-
 σης καὶ μεγαλοπρεπεστάτης ἀρετῆς, ἢ
 πόλεις τε καὶ οἴκους εὖ οἰκῆσι, προτρέ-
 πων ἐπιθυμεῖν; ταῦτα δὲ πράττων,

πῶς ἔμεγάλης ἄξιος ἦν τιμῆς τῇ πόλει;

Κ Ε Φ. γ'.

ὍΣ δὲ δὴ καὶ ὠφελεῖν ἐδόκει μοι τὸς ξυ-
νόνας, τὰ μὲν ἔργῳ δεικνύων ἑαυτὸν οἷος
ἦν, τὰ δὲ καὶ διαλεγόμενος, τέτων δὴ γρά-
ψω ὅποσα ἂν διαμνημονεύσω. τὰ μὲν
τοίνυν πρὸς τὸς θεὸς Φανερός ἦν καὶ ποιῶν
καὶ λέγων, ἥπερ ἡ Πυθία ἀποκρίνεται τοῖς
ἐρωτῶσι, πῶς δεῖ ποιεῖν ἢ περὶ θυσίας, ἢ
περὶ προγόνων θεραπείας, ἢ περὶ ἄλλας
τινὸς τῶν τοιούτων. ἦτε γὰρ Πυθία νόμῳ
πόλεως ἀναιρεῖ ποῖντας εὐσεβῶς ἂν ποι-
εῖν. Σωκράτης τε ἔτω καὶ αὐτὸς ἐποίει,
καὶ τοῖς ἄλλοις παρήνει· τὸς δὲ ἄλλως
πως ποιεῖν περιέρχες καὶ ματαίως ἐνόμι-
ζεν εἶναι. Καὶ εὐχέτο δὲ πρὸς τὸς θεὸς
ἀπλῶς τὰγαθὰ δίδοναι, ὡς τὸς θεὸς κάλ-
λιστα εἰδότας, ὅποια ἀγαθὰ ἐστὶ τὸς δὲ
εὐχομένους χρυσίον, ἢ ἀργύριον, ἢ τυραν-
νίδα, ἢ ἄλλό τι τῶν τοιούτων, ἔδεν διά-

φορον ἐνόμιζεν εὐχεσθαι, ἢ εἰ κυβείαν, ἢ μάχην, ἢ ἄλλό τι εὐχομένο τῶν φανερώς ἀδήλων, ὅπως ἀποθήσοιτο. Θυσίας δὲ θύων μικρὰς ἀπὸ μικρῶν, ὅθεν ἠγείτο μει-
 3 ῥοῦσθαι τῶν ἀπὸ πολλῶν καὶ μεγάλων πολ-
 λὰ καὶ μεγάλα θυόντων. ὅτε γὰρ τοῖς θεοῖς
 ἔφη καλῶς ἔχειν, εἰ ταῖς μεγάλαις θυ-
 σίαις μᾶλλον, ἢ ταῖς μικραῖς ἔχαιρον,
 (πολλάκις γὰρ ἂν αὐτοῖς τὰ παρὰ τῶν
 πονηρῶν μᾶλλον, ἢ τὰ παρὰ τῶν χρη-
 σῶν εἶναι κεχαρισμένα) ὅτ' ἂν τοῖς ἀν-
 θρώποις ἄξιον εἶναι ζῆν, εἰ τὰ παρὰ τῶν
 πονηρῶν μᾶλλον ἦν κεχαρισμένα τοῖς θε-
 οῖς, ἢ τὰ παρὰ τῶν χρησῶν· ἀλλ' ἐνό-
 μιζε τὸς θεὸς ταῖς παρὰ τῶν εὐσεβεσάτων
 τιμαῖς μάλα χαίρειν· ἐπαινέτης δ' ἦν καὶ
 τῷ ἔπρεσ τῷ τῷ,

Καδδύναμιν δ' ἔρδειν ἱερ' ἀθανάτοισι θεοῖσι·

καὶ πρὸς φίλους δὲ, καὶ ξένους, καὶ πρὸς τὴν
 ἄλλην δίαιταν καλὴν ἔφη παραΐνεσιν εἶ-
 4 ναι τὴν καδδύναμιν ἔρδειν. Εἰ δέ τι δά-

ζειεν αὐτῷ σημαίνεσθαι παρὰ θεῶν, ἥτιον
 ἂν ἐπέειπεν παρὰ τὰ σημαίνόμενα ποιῆ-
 σαι, ἢ εἴ τις αὐτὸν ἐπειθεν ὁδὸν λαβεῖν ἡ-
 γεμόνα τυφλόν, καὶ μὴ εἰδότα τὴν ὁδόν,
 ἀντὶ βλέποντος καὶ εἰδότος. καὶ τῶν ἄλ-
 λων δὲ μωρίαν κατηγόρει, οἵτινες παρὰ
 τὰ παρὰ τῶν θεῶν σημαίνόμενα ποιῶσι
 τι, φυλαττόμενοι τὴν παρὰ τοῖς ἀνθρώ-
 ποις ἀδοξίαν· αὐτὸς δὲ πάντ' ἀνθρώπινα
 ὑπερεώρα πρὸς τὴν παρὰ τῶν θεῶν ζυμ-
 βολίαν. Διαίτη δὲ τὴν τε ψυχὴν ἐπαί-
 δευσε καὶ τὸ σῶμα, ἢ χρώμενος ἂν τις, εἰ
 μή τι δαιμόνιον εἴη, θαρράλέως καὶ ἀσφα-
 λῶς διάγοι, καὶ ἔκ ἂν ἀπορήσειε τοσαύτης
 δαπάνης. ἔγω γὰρ εὐτελής ἦν, ὥς' ἐκ
 οἷδ' εἴ τις ἔτις ἂν ὀλίγα ἐργάζοιτο, ὥς
 μὴ λαμβάνειν τὰ Σωκράτει ἀρκούντα. σί-
 τω μὲν γὰρ τοσούτῳ ἐχρῆτο, ὅσον ἡδέως
 ἡδίστ'· καὶ ἐπὶ τούτῳ ἔτις παρεσκευασ-
 μένος ἦι, ὥς τὴν ἐπιθυμίαν τῷ σίτε ὄ-
 φρον αὐτῷ εἶναι. ποτὸν δὲ πᾶν ἡδὺ ἦν

αὐτῷ, διὰ τὸ μὴ πίνειν, εἰ μὴ διψῶν.
 6 Εἰ δέ ποτε κληθεὶς ἐθελήσειεν ἐπὶ δεῖπ-
 νον ἐλθεῖν, ὃ τοῖς πλείστοις ἐργωδέστατόν
 ἔστιν, ὥστε φυλάττειν τὸ ὑπὲρ τὸν και-
 ρὸν ἐμπίπλασθαι, τῷτο ῥαδίως πάνυ ἐφυ-
 λάττετο. τοῖς δὲ μὴ δυναμένοις τῷτο ποι-
 εῖν, συνεβέλενε φυλάττειν τὰ πείθον-
 τα μὴ πεινώνας ἐσθίειν, μηδὲ διψώνας
 πίνειν. καὶ γὰρ τὰ λυμαινόμενα γαστέ-
 ρας, καὶ κεφαλᾶς, καὶ ψυχᾶς, ταῦτ' ἔφη
 7 εἶναι. Οἶεσθαι δ' ἔφη ἐπισκώπτων καὶ
 τὴν Κίρκην ὅς ποιεῖν, τοῖς τοῖς πολλοῖς
 δειπνίζεσαν· τὸν δὲ Οδυσσεύα Ἑρμῆ τε
 ὑποθημοσύνη, καὶ αὐτὸν ἐγκρατῇ ὄντα, καὶ
 ἀποχόμενον τῷ ὑπὲρ τὸν καιρὸν τῶν τοῖς-
 τῶν ἄπτεσθαι, διὰ ταῦτα ἔδὲ γενέσθαι
 8 ἔν. τοιαῦτα μὲν περὶ τέτων ἔπαιζεν, ἄ-
 ρμα σπυδαίων. Αφροdisίων δὲ, παρήνει
 τῶν καλῶν ἰχυρῶς ἀπέχεσθαι· ὃ γὰρ,
 ἔφη, ῥαδίον εἶναι τῶν τοῖς τῶν ἀπτόμενον
 σωφρονεῖν. ἀλλὰ καὶ Κριτόβελόν ποτε τὸν

Κρίτωνος πυθόμενος, ὅτι ἐφίλησε τὸν Ἀλκιβιάδου υἱὸν καλὸν ὄντα, παρόντος τοῦ Κριτοβύλου ἤρετο Ξενοφῶντα· Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Ξενοφῶν, εἰ σὺ Κριτόβουλον ἐνόμιζες εἶναι τῶν σωφρονικῶν ἀνθρώπων μᾶλλον, ἢ τῶν θρασέων, καὶ τῶν προνοητικῶν μᾶλλον, ἢ τῶν ἀνοήτων τε καὶ ῥιψοκινδύνων; πάνυ μὲν οὖν, ἔφη ὁ Ξενοφῶν. νῦν τοίνυν νόμιζε αὐτὸν θερμουργότατον εἶναι, καὶ λεωργότατον· ἔτος καὶ εἰς μαχαίρας κυβισήσεις, καὶ εἰς πῦρ ἄλλοις. Καί¹⁰ τί δὴ, ἔφη ὁ Ξενοφῶν, ἰδὼν ποῖοντα, ταῦτα κατέγνωκας αὐτῷ; εἰ γὰρ ἔτος, ἔφη, ἐτόλμησε τὸν Ἀλκιβιάδου υἱὸν φιλήσαι, ὄντα εὐπροσωπότατον καὶ ὠραιότατον; ἀλλ' εἰ μὲν τοι, ἔφη ὁ Ξενοφῶν, τοῖς τόν ἐστι τὸ ῥιψοκίνδυνον ἔργον, καὶ ἐγὼ δοκῶ μοι τὸν κίνδυνον τῷτον ὑπομεῖναι. Ω¹¹ τλήμων, ἔφη ὁ Σωκράτης, καὶ τί ἄρ' οἶει παθεῖν καλὸν φιλήσας; ἄρ' οὐκ ἂν αὐτίκα μάλα δοῦλος ἀντ' ἐλευθέρου εἶναι;

πολλά δὲ δαπανᾶν εἰς βλαβεράς ἡδονάς;
πολλὴν δὲ ἀχολίαν ἔχειν τοῦ ἐπιμελη-
θῆναι τινος καλῶ καὶ γαθῶ; σπευδᾶζειν δὲ
ἀναγκαζῆναι ἐφ' οἷς οὐδ' ἂν μαινόμενος
¹¹σπευδάσειεν; Ω Ἡράκλεις, ἔφη Ξενο-
φῶν, ὥς δεινὴν τινα λέγεις δύναμιν τοῦ
Φιλήματος εἶναι. καὶ τῷτο, ἔφη ὁ Σωκρά-
της, θαυμάζεις; ἐκ οἷδα, ἔφη, ὅτι τὰ
Φαλάγγια, ἐδ' ἡμικυβωλιαῖα τὸ μέγεθος
ὄντα, προσάφαινα μόνον τῷ σώματι,
ταῖς τε ὀδύναις ἐπιτρίβει τὰς ἀνθρώπους,
καὶ τῷ φρονεῖν ἐξίστησι; καὶ μὰ Δί', ἔφη ὁ
Ξενοφῶν· ἐνίστησι γάρ τι τὰ φαλάγγια
κατὰ τὸ δῆγμα. Ω μωρὲ, ἔφη ὁ Σω-
κράτης, τὰς δὲ καλὰς ἐκ οἷοι φιλεῖντας
ἐνιέναι τι, ὅ,τι σὺ ἔχ' ὀρεῖς; ἐκ οἷδα' ὅτι
τῷτο τὸ θηρίον, ὃ καλῶσι καλὸν καὶ ὠραῖον,
τοσῶτω δεινότερόν ἐστι τῶν φαλαγγίων,
ὅσῳ ἐκεῖνα μὲν ἀφάμενα, τῷτο δὲ οὐδ'
ἀπλόμενον, εἴαν τις αὐτὸ θεᾶται, ἐνίστη-
τε καὶ πάνυ πόρρωθεν τοῖστον, ὥς μαίνε-

θαι ποιεῖν; ἴσως δὲ καὶ οἱ Ἐρωτες τοξόται
 διὰ τῆτο καλῶναι, ὅτι καὶ πόρρωθεν οἱ κα-
 λοὶ τιτρώσκουσιν. ἀλλὰ συμβαλεύω σοι,
 ὦ Ξενοφῶν, ὁπότ' ἂν ἴδῃς τινὰ καλὸν,
 Φεύγειν προτροπάδην. σοὶ δὲ, ὦ Κριτό-
 βελε, συμβαλεύω ἀπειναυτίσαι· μόλις
 γὰρ ἂν ἴσως ἐν τούτῳ χρόνῳ τὸ δῆγ-
 μα ὑγιὲς γένοιτο. Οὕτω δὲ καὶ ἀφροδι-
 σιάζειν τὰς μὴ ἀσφαλῶς ἔχοντας πρὸς
 ἀφροδίσια ὥετο χρῆναι πρὸς τοιαῦτα,
 οἷα, μὴ πάνυ μὲν δεομένους τῷ σώματι, ἐκ
 ἂν προσδέξαιτο ἢ ψυχὴ· δεομένους δὲ, ἐκ
 ἂν πράγματα παρέχοι. αὐτὸς δὲ πρὸς
 ταῦτα φανερός ἦν ἔτι παρεσκευασμένος,
 ὥστε ῥᾶον ἀπέχεσθαι τῶν καλλίστων καὶ
 ὠραιοτάτων, ἢ οἱ ἄλλοι τῶν αἰχίστων καὶ
 ἁωροτάτων. Περὶ μὲν δὲ βρώσεως, καὶ
 πόσεως, καὶ ἀφροδισίων, ἔτι κατεσκευασ-
 μένος ἦν, καὶ ὥετο ἔδεν ἂν ἥτιον ἀρκύντως
 ἡδεσθαι τῶν πολλὰ ἐπὶ τέτοις πραγμα-
 τευομένων, λυπεῖσθαι δὲ πολὺ ἔλαττον.

Κ Ε Φ Θ.

· ΕΙ δέ τινες Σωκράτην νομίζουσιν (ὡς ἔνιοι
γράφουσί τε καὶ λέγουσι περὶ αὐτῷ τεκμαι-
ρόμενοι) προτρέψασθαι μὲν ἀνθρώπους ἐπ’
ἀρετὴν κράτιστον γεγονέναι, προαγαγεῖν
δ’ ἐπ’ αὐτὴν ὅχ’ ἱκανόν, σκεφάμενοι, μὴ
μόνον ἂν ἐκεῖνος κολασηρὶς ἕνεκα τῆς πάντ’
οιούμενης εἰδέναι ἐρωτῶν ἤλεγχεν, ἀλλὰ
καὶ ἂν λέγων συνημέρευε τοῖς συνδιατρίβουσι,
δοκιμαζόντων, εἰ ἱκανὸς ἦν βελτίους ποι-
εῖν τῆς συνόντας. Λέξω δὲ πρῶτον, ἃ
ποτε αὐτῷ ἤκουσα περὶ τῷ δαιμονίῳ δια-
λεγόμενος πρὸς Αῤῖστόδημον τὸν Μικρὸν
ἐπικαλούμενον. καίλαμαθὼν γὰρ αὐτὸν ὅτε
θύοντα τοῖς θεοῖς μηχανώμενον, ὅτε μαν-
τικῇ χρώμενον, ἀλλὰ καὶ τῶν ποιόντων
· ταῦτα καταγελῶντα· εἶπέ μοι, ἔφη, ὦ
Αῤῖστόδημε, ἔστιν ὅς τις ἀνθρώπων τε-
· 3 θαύμακας ἐπὶ σοφίᾳ; ἔγωγ’, ἔφη. Καὶ
ὅς, λέξον ἡμῖν, ἔφη, τὰ ὀνόματα αὐτῶν.

ἐπὶ μὲν τοίνυν Επῶν ποιήσει Ὅμηρον ἔ-
 γωγε μάλιστα τεθαύμακα, ἐπὶ δὲ Διθυ-
 ράμβῳ Μελανιππίδην, ἐπὶ δὲ Τραγωδίᾳ
 Σοφοκλέα, ἐπὶ δὲ Ανδριαντοποιίᾳ Πο-
 λύκλειτον, ἐπὶ δὲ Ζωγραφίᾳ Ζεῦξιν.
 Πότερά σοι δοκῶσιν οἱ ἀπεργαζόμενοι εἶ-
 δωλα ἄφρονά τε καὶ ἀκίνητα, ἀξιοθαυμα-
 σότεροι εἶναι, ἢ οἱ ζῶα ἔμφρονά τε καὶ ἐν-
 εργά; πολὺ, νῆ Δία, οἱ ζῶα, εἴπερ γε μὴ
 τύχη τινὶ, ἀλλὰ ὑπὸ γνώμης ταῦτα
 γεγένηται. τῶν δὲ ἀτεκμάρτως ἐχόντων,
 ὅτε ἔνεκά ἐστι, καὶ τῶν Φανερώς ἐπ' ὠφε-
 λείᾳ ὄντων, πότερα τύχης καὶ πότερα
 γνώμης ἔργα κρίνεις; πρέπει μὲν τὰ ἐπ'
 ὠφελείᾳ γιγνόμενα γνώμης εἶναι ἔργα.
 Οὐκ ἔν δοκεῖ σοι ὁ ἐξ ἀρχῆς ποιῶν ἀν-
 θρώπους, ἐπ' ὠφελείᾳ προδεῖναι αὐ-
 τοῖς, δι' ὧν αἰσθάνονται, ἕκαστα, ὀφθαλ-
 μὸς μὲν, ὥσθ' ὁρᾶν τὰ ὁρατὰ, ὠτα δὲ,
 ὥς' ἀκέειν τὰ ἀκουστά; ὁσμῶν γε μὴν,
 εἰ μὴ ῥῖνες προσετέθησαν, τί ἂν ἡμῖν ὁ-

φελος ἦν; τίς δ' ἂν αἰσθησις ἦν γλυκέων,
 καὶ δριμέων, καὶ πάντων τῶν διὰ σώμα-
 τος ἡδέων, εἰ μὴ γλῶττα τέτων γνώμων
 ἐνεργάσθῃ; Πρὸς δὲ τέτοις, ὃ δοκεῖ σοι
 καὶ τὸ δὲ προνοίας ἔργῳ εἰκέναι, τὸ, ἐπεὶ
 αἰσθησις μὲν ἐστὶν ἡ ὄψις, βλεφάροις αὐτὴν
 θυρῶσαι, ἃ, ὅταν μὲν αὐτῇ χρῆσθαι τι
 δεῖ, ἀναπετάννυται, ἐν δὲ τῷ ὕπνῳ συγ-
 κλείεται; ὡς δ' ἂν μηδὲ ἄνεμοι βλάπτω-
 σιν, ἡθμὸν βλεφαρίδας ἐμφῦσαι, ὀφρῦσί
 τε ἀπογειῶσαι τὰ ὑπὲρ τῶν ὀμμάτων,
 ὡς μηδ' ὅ ἐκ τῆς κεφαλῆς ἰδρῶς κακουργῇ·
 τὸ δὲ, τὴν ἀκοὴν δέχεσθαι μὲν πάσας
 φωνάς, ἐμπίπλασθαι δὲ μήποτε· καὶ τὸς
 μὲν πρόσθεν ὀδόντας πᾶσι ζώοις οἷος τέμ-
 νειν εἶναι, τὸς δὲ γομφίους, οἷος παρὰ τέ-
 των δεξαμένους λεαίνειν· καὶ σῶμα μὲν, δι'
 οὗ, ὧν ἐπιθυμεῖ τὰ ζῶα, εἰσπέμπεται,
 πλησίον ὀφθαλμῶν καὶ ῥινῶν καταθεῖναι·
 ἐπεὶ δὲ τὰ ἀποχωρεῖν δυχερῇ, ἀπο-
 στρέφαι τὸς τέτων ὀχετὸς, καὶ ἀπενεγκεῖν,

ἢ δυνάϊόν προσωτάτω, ἀπὸ τῶν αἰσθήσεων· ταῦτα ἔτω προνοητικῶς πεπραγμένα, ἀπορεῖς, πότερα τύχης ἢ γνώμης ἔργα ἐσὶν; Οὐ, μὰ τὸν Δί', ἔφη, ἀλλ' οὕτω γε σκοπεμένῳ πάνυ ἔοικε ταῦτα σοφῶς τινος δημιουργῶς καὶ φιλοζώου τεχνήματι. τὸ δὲ, ἐμφῦσαι μὲν ἔρωτα τῆς τεκνοποιίας, ἐμφῦσαι δὲ ταῖς γειναμέναις ἔρωτα τοῦ ἐκτρέφειν, τοῖς δὲ τραφεῖσι μέγιστον μὲν πόθον τῷ ζῆν, μέγιστον δὲ φόβον τῷ θανάτῳ· ἀμέλει καὶ ταῦτα ἔοικε μηχανήμασί τινος ζῶα εἶναι βεβουλευμένων. Σὺ δὲ σαυτὸν φρόνιμόν τι δοκεῖς ἔχειν; ἔρωτα γῆν, καὶ ἀποκρινῆμαί. ἄλλοθι δὲ ὕδαμῶς ὕδεν οἶε φρόνιμον εἶναι; καὶ ταῦτα εἰδώς, ὅτι γῆς τε μικρὸν μέρος ἐν τῷ σώματι, πολλῆς ὕδατος, ἔχεις, καὶ ὑγρῶ βραχὺ, πολλῶ ὄντος, καὶ τῶν ἄλλων δήπερ μεγάλων ὄντων ἐκάστω μικρὸν μέρος λαβόντι τὸ σῶμα συνήρμοςαί σοι. νῆν δὲ μόνον ἄρα ὕδαμῶς ὄντά σε εὐτυχῶς^a πῶς

^a Forte πως.

δοκῆς συναρπάσαι; καὶ τὰδε ὑπερμεγέθη
 καὶ πλῆθος ἀπειρα, οἳ ἀφροσύνην τινὰ ὥς
 οἶει εὐτάκτως ἔχειν; Μὰ Δῖ', ἔφη. ὁ
 γὰρ ὁρῶ τὰς κυρίας, ὥσπερ τῶν ἐνθάδε
 γινομένων τὰς δημιουργάς. ὁδὲ γὰρ τὴν ἑαυ-
 τῆς σύ γε ψυχὴν ὁρᾷς, ἢ τῆς σώματος κυ-
 ρία ἐστίν· ὥςτε καλὰ γε τῷτο ἕξεσί σοι λέ-
 γειν, ὅτι ὁδὲν γνώμη, ἀλλὰ τύχη πάντα
 πράττεις. Καὶ ὁ Αῤῥιστόδημος, ἔτοι, ἔφη,
 ἐγὼ, ὦ Σώκρατες, ὑπερορῶ τὸ δαιμόνιον,
 ἀλλ' ἐκεῖνο μεγαλοπρεπέστερον ἡγῶμαι,
 ἢ ὡς τῆς ἐμῆς θεραπείας προσδεῖσθαι.
 ἔκῃν, ἔφη, ὅσῳ μεγαλοπρεπέστερον ἀξιῶ
 σε θεραπεύειν, τοσούτῳ μᾶλλον τιμητέον
 αὐτό. Εὐῖοδι, ἔφη, ὅτι εἰ νομίζοιμι θεὸς
 ἀνθρώπων τί φροντίζειν, ἔκ ἂν ἀμελοίην
 αὐτῶν. ἔπειτ' οὐκ οἶει φροντίζειν, οἳ
 πρῶτον μὲν μόνον τῶν ζώων ἀνθρώπων
 ὀρθὸν ἀνέστησαν, (ἢ δὲ ὀρθότης καὶ προορᾶν
 πλεῖον ποιῆι δύνασθαι, καὶ τὰ ὑπερθεῖν
 μᾶλλον θεᾶσθαι, καὶ ἥτιον κακοπαθεῖν,)

καὶ ὄφιν, καὶ ἀκοήν, καὶ σόμα ἐνεποίησαν;
 ἔπειτα τοῖς μὲν ἄλλοις ἑρπετοῖς πόδας
 ἔδωκαν, οἳ τὸ πορεύεσθαι μόνον παρέχου-
 σιν· ἀνθρώπῳ δὲ καὶ χεῖρας προσέθεσαν,
 αὐτὰ πλεῖστα, οἷς εὐδαιμονέστεροι ἐκείνων
 ἔσμεν, ἐξεργάζονται; Καὶ μὴν γλωττίαν·
 γε πάντων τῶν ζώων ἔχόντων, μόνην τὴν
 τῶν ἀνθρώπων ἐποίησαν οἷαν, ἄλλοτε
 ἀλλαχῇ φαύσαν τῷ σώματος, ἀρθρῶν
 τε τὴν Φωνήν, καὶ σημαίνειν πάντα ἀλλή-
 λους, ἃ βεβλόμεθα; τὸ δὲ, καὶ τὰς τῶν
 ἀφροδισίων ἡδονὰς τοῖς μὲν ἄλλοις ζώοις
 δοῦναι, περιγράφαντας τῷ ἔτι χρόνον,
 ἡμῖν δὲ συνεχῶς μέχρι γήρως ταύτας
 παρέχειν; Οὐ τοίνυν μόνον ἤρκεσε τῷ
 θεῷ τῷ σώματος ἐπιμεληθῆναι, ἀλλ' (ὅπερ
 μέγιστόν ἐστι) καὶ τὴν ψυχὴν κρατίστην τῷ
 ἀνθρώπῳ ἐνέφυσε. τίος γὰρ ἄλλος ζῷος
 ψυχὴ πρῶτα μὲν θεῶν, τῶν τὰ μέγιστα
 καὶ κάλλιστα συνταξάντων, ἠόδηται ὅτι
 εἰσὶ; τί δὲ φύλον ἄλλο, ἢ ἄνθρωποι, θεὸς

θεραπεύσει; ποία δὲ ψυχὴ τῆς ἀνθρωπί-
νης ἱκανωτέρα προφυλάττεται, ἢ λιμὸν,
ἢ δίψος, ἢ ψύχη, ἢ θάληνη, ἢ νόσοις ἐπι-
κερῆσαι, ἢ ῥώμην ἀσκήσαι, ἢ πρὸς μάθη-
σιν ἐκπονήσαι, ἢ ὅσα ἂν ἀκέρση, ἢ ἰδῆ, ἢ
μάθη, ἱκανωτέρα ἐστὶ διαμεμνῆσθαι; Οὐ
γὰρ πάνυ σοι κατὰ δῆλον, ὅτι παρὰ τὰ
ἄλλα ζῶα, ὡς περ θεοὶ, ἀνθρώποι βιοτεύ-
ουσι, φύσει καὶ τῷ σώματι καὶ τῇ ψυχῇ κρα-
τισεύουτες; ἔτε γὰρ βοὸς ἂν ἔχων σῶμα,
ἀνθρώπου δὲ γνώμην, ἠδύνατ' ἂν πράττειν,
ἢ ἐβέλαιο· ἔθ' ὅσα χεῖρας ἔχει, ἄφρονα
δ' ἐστὶ, πλείον ἔδεν ἔχει. σὺ δὲ ἀμφοτέρων
των πλείους ἀξίων τετυχηκώς, οὐκ οἶει
σὲ θεὸς ἐπιμελεῖσθαι; ἀλλ' ὅταν τὶ ποιή-
σῃ, νομιεῖς αὐτὸς σὲ φροντίζειν; Ὅ-
ταν πέμπωσιν, ὡς περ σὺ φῆς πέμπειν
αὐτὸς, συμβέλλεις, ὅ,τι χρὴ ποιεῖν καὶ μὴ
ποιεῖν. ὅταν δὲ Αθηναίοις, ἔφη, πυθανο-
μένοις τι διὰ μαντικῆς φράζωσιν, εἰ καὶ σοὶ
δοκεῖς φράζειν αὐτὸς; ἔδ' ὅταν τοῖς Ἑλ-

λησι τέρατα πέμποντες προσημαίνωσιν,
 ἔδ' ὅταν πᾶσιν ἀνθρώποις; ἀλλὰ μόνον σε
 ἔξαιρῶντες ἐν ἀμελείᾳ κατατίθενται; Οἷσι
 δ' ἂν, τὰς θεὰς τοῖς ἀνθρώποις δόξαν ἐμ-
 φῦσαι, ὡς ἱκανοὶ εἰσιν εὖ καὶ κακῶς ποιεῖν,
 εἰ μὴ δυνατοὶ ἦσαν; καὶ ἀνθρώπους ἑξαπα-
 τωμένους τὸν πάντα χρόνον οὐδέ ποτ' ἂν
 αἰδέσθαι; ἔχ' ὁρᾷς, ὅτι τὰ πολυχρο-
 νώτα καὶ σοφώτατα τῶν ἀνθρωπίνων, πό-
 λεις καὶ ἔθνη, θεοσεβέστατά ἐστι, καὶ αἱ φρο-
 νιμώταται ἡλικίαι, θεῶν ἐπιμελέσονται;
 Ω γὰρ, ἔφη, καλὰ μαθε, ὅτι καὶ ὁ σὸς νῆσι
 ἐνὼν τὸ σὸν σῶμα, ὅπως βέλεται, μέλα-
 χειρίζεται. οἶεσθαι ἔν χρεὶ καὶ τὴν ἐν
 παντὶ φρόνησιν τὰ πάντα, ὅπως ἂν αὐ-
 τῇ ἡδὺ ᾖ, ἔτω τίθεσθαι· καὶ μὴ τὸ σὸν
 μὲν ὄμμα δύνασθαι ἐπὶ πολλὰ σάδια ἐξι-
 κνεῖσθαι, τὸν δὲ τῆς θεᾶς ὀφθαλμὸν ἀδύνα-
 τον εἶναι ἅμα πάντα ὁρᾶν· μηδὲ τὴν σὴν
 μὲν ψυχὴν καὶ περὶ τῶν ἐνθάδε καὶ περὶ τῶν
 ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ ἐν Σικελίᾳ δύνασθαι φρον-

τίζειν, τὴν δὲ τῷ θεῷ Φρόνησιν μὴ ἱκανὴν
 18 εἶναι ἅμα πάντων ἐπιμελεῖσθαι. Ἦν
 μέντοι, ὥσπερ ἀνθρώπους θεραπεύων γι-
 γνώσκεις τὸς ἀντιθεραπεύειν ἐθέλοντας, καὶ
 χαριζόμενος τὸς ἀντιχαριζομένους, καὶ συμ-
 βουλευόμενος καταμανθάνεις τὸς Φρονίμους·
 ἔτω καὶ τῶν θεῶν πείραν λαμβάνης θερα-
 πεύων, εἴ τι σοι θελήσῃσι περὶ τῶν ἀδή-
 λων ἀνθρώποις συμβελεύειν, γνώσῃ τὸ
 θεῖον, ὅτι τοσούτον καὶ τοιούτον ἐστίν, ὥσθ'
 ἅμα πάντα ὁρᾶν, καὶ πάντα ἀκθεῖν, καὶ
 πανταχῶς παρῆναι, καὶ ἅμα πάντων ἐπι-
 19 μελεῖσθαι αὐτός. Ἐμοὶ μὲν ταῦτα λέ-
 γων ὁ μόνον τὸς συνόλης ἐδόκει ποιεῖν,
 ὁπότε ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ὁρῶντο, ἀπέ-
 χεσθαι τῶν ἀνοσίων τε, καὶ ἀδίκων καὶ αἰ-
 χρῶν, ἀλλὰ καὶ ὁπότε ἐν ἐρημίᾳ εἶεν·
 ἐπεὶ περ ἠγήσαντο μηδὲν ἂν ποτε, ὧν
 πράττοιεν, θεὸς διαλαθεῖν.

Κ Ε Φ. ε'.

ΕΙ δὲ δὴ καὶ Εγκράτεια καλὸν τε καὶ ἀγα-
 θὸν ἀνδρὶ κτῆμά ἐστιν, ἐπισκεψόμεθα, εἴ-
 τι προσβίβαζε, λέγων εἰς τοιαύτην τοιάδε·
 ὦ ἄνδρες, εἰ, πολέμῳ ἡμῶν γενομένῳ, βε-
 λοίμεθα ἐλέσθαι ἄνδρα, ὑφ' ᾧ μάλιστα ἂν
 αὐτοὶ μὲν σωζοίμεθα, τοὺς δὲ πολεμίους
 χειροίμεθα, ἅρ' ὅντιν' ἂν αἰσθανοίμεθα
 ἥττω γαστρός, ἢ οἶνος, ἢ ἀφροδισίων, ἢ
 πόνος, ἢ ὕπνος, τῶτον αἰροίμεθα; καὶ πῶς
 μὲν οἰηθείημεν τὸν τοῖστον ἢ ἡμᾶς σῶσαι,
 ἢ τοὺς πολεμίους κρατῆσαι; Εἰ δ' ἐπὶ
 τελευτῇ τῷ βίῳ γενόμενοι βελοίμεθά τῳ
 ἐπιτρέψαι, ἢ παῖδας ἄρρενας παιδεῦσαι,
 ἢ θυγατέρας παρθένας διαφυλάξαι, ἢ
 χρήματα διασῶσαι, ἅρ' ἀξιόπιστον εἰς
 ταῦθ' ἡγησόμεθα τὸν ἀκρατῆ; δὲλῳ δ'
 ἀκρατεῖ ἐπιτρέψαμεν ἂν, ἢ βοσκήματα,
 ἢ ταμῆα, ἢ ἔργων ἐπίστασιν; διάκονον δὲ
 καὶ ἀγορασὴν τοῖστον ἐθελήσαμεν ἂν

προῖκα λαβεῖν; ἀλλὰ μὴν εἴ γε μηδὲ
 δῶλον ἀκρατῇ δεξαίμεθ' ἂν, πῶς ἐκ ἄξιον
 αὐτόν γε φυλάττασθαι τοῦτον γενέσθαι;
 3 Καὶ γὰρ ἔχ, ὥσπερ οἱ πλεονέκται τῶν
 ἄλλων ἀφαιρέμενοι χρήματα, ἑαυτοὺς δο-
 κῶσι πλετίζειν, ὅπως ὁ ἀκρατής τοῖς μὲν
 ἄλλοις βλαβερός, ἑαυτῷ δ' ὠφέλιμος, ἀλ-
 λά κακῆργος μὲν τῶν ἄλλων, ἑαυτῷ δὲ
 πολὺ κακῆργότερος· εἴγε κακῆργότατον
 ἐστὶ, μὴ μόνον τὸν οἶκον τὸν ἑαυτῷ φθεί-
 ρειν, ἀλλὰ καὶ τὸ σῶμα, καὶ τὴν ψυχὴν.
 4 Ἐν συνουσίᾳ δὲ τίς ἂν ἠοδεύῃ τῷ τοῖστῳ,
 ὃν εἰδεῖν τῷ ὄψῳ τε καὶ τῷ οἴῳ χαίροντα
 μᾶλλον ἢ τοῖς φίλοις, καὶ τὰς πόρναις
 ἀγαπῶντα μᾶλλον ἢ τὰς ἐταίρας; ἄρα
 γε εἰ χρὴ πάντα ἄνδρα ἡγησάμενον τὴν
 ἐγκράτειαν ἀρετῆς εἶναι κρηπίδα, ταύ-
 ταν πρῶτον ἐν τῇ ψυχῇ κατασκευάσα-
 5 σθαι; Τίς γὰρ ἀνευ ταύτης ἢ μάλα τι
 ἂν ἀγαθόν, ἢ μελετήσειεν ἀξιολόγως; ἢ
 τίς ἐκ ἂν ταῖς ἡδοναῖς δελεύων, αἰχρῶς

διατεθείη καὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν;
 ἐμοὶ μὲν δοκεῖ, νῆ τὴν Ἡραν, ἐλευθέρω
 μὲν ἀνδρὶ εὐκτὸν εἶναι, μὴ τυχεῖν δὲ λυ-
 τοίστῃ, δελεύοντα δὲ ταῖς τοιαύταις ἡδο-
 ναῖς ἱκετεύειν τὰς θεάς, δεσποτῶν ἀγαθῶν
 τυχεῖν· ἔγω γὰρ ἂν μόνον ὁ τοιοῦτος σω-
 θεῖη. Τοιαῦτα δὲ λέγων, ἔτι ἐγκρατέ-
 ρερον τοῖς ἔργοις ἢ τοῖς λόγοις ἑαυτὸν ἐπε-
 δείκνυεν. ἔ γὰρ μόνον τῶν διὰ τῆς σώματος
 ἡδονῶν ἐκράτει, ἀλλὰ καὶ τῆς διὰ τῶν
 χρημάτων· νομίζων τὸν παρὰ τοῦ τυ-
 χόντος χρήματα λαμβάνοντα, δεσπότην
 ἑαυτῷ καθιστάναι, καὶ δελεύειν δελείαν ἐδε-
 μιᾶς ἥτιον αἰσχράν.

Κ Ε Φ. 5'.

ΑΞΙΟΝ δ' αὐτῷ, καὶ ἂν πρὸς Ἀντιφῶντα,
 τὸν σοφιστὴν διελέχθη, μὴ παραλιπεῖν.
 ὁ γὰρ Ἀντιφῶν ποτὲ βεβλόμενος τὰς συν-
 σιασὰς αὐτῷ παρελέσθαι, προσελθὼν τῷ
 Σωκράτει, παρόντων αὐτῶν, ἔλεξε τάδε·

2. Ω Σώκρατες, ἐγὼ μὲν ὦμην τὴς φιλοσο-
 φῆντας εὐδαιμονεσέρας χρῆναι γίγνεσθαι·
 σὺ δέ μοι δοκεῖς τὰναντία τῆς σοφίας
 ἀπολελαυκέναι. Ζῆς γὰρ ἔτῳς, ὥς ἔδ' ἂν
 εἰς ὄσλος ὑπὸ δεσπότη διατῶμενος μεί-
 νειε. σιτία τε σιτῇ, καὶ ποτὰ πίνεις τὰ
 φαυλότατα, καὶ ἱμάτιον ἡμφίεσαι ἑ μόνον
 Φαῦλον, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ θέρας τε καὶ χει-
 μῶνος, ἀνυπόδητός τε καὶ ἀχίτων διατε-
 3. λῆς. Καὶ μὴν χρήματά γε ἑ λαμβά-
 νεις, ἃ καὶ κτωμένους εὐφραίνει, καὶ κεκτη-
 μένους ἐλευθεριώτερόν τε καὶ ἡδιον ποιεῖ
 ζῆν. εἰ ἔν, ὥσπερ καὶ τῶν ἄλλων ἔργων
 οἱ διδάσκαλοι τὴς μαθητὰς, μιμητὰς ἑαυ-
 τῶν ἀποδεικνύουσιν, ἔτω καὶ σὺ τὴς συνόν-
 τας διαθήσεις, νόμιζε κακοδαιμονίας διδά-
 4. σκαλος εἶναι. Καὶ ὁ Σωκράτης πρὸς
 ταῦτα εἶπεν· δοκεῖς μοι, ἔφη, ὦ Αντι-
 φῶν, ὑπειληφέναι με ἔτῳς ἀνιερῶς ζῆν,
 ὥς πεπεισμαι, σὲ μᾶλλον ἀποθανεῖν
 ἂν ἐλέσθαι, ἢ ζῆν ὥσπερ ἐγώ. ἴθι ἔν, ἐπι-

σκεφώμεθα, τί χαλεπὸν ἦσθαι τῷ ἐμῷ
βίῳ. Πότερον, ὅτι τοῖς μὲν λαμβάνουσιν ἡ
ἀργύριον ἀναγκαῖόν ἐστιν ἀπεργάζεσθαι
τῷτο, ἐφ' ᾧ ἂν μισθὸν λαμβάνωσιν· ἐμοὶ
δὲ μὴ λαμβάνοντι ἔκ ἀνάγκης διαλέγεσθαι,
ᾧ ἂν μὴ βούλωμαι; ἢ τὴν διαίτάν μου
φωλίζεις, ὡς ἦτιον μὲν ὑγιεινὰ ἐσθίον-
τος ἐμῷ ἢ σῷ, ἦτιον δὲ ἰχὺν παρέχοντα;
ἢ ὡς χαλεπώτερα πορίσασθαι τὰ ἐμὰ
διαιτήματα τῶν σῶν, διὰ τὸ σπανιώτερά
τε καὶ πολυτελέστερα εἶναι; ἢ ὡς ἡδίων σοί,
ἢ σὺ παρασκευάζῃ, ὄντα, ἢ ἐμοὶ λέγω;
ἔκ οἷός, ὅτι ὁ μὲν ἡδιστὰ ἐσθίων, ἡκιστα
ὄψα δεῖται· ὁ δὲ ἡδιστὰ πίνων, ἡκιστα τῷ
μὴ παρόντος ἐπιθυμεῖ ποτῆ; Τὰ γε μὴν
ἱμάτια οἷός, ὅτι οἱ μεταβαλλόμενοι, ψύ-
χους καὶ θάλπους ἕνεκα μεταβάλλονται, καὶ
ὑποδήματα ὑποδύνται, ὅπως μὴ διὰ τὰ
λυπῶντα τῶν πόδας κωλύωνται πορεύε-
σθαι· ἤδη ἔν ποτὲ ἦσθαι ἐμὲ ἢ διὰ ψύχους
μᾶλλον τῶ ἐνδον μένοντα, ἢ διὰ θάλπος

μαχόμενον τῷ περὶ σκιᾶς, ἢ διὰ τὸ ἀλ-
γεῖν τὰς πόδας ἔβαδίζοντα, ὅπως ἂν βέ-
λωμαι; Οὐκ οἶδ', ὅτι οἱ φύσει ἀδε-
νέσαστοί τῷ σώματι, μελετήσαντες, τῶν
ἰχυροτάτων ἀμελησάντων κρείττους τε
γίγνονται, πρὸς ἃ μελετῶσι, καὶ ῥᾶον αὐ-
τὰ φέρουσιν; ἐμὲ δὲ ἄρα ἐκ οἷοι τῷ σώματι
αἰεὶ τὰ συντυγχάνοντα μελετῶντα καρ-
τερεῖν, πάντα ῥᾶον φέρειν σὺ μὴ μελε-
τῶντος; Τῷ δὲ μὴ δελεῦειν γαστρί, μηδ'
ὑπνώ, καὶ λαγνεία, οἷοι τι ἄλλο αἰτιώτε-
ρον εἶναι, ἢ τὸ ἕτερον ἔχειν τέτων ἡδίων,
ἃ ἔμῳ μόνον ἐν χρεῖα ὄντα εὐφραίνει, ἀλ-
λὰ καὶ ἐλπίδας^β παρέχοντα ὠφελήσκειν
αἰεὶ; καὶ μὴν τῷτό γε οἶδα, ὅτι οἱ μὲν
οἰόμενοι μηδὲν εὖ πράττειν ἐκ εὐφραίνον-
ται· οἱ δ' ἡγρόμενοι καλῶς προχωρεῖν ἐ-
αυτοῖς ἢ γεωργίαν, ἢ ναυκληρίαν, ἢ ἄλλ'
ὅ,τι ἂν τυγχάνωσιν ἐργαζόμενοι, ὥς εὖ
πράττοντες εὐφραίνονται. Οἷοι ἔν ἀπὸ
πάντων τούτων τοσούτην ἡδονὴν εἶναι,

^β Legendum videtur παρέχοντα.

ὅσῃν ἀπὸ τῆς ἐαυτὸν τε ἡγεῖσθαι βελτίω
 γίγνεσθαι, καὶ φίλους ἀμείνους κτᾶσθαι;
 ἐγὼ τοίνυν διατελῶ ταῦτα νομίζων. εἰ
 δὲ δὴ φίλους ἢ πόλιν ὠφελεῖν δέῃ, ποτέρῳ
 ἢ πλείων χολή τούτων ἐπιμελεῖσθαι,
 τῷ, ὡς ἐγὼ νῦν, ἢ τῷ, ὡς σὺ μακαρίζεις,
 διατωμένῳ; στρατεύοιτο δὲ πότερος ἂν ῥᾶ-
 ὄν, ὁ μὴ δυνάμενος ἄνευ πολυτελεῶς διαί-
 τῃς ζῆν, ἢ ὃ τὸ παρὸν ἀρκοίῃ; ἐκπολιορ-
 κηθεῖν δὲ πότερος ἂν θᾶττον, ὁ τῶν χα-
 λεπωτάτων δεόμενος μᾶλλον, ἢ ὁ τοῖς
 ῥάσσοις ῥάσως ἐντυγχάνειν ἀρκούντως
 χρώμενος; Εἰπὼς, ὦ Ἀντιφῶν, τὴν εὐ-¹⁰
 δαιμονίαν οἰομένῳ τρυφὴν καὶ πολυτέλειαν
 εἶναι. ἐγὼ δὲ νομίζω τὸ μὲν μηδενὸς δέε-
 σθαι, θεῖον εἶναι, τὸ δὲ ὡς ἐλαχίστων,
 ἐγλυτάτω τῷ θεῷ. καὶ τὸ μὲν θεῖον, κρά-
 τισον, τὸ δὲ ἐγλυτάτω τῷ θεῷ, ἐγλυτά-
 τω τῷ κρατίστῳ. Πάλιν δὲ ποτε ὁ Ἀν-¹¹
 τιφῶν διαλεγόμενος τῷ Σωκράτει εἶπεν·
 ὦ Σώκρατες, ἐγὼ τοι σὲ μὲν δίκαιον νο-

μίζω, σοφὸν δὲ ὕδ' ὁπωσιῶν· δοκεῖς δέ μοι
 καὶ αὐτὸς τῷτο γιγνώσκειν· ὕδ'να γ' ἐν τῆς
 συνουσίας ἀργύριον πράττη. καὶ τοι τό γε
 ἱμάτιον, ἢ τὴν οἰκίαν, ἢ ἄλλό τι, ὧν κέ-
 κτησαι, νομίζων ἀργυρίῳ ἄξιον εἶναι, ὕδ'εν
 ἂν μὴ ὅτι προῖκα δοίης, ἀλλ' ὕδ' ἐλαττον
 τῆς ἀξίας λαβών. Δῆλον δὲ, ὅτι εἰ καὶ
 τὴν συνουσίαν ὥς τινὸς ἀξίαν εἶναι, καὶ
 ταύτης ἂν ὕκ ἐλαττον τῆς ἀξίας ἀργύριον
 ἐπράττῃς. δίκαιος μὲν ἐν ἂν εἴης, ὅτι ὕκ
 ἐξαπατᾷς ἐπὶ πλεονεξίᾳ· σοφὸς δὲ ὕκ ἂν,
 μηδενὸς γε ἀξία ἐπιστάμενος. Ὁ δὲ Σω-
 κράτης πρὸς ταῦτα εἶπεν· ὦ Αντιφῶν,
 παρ' ἡμῖν νομίζεται, τὴν ὥραν καὶ τὴν σο-
 φίαν, ὁμοίως μὲν καλὸν, ὁμοίως δὲ αἰ-
 χρὸν, διατίθεσθαι εἶναι. τὴν τε γὰρ ὥ-
 ραν εἰάν μὲν τις ἀργυρίῳ πωλῇ τῷ βελο-
 μένῳ, πόρνον αὐτὸν ἀποκαλέσιν· εἰάν δέ
 τις, ὃν ἂν γινῶ καλῶν τε καὶ ἀγαθῶν ἐραστὴν
 ὄντα, τῷτον φίλον ἑαυτῷ ποιῇται, σώ-
 φρονα νομίζομεν. καὶ τὴν σοφίαν ὡσαύ-

τως τὲς μὲν ἀργυρίαι τῷ βελομένῳ πα-
 λήϊας, σοφιστὰς, ὥσπερ πόρναις, ἀποκα-
 λῆσιν· ὅσις δὲ, ὃν ἂν γνῶ εὐφυῆ ὄντα, δι-
 δάσκων ὅ,τι ἂν ἔχη ἀγαθόν, φίλον ποιῇ-
 ται, τῆτον νομίζομεν, ἃ τῷ καλῷ κα-
 γαθῷ πολίτῃ προσήκει, ταῦτα ποιεῖν.
 Εγὼ δ' ἔν κ' αὐτός, ὦ Αντιφῶν, ὥσπερ
 ἄλλός τις, ἢ ἵππῳ ἀγαθῷ, ἢ κυνὶ, ἢ ὄρ-
 νιθι ἡδεταί, ἔτω καὶ ἔτι μᾶλλον ἡδομαι
 φίλοις ἀγαθοῖς· καὶ εἴαν τι οὐκ ἀγαθόν,
 διδάσκω, κ' ἄλλοις συνίστημι, παρ' ὧν ἂν
 ἡγῶμαι ὠφελήσεσθαι τι αὐτὸς εἰς ἀρε-
 τήν. καὶ τὲς θησαυροὺς τῶν πάλαι σοφῶν
 ἀνδρῶν, ὅς ἐκεῖνοι κατέλιπον ἐν βίβλοις
 γράψαντες, ἀνελίττω, κοινῇ σὺν τοῖς φί-
 λοις διέρχομαι· καὶ ἂν τι ὀρῶμεν ἀγαθόν,
 ἐκλεγόμεθα· καὶ μέγα νομίζομεν κέρδος,
 εἴαν ἀλλήλοις φίλοι γινώμεθα. ἐμοὶ μὲν
 δὴ ταῦτα ἀκούοντι ἐδόκει αὐτός τε μα-
 κάριος εἶναι, κ' τὲς ἀκούσας ἐπὶ καλοκα-
 γαθίαν ἄγειν. Καὶ πάλιν ποτὲ τῷ Αν-
 15

τιφῶντος ἐρομένῃς αὐτὸν, πῶς ἄλλῃς μὲν
ἡγεῖται πολιτικὰς ποιεῖν, αὐτὸς δὲ οὐ
πράττει τὰ πολιτικὰ, εἴπερ ἐπίσταται
ποτέρως δ' ἂν, ἔφη, ὦ Αντιφῶν, μᾶλλον
τὰ πολιτικὰ πράττοιμι; εἰ μόνος αὐτὰ
πράττοιμι, ἢ εἰ ἐπιμελοίμην τῷ ὥς πλεί-
στους ἱκανὸς εἶναι πράττειν αὐτά;

Κ Ε Φ. Ζ.

• ΕΠΙΣΚΕΨΩΜΕΘΑ δὲ, εἰ καὶ ἀλα-
ζονείας ἀποτρέπων τὰς συνόλους, ἀρετῆς
ἐπιμελεῖσθαι προέτρεπεν. αἰετὶ γὰρ ἔλε-
γεν, ὥς οὐκ εἴη καλλίων ὁδὸς ἐπ' εὐδο-
ξία, ἢ δι' ἧς ἂν τις ἀγαθὸς τι γένοιτο, καὶ
μὴ δοκεῖν βέλοισι· ὅτι δ' ἀληθῆ ἔλεγεν,
• ὧδε ἐδίδασκεν. Ενθυμώμεθα γὰρ, ἔφη,
εἴ τις, μὴ ὢν ἀγαθὸς αὐλητῆς, δοκεῖν
βέλοισι, τί ἂν αὐτῷ ποιητέον εἴη; ἂρ' ἔ
τὰ ἔξω τῆς τέχνης μιμητέον τὰς ἀγαθὰς
αὐλητάς; καὶ πρῶτον μὲν, ὅτι ἐκεῖνοι
σκεύη τε καλὰ κέκτηνται, καὶ ἀκολούθως

πολλὰς περιάγονται, καὶ τότε ταῦτα ποι-
 ητέον· ἔπειτα, ὅτι ἐκείνους πολλοὶ ἐπαι-
 νῶσι, καὶ τότε πολλὰς ἐπαινέτας παρα-
 σκευασέον. ἀλλὰ μὴν ἔργον γε ἔδαμῃ
 ληπλέον, ἢ εὐθὺς ἐλεγχθήσεται γελοῖος
 ὢν, καὶ ὁ μόνον αὐλητὴς κακός, ἀλλὰ καὶ
 ἄνθρωπος ἀλαζών. καὶ τοὶ πολλὰ μὲν
 δαπανῶν, μηδὲν δὲ ὠφελέμενος, πρὸς δὲ
 τέτοις κακοδοξῶν, πῶς ἔκ ἐπιπόνως τε,
 καὶ ἀλυσιτελῶς, καὶ καταγελάσως βιώσε-
 ται; Ὡσαύτως, εἴ τις βέλοισι στρατη-
 γὸς ἀγαθός, μὴ ὢν, φαίνοσθαι, ἢ κυβερ-
 νήτης, ἐννοῶμεν τί ἂν συμβαίνοι. ἄρ' ἔκ
 ἂν, εἰ μὲν ἐπιθυμῶν τῷ δοκεῖν ἱκανὸς εἶ-
 ναι ταῦτα πράττειν, μὴ δύναίτο πείθειν,
 ταύτῃ λυπηρόν; εἰ δὲ πείσειεν, ἔτι ἀθλιώ-
 τερον· δῆλον γάρ, ὅτι κυβερνᾶν τε καὶ α-
 σταθεὶς ὁ μὴ ἐπιστάμενος, ἢ στρατηγεῖν,
 ἀπολέσειεν ἂν ὅς ἤκιστα βέλοισι, καὶ αὐ-
 τὸς αἰχρῶς τε καὶ κακῶς ἀπαλλάξειεν.
 Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ πλέσιον, καὶ τὸ ἀνδρεῖ-

ον, κὴ τὸ ἰχυρὸν μὴ ὄντα δοκεῖν, ἀλυσι-
 τελὲς ἀπέφαινε· προστάττεσθαι γὰρ αὐ-
 τοῖς ἔφη μείζω, ἢ κατὰ δύναμιν, κὴ μὴ
 δυναμένους ταῦτα ποιεῖν, δοκῶντας ἱκανοὺς
 εἶναι, συγγνώμης ἕκ ἂν τυγχάνειν. Α-
 πατεῶνα δ' ἐκάλει τὸν ὕμικρόν μὲν, ὕδ'
 εἴτις ἀργύριον, ἢ σκεῦος παρὰ τῷ πειθοῖ
 λαβὼν ἀποσεροίη, πολὺ δὲ μέγιστον, ὅστις
 μηδενὸς ἄξιός ὢν ἐξηπατήκει, πείθων ὥς
 ἱκανὸς εἶη τῆς πόλεως ἡγεῖσθαι. ἐμοὶ μὲν
 οὖν ἐδόκει καὶ τῷ ἀλαζονεύεσθαι ἀποτρέ-
 πειν τὸς συνόντας, τοιαῦδε διαλεγόμενος.

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ
ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΩΝ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Κ Ε Φ. α'.

ΕΔΟΚΕΙ δέ μοι καὶ τοιαῦτα λέγων
προτρέπειν τὰς συνόντας ἀσκεῖν ἐγκρά-
τειαν πρὸς ἐπιθυμίαν βρωτῶ, καὶ ποτῶ,
καὶ λαγνείας, καὶ ὕπνου, καὶ ῥίγους, καὶ θάλπου,
καὶ πόνου. γινῶσκει δέ τινα τῶν συνόντων ἀκο-
λαστοτέρως ἔχοντα πρὸς τὰ τοιαῦτα·
Εἶπέ μοι, ἔφη, ὦ Αῤῖσιππε, εἰ δέοι σε
παιδεύειν παραλαβόντα δύο τῶν νέων,
τὸν μὲν, ὅπως ἱκανὸς ἔσαι ἀρχεῖν, τὸν
δ', ὅπως μὴ ἀντιποιήσεται ἀρχῆς· πῶς ἂν
ἐκάτερον παιδεύοις; βέλει σκοπῶμεν ἀρ-
ξάμενοι ἀπὸ τῆς τροφῆς, ὥσπερ ἀπὸ τῶν
σοιχείων; καὶ ὁ Αῤῖσιππος ἔφη, δοκεῖ γινῶ-
σκει μοι ἡ τροφή ἀρχὴ εἶναι. ἔδὲ γὰρ ζῶν γ' ἂν

² τις, εἰ μὴ τρέφοιτο. Οὐκ ἔν τὸ μὲν βέ-
 λεσθαι σίττι ἀπτεσθαι, ὅταν ὦρα ἦκη,
 ἀμφοτέροις εἰκὸς παραγίγνεσθαι; εἰκὸς
 γάρ, ἔφη. τὸ ἔν προαιρεῖσθαι, τὸ κατε-
 πείγον μᾶλλον πράττειν, ἢ τῇ γαστρὶ
 χαρίζεσθαι, πότερον ἂν αὐτῶν ἐθίζοιμεν;
 τὸν εἰς τὸ ἄρχειν, ἔφη, νῆ Δία παιδευό-
 μενον· ὅπως μὴ τὰ τῆς πόλεως ἀπρακτὰ
 γίγνηται παρὰ τὴν ἐκείνου ἀρχήν. ἔκῃν,
 ἔφη, καὶ ὅταν πιεῖν βέλωνται, τὸ δύνασθαι
 διψῶντα ἀνέχεσθαι τῷ αὐτῷ προαιετέ-
³ ρον; πάνυ μὲν ἔν, ἔφη. Τὸ δὲ ὕπνου ἐγκρα-
 τῇ εἶναι, ὥςτε δύνασθαι καὶ ὀφείκει κοιμηθῆ-
 ναι, καὶ πρωτὶ ἀναστῆναι, καὶ ἀγρυπνήσαι,
 εἴ τι δέοι, ποτέρῳ ἂν προαδείημεν; καὶ τῷ-
 το, ἔφη, τῷ αὐτῷ. τί δὲ, ἔφη, τὸ ἀφρο-
 δισίων ἐγκρατῇ εἶναι, ὥςτε μὴ διὰ ταῦτα
 κωλύεσθαι πράττειν, εἴ τι δέοι; καὶ τῷτο,
 ἔφη, τῷ αὐτῷ. τί δέ; τὸ μὴ φεύγειν τῆς
 πόνους, ἀλλὰ ἐθελοντὴν ὑπομένειν, ποτέ-
 ρῳ ἂν προαδείημεν; καὶ τῷτο, ἔφη, τῷ ἄρ-

χειν παιδευομένῳ. τί δέ; τὸ μαθεῖν, εἴτι-
 ἐπιτήδειόν ἐστι μάθημα πρὸς τὸ κρατεῖν
 τῶν ἀντιπάλων, ποτέρῳ ἂν προσεῖναι
 μᾶλλον πρέποι; πολὺ νῆ Δί', ἔφη, τῷ
 ἄρχειν παιδευομένῳ. καὶ γὰρ καὶ τῶν ἄλ-
 λων ὕδεν ὄφελος ἄνευ τῶν τοιούτων μαθη-
 μάτων. Οὐκ ἔνι ὃ ὅτῳ πεπαιδευμένος ἦτ- 4
 τον ἂν δοκεῖ σοι ὑπὸ τῶν ἀντιπάλων, ἢ
 τὰ λοιπὰ ζῶα, ἀλίσκεσθαι; τέτων γὰρ
 δήπερ τὰ μὲν γαστρί δελεαζόμενα, καὶ μάλα
 ἔνια δυσωπόμενα, ὅμως τῇ ἐπιθυμίᾳ τῷ
 φαγεῖν ἀγόμενα πρὸς τὸ δέλεαρ, ἀλίσκε-
 ται· τὰ δὲ ποτῷ ἐνεδρεύεται. πάνυ μὲν
 ἔνι, ἔφη. ἔκῃ καὶ ἄλλα ὑπὸ λαγνείας, οἷον
 οἷτε ὄρτυγες καὶ οἱ πέρδικες, πρὸς τὴν τῆς
 θηλείας φωνὴν τῇ ἐπιθυμίᾳ καὶ τῇ ἐλπίδι
 τῶν ἀφροδισίων φερόμενοι, καὶ ἐξιστάμενοι τῷ
 τὰ δεινὰ ἀναλογίζεσθαι, τοῖς θηράτροις
 ἐμπίπτουσι; συνέφη καὶ ταῦτα. Οὐκ ἔνι 5
 δοκεῖ σοι αἰσχρὸν εἶναι ἀνθρώπῳ, ταῦτα
 πάχειν ἀφρονεσάτοισι τῶν θηρίων; ὥσπερ

οἱ μοιχοὶ εἰσέρχονται εἰς τὰς εἰρήλας, εἰ-
 δότες ὅτι κίνδυνος τῷ μοιχεύοντι, ἅ, τε ὁ
 νόμος ἀπειλεῖ, παθεῖν, καὶ ἐνεδρευθῆναι, καὶ
 ληθέναι ὑβριζθῆναι. καὶ τηλικύτων μὲν
 ἐπικειμένων τῷ μοιχεύοντι κακῶν τε καὶ
 αἰχρῶν, ὄντων δὲ πολλῶν τῶν ἀπολυσόν-
 των τῆς τῶν ἀφροδισίων ἐπιθυμίας, ἐλαύ-
 νεται ὅμως εἰς τὰ ἐπικίνδυνα φέρεσθαι.
 ἄρ' ἔκ ἤδη τῆτο παντάπασι κακοδαιμο-
 νῶντός ἐστι; ἐμοί γε δοκεῖ, ἔφη. Τὸ δὲ
 εἶναι μὲν τὰς ἀναγκαιοτάτας πλείστας
 πράξεις τοῖς ἀνθρώποις ἐν ὑπαίθρῳ, (οἷον
 τὰς τε πολεμικὰς, καὶ τὰς γεωργικὰς, καὶ
 τῶν ἄλλων οὐ τὰς ἐλαχίστας,) τὰς δὲ
 πολλὰς ἀγυμνάσας ἔχειν πρὸς τε ψύχῃ
 καὶ πρὸς θάλπῃ, ἔδωκε σοι πολλὴ ἀμέ-
 λεια εἶναι; συνέφη καὶ τῆτο. ἔκῃν δοκεῖ
 σοι τὸν μέλλοντα ἄρχειν ἀσκεῖν δεῖν καὶ
 ταῦτα εὐπετῶς φέρειν; πάνυ μὲν ἔν, ἔφη.
 7 Οὐκῃν εἰ τὰς ἐγκρατεῖς τέτων ἀπάντων
 εἰς τὰς ἀρχικὰς τάτλομεν, τὰς ἀδυνάτους

ταῦτα ποιεῖν εἰς τῆς μηδ' ἀντιποιησάμε-
 νος τῷ ἄρχειν τάξομεν; συνέφη καὶ τῷτο.
 τί ἔν; ἐπειδὴ καὶ τῶτων ἑκατέρω τῷ φύλῃ
 τὴν τάξιν οἶδα, ἥδη ποτ' ἐπισκέψω εἰς
 ποτέραν τῶν τάξεων τῶτων σαυτὸν δι-
 καίως ἂν τάττοις; ἔγωγ', ἔφη ὁ Ἀρίστιπ-
 πος· καὶ ἔδαμῶς γε τάτλω ἑμαυτὸν εἰς
 τὴν τῶν ἄρχειν βελομένων τάξιν. Καὶ εἰ
 γὰρ πάντῃ μοι δοκεῖ ἄφρονος ἀνθρώπου εἶναι
 τὸ, μεγάλῃ ἔργῃ ὄντος τῷ ἑαυτῷ τὰ δέ-
 οντα παρασκευάζειν, μὴ ἀρκεῖν τοῦτο,
 ἀλλὰ προσαναθέσθαι τὸ καὶ τοῖς ἄλλοις
 πολίταις, ὧν δέον ἐστι, πορίζειν· καὶ ἑαυ-
 τῷ μὲν πολλὰ, ὧν βέλεται, ἐλλείπειν,
 τῆς δὲ πόλεως προεσῶτα, εἰ μὴ πάντα,
 ὅσα ἡ πόλις βέλει, καταπράττει, τέττε
 δίκην ὑπέχειν, τῷτο πῶς ἔτι πολλὴ ἀφρο-
 σύνη ἐστίν; Καὶ γὰρ ἀξιῶσιν αἱ πόλεις τοῖς
 ἄρχουσιν, ὥσπερ ἐγὼ τοῖς οἰκέταις, χρῆ-
 σθαι. ἐγὼ τε γὰρ ἀξιῶ τῆς θεράποντας
 ἐμοὶ μὲν ἄφθονα τὰ ἐπιτήδεια παρασκευ-

ἄζειν, αὐτὰς δὲ μηδενὸς τέτων ἀπτεῖσθαι·
 αἰτε πόλεις οἶομαι χρῆναι τὰς ἀρχοντας
 ἑαυταῖς μὲν ὡς πλεῖστα ἀγαθὰ πορίζειν,
 αὐτὰς δὲ πάντων τέτων ἀπέχεσθαι. ἐγὼ
 ἔν τὰς μὲν βελομένους πολλὰ πράγματα
 ἔχειν, αὐτοῖς τε καὶ ἄλλοις παρέχειν, ὅ-
 τως ἂν παιδεύσας εἰς τὰς ἀρχικὰς καλα-
 ρήσαιμι· ἑμαυτὸν τοίνυν τάττω εἰς τὰς
 βελομένους ἢ ῥᾶσά τε καὶ ἡδιστα βιοτεύειν.
 10 Καὶ ὁ Σωκράτης ἔφη· βάλει ἔν καὶ τὸτο
 σκεψώμεθα, πότεροι ζῶσιν ἡδιον, οἱ ἀρ-
 χοντες ἢ ἀρχόμενοι; πάνυ μὲν ἔν, ἔφη.
 πρῶτον μὲν τοίνυν τῶν ἐθνῶν, ὧν ἡμεῖς
 ἴσμεν, ἐν μὲν τῇ Ἀσίᾳ Πέρσαι μὲν ἀρ-
 χουσιν, ἀρχοῦνται δὲ Σύροι, καὶ Φρύγες, καὶ
 Λυδοί· ἐν δὲ τῇ Εὐρώπῃ, Σκύθαι μὲν ἀρ-
 χουσι, Μαιῶται δὲ ἀρχονται· ἐν δὲ τῇ
 Λιβύῃ, Καρχηδόνιοι μὲν ἀρχουσι, Λίβυες
 δὲ ἀρχονται· τέτων ἔν ποτέρους ἡδιον οἶει
 ζῆν; ἢ τῶν Ἑλλήνων, ἐν οἷς καὶ αὐτὸς εἶ,
 πότεροί σοι δοκῶσιν ἡδιον, οἱ κρατῆνες ἢ οἱ

κρατούμενοι, ζῆν; Ἀλλ' ἐγὼ τοι, ἔφη οἱ¹¹
 Ἀρίστιππος, ἔδὲ εἰς τὴν δουλείαν αὐτὸν ἐμαυ-
 τὸν τάτλω· ἀλλ' εἶναι τίς μοι δοκεῖ μέση
 τέτων ὁδὸς ἣν πειρῶμαι βαδίζειν, ἔτε
 δι' ἀρχῆς, ἔτε διὰ δουλείας, ἀλλὰ δι' ἐλευ-
 θερίας, ἥπερ μάλιστα πρὸς εὐδαιμονίαν
 ἄγει. Ἀλλ' εἰ μὲν τοι, ἔφη ὁ Σωκράτης,¹²
 ὥσπερ ἔτε δι' ἀρχῆς, ἔτε διὰ δουλείας ἡ
 ὁδὸς αὕτη φέρει, ἔτω μηδὲ δι' ἀνθρώπων,
 ἴσως ἂν τι λέγοις· εἰ μὲν τοι ἐν ἀνθρώποις
 ὢν, μήτε ἄρχειν ἀξιώσης, μήτε ἄρχε-
 σθαι, μήτε τὰς ἄρχοντας ἐκὼν θεραπεύ-
 σης, οἶμαί σε ὁρᾶν, ὥς ἐπίσανται οἱ κρείτ-
 τονες τὰς ἡττονας, καὶ κοινῇ καὶ ἰδίᾳ κλαίον-
 τας καθιστάντες, δέλοισι χρῆσθαι. Ἡ λαν-¹³
 θάνυσί σε οἱ, ἄλλων σπειράντων καὶ φυ-
 τευσάντων, τὸν τε σῖτον τέμνοντες καὶ δεν-
 δροκοπῶντες, καὶ πάντα τρόπον πολιορκῶν-
 τες τὰς ἡττονας καὶ μὴ θέλοντας θεραπεύειν,
 ἕως ἂν πείσωσιν ἐλέσθαι δουλεύειν ἀντὶ τῆς
 πολεμεῖν τοῖς κρείττοσι; καὶ ἰδίᾳ αὖ οἱ

ἀνδρεῖοι καὶ δυνατοὶ τῆς ἀνάνδρου καὶ ἀδυνά-
 τος ἔκ οἷδα ὅτι καταδωσάμενοι καρ-
 πύσαι; ἀλλ' ἐγώ τοι, ἔφη, ἵνα μὴ πάχυν-
 ταῦτα, ἔδ' εἰς πολιτείαν ἐμαυτὸν καλὰ-
 ἱκλείω, ἀλλὰ ξένος πανταχῶ εἰμι. Καὶ
 ὁ Σωκράτης ἔφη, τῷτο μέντοι ἤδη λέγεις
 δεινὸν πάλαισμα. τῆς γὰρ ξένος, ἐξ ὅ,τε
 Σίνις, καὶ ὁ Σκείρων, καὶ ὁ Προκρέσης ἀπέ-
 θανον, ὅδεῖς ἔτι ἀδικεῖ· ἀλλὰ νῦν οἱ μὲν
 πολιτευόμενοι ἐν ταῖς πατρίσι, καὶ νόμος
 τίθεται, ἵνα μὴ ἀδικῶνται, καὶ φίλος
 πρὸς τοῖς ἀναγκαίοις καλεμένοις ἄλλους
 κτῶνται βοηθοί, καὶ ταῖς πόλεσιν ἐρύματα
 περιβάλλονται, καὶ ὅπλα κτῶνται, οἷς
 αὐμύνομαι τῆς ἀδικούντος, καὶ πρὸς τέτοις
 ἄλλους ἔξωθεν συμμάχους κατασκευάζον-
 ται· καὶ οἱ μὲν πάντα ταῦτα κελημένοι,
 ἁδόμενος ἀδικεῖνται. Σὺ δὲ ὅδ' ἐν μὲν τέτων
 ἔχων, ἐν δὲ ταῖς ὁδοῖς, ἐνθα πλείστοι ἀδι-
 κεῖνται, πολὺν χρόνον διατρίβων, εἰς ὁ-
 ποίαν δ' ἂν πόλιν ἀφίκη, τῶν πολιτῶν

πάντα ἡτίων ὦν, καὶ τοῖς τοῖς, οἷς μάλιστα
 ἐπιτίθενται οἱ βεβλόμενοι ἀδικεῖν, ὅμως,
 διὰ τὸ ξένος εἶναι, οὐκ ἂν οἶε ἀδικηθῆναι;
 ἢ διότι αἱ πόλεις σοι κηρύττουν ἀσφα-
 λειαν, καὶ προσιόντι καὶ ἀπύοντι, θαρρύνει; ἢ
 διότι καὶ δῶλος ἂν οἶε τοῖς τοῖς εἶναι, οἷς
 μηδενὶ δεσπότη λυσιτελεῖν; τίς γὰρ ἂν
 ἐθέλοι ἄνθρωπον ἐν οἰκίᾳ ἔχειν, πονεῖν
 μὲν μηδὲν ἐθέλοντα, τῇ δὲ πολυτελεσάτῃ
 διαίτῃ χαίροντα; Σκεψώμεθα δὲ καὶ τῷ-¹⁶
 το, πῶς οἱ δεσπότες τοῖς τοῖς οἰκέ-
 ταις χρῶνται. ἄρα οὐ τὴν μὲν λαγνείαν
 αὐτῶν τῷ λιμῷ σωφρονίζουσι; κλέπτειν δὲ
 κωλύουσιν, ἀποκλείουσι ὅθεν ἂν τι λαβῶν
 ᾖ; τῷ δὲ δραπετεύειν δεσμοῖς ἀπείργουσι;
 τὴν ἀργίαν δὲ πληγαῖς ἐξαναγκάζουσιν;
 ἢ σὺ πῶς ποιεῖς, ὅταν τῶν οἰκετῶν τινα
 τοῖς τοῖς ὄντα καταμανθάνῃς; Κολάζω,¹⁷
 ἔφη, πᾶσι κακοῖς, ἕως ἂν δελεῦν ἀναγ-
 κάσω. ἀλλὰ γὰρ, ὦ Σώκρατες, οἱ εἰς τὴν
 βασιλικὴν τέχνην παιδευόμενοι, ἢν δοκεῖς

μοι σὺ νομίζειν εὐδαιμονίαν εἶναι, τί δια-
 φέρει τῶν ἐξ ἀνάγκης κακοπαθόντων,
 εἴγε πεινήσῃσι, καὶ διψήσῃσι, καὶ ῥιγώσῃσι,
 καὶ ἀγρυπνήσῃσι, καὶ τὰλλα πάντα μοχ-
 θήσῃσιν ἐκόντες; ἐγὼ μὲν γὰρ οἶδ' ὅτι
 διαφέρει, τὸ αὐτὸ δέρμα ἐκόντα ἢ ἄκοντα
 μασιγῶσθαι, ἢ ὅλως τὸ αὐτὸ σῶμα πᾶσι
 τοῖς τοιούτοις ἐκόντα ἢ ἄκοντα πολιορκεῖ-
 σθαι. ἄλλό γε ἢ ἀφροσύνη πρόσσεσι τῷ
 18 θέλονται τὰ λυπηρὰ ὑπομένειν; Τί δ', ὦ
 Ἀρίστιππε, ὁ Σωκράτης ἔφη, εἰ δοκεῖ σοι
 τῶν τοιούτων διαφέρειν τὰ ἐκέσσια τῶν ἀ-
 κυσίων, ἢ ὁ μὲν ἐκὼν πεινῶν, φάγοι ἂν
 ὁπότε βέλοιοτο, καὶ ὁ ἐκὼν διψῶν, πίοι, καὶ
 τὰλλ' ὡσαύτως· τῷ δ' ἐξ ἀνάγκης ταῦ-
 τα πάχοντι οὐκ ἔξεσιν, ὁπότε ἂν βέληται,
 παύεσθαι; ἔπειτα ὁ μὲν ἐκυσίως ταλαι-
 πωρῶν, ἐπ' ἀγαθῇ ἐλπίδι φρονῶν εὐφραί-
 νεται· οἷον οἱ τὰ θηρία θηρῶντες, ἐλπίδι
 19 τῷ λήψεσθαι ἡδέως μοχθήσῃσι. Καὶ τὰ
 μὲν τοιαῦτα ἄθλα τῶν πόνων μικρῶς τινοῦ

ἀξιά ἐστι· τὸς δὲ πονέοντας, ἵνα φίλους ἀγα-
 θὸς κτήσωνται, ἢ ὅπως ἐχθρὸς χειρώσων-
 ται, ἢ ἵνα δυνατοὶ γενόμενοι καὶ τοῖς σώ-
 μασι καὶ ταῖς ψυχαῖς, καὶ τὸν ἑαυτῶν οἶκον
 καλῶς οἰκῶσι, καὶ τὸς φίλους εὖ ποιῶσι, καὶ
 τὴν πατρίδα εὐεργετῶσι· πῶς ἂν οἶδῃ,
 ὥς χρὴ τρεῖς καὶ πονεῖν ἡδέως εἰς τὰ τοι-
 αῦτα, καὶ ζῆν εὐφρανομένους, ἀγαμένους
 μὲν ἑαυτοὺς, ἐπαινεμένους δὲ καὶ ζηλευμένους
 ὑπὸ τῶν ἄλλων; Ἐτι δὲ αἱ μὲν ῥαδιερ-20
 γίαι, καὶ ἐκ τῆ παραχρῆμα ἡδοναί, ὅτε
 σώματι εὐεξίαν ἱκαναί εἰσιν ἐργάζεσθαι,
 ὥς φασὶν οἱ γυμνασαί, ὅτε ψυχῇ ἐπιστή-
 μην ἀξιόλογον ἐδεμίαν ἐμποῖσιν· αἱ δὲ
 διὰ καρτερίας ἐπιμέλεια τῶν καλῶν τε
 καὶ ἀγαθῶν ἔργων ἐξικνεῖσθαι ποῖσιν, ὥς
 φασὶν οἱ ἀγαθοὶ ἄνδρες. λέγει δὲ περὶ καὶ
 Ἡσίοδος·

Τὴν μὲν γὰρ Κακότητα καὶ ἱλαδίαν ἐστὶν ἐλέειν
 Ῥηϊδίως· λείη μὲν ὁδὸς, μάλα δ' ἐγγύθι ναίει.
 Τῆς δ' ἀρετῆς ἰδρῶτα θεοὶ προπάροιθεν ἔθηκαν

Αθάνατοι, μακρὸς δὲ καὶ ὄθιος εἶμος ἐστὶν αὐτῶν,
καὶ τριχὺς τὸ πρῶτον· ἐπὶ δ' εἰς ἄκρον ἰκίεται.
Ῥηίδην δ' ἥματα πέλει, χαλεπὴ περ ἔσσα.

Μαρτυρεῖ δὲ καὶ Εὐπίχαρμος ἐν τῷδε·

—— Τῶν πίνων

Πωλῦσιν ἡμῖν πάντα τάχα θεοί.

Καὶ ἐν ἄλλῳ δὲ τόπῳ Φησὶν·

—— Ω πονηρὲ σὺ,

Μὴ μοι τὰ μαλακὰ μῶμεο, μὰ τὰ σκληρὰ ἔχης.

- 21 Καὶ Πρόδικος δὲ ὁ σοφὸς ἐν τῷ συγ-
γράμματι τῷ περὶ τοῦ Ἡρακλέους, (ὅπερ
δὴ καὶ πλείστοις ἐπιδείκνυται) ὡσαύ-
τως περὶ τῆς ἀρετῆς ἀποφαίνεται, ὡδέ
πως λέγων, ὅσα ἐγὼ μέμνημαι. φησὶ γὰρ
Ἡρακλέα, ἐπεὶ ἐκ παίδων εἰς ἡβὴν ὤρ-
ματο, (ἐν ἣ οἱ νέοι ἤδη αὐτοκράτορες γι-
γνόμενοι δηλοῦσιν, εἴτε τὴν δι' ἀρετῆς ὁδὸν
τρέφοντι ἐπὶ τὸν βίον, εἴτε τὴν διὰ κα-
κίας) ἐξελθόντα εἰς ἡσυχίαν καθῆσθαι,
ἀπορῆσαι, ποτέρην τῶν ὁδῶν τράπηται.
22 Καὶ φαῖναι αὐτῷ δύο γυναῖκας προΐεναι

μεγάλας, καὶ τὴν μὲν ἑτέραν εὐπρεπῆ τε
 ἰδεῖν καὶ ἐλευθέριον, φύσει κεκοσμημένην τὸ
 μὲν σῶμα καθαρότητι, τὰ δὲ ὄμματα αἰδοῖ,
 τὸ δὲ σχῆμα σωρροσύνη, ἐσθῆτι δὲ λευκῇ·
 τὴν δὲ ἑτέραν τεθραμμένην μὲν εἰς πολυ-
 σαρκίαν τε καὶ ἀπαλότητα, κεκαλλωπισ-
 μένῃ δὲ τὸ μὲν χρῶμα, ὥς τε λευκοτέραν
 τε καὶ ἐρυθροτέραν τῷ ὄντος δοκεῖν φαίνε-
 σθαι, τὸ δὲ σχῆμα, ὥς τε δοκεῖν ὀρθοτέραν
 τῆς φύτεως εἶναι, τὰ δὲ ὄμματα ἔχειν
 ἀναπεπταμένα, ἐσθῆτα δὲ, ἐξ ἧς ἂν μά-
 λιστα ὥρα διαλάμποι καλασκοπεῖσθαι δὲ
 θαμὰ ἑαυτὴν, ἐπισκοπεῖν δὲ, καὶ εἴ τις ἄλ-
 λος αὐτὴν θεᾷται· πολλάκις δὲ καὶ εἰς τὸν
 ἑωτῆς σκιὰν ἀποβλέπειν. Ὡς δ' ἐγένοντο 23
 το πλησιέστερον τοῦ Ἡρακλέους, τὴν μὲν
 πρόσθεν ῥηθεῖσαν ἰέναι τὸν αὐτὸν τρόπον·
 τὴν δὲ ἑτέραν, φθάσαι βυλομένην, προσ-
 δραμεῖν τῷ Ἡρακλεῖ, καὶ εἰπεῖν· ὄρω σε,
 ὦ Ἡράκλεις, ἀπορῶντα, ποίαν ὁδὸν ἐπὶ
 τὸν βίον τράπη. εἰάν ᾤν ἐμέ φίλην ποιή-

σης, ἐπὶ τὴν ἡδίστην τε καὶ ῥάστην ὁδὸν ἄζω
 σε, καὶ τῶν μὲν τερπνῶν ἕθενος ἄγευστος
 ἔσῃ, τῶν δὲ χαλεπῶν ἄπειρος διαβιώσῃ.
 24 Πρῶτον μὲν γὰρ ὁ πολέμων, ἕδὲ πραγ-
 μάτων φρονιτεῖς, ἀλλὰ σκοπόμενος διέσῃ,
 τί ἂν κεχαρισμένον, ἢ σιτίον, ἢ ποτόν
 εὖροις· ἢ τί ἂν ἰδὼν, ἢ τί ἀκέσας τερ-
 φθείης, ἢ τίνων ὁσφρανόμενος, ἢ ἀπτό-
 μενος ἡδεΐης· τίσι δὲ παιδικαῖς ὁμιλῶν
 μάλιν· ἂν εὐφρανθείης, καὶ πῶς ἂν μαλα-
 κώτατα καθεύδοις, καὶ πῶς ἂν ἀπονώτατα
 25 τέτων πάντων τυγχάνοις. Εἰ δὲ ποτε
 γένηταί τις ὑποψία σπάνεως, ἀφ' ᾧ ἔσῃ
 ταῦτα, ὁ φόβος, μή σε ἀγάγω ἐπὶ τὸ,
 πονεῖν καὶ ταλαιπωρεῖν τῷ σώματι καὶ
 τῇ ψυχῇ, ταῦτα πορίζεσθαι· ἀλλ' οἷς
 ἂν οἱ ἄλλοι ἐργάζωνται, τέτοις σὺ χρή-
 σῃ, ἕθενος ἀπεχόμενος, ὅθεν ἂν δυνατόν ἢ
 τι κερδαίνει. πανταχόθεν γὰρ ὠφελεῖσθαι
 τοῖς ἐμοῖς ζυνῆσιν ἐξουσίαν ἔγωγε παρέχω.
 26 Καὶ ὁ Ἡρακλῆς ἀκέσας ταῦτα, ὦ γυναῖ,

ἔφη, οἶμα δέ σοι τί ἔστιν; Ἡ δὲ, οἱ μὲν
ἐμοὶ φίλοι, ἔφη, καλῶσί με Εὐδαιμονίαν·
οἱ δὲ μισθῆτές με, ὑποκοριζόμενοι ὀνομά-
ζουσί με Κακίαν. Καὶ ἐν τούτῳ ἡ ἑτέρα γ-
γυιή προσελθούσα εἶπεν· καὶ ἐγὼ ἤκω πρὸς
σε, ὦ Ἡράκλεις, εἰδυῖα τῆς γεννήσασαί σε
σε, καὶ τὴν φύσιν τὴν σὴν ἐν τῇ παιδείᾳ
καταμαθούσα· ἐξ ὧν ἐλπίζω, εἰ τὴν πρὸς
ἐρέ οὐδὲν τράποις, σφόδρ' ἂν σε τῶν κα-
λῶν καὶ σεμνῶν ἐργάτην ἀγαθὸν γενέσθαι,
καὶ ἐμὲ ἔτι πολὺ ἐντιμότεραν, καὶ ἐπ' ἀγα-
θοῖς διαπρεπιστέραν φανῆναι. ὅτι ἐξαπα-
τήσω δέ σε προσιμίοις ἡδονῆς, ἀλλ' ἤπερ
οἱ θεοὶ διέθεσαν, τὰ ὄντα διγγήσομαι μετ'
ἀληθείας. Τῶν γὰρ ὄντων ἀγαθῶν κα-28
λῶν οὐδὲν ἄνευ πόνης καὶ ἐπιμελείας θεοὶ δι-
δύσασιν ἀνθρώποις· ἀλλ' εἴτε τῆς θεᾶς Ἰλε-
ως εἴναί σοι βέλει, θεραπευτέον τῆς θεᾶς·
εἴτε ὑπὸ φίλων ἐθέλοις ἀγαπᾶσθαι, τῆς
φίλων εὐεργετητέον· εἴτε ὑπὸ τινος πό-
λεως ἐπιθυμῆις τιμᾶσθαι, τὴν πόλιν ὠφε-

λητέον· εἴτε ὑπὸ τῆς Ἑλλάδος πάσης
 ἀξιόις ἐπ' ἀρετῇ θαυμάζεσθαι, τὴν Ἑλ-
 λάδα πειρατέον εὖ ποιεῖν· εἴτε τὴν γῆν
 φέρειν σοι βέλει καρπὸς ἀφθόνους, τὴν γῆν
 θεραπευτέον· εἴτε ἀπὸ βοσκημάτων οἶει
 δεῖν πλετίζεσθαι, τῶν βοσκημάτων ἐπι-
 μελητέον· εἴτε διὰ πολέμου ὁρμᾶς αὖξε-
 σθαι, καὶ βέλει δύνασθαι τὰς τε φίλους
 ἐλευθερῶν, καὶ τὰς ἐχθρὰς χειρῶσθαι, τὰς
 πολεμικὰς τέχνας αὐτάς τε παρὰ τῶν
 ἐπισαμένων μαθητέον, καὶ ὅπως αὐταῖς
 δεῖ χρῆσθαι ἀσκήλεον. εἰ δὲ καὶ τῷ σώματι
 βέλει δυναλὸς εἶναι, τῇ γνώμῃ ὑπηρετεῖν
 ἐθιςτέον τὸ σῶμα, καὶ γυμναστέον σὺν πόνοις
 29 καὶ ἰδρώτι. Καὶ ἡ Κακία ὑπολαβῶσα εἶ-
 πεν, (ὥς φησὶ Πρόδικος,) ἐννοεῖς ὧς Ἡρά-
 κλεις, ὥς χαλεπὴν καὶ μακρὰν ὁδὸν ἐπὶ
 τὰς εὐφροσύνας ἢ γυνὴ σοι αὕτη διηγεῖ-
 ται; ἐγὼ δὲ ῥαδίαν καὶ βραχεῖαν ὁδὸν ἐπὶ
 30 τὴν εὐδαιμονίαν ἄξω σε. Καὶ ἡ Ἀρετὴ
 εἶπεν· ὦ τλήμον, τί δὲ σὺ ἀγαθὸν ἔχεις;

ἢ τί ἡδὺ οἶοθα, μηδὲν τούτων ἔνεκα πράττειν ἐθέλῃσα; ἥτις ἔδὲ τὴν τῶν ἡδέων ἐπιθυμίαν ἀναμένεις, ἀλλὰ πρὶν ἐπιθυμῆσαι, πάντων ἐμπίπλασαι· πρὶν μὲν πεινῆν, ἐσθίῃσα, πρὶν δὲ διψῆν, πίνῃσα· καὶ ἵνα μὲν ἡδέως φάγῃς, ὀψοποιὸς μηχανωμένη· ἵνα δὲ ἡδέως πίνῃς, οἶνος τε πολυτελεῖς παρασκευάζῃ, καὶ τῷ θέρους χιόνα περιθέῃσα ζητεῖς· ἵνα δὲ καθυπνώσῃς ἡδέως, ἔμῳ τὰς στρωμνὰς μαλακάς, ἀλλὰ καὶ τὰς κλῖνας καὶ τὰ ὑπόβαθρα ταῖς κλῖναις παρασκευάζεις· ἔγὰρ διὰ τὸ πονεῖν, ἀλλὰ διὰ τὸ μηδὲν ἔχειν ὅ,τι ποιῇς, ὕπνου ἐπιθυμεῖς. τὰ δ' ἀφροδίσια πρὸ τῷ δεῖσθαι ἀναγκάζεις, πάντα μηχανωμένη, καὶ γυναιξὶ τοῖς ἀνδράσι χρωμένη. ἔγω γὰρ παιδεύεις τὴν σαυτῆς φίλῃς, τῆς μὲν νυκτὸς ὑβρίζῃσα, τῆς δὲ ἡμέρας τὸ χρησιμώτατον καλακοιμίζῃσα. Ἀθάνατος δὲ ἔσῃ, ἐκ³¹ θεῶν μὲν ἀπέρριψαι, ὑπὸ δὲ ἀνθρώπων ἀγαθῶν ἀτιμάζῃ. τῷ δὲ πάντων ἡδίς

ἀκέσματος, ἐπαίνε εἰαυτῆς ἀνήκοος εἶ, καὶ
 τῷ πάντων ἡδίστῳ θεάματος ἀθέατος· ἔδεν
 γὰρ πώποτε σαυτῆς ἔργον καλὸν τεθέα-
 σαι. τίς δ' ἂν σοι λεγέσῃ τι πισεύσειε;
 τίς δ' ἂν δεομένη τινὸς ἐπαρκέσειεν; ἢ τίς
 ἂν εὖ φρονῶν τῷ σὺ θιάστῳ τολμήσειεν εἶ-
 ναι; οἱ νέοι μὲν ὄντες, τοῖς σώμασιν ἀδύ-
 νατοὶ εἶσι, πρεσβύτεροι δὲ γενόμενοι, ταῖς
 ψυχαῖς ἀνόητοι· ἀπόνως μὲν λιπαροὶ διὰ
 νεότητος τρεφόμενοι, ἐπιπόνως δὲ αὐχμη-
 ροὶ διὰ γήρως περῶντες· τοῖς μὲν πεπραβ-
 μένοις αἰχυνόμενοι, τοῖς δὲ πραττομένοις
 βαρυνόμενοι· τὰ μὲν ἡδέα ἐν τῇ νεότητι
 διαδραμόντες, τὰ δὲ χαλεπὰ εἰς τὸ γῆ-
 32ρας ἀποθέμενοι. Εγὼ δὲ σύνειμι μὲν θεοῖς,
 σύνειμι δὲ ἀνθρώποις τοῖς ἀγαθοῖς· ἔργον
 δὲ καλὸν, ἔτε θεῖον ἔτε ἀνθρώπινον, χωρὶς
 ἐμῷ γίγνεται. τιμῶμαι δὲ μάλιστα πάντων
 καὶ παρὰ θεοῖς καὶ παρὰ ἀνθρώποις, οἷς προ-
 σήκει· ἀγαπήνῃ μὲν συνεργὸς τεχνίταις,
 πισῇ δὲ φύλαξ οἴκων δεσπότηαις, εὐμενὴς

δὲ παρασάτις οἰκέταις, ἀγαθὴ δὲ συλ-
 λήπτρια τῶν ἐν εἰρήνῃ πόνων, βεβαία δὲ
 τῶν ἐν πολέμῳ σύμμαχος ἔργων, ἀρίστη
 δὲ φιλίας κοινωνός. Ἐστὶ δὲ τοῖς μὲν ἐμοῖς³³
 φίλοις ἡδεῖα μὲν καὶ ἀπράγμων σίτων καὶ
 ποτῶν ἀπόλαυσις· ἀνέχονταί γὰρ ἕως ἂν
 ἐπιθυμήσωσιν αὐτῶν. ὕπνος δὲ αὐτοῖς
 πάρεστιν ἡδίων, ἢ τοῖς ἀμόχθοις· καὶ ὅτε
 ἀπολιπόντες αὐτὸν ἀχθονται, ὅτε διὰ
 τῆτον μεθιᾶσι τὰ δέοντα πράττειν. καὶ οἱ
 μὲν νέοι τοῖς τῶν πρεσβυτέρων ἐπαίνους
 χαίρουσιν, οἱ δὲ γεραίτεροι ταῖς τῶν νέων
 τιμαῖς ἀγάλλονται. καὶ ἡδέως μὲν τῶν
 παλαιῶν πράξεων μέμνηνται, εὖ δὲ τὰς
 παρῆσας ἡδονται πράττοντες, δι' ἐμὲ φί-
 λοι μὲν θεοῖς ὄντες, ἀγαπητοὶ δὲ φίλοις,
 τίμιοι δὲ πατρίσιν. ὅταν δ' ἔλθῃ τὸ πε-
 πρωμένον τέλος, ὅ μιν ἀλήθης ἀτιμοὶ κεῖν-
 ται, ἀλλὰ μετὰ μνήμης τὸν αἰὲ χρόνον
 ὑμνέμενοι θάλλουσι. τοιαῦτά σοι, ὦ παῖ
 τοκέων ἀγαθῶν Ἡράκλεις, ἔξεστι διαπο-

νησαμένῳ τὴν μακαριστάτην εὐδαιμονίαν
 34 κεκτῆσθαι. Οὕτω πως διώκει Πρόδικος
 τὴν ὑπ' Αρετῆς Ἡρακλέους παίδευσιν.
 ἐκόσμησε μὲν τοι τὰς γνώμας ἔτι μεγα-
 λειότεροις ῥήμασιν, ἢ ἐγὼ νῦν. σοὶ δ' ἔν
 ἄξιον, ὦ Αρίσιππε, τῶν ἐνθυμημένων
 πειρᾶσθαι τι, καὶ τῶν εἰς τὸν μέλλοντα
 χρόνον τῷ βίῃ φροντίζειν.

Κ Ε Φ. β'.

ΑΙΣΘΟΜΕΝΟΣ δέ ποτε Λαμπρο-
 κλέα τὸν πρεσβύτατον υἱὸν ἑαυτοῦ πρὸς
 τὴν μητέρα χαλεπαίνοντα· Εἰπέ μοι,
 ἔφη, ὦ παῖ, οἶδά τινας ἀνθρώπους ἀχα-
 ρίτους καλεμένους; καὶ μάλα, ἔφη ὁ νεανί-
 σκος. καλαμεμάθηκας ἔν τῃς τί ποιῶντας
 τὸ ὄνομα τῷτο ἀποκαλῶσιν; ἐγὼ γ', ἔφη·
 τῇς γὰρ εὖ παθόντας, ὅταν δυνάμενοι χά-
 ριν ἀποδῆναι, μὴ ἀποδώσιν, ἀχαρίτους κα-
 λῶσιν. ἔκῃν δοκῶσί σοι ἐν τοῖς ἀδίκοις κα-
 ταλογίζεσθαι τῇς ἀχαρίτους; ἐμοὶ γ', ἔφη.

Ἦδη δέ ποτε ἐσκέψω, εἰ ἄρα ὥσπερ τὸ 2
 ἀνδραποδίζεσθαι τὰς μὲν φίλους, ἄδικον
 εἶναι δοκεῖ, τὰς δὲ πολεμίους, δίκαιον εἶ-
 ναι· καὶ τὸ ἀχαριστεῖν πρὸς μὲν τὰς Φί-
 λους, ἄδικόν ἐστι, πρὸς δὲ τὰς πολεμίους,
 δίκαιον; καὶ μάλα, ἔφη· καὶ δοκεῖ μοι,
 ὑφ' ἧς ἂν τις εὖ παθὼν, εἴτε φίλος εἴτε
 πολεμῖς, μὴ πειρᾶται χάριν ἀποδιδόναι,
 ἄδικος εἶναι. Οὐκ ἔν, εἴγ' ἔτῳς ἔχει τῷ- 3
 το, εἰλικρινὴς τις ἂν εἴη ἀδικία ἢ ἀχαρι-
 στία. συνωμολόγει. ἔκῃν ὅσῳ ἂν τις μείζω
 ἀγαθὰ παθὼν, μὴ ἀποδιδῶ χάριν, τοσέ-
 τῳ ἀδικώτερος ἂν εἴη. συνέφη καὶ τῷτο.
 τίνας ἔν, ἔφη, ὑπὸ τίνων εὐροῖμεν ἂν μεί-
 ζονα εὐεργετημένους, ἢ παῖδας^α ἀπὸ γονέων;
 ἔς οἱ γονεῖς ἐκ μὲν ἔκ ὄντων ἐποίησαν εἶ-
 ναι, τοσαῦτα δὲ καλὰ ἰδεῖν καὶ τοσέτων
 ἀγαθῶν μεταχεῖν, ὅσα οἱ θεοὶ παρέχουσι
 τοῖς ἀνθρώποις· ἃ δὴ καὶ ἔτῳς ἡμῖν δοκεῖ
 παντὸς ἄξια εἶναι, ὥς τε πάντες τὸ καλὰ-
 λιπεῖν αὐτὰ πάντων μάλιστα φεύγομεν.

^α Lege ὑπὲρ.

καὶ αἱ πόλεις ἐπὶ τοῖς μεγίστοις ἀδικήμασι
 ζημίαν θάνατον πεποιήκασιν, ὥς ἔκ ἂν
 μείζονος κακῆ φόβῳ τὴν ἀδικίαν παύσον-
 4 τες. Καὶ μὴν ὃ τῶν γε ἀφροδισίων ἔνεκα
 παιδοποιεῖσθαι τὸς ἀνθρώπους ὑπολαμ-
 βάνοις. ἐπεὶ τέττε γε τῶν ἀπολυσόντων
 μεσὰ μὲν αἱ ὁδοί, μεσὰ δὲ τὰ οἰκήματα.
 Φανεροὶ δ' ἐσμὲν καὶ σκοπόμενοι ἐξ ὁποίων
 ἂν γυναικῶν βέλτιστα ἡμῖν τέκνα γένοιτο,
 5 αἷς συνελθόντες τεκνοποιέμεθα. Καὶ ὁ
 μὲν ἀνὴρ τὴν τε συνέκνοποιήσασαν ἑαυτῷ
 τρέφει, καὶ τοῖς μέλλουσιν ἔσεσθαι παισὶ
 προπαρασκευάζει πάντα, ὅσα ἂν οἴηται
 συνοίσειν αὐτοῖς πρὸς τὸν βίον, καὶ ταῦτα
 ὥς ἂν δύνῃται πλεῖστα· ἡ δὲ γυνὴ ὑποδε-
 ξαμένη τε φέρει τὸ φορτίον τῆτο, βαρυ-
 νομένη τε, καὶ κινδυνεύουσα περὶ τῆ βίης, καὶ
 μεταδίδουσα τῆς τροφῆς, ἥ καὶ αὐτὴ τρέφε-
 ται, καὶ σὺν πολλῷ πόνῳ διενέγκασα καὶ
 τεκῶσα, τρέφει τε καὶ ἐπιμελεῖται, ὅτε
 προπεπονθῇα ὕδεν ἀγαθόν, ὅτε γιγνώσκον

τὸ βρέφος, ὅφ' ὅτε εὖ πάχει, ὅδ' σημαί-
 νειν δυνάμενον, ὅτε δαΐται· ἀλλ' αὐτὴ
 σοχαζομένη τά τε συμφέροντα καὶ κεχα-
 ρισμένα πειρᾶται ἐκπληρῆν, καὶ τρέφει
 πολὺν χρόνον, καὶ ἡμέρας καὶ νύκτας ὑπο-
 μένουσα πονεῖν, οὐκ εἰδυῖα, τίνα τέτων
 χάριν ἀπολήψεται. Καὶ ἔκ ἀρκεί θρέ- 6
 ψαι μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐπειδὴν δόξωσιν ἱκανοὶ
 εἶναι οἱ παῖδες μαρθάνειν τι, ἃ μὲν ἂν
 αὐτοὶ ἔχωσιν οἱ γονεῖς ἀγαθὰ πρὸς τὸν
 βίον, διδάσκουσιν· ἃ δ' ἂν οἴωνται ἄλλον
 ἱκανώτερον εἶναι διδάξαι, πέμπουσι πρὸς
 τέτον δαπανῶντες, καὶ ἐπιμελῆναι, πάντα
 ποιοῦντες, ὅπως οἱ παῖδες αὐτοῖς γένωνται
 ὡς δυνατὸν βέλτιστοι. Πρὸς ταῦτα ὁ νεα- 7
 νίσκος ἔφη· ἀλλὰ τοι εἰ ταῦτα πάντα
 πεποίηκε, καὶ ἄλλα τέτων πολλαπλά-
 σια, ὅδεῖς ἂν δύνατο αὐτῆς ἀναχέσθαι
 τὴν χαλεπότην. καὶ ὁ Σωκράτης, πό-
 τερα δὲ οἶει, ἔφη, θηρίε ἀγριότην δυσφο-
 ρωτέραν εἶναι, ἢ μητρός; ἐγὼ μὲν οἶμαι,

ἔφη, τῆς μητρὸς τῆς γε τοιαύτης. ἤδη
 πώποτε ἔν ἡ δακῦσα κακὸν τι σοὶ ἔδωκεν,
 ἢ λακτίσασα; οἷα ὑπὸ θηρίων ἤδη πολ-
 8 λοὶ ἔπαθον. Ἀλλὰ νῆ Δία, ἔφη, λέγει
 ἂ ἔκ ἂν τις ἐπὶ τῷ βίῳ παντὶ βέλοιστο
 ἀκῦσαι. σὺ δὲ πόσα, ἔφη ὁ Σωκράτης, οἶ-
 ταύτῃ δυσάνεκλα, καὶ τῇ Φωνῇ καὶ τοῖς ἐρ-
 γοῖς, ἐκ παιδὶς δυσκολαίνων καὶ ἡμέρας καὶ
 νυκτὸς, πράγματα παραχεῖν; πόσα δὲ
 9 λυπῆσαι κάμνων; Ἀλλ' ἐδεπώποτε αὐ-
 τήν, ἔφη, ἔτ' εἶπα, ἔτ' ἐποίησα ἔδεν, ἐφ'
 ᾧ ἡχύνθη. τί δ' οἶει, ἔφη, χαλεπώτερον
 εἶναί σοι ἀκῦειν, ὢν αὐτὴ λέγει, ἢ τοῖς
 ὑποκριταῖς, ὅταν ἐν ταῖς τραγωδίαις ἀλ-
 λήλως τὰ ἔχματα λέγωσιν; ἀλλ' οἶμαι,
 ἐπειδὴ ἔκ οἴονται τῶν λεγόντων ἔτε τὸν
 ἐλέγχοντα ἐλέγχειν, ἵνα ζημιώσῃ, ἔτε
 τὸν ἀπειλῶντα ἀπειλεῖν, ἵνα κακὸν τι
 ποιήσῃ ῥαδίως φέρῃσι. σὺ δ' εὖ εἰδὼς, ὅτι,
 ἂ λέγει σοι ἡ μήτηρ, ἔ μόνον ἔδεν κακὸν
 νοῦσα λέγει, ἀλλὰ καὶ βελομένη σοι ἀγα-

θα εἶναι, ὅσα ἔδενι ἄλλω, χαλεπαίνεις;
 ἢ νομίζεις κακόν ἐν τῇ μητέρα σοι εἶναι;
 ἔδῃτα, ἔφη, τὸτό γε ἔκ οἶομαι. Καὶ οἷο
 Σωκράτης, ἔκῃν, ἔφη, ταύτην, εὖνεν τέ
 σοι ἔσαν, καὶ ἐπιμελομένην, ὡς μάλιστα δύ-
 νηται, κάμνοντος, ὅπως ὑγιαίνης τε καὶ
 ὅπως τῶν ἐπιτηδείων μηδενὸς ἐνδεής ἔσῃ,
 καὶ πρὸς τέτοις, πολλὰ τοῖς θεοῖς εὐχομέ-
 νην ἀγαθὰ ὑπὲρ σῶ, καὶ εὐχὰς ἀποδιδῶσαν,
 χαλεπὴν εἶναι φής; ἐγὼ μὲν οἶμαι, εἰ
 τοιαύτην μὴ δύνασαι φέρειν μητέρα, τὰ-
 γαθὰ σε ἔδύνασαι φέρειν. Εἰπέ δέ μοι, 11
 ἔφη, πότερον ἄλλον τινὰ οἶει δεῖν θερα-
 πεύειν; ἢ παρεσκεύασαι μηδενὶ ἀνθρώπων
 πειρᾶσθαι ἀρέσκειν, μηδ' ἔπεσθαι, μήτε
 πείθεσθαι, μήτε στρατηγῶ, μήτε ἄλλω
 ἄρχοντι; καὶ μὰ Δία ἐγὼ γε, ἔφη. Οὐκ-12
 ἔν, ἔφη ὁ Σωκράτης, καὶ τῷ γείτονι βέλει
 σὺ ἀρέσκειν, ἵνα σοι καὶ πῦρ ἐναύῃ, ὅταν
 τέττε δέῃ, καὶ ἀγαθὸν τέ σοι γίγνηται συλ-
 λήπτωρ, καὶ, ἂν τι σφαλλόμενος τυχῇ,

εὐνοϊκῶς ἐγγύθεν βοηθῇ σοι; ἔγωγ', ἔφη.
 τί δέ; συνοδοιπόρον, ἢ σύμπλυν, ἢ εἰ τῷ
 ἄλλῳ ἐντυγχάνοις ἔδεν ἂν σοι διαφέροι
 φίλον ἢ ἐχθρὸν γενέσθαι, ἢ καὶ τῆς παρὰ
 τούτων εὐνοίας οἶει δεῖν ἐπιμελεῖσθαι;
 13 ἔγωγ', ἔφη. Εἴτα τῶν μὲν ἐπιμελεῖ-
 σθαι παρεσκεύασαι, τὴν δὲ μητέρα τὴν
 πάντων μάλιστά σε φιλοῦσαν ἐκ οἶει δεῖν
 θεραπεύειν; ἐκ οἶδα, ὅτι καὶ ἡ πόλις ἄλ-
 λης μὲν ἀχαριστίας ὑδεμιάς ἐπιμελεῖται,
 ἔδὲ δικάζει, ἀλλὰ περιορᾷ τὸς εὖ πεπον-
 θότας χάριν ἐκ ἀποδιδόντας· εἰ δέ τις
 γονέας μὴ θεραπεύῃ, τῷ δίκην τε ἐπι-
 τίθῃσι, καὶ ἀποδοκιμάζουσα ἐκ ἐᾶ ἄρχειν
 τῷτον, ὥς ἔτε ἂν τὰ ἱερὰ εὐσεβῶς θυόμενα
 ὑπὲρ τῆς πόλεως, τέτυθι θυοῖλος, ἔτε ἄλλο
 καλῶς καὶ δικαίως ἔδεν ἂν τέτυθι πράξαντος;
 καὶ νῆ Δία εἰάν τις τῶν γονέων τελευτη-
 σάντων τὸς τάφους μὴ κοσμήῃ, καὶ τῷτο
 ἐξετάζει ἡ πόλις ἐν ταῖς τῶν Ἀρχόντων
 14 δοκιμασίαις. Σὺ ἔν, ὦ παῦ, ἂν σωφρονῇς,

τὸς μὲν θεὸς παραιτήσῃ συγγνώμονάς σοι εἶναι, εἴτι παρημέληκας τῆς μητρὸς, μή σε καὶ ὅτι νομίσαντες ἀχάριστον εἶναι, ἐκ ἐθέλωσιν εὖ ποιεῖν· τὸς δὲ ἀνθρώπους φυλάξῃ, μή σε αἰσθόμενοι τῶν γονέων ἀμελῶντα, πάντες ἀτιμάσωσιν, εἴτα ἐν ἐρημίᾳ φίλων ἀναφανῆς. εἰ γάρ σε ὑπολάβοιεν πρὸς τὸς γονεῖς ἀχάριστον εἶναι, ὅδεῖς ἂν νομίσειεν, εὖ σε ποιήσας, χάριν ἀπολήψεσθαι.

Κ Ε Φ. γ'.

ΧΑΙΡΕΦΩΝΤΑ δέ ποτε καὶ Χαιρεκράτην, ἀδελφῶ μὲν ὄντε ἀλλήλοισιν, ἑαυτῷ δὲ γνωρίμῳ, αἰσθόμενος διαφορομένῳ, ἰδὼν τὸν Χαιρεκράτην, Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Χαιρέκρατες, ὃ δὴ περ καὶ σὺ εἶ τῶν τοιούτων ἀνθρώπων, οἳ χρησιμώτερον νομίζουσι χρήματα ἢ ἀδελφὸς, καὶ ταῦτα, τῶν μὲν ἀφρόνων ὄντων, τῷ δὲ φρονίμῳ καὶ τῶν μὲν βοηθείας δεομένων, τῷ δὲ βοηθεῖν δυναμέ-

98· καὶ πρὸς τέτοις, τῶν μὲν πλειόνων
 2 ὑπαρχόντων, τῷ δ' ἐνός; Θαυμασὸν δὲ
 καὶ τῷτο, εἴτις τῆς μὲν ἀδελφῆς ζημίαν ἡ-
 γεῖται, ὅτι ὁ καὶ τὰ τῶν ἀδελφῶν κέκλη-
 ται, τῆς δὲ πολίτας ἔχῃ ἡγεῖται ζημίαν,
 ὅτι ὁ καὶ τὰ τῶν πολιτῶν ἔχει· ἀλλ' ἐν-
 θαῶτα μὲν δύναται λογίζεσθαι, ὅτι κρείτ-
 τον σὺν πολλοῖς οἰκῆναι, ἀσφαλῶς ἀρκῆν-
 τα ἔχειν, ἢ μόνον διατῶμενον τὰ τῶν
 πολιτῶν ἐπικινδύνως πάντα κεκτῆσθαι·
 3 ἐπὶ δὲ τῶν ἀδελφῶν τὸ αὐτὸ τῷτο ἀγνο-
 ῖσι. Καὶ οἰκέτας μὲν οἱ δυνάμενοι ὠνῆν-
 ται, ἵνα συνεργῆς ἔχωσι, καὶ φίλους κτῶν-
 ται, ὡς βοηθῶν δεόμενοι· τῶν δὲ ἀδελφῶν
 ἀμελῶσιν, ὥσπερ ἐκ πολιτῶν μὲν γιγνομέ-
 νος φίλος, ἐξ ἀδελφῶν δὲ ὁ γιγνόμενος.
 4 Καὶ μὴν πρὸς φιλίαν μέγα μὲν ὑπάρχει
 τὸ ἐκ τῶν αὐτῶν φῦναι, μέγα δὲ τὸ ὁμῶς
 τραφῆναι. ἐπεὶ καὶ τοῖς θηρίοις πόθος τις
 ἐγγίγνεται τῶν συντρόφων. πρὸς δὲ τέ-
 τοις, καὶ οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι τιμῶσί τε μάλ-

λον τὸς συναδελφεὺς ὄντας τῶν ἀναδελφῶν,
 καὶ ἥτιον τέτοις ἐπιτίθειαι. Καὶ ὁ Χαι- 5
 ρεκράτης εἶπεν· ἀλλ' εἰ μὲν, ὦ Σώκρατες,
 μὴ μέγα εἴη τὸ διάφορον, ἴσως ἂν δέοι φέ-
 ρειν τὸν ἀδελφὸν, καὶ μὴ μικρῶν ἔνεκα φεύ-
 γειν. ἀγαθὸν γάρ, (ὥσπερ καὶ σὺ λέγεις)
 ἀδελφὸς, ὢν οἷον δεῖ. ὁπότε μὲν τοι παν-
 τὸς ἐνδέοι, καὶ πᾶν τὸ ἐναντιώτατον εἴη,
 τί ἂν τις ἐπιχειροίη τοῖς ἀδυνάτοις; Καὶ 6
 ὁ Σωκράτης ἔφη, πότερα δὲ, ὦ Χαιρέκρα-
 τες, ὕδενι ἀρέσσαι δύναται Χαιρεφῶν, ὥσ-
 περ ὕδενι σοί; ἢ ἔστιν, οἷς καὶ πάνυ ἀρέσκει;
 διὰ τῆτο γάρ τοι, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἄξιόν
 ἔστιν ἐμὲ μισεῖν αὐτὸν, ὅτι ἄλλοις μὲν ἀρέ-
 σκειν δύναται, ἐμοὶ δὲ, ὅπως ἂν παρῇ, παν-
 ταχῶς καὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ ζημία μᾶλλον, ἢ
 ὠφέλεια ἐστίν. Ἀρ' ἔν, ἔφη ὁ Σωκράτης, 7
 ὥσπερ ἵππος τῷ ἀνεπισήμονι μὲν, ἐγχει-
 ρῶντι δὲ χρῆσθαι, ζημία ἐστίν, ὅτῳ καὶ ἀ-
 δελφὸς, ὅταν τις αὐτῷ μὴ ἐπισάμενος
 ἐγχειρῇ χρῆσθαι, ζημία ἐστίν; Πῶς δ' ἂν 8

ἔμοι δοκεῖ, μηχανᾶσθαι· οἷς δὲ καὶ σὺ ἐπί-
 σασαι αὐτὸς, οἶμαι ἂν αὐτὸν ἀλόγητα περὶ
 πολλῷ ποιεῖσθαι σε. Οὐκ ἂν φθάνοις, ¹¹
 ἔφη, λέγων, εἴ τι ἤρθησά με φίλτρον ἐπι-
 σάμενον, ὃ ἐγὼ εἰδὼς λέληθα ἑμαυτόν;
 λέγε ^a δέ μοι, ἔφη, εἴ τινα τῶν γνωρίμων
 βέλοιο κατεργάσασθαι, ὅποτε θύοι, κα-
 λεῖν σε ἐπὶ δεῖπνον, τί ἂν ποιοίης; δῆλον,
 ὅτι κατάρχοιμι ἂν τῷ αὐτὸς, ὅτε θύοιμι,
 καλεῖν ἐκείνον. Εἰ δὲ βέλοιο τῶν φίλων ¹²
 τινὰ προτρέψασθαι, ὅποτε ἀποδημοίης,
 ἐπιμελεῖσθαι τῶν σῶν, τί ἂν ποιοίης; δη-
 λονότι πρότερος ἂν ἐγχειροῖν ἐπιμελεῖ-
 σθαι τῶν ἐκείνων, ὅποτε ἀποδημοίῃ. Εἰ ¹³
 δὲ βέλοιο ξένον ποιῆσαι ὑποδέχεσθαι σε-
 αὐτὸν, ὅποτε ἔλθοις εἰς τὴν ἐκείνων, τί ἂν
 ποιοίης; δηλονότι καὶ τῷτον πρότερος ὑπο-
 δεχοίμην ἂν, ὅποτε ἔλθοι Αθήναζε· καὶ
 εἴγε βελοίμην αὐτὸν προθυμεῖσθαι δια-
 πράττειν μοι ἐφ' ᾧ ἤκοιμι, δηλονότι καὶ
 τῷτο δέοι ἂν πρότερον αὐτὸν ἐκείνῳ ποι-

^a Forte δὲ.

14 εἶν. Πάντα ἄρα σύ γε τὰ ἐν ἀνθρώποις
 φίλτρα ἐπισάμενος πάλαι ἀπεκρύπτει.
 ἢ ὀκνεῖς, ἔφη, ἄρξαι, μὴ αἰσχρὸς Φανῆς,
 εἰάν πρότερος τὸν ἀδελφὸν εὖ ποιῆς; καὶ
 μὴν πλείους γε δοκεῖ ἀνὴρ ἐπαίνεσθαι ἄξιός
 εἶναι, ὃς ἂν φθάνῃ τὸς μὲν πολεμίους κα-
 κῶς ποιῶν, τὸς δὲ φίλους εὐεργετῶν. εἰ
 μὲν ἔν ἐδόκει μοι Χαιρεφῶν ἡγεμονικώτε-
 ρος εἶναί σε πρὸς τὴν φύσιν ταύτην, ἐκεῖ-
 νον ἂν ἐπειρώμην πείθειν πρότερον ἐγ-
 χειρεῖν τῷ σε φίλον ποιεῖσθαι. νῦν δέ
 μοι σύ δοκεῖς ἡγόμενος μᾶλλον ἂν ἐξερ-
 15 γάσασθαι τῷτο. Καὶ ὁ Χαιρεκράτης εἶ-
 πεν, ἄτοπα λέγεις, ὦ Σώκρατες, καὶ ἔδα-
 μῶς πρὸς σὺν, ὃς γε κελεύεις ἐμὲ νεώτερον
 ὄντα καθηγείσθαι· καί τοι τέττε γε παρὰ
 πᾶσιν ἀνθρώποις τὰναντία νομίζεις, τὸν
 πρεσβύτερον ἡγεῖσθαι παντὸς καὶ ἔργα καὶ
 16 λόγους. Πῶς; ἔφη ὁ Σωκράτης· εἰ γὰρ καὶ
 ὁδὸν παραχωρῆσα τὸν νεώτερον πρεσβυ-
 τέρω συντυγχάνοντι πανταχῶς νομίζεις,

καὶ ἐ καθήμενον ὑπανασηῆναι, καὶ κοίτη
μαλακῇ τιμῆσαι, καὶ λόγῳ ὑπεῖξαι; ὦ
ἀγαθὲ, μὴ ὀκνεῖ, ἔφη, ἀλλ' ἐλχεῖρει τὸν
ἄνδρα καλαπραῦνεν, καὶ πάνυ ταχύ σοι
ὑπακέσειαι. ἔχ' ὁρᾷς, ὡς φιλότιμός ἐστι,
κὴ ἐλευθέριος; τὰ μὲν γὰρ πονηρὰ ἀνθρώ-
πια ἐκ ἂν ἄλλως μᾶλλον ἔλοις, ἢ εἰ δι-
δοίης τι· τὲς δὲ καλὰς καὶ ἀγαθὰς ἀνθρώπους
προσφιλῶς χρώμενος μάλισ' ἂν κατερ-
γάσαιο. Καὶ ὁ Χαιρεκράτης εἶπεν, ἐάνι¹⁷
οῦν, ἐμῶ ταῦτα ποίῃντος, ἐκεῖνος μηδὲν
βελτίων γίγνηται; τί γὰρ ἄλλο, ἔφη ὁ
Σωκράτης, ἢ κινδυνεύσεις ἐπιδειῖξαι, σὺ
μὲν χρηστός τε κὴ φιλάδελφος εἶναι, ἐκεῖ-
νος δὲ φαῦλός τε κὴ ἐκ ἄξιος εὐεργεσίας;
ἀλλ' ὅδ' ἐν οἴμῳ τέτων ἔσεοθαι. νομίζω
γὰρ αὐτὸν, ἐπειδὴν αἰσθηταί σε προκα-
λέμενον ἑαυτὸν εἰς τὸν ἀγῶνα τῷτον,
πάνυ φιλονεικήσειν, ὅπως περιγένηταί σε
λόγῳ κὴ ἔργῳ εὖ ποιῶν. Νῦν μὲν γὰρ ὅ-¹⁸
τως, ἔφη, διάκειοθε, ὥσπερ εἰ τῷ χεῖρε,

ἃς ὁ θεὸς ἐπὶ τῷ συλλαμβάνειν ἀλλή-
 λων ἐποίησεν, ἀφεμένω τέττ' τράποιντο
 πρὸς τὸ διακωλύειν ἀλλήλῳ· ἢ εἰ τὸ
 πόδε θεία μοῖρα πεποιημένῳ πρὸς τὸ συν-
 εργεῖν ἀλλήλοιν, ἀμελήσαντε τέττ' ἐμ-
 ποδίζοιεν ἀλλήλῳ. ἔκ' ἂν πολλὴ ἀμαθία
 εἴη καὶ κακοδαιμονία, τοῖς ἐπ' ὠφελεία
 19 πεποιημένοις ἐπὶ βλάβῃ χρῆσθαι; Καὶ
 μὴν ἀδελφῷ γε, ὥς ἐμοὶ δοκεῖ, ὁ θεὸς ἐ-
 ποίησεν ἐπὶ μείζονι ὠφελείᾳ ἀλλήλοιν, ἢ
 χεῖρέ τε, καὶ πόδε, καὶ ὄφθαλμῷ, καὶ τᾶλ-
 λα, ὅσα ἀδελφὰ ἔφυσεν ἀνθρώποις. χεῖ-
 ρες μὲν γάρ, εἰ δέοι αὐτάς τὰ πλεον ὀρ-
 γυᾶς διέχοντα ἅμα ποιῆσαι, ἔκ' ἂν δύ-
 ναιντο· πόδες δ' ἔδ' ἂν ἐπὶ τὰ ὀργυᾶν διέ-
 χοντα ἔλθοιεν ἅμα· ὄφθαλμοὶ δὲ, οἳ καὶ
 δοκῶντες ἐπιπλεῖσον ἐξικνεῖσθαι, ἔδ' ἂν
 τῶν ἔτι ἐγγυτέρῳ ὄντων τὰ ἐμπροσθεν
 ἅμα καὶ τὰ ὀπίσθεν ἰδεῖν δύναιντο. ἀδελφῷ
 δὲ φίλῳ ὄντε, καὶ πολὺ διεσῶτε, πράττετον
 ἅμα καὶ τὰ ἐπ' ὠφελείᾳ ἀλλήλοιν.

Κ Ε Φ. δ'.

ΗΚΟΥΣΑ δέ ποτε αὐτῷ καὶ περὶ φίλων
 διαλεγομένῃ, ἐξ ὧν ἔμοιγε ἐδόκει μάλισ'
 ἂν τις ὠφελεῖσθαι πρὸς φίλων κλήσιν τε
 καὶ χρείαν. τῷτο μὲν γὰρ δὴ πολλῶν ἔφη
 ἀκέρειν, ὥς πάντων κτημάτων κράτιστον
 ἂν εἴη φίλος σαφὲς καὶ ἀγαθός· ἐπιμελ-
 μένους δὲ παντὸς μᾶλλον ὁρᾶν ἔφη τῶς
 πολλὰς ἢ φίλων κτήσεως. Καὶ γὰρ οἰ- 2
 κίας, καὶ ἀγρῶς, καὶ ἀνδράποδα, καὶ βοσκή-
 ματα, καὶ σκεύη κτωμένους τε ἐπιμελῶς
 ὁρᾶν ἔφη, καὶ τὰ ὄντα σώζειν πειρωμένους·
 φίλον δὲ (ὃ μέγιστον ἀγαθὸν εἶναί φασιν)
 ὁρᾶν ἔφη τῶς πολλὰς, ὅτε ὅπως κτήσων-
 ται ροντίζοντας, ὅτε, ὅπως οἶόν τε, ἐαυ-
 τοῖς σώζοντας. Ἀλλὰ καὶ καμνόντων φί- 3
 λων τε καὶ οἰκετῶν, ὁρᾶν τινὰς ἔφη τοῖς μὲν
 οἰκέταις καὶ ἰατρῶς εἰσάγοντας, καὶ τὰλλα
 πρὸς ὑγίειαν ἐπιμελῶς παρασκευάζοντας,
 τῶν δὲ φίλων ὀλιγωρῶντας. ἀποθανόντων

τε ἀμφοτέρων, ἐπὶ μὲν τοῖς οἰκέταις ἀχ-
 θομένους καὶ ζημίαν ἡγυμένους, ἐπὶ δὲ τοῖς
 φίλοις ὕδεν οἰομένους ἐλατῖσθαι· καὶ τῶν
 μὲν ἄλλων κτημάτων ὕδεν ἐῶντας ἀθε-
 ράπευτον, ὕδ' ἀνεπίσκεπτον, τῶν δὲ φί-
 4 λων ἐπιμελείας δεομένων ἀμελῶντας. Ἐτι
 δὲ πρὸς τέτοις ὁρᾷν ἔφη τὲς πολλὰς τῶν
 μὲν ἄλλων κτημάτων, καὶ πάνυ πολλῶν
 αὐτοῖς ὄντων, τὸ πλῆθος εἰδόμενος· τῶν δὲ
 φίλων ὀλίγων ὄντων ὁ μόνον τὸ πλῆθος
 ἀγνοῶντας, ἀλλὰ καὶ τοῖς πυνθανομένοις
 τῷτο καταλέγειν ἐγχειρήσαντας, ὅς ἐν
 τοῖς φίλοις ἔθεσαν, πάλιν τέττες ἀνατί-
 θεσθαι· τοσῷτον αὐτὲς τῶν φίλων φρον-
 5 τίξειν. Καίτοι πρὸς ποῖον κτῆμα τῶν
 ἄλλων παραβαλλόμενος φίλος ἀγαθός,
 ὅκ' ἂν πολλῶ κρείττω φανείη; ποῖος γὰρ
 ἵππος, ἢ ποῖον ζεύγος ἔτω χρήσιμον, ὥσ-
 περ ὁ χρηστὸς φίλος; ποῖον δὲ ἀνδράποδον
 ἔτως εὖνεν καὶ παραμόνιμον; ἢ ποῖον ἄλλο
 6 κτῆμα ἔτω πάγχρηστον; Ὁ γὰρ ἀγαθός

φίλος ἑαυτὸν τάττει πρὸς πᾶν τὸ ἑλλεῖ-
 πον τῷ φίλῳ, καὶ τῆς τῶν ἰδίων κατα-
 σκευῆς, καὶ τῶν κοινῶν πράξεων. καὶ ἂν τέ
 τινα εὖ ποιῆσαι δέη, συνεπιχύει· ἂν τέ
 τις φόβος ταράτῃ, συμβοηθεῖ, τὰ μὲν
 συναναλίσκων, τὰ δὲ συμπράττων· καὶ τὰ
 μὲν, συμπείθων, τὰ δὲ, βιαζόμενος· καὶ
 εὖ μὲν πράττοντας πλείους εὐφραίνων,
 σφαλλομένους δὲ πλείους ἐπανορθῶν. Ἄ 7
 δὲ αἱ τε χεῖρες ἐκάσῳ ὑπηρετῶσι, καὶ ὀφ-
 θαλμοὶ προορῶσι, καὶ τὰ ὦτα προακέσσι,
 καὶ οἱ πόδες διανύτῃσι, τέτων φίλος εὐερ-
 γετῶν ὕδριος λείπεται. πολλάκις ἂν πρὸ
 αὐτῷ τις ἢ ἔκ ἐχειργάσατο, ἢ ἔκ εἶδεν, ἢ
 ἔκ ἤκουσεν, ἢ ἔκ διήνυσεν, ταῦτα ὁ φίλος
 πρὸς τὴν φίλῃς ἐξήρκεσεν. ἀλλ' ὅμως ἐνιοὶ
 μὲν δένδρα πειρῶνται θεραπεύειν τῷ καρ-
 πῷ ἕνεκεν· τῷ δὲ παμφορωτάτῃ κτήμα-
 τος, ὃ καλεῖται φίλος, ἀργῶς καὶ ἀνειμέ-
 νως οἱ πλείους ἐπιμέλονται.

Κ Ε Φ. ε'.

ΗΚΟΥΣΑ δέ ποτε καὶ ἄλλον αὐτῷ
 λόγον, ὃς ἐδόκει μοι προτρέπειν τὸν ἀκέ-
 οντα ἐξετάζειν ἑαυτὸν, ὅπως τοῖς φίλοις
 ἄξιος εἴη. ἰδὼν γάρ τινα τῶν ξυνόντων
 ἀμελῶντα φίλος πενία πιεζομένης, ἤρετο
 Ἀντιθένη ἐναντίον τῷ ἀμελῶντος αὐτῷ,
 2 καὶ ἄλλων πολλῶν. Ἀρα, ἔφη, ὦ Αντί-
 θενες, εἰσὶ τινες ἀξίαι φίλων, ὥσπερ ἐπὶ
 οἰκετῶν; τῶν γὰρ οἰκετῶν ὁ μὲν πρὸ δύο
 μνῶν ἄξιός ἐστιν, ὁ δ' ὅδ' ἡμιμναίς, ὁ δὲ
 πέντε μνῶν, ὁ δὲ καὶ δέκα. Νικίας δὲ ὁ Νι-
 κηράτης λέγεται ἐπιστάτην εἰς τὰργύρια
 πρίασθαι ταλάντης. σκοπεῖμαι δὴ τῷτο,
 ἔφη, εἰ ἄρα ὥσπερ τῶν οἰκετῶν, ἔτω καὶ
 3 τῶν φίλων εἰσὶν ἀξίαι. Ναὶ μὰ Δί', ἔφη
 ὁ Ἀντιθένης· ἐγὼ γ' ἔν βελοίμην ἂν τὸν
 μὲν τινα φίλον μοι εἶναι μᾶλλον, ἢ δύο
 μνᾶς· τὸν δ' ὅδ' ἂν ἡμιμναίς προτιμησαί-
 μην· τὸν δὲ καὶ πρὸ δέκα μνῶν ἐλοίμην· τὸν

δὲ πρὸ πάντων χρημάτων καὶ πόνων προί-
 μησαίμην ἂν φίλον μοι εἶναι. Οὐκᾶν, ἔφη 4
 ὁ Σωκράτης, εἶγε ταῦτα τοιαῦτά ἐσι,
 καλῶς ἂν ἔχοι ἐξετάζειν τινὰ ἑαυτὸν,
 πόσους ἄρα τυγχάνει τοῖς φίλοις ἄξιους
 ὦν, καὶ πειρᾶσθαι ὡς πλείους ἄξιους εἶναι,
 ἵνα ἦτιον αὐτὸν οἱ φίλοι προδιδῶσιν. ἐγὼ
 γάρ τοι, ἔφη, πολλάκις ἀκέω τῷ μὲν, ὅτι
 πρὸδωκεν αὐτὸν φίλος ἀνὴρ· τῷ δ', ὅτι
 μὴ ἂν ἀνθ' ἑαυτοῦ μᾶλλον εἴλετο ἀνὴρ, ὃν
 ᾔετο φίλον εἶναι. Τὰ τοιαῦτα πάντα 5
 σκοπῶ, μὴ ὥσπερ ὅταν τις οἰκέτην πονη-
 ρὸν πωλῇ, καὶ ἀποδῶται τῷ εὐρόντος· ἔτω
 καὶ τὸν πονηρὸν φίλον, ὅταν ἐξῇ τὸ πλεῖ-
 ον τῆς ἀξίας λαβεῖν, ἐπαγωγὸν ἢ ἀπο-
 δίδοσθαι. τὸς δὲ χρηστὸς ἔτε οἰκέτας πάν-
 τι πωλεμένους ὁρῶ, ἔτε φίλους προδιδόμε-
 νους.

Κ Ε Φ. 5'.

ΕΔΟΚΕΙ δέ μοι καὶ εἰς τὸ δοκιμάζειν
 φίλους, ὁποῖος ἄξιον κτᾶσθαι, Φρενῶν,
 τοιάδε λέγων· εἶπέ μοι, ἔφη, ὦ Κριτό-
 βελε, εἰ δεοίμεθα φίλος ἀγαθὸς, πῶς ἂν
 ἐπιχειροίμεν σκοπεῖν; ἄρα πρῶτον μὲν
 ζητητέον, ὅστις ἄρχει γαστρός τε, καὶ φι-
 λοποσίας, καὶ λαγνείας, καὶ ὕπνου, καὶ ἀρ-
 γίας; ὁ γὰρ ὑπὸ τέτων κρατέμενος, ἔτ'
 αὐτὸς ἑαυτῷ δύναται ἂν, ἔτε φίλῳ τὰ
 δέοντα πράττειν. Μὰ Δί' ὃ δῆτα, ἔφη.
 Οὐκῆν τῷ μὲν ὑπὸ τέτων ἀρχομένῳ ἀ-
 φεκτέον δοκεῖ σοι εἶναι; πάνυ μὲν ἔν,
 2 ἔφη. Τί γάρ; ἔφη, ὅστις δαπανηρὸς ὢν,
 μὴ αὐτάρκης ἐστίν, ἀλλ' αἰετῶν πλησίον
 δεῖται, καὶ λαμβάνων μὲν, μὴ δύναται ἀπο-
 δίδοναι, μὴ λαμβάνων δὲ, τὸν μὴ διδόντα
 μισεῖ· ὃ δοκεῖ σοι καὶ ἕτος χαλεπὸς φίλος
 εἶναι; πάνυ, ἔφη. οὐκῆν ἀφεκτέον καὶ
 3 πύττος; ἀφεκτέον μέντοι, ἔφη. Τί γάρ;

ὅσις χρηματίζεσθαι μὲν δύναται, πολλῶν
 δὲ χρημάτων ἐπιθυμεῖ, καὶ διὰ τῷτο δυσ-
 ζύμβολός ἐστι, καὶ λαμβάνων μὲν ἡδέεται,
 ἀποδιδόναι δὲ ὁ βέλεται; ἐμοὶ μὲν δοκεῖ,
 εἴη, ὅτος ἐτι πονηρότερος ἐκείνους εἶναι.
 τί δέ; ὅσις διὰ τὸν ἔρωτα τῷ χρηματί-
 ζεσθαι μὴδὲ πρὸς ἕν ἄλλο χολὴν ποιεῖ-
 ται, ἢ ὁπόθεν αὐτὸς κερδανεῖ; ἀφεκτέον
 καὶ τῷτο, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ. ἀνωφελὴς γὰρ ἂν
 εἴη τῷ χρωμένῳ. Τί δέ; ὅσις σασσιώδης 4
 τέ ἐστι, καὶ θέλων πολλὰς τοῖς φίλοις ἐχ-
 θρὰς παρέχειν; φευκτέον, νῆ Δία, καὶ
 τῷτον. Εἰ δέ τις τῷτων μὲν τῶν κακῶν
 μὴδὲν ἔχει, εὖ δὲ πάχων ἀνέχεται, μὴ-
 δὲν φροντίζων τῷ ἀντευεργετεῖν; Ἀνωφε-
 λὴς ἂν εἴη καὶ ὅτος. ἀλλὰ ποῖον, ὦ Σώ-
 κρατες, ἐπιχειρήσομεν φίλον ποιεῖσθαι;
 Οἶμαι μὲν, ὅς τ' ἀναντία τῷτων, ἐγκρα- 5
 τὴς μὲν ἐστι τῶν διὰ τῷ σώματος ἡδονῶν,
 εὖορκος δὲ, καὶ εὖζύμβολος ὧν τυγχάνει,
 καὶ φιλόνηκος πρὸς τὸ μὴ ἐλλείπεσθαι εὖ

ποιῶν τὰς εὐεργετῶντας ἑαυτὸν, ὥς τε λυ-
 6 σιτελεῖν τοῖς χρωμένοις. Πῶς ἔν' ἂν ταῦ-
 τα δοκιμάσαιμεν, ὦ Σώκρατες, πρὸ τοῦ
 χρῆσθαι; τοὺς μὲν ἀνδριαντοποιούς, ἔφη,
 δοκιμάζομεν, ὅτι τοῖς λόγοις αὐτῶν τεκμαι-
 ρόμενοι, ἀλλ' ὃν ἂν ὁρῶμεν τοὺς πρόσθεν
 ἀνδριάντας καλῶς εἰργασμένον, τότε πι-
 7 στεύομεν καὶ τὰς λοιπὰς εὖ ποιήσιν. Καὶ
 ἄνδρα δὴ λέγεις, ἔφη, ὃς ἂν τοὺς φίλους
 τὰς πρόσθεν εὖ ποιῶν φαίνεται, δῆλον
 εἶναι καὶ τὰς ὑστέρας εὐεργετήσοντα. καὶ
 γὰρ ἵπποις, ἔφη, ὃν ἂν τοῖς πρόσθεν ὁρῶ
 καλῶς χρώμενον, τῷτον καὶ ἄλλοις οἶμαι
 8 καλῶς χρῆσθαι. Εἶεν, ἔφη. ὃς δ' ἂν ἡμῖν
 ἄξιος φιλίας δοκῇ εἶναι, πῶς χρὴ φίλον
 τῷτον ποιεῖσθαι; πρῶτον μὲν, ἔφη, τὰ
 παρὰ τῶν θεῶν ἐπισκεπτέον, εἰ συμβε-
 λεύουσιν αὐτὸν φίλον ποιεῖσθαι. τί οὖν,
 ἔφη, ὃν ἂν ἡμῖν δοκῇ, καὶ οἱ θεοὶ μὴ ἐναν-
 τιῶνται, ἔχεις εἰπεῖν, ὅπως ἔστος θηρα-
 9 τῆος; Μὰ Δί', ἔφη, ὅτι κατὰ πόδας, ὥς

περὶ ὁ λαγώς· ἔδ' ἀπάτη, ὥσπερ αἱ ὄρνι-
 θες· ἔδ' ἐβία, ὥσπερ οἱ ἐχθροί. ἄκοντα
 γὰρ φίλον ἐλεῖν ἐργῶδες, χαλεπὸν δὲ καὶ
 δῆσαντα κατέχειν, ὥσπερ δῖλον· ἐχθροὶ
 γὰρ μᾶλλον ἢ φίλοι γίνονται ταῦτα
 πάχοντες. Φίλοι δὲ πῶς, ἔφη; εἶναι μένιο
 τινὰς φασιν ἐπιδάς, ἃς οἱ ἐπιστάμενοι ἐ-
 πιδόντες, οἷς ἂν βέλωνται, φίλους ἑαυτοῖς
 ποιοῦνται· εἶναι δὲ καὶ φίλτρα, οἷς οἱ ἐπι-
 στάμενοι, πρὸς ὅς ἂν βέλωνται χρώμενοι,
 φιλοῦνται ὑπ' αὐτῶν. Πόθεν ἔν, ἔφη, 10
 ταῦτα μάθοιμεν ἄν; ἃ μὲν αἱ Σειρήνες
 ἐπῆδον τῷ Οὐδυσσεῖ, ἠέκαστος Ὀμήρου, ὧν
 ἔστιν ἀρχὴ τοιαῦτε τις·

Δεῦρ' ἄγε δὴ, πολὺ γὰρ Οὐδυσσεῦ, μέγα κῦδος Ἀχαιῶν.

Ταύτην ἔν, ἔφη, τὴν ἐπιδὴν, ὧ Σώκρα-
 τες, καὶ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις αἱ Σειρήνες
 ἐπιδάσθαι κατεῖχον, ὥστε μὴ ἀπιέναι ἀπ'
 αὐτῶν τὸς ἐπαυθέντας; ἔκ, ἀλλὰ τοῖς
 ἐπ' ἀρετῇ φιλοτιμυμένοις ἔτως ἐπῆδον.
 Σχεδὸν τι λέγεις, τοιαῦτα χρῆναι ἐκά- 12

εἶπε ἐπ' αὐτῷ, οἷα μὴ νομιεῖ ἀκρίων τὸν ἐ-
 παινοῦντα καταγελῶντα λέγειν. οὕτω
 μὲν γὰρ ἐχθίων τ' ἂν εἴη, καὶ ἀπελαύνει
 τοὺς ἀνθρώπους ἀφ' ἑαυτοῦ, εἰ τὸν εἰδότες,
 ὅτι μικρὸς τε καὶ αἰσχρὸς καὶ ἀδυνάτης ἐστίν,
 ἐπαινοῖ, λέγων ὅτι καλὸς τε καὶ μέγας καὶ
 13 ἰσχυρὸς ἐστίν. Ἀλλὰς δὲ τινὰς οἶδ' αὖ ἐπ' αὐ-
 τῷ; οὐκ· ἀλλ' ἤκουσα μὲν, ὅτι Περικλῆς
 πολλὰς ἐπίσταιτο, ὥς ἐπ' αὐτῷ τῇ πόλει,
 ἐποίει αὐτὴν φιλεῖν αὐτόν. Θεμιστοκλῆς
 δὲ πῶς ἐποίησε τὴν πόλιν φιλεῖν αὐτόν;
 μὰ Δί' οὐκ ἐπ' αὐτῷ, ἀλλὰ περιέφασκε τι
 14 ἀγαθὸν αὐτῇ. Δοκεῖς μοι λέγειν, ὦ Σώ-
 κρατες, ὥς εἰ μέλλοιμεν ἀγαθὸν τινα κτή-
 σεσθαι φίλον, αὐτοὺς ἡμᾶς ἀγαθὸς δεῖ γε-
 νέσθαι, λέγειν τε καλὰ καὶ πράττειν. σὺ
 δὲ ὥς, ἔφη ὁ Σωκράτης, οἶδ' ὅτι εἶναι πο-
 νηρὸν ὄντα χρηστὸς φίλος κτήσεσθαι;
 15 Εὐρών γάρ, ἔφη ὁ Κριτόβουλος, ῥήτορας
 τε φαύλους ἀγαθοὺς δημηγόρους φίλος ὄν-
 τας, καὶ στρατηγεῖν ἔχει ἱκανὸς, πάνυ στρα-

τηγικῶις ἀνδράσιν ἐταίρους. Ἀρ' ἔν, ἔφη,¹⁶
 καὶ περὶ ἧ διαλεγόμεθα, οἷοτά τινας, οἱ
 ἀνωφελεῖς ὄντες, ὠφελίμους δύνανται φί-
 λους ποιεῖσθαι; μὰ Δί' ἔδῃτ', ἔφη. ἀλλ'
 εἰ ἀδύνατόν ἐστι, πονηρὸν ὄντα καλὸς κα-
 γαθὸς φίλος κτήσασθαι, ἐκεῖνο ἤδη λέγε-
 μοι, εἴ ἐστιν, αὐτὸν καλὸν καγαθὸν γενό-
 μενον, ἐξ ἐτοίμου τοῖς καλοῖς καγαθοῖς φί-
 λον εἶναι; Ἡ ταρατλήει σε, ὦ Κριτόβουλε,¹⁷
 ὅτι πολλάκις ἀνδρας καὶ καλὰ πράττοντας,
 καὶ τῶν αἰσχυρῶν ἀπεχομένους, ὁρᾷς, ἀντὶ
 τῆ φίλους εἶναι, φασιάζοντας ἀλλήλοις, καὶ
 χαλεπώτερον χρωμένους τῶν μηδεὸς ἀξι-
 ῶν ἀνθρώπων; Καὶ ἔ μόνον γ', ἔφη ὁ Κρι-¹⁸
 τόβουλος, οἱ ἰδιῶται τῆτο ποιεῖσιν, ἀλλὰ
 καὶ πόλεις αἱ τῶν τε καλῶν μάλιστ' ἐπι-
 μελόμεναι, καὶ τὰ αἰσχυρὰ ἥκιστα προσιέμε-
 ναι, πολλάκις πολεμικῶς ἔχουσι πρὸς ἀλ-
 λήλας· ἃ λογιζόμενος, πάνυ ἀθύμως ἔχω
 πρὸς τὴν τῶν φίλων κτῆσιν. Οὔτε γάρ¹⁹
 τῆς πονηρῆς ὁρῶ φίλους ἀλλήλοις δυναμέ-

νες εἶναι. πῶς γὰρ ἂν ἢ ἀχάριστοι, ἢ ἀμε-
 λείς, ἢ πλεονέκται, ἢ ἄπιστοι, ἢ ἀκρατεῖς
 ἄνθρωποι δύναιντο φίλοι γενέσθαι; οἱ μὲν
 ὅν πονηροὶ πάντες ἔμοιγε δοκῶσιν ἀλλή-
 λους ἐχθροὶ μᾶλλον, ἢ φίλοι πεφυκέναι.
 20 Ἀλλὰ μὲν, ὥσπερ σὺ λέγεις, ἐδ' ἂν τοῖς
 χρηστοῖς οἱ πονηροὶ ποτε συναρμόσειαν εἰς
 φιλίαν. πῶς γὰρ οἱ τὰ πονηρὰ ποιοῦντες
 τοῖς τὰ τοιαῦτα μισῶσι φίλοι γένοιντ' ἂν;
 εἰ δὲ δὴ καὶ οἱ ἀρετὴν ἀσκῶντες φασιάζουσιν
 τε περὶ τῶ πρῶτεύειν ἐν ταῖς πόλεσι, καὶ
 φθονῶντες ἑαυτοῖς μισῶσιν ἀλλήλους, τίνες
 ἔτι φίλοι ἔσονται, καὶ ἐν τίσιν ἀνθρώποις εὖ-
 21 νοια καὶ πίστις ἔσται; Ἀλλ' ἔχει μὲν, ἔφη ὁ
 Σωκράτης, ποικίλως πως ταῦτα, ὦ Κρι-
 τόβουλε. φύσει γὰρ ἔχουσιν οἱ ἄνθρωποι τὰ
 μὲν φιλικὰ, (δέονται γὰρ ἀλλήλων, καὶ
 ἐλεῶσι, καὶ συνεργῶντες ὠφελεῶσι, καὶ τῷτο
 συνιέντες χάριν ἔχουσιν ἀλλήλοις) τὰ δὲ
 πολεμικά. τὰ τε γὰρ αὐτὰ καλὰ καὶ ἡδέα
 νομίζοντες, ὑπὲρ τέτων μάχονται, καὶ δι-

χογνωμονῶντες ἐναντίῳ· πολεμικὸν δὲ
 καὶ ἔρις, καὶ ὀργή· καὶ δυσμενὴς μὲν ὁ τῷ
 πλεονεκτεῖν ἔρως, ^aμισητὸς δὲ ὁ φθόνος.
 Ἀλλ' ὅμως διὰ τῶν πάντων ἡ Φιλία²²
 διαδυομένη, συνάπτει τὰς καλὰς τε καὶ
 ἀγαθὰς. διὰ γὰρ τὴν ἀρετὴν αἰρῶνται μὲν
 ἄνευ πόνου τὰ μέτρια κεκτηῖσθαι μᾶλλον,
 ἢ διὰ πολέμου πάντων κυριεύειν· καὶ δύ-
 νανται πεινῶντες καὶ διψῶντες ἀλύπως σί-
 τε καὶ ποτὲ κοινωνεῖν, καὶ τοῖς τῶν ὠραίων
 ἀφροδισίοις ἡδόμενοι ἐγκαρτερεῖν, ὥστε μὴ
 λυπεῖν, ὅς μὴ προσήκει. Δύναται δὲ καὶ²³
 χρημάτων ὁ μόνον, τῷ πλεονεκτεῖν ἀπε-
 χόμενοι, νομίμων κοινωνεῖν, ἀλλὰ καὶ
 ἐπαρκεῖν ἀλλήλοις. δύναται δὲ καὶ τὴν
 ἔριν ὁ μόνον ἀλύπως, ἀλλὰ καὶ συμφερόν-
 τως ἀλλήλοις διατίθεσθαι, καὶ τὴν ὀργὴν
 κωλύειν εἰς τὸ μεταμελησόμενον προϊέ-
 ναι. τὸν δὲ φθόνον παντάπασιν ἀφαιρῶσι,
 τὰ μὲν ἑαυτῶν ἀγαθὰ τοῖς φίλοις οἰκῆα
 παρέχοντες, τὰ δὲ τῶν φίλων, ἑαυτῶν

a Forte μισητικὸς.

24 νομίζοντες. Πῶς ἔν ἐκ εἰκὸς τὰς καλὰς
 τε καὶ ἀγαθὰς, καὶ τῶν πολιτικῶν τιμῶν (μὴ
 μόνον ἀβλαβεῖς, ἀλλὰ καὶ ὠφελίμους ἀλ-
 λήλοις) κοινωνεῖς εἶναι; οἱ μὲν γὰρ ἐπιθυ-
 μῶντες ἐν ταῖς πόλεσι τιμᾶσθαι τε καὶ
 ἀρχειν, ἵνα ἐξουσίαν ἔχωσι, χρήματά τε
 κλέπτειν, καὶ ἀνθρώπους βιάζεσθαι, καὶ ἡδυ-
 παθεῖν, ἀδικοῖ τε καὶ πονηροὶ ἂν εἶεν, καὶ
 25 ἀδύνατοι ἄλλω συναρμόσαι. Εἰ δέ τις ἐν
 πόλει τιμᾶσθαι βεβλόμενος, ὅπως αὐτός
 τε μὴ ἀδικῇται, καὶ τοῖς φίλοις τὰ δίκαια
 βοηθεῖν δύνηται, καὶ ἄρξας ἀγαθὸν τι ποι-
 εῖν τὴν πατρίδα πειρᾶται· διὰ τί ὁ τοιοῦ-
 τος ἄλλω τοιούτῳ ἔκ ἂν δύναιτο συναρμό-
 σαι; πότερον τὰς φίλους ὠφελεῖν μετὰ
 τῶν καλῶν καὶ ἀγαθῶν ἥτιον δυνήσεται, ἢ
 τὴν πόλιν εὐεργετεῖν ἀδυνατώτερος εἶναι,
 26 καλὰς τε καὶ ἀγαθὰς ἔχων συνεργός; Αλ-
 λὰ καὶ ἐν τοῖς γυμνικοῖς ἀγῶσι δῆλόν ἐστιν,
 ὅτι, εἰ ἐξῆν τοῖς κρατίστοις συνθεμένους ἐπὶ
 τὰς χεῖρας ἵεναι, πάντας ἂν τὰς ἀγῶνας

ἔστοι ἐνίκων, καὶ πάντα τὰ ἄθλα ἔστοι ἐλάμ-
 βανον. ἐπεὶ ὅν ἐκεῖ μὲν οὐκ ἔωσι τῷτο ποι-
 εῖν, ἐν δὲ τοῖς πολιτικαῖς, ἐν οἷς οἱ καλοὶ
 ἀγαθοὶ κρατιτεύουσιν, οὐδεὶς κωλύει, μεθ'
 οὐδ' ἂν τις βέληται, τὴν πόλιν εὐεργετεῖν.
 πῶς ὅν οὐ λυσιτελεῖ τὰς βελτίστας φίλους
 κτησάμενον πολιτεύεσθαι, τέτοις κοινω-
 νοῖς καὶ συνεργοῖς τῶν πράξεων μᾶλλον ἢ
 ἀνταγωνισαῖς χρώμενον; Ἀλλὰ μὲν καὶ-27
 κεῖνο δῆλον, ὅτι, καὶ ἂν πολεμῇ τις τινί,
 συμμαχῶν δεήσεται, καὶ τέτων πλείονων,
 ἢ ἂν καλοῖς ἀγαθοῖς ἀντιτάτληται. καὶ
 μὲν οἱ συμμαχεῖν ἐθέλοντες εὐπορητέοι,
 ἵνα θέλωσι προθυμεῖσθαι. πολὺ δὲ κρεῖτ-
 τον τὰς βελτίστας ἐλάττονας εὖ ποιεῖν, ἢ
 τὰς χείρονας πλείονας ὄντας. οἱ γὰρ πο-
 νηροὶ πολὺ πλείονων εὐεργετῶν, ἢ οἱ χρη-
 σοὶ, δέονται. Ἀλλὰ θαρρόων, ἔφη, ὦ Κρι-28
 τόβουλε, πειρῶ ἀγαθὸς γίγνεσθαι, καὶ τοιοῦ-
 τος γιγνόμενος, θηρᾶν ἐπιχείρει τὰς κα-
 λὰς τε ἀγαθὰς. ἴσως δ' ἂν τι σοὶ ἀγαθὸν

συλλαβεῖν εἰς τὴν τῶν καλῶν τε καὶ κα-
 θῶν θήραν ἔχοιμι, διὰ τὸ ἐρωτικὸς εἶναι.
 δεινῶς γάρ, ὣν ἂν ἐπιθυμήσω ἀνθρώπων,
 ὅλος ὥρμημαι ἐπὶ τὸ φιλῶν τε αὐτὸς,
 ἀντιφιλεῖσθαι ὑπ' αὐτῶν, καὶ ποθῶν ἀντι-
 ποθεῖσθαι, καὶ ἐπιθυμῶν ζυνεῖναι, καὶ ἀντε-
 29πιθυμεῖσθαι τῆς ζυνεσίας. Ὅρῳ δὲ καὶ
 σοὶ τέτων δεῆσον, ὅταν ἐπιθυμήσης φιλίαν
 πρὸς τινὰς ποιεῖσθαι. μὴ σὺ ἔν ἀποκρύπ-
 τῃ με, οἷς ἂν βέλοιο φίλος γενέσθαι. διὰ
 γὰρ τὸ ἐπιμελεῖσθαι τῷ ἀρέσαι τῷ ἀρέ-
 σκοντί μοι, ὅκ ἀπείρως οἶμαι ἔχειν θη-
 30ζορᾶν ἀνθρώπους. Καὶ ὁ Κριτόβουλος ἔφη·
 καὶ μὴν, ὦ Σώκρατες, τέτων ἐγὼ τῶν μα-
 θημάτων πάλας ἐπιθυμῶ, ἄλλως τε καὶ
 εἰ ἐξαρχέσει μοι ἡ αὐτὴ ἐπιστήμη ἐπὶ τῆς
 ἀγαθῆς τὰς ψυχᾶς, καὶ ἐπὶ τῆς καλῆς τὰ
 31σιώματα. Καὶ ὁ Σωκράτης ἔφη· ἀλλ', ὦ
 Κριτόβουλε, ὅκ ἐνεσιν ἐν τῇ ἐμῇ ἐπιστήμῃ
 τὸ τὰς χεῖρας προσφέροντα ποιεῖν ὑπο-
 μένειν τῆς καλῆς. πέπεισμαι δὲ καὶ ἀπὸ

τῆς Σκύλλης διὰ τῷτο φεύγειν τὰς ἀνθρώπους, ὅτι τὰς χεῖρας αὐτοῖς προσέφερε· τὰς δὲ γε Σειρήνας, ὅτι τὰς χεῖρας ὕδενι προσέφερον, ἀλλὰ πᾶσι πόρρωθεν ἐπῆδον, πάντας φασὶν ὑπομένειν, καὶ ἀκρόντας αὐτῶν κηλεῖσθαι. Καὶ ὁ Κριτόβουλος ἐφη· ὡς ὁ προσοίσοντος τὰς χεῖρας, εἴ τι ἔχεις ἀγαθὸν εἰς φίλων κτήσιν, δίδασκε. ὕδὲ τὸ σόμα ἔν, ἐφη ὁ Σωκράτης, πρὸς τὸ σόμα προαθήσεις; θάρρει, ἐφη ὁ Κριτόβουλος. ὕδὲ γὰρ τὸ σόμα πρὸς τὸ σόμα προσοίσω ὕδενι, εἴαν μὴ καλὸς ᾦ. εὐθύς, ἐφη, σύ γε, ὦ Κριτόβουλε, τὸναντίον τῷ συμφέροντος εἴρηκας. οἱ μὲν γὰρ καλοὶ τὰ τοιαῦτα ἔχ ὑπομένουσιν· οἱ δὲ αἰσχροὶ καὶ ἡδέως προσίενται, νομίζοντες διὰ τὴν ψυχὴν καλοὶ καλεῖσθαι. Καὶ³³ ὁ Κριτόβουλος ἐφη· ὡς τὰς μὲν καλὰς φιλήσοντός με, τὰς δ' ἀγαθὰς καταφιλήσοντος, θαρρῶν δίδασκε τῶν φίλων τὰ θηρατικά. καὶ ὁ Σωκράτης ἐφη· ὅταν ἔν,

ὦ Κριτόβουλε, φίλος τινὶ βέλη γενέσθαι,
 ἐάσεις με κατειπεῖν σε πρὸς αὐτόν, ὅτι
 ἀγασαί τε αὐτῷ, καὶ ἐπιθυμεῖς φίλος αὐ-
 τῷ εἶναι; κατηγόρει, ἔφη ὁ Κριτόβουλος·
 ὅθεν γὰρ οἶδα μισῶντα τὸς ἐπαινεῖν.
 34 Εἰ δέ σε προσκατηγορήσω, ἔφη, ὅτι διὰ
 τὸ ἀγαθὸν αὐτῷ, καὶ εὐνοϊκῶς ἔχεις πρὸς
 αὐτόν, ἄρα μὴ διαβάλλεσθαι δόξεις ὑπ'
 ἐμῷ; ἀλλὰ καὶ αὐτῷ μοι, ἔφη, ἐγγίγνεται
 εὐνοία, πρὸς ὃς ἂν ὑπολάβω εὐνοϊκῶς ἔ-
 35 χεῖν πρὸς ἐμέ. Ταῦτα μὲν δὴ, ἔφη ὁ
 Σωκράτης, ἐξεσαί μοι λέγειν περὶ σῶ,
 πρὸς ὃς ἂν βάλῃ φίλος ποιήσασθαι. εἰ δέ
 μοι ἔτι ἐξουσίαν δῶς λέγειν περὶ σῶ, ὅτι
 ἐπιμελής τε τῶν φίλων εἶ, καὶ ὅθεν ἔγω
 χαίρεις ὡς φίλοις ἀγαθοῖς, καὶ ἐπὶ τε τοῖς
 καλοῖς ἔργοις τῶν φίλων ἀγάλλῃ ἔχῃ ἦτ-
 τον, ἢ ἐπὶ τοῖς ἑαυτῷ, καὶ ἐπὶ τοῖς ἀγα-
 θοῖς τῶν φίλων χαίρεις ὅθεν ἦτιον, ἢ ἐπὶ
 τοῖς ἑαυτῷ· ὅπως τε ταῦτα γίγνηται
 τοῖς φίλοις, ὃς ἀποκάμνεις μηχανώμενος

καὶ ὅτι ἔγνωκας ἀνδρὸς ἀρετὴν εἶναι, νικᾶν τὲς μὲν φίλος εὖ ποιῶντα, τὲς δὲ ἐχθρὸς κακῶς· πάνυ ἂν οἶμαί σοι ἐπιτήδειον εἶναί με σύνθηρον τῶν ἀγαθῶν φίλων. Τί ἔν, ἔφη ὁ Κριτόβουλος, ἐμοὶ τῷ-36 το λέγεις, ὥσπερ ἔκ ἐπὶ σοὶ ὄν, ὅ,τι ἂν βέλη, περὶ ἐμῷ λέγειν; μὰ Δί' ἔχ, ὥς ποτε ἐγὼ Ασπασίας ἤκουσα. ἔφη γὰρ τὰς ἀγαθὰς προμνηστίδας, μέλα μὲν ἀληθείας τὰγαθὰ διαγγελλέσας, δεινὰς εἶναι συνάγειν τὲς ἀνθρώπους εἰς κηδείαν, ψευδομένας δ' ἔκ ὠφελεῖν ἐπαινέσας. τὲς γὰρ ἐξαπατηθέντας, ἅμα μισεῖν ἀλλήλους τε καὶ τὴν προμνησαμένην. ἃ δὴ καὶ ἐγὼ πειθεῖς, ὀρθῶς ἔχειν ἠγῶμαι, ἔκ ἐξεῖναί μοι περὶ σὺ λέγειν ἐπαινῶντι ἕδεν, ὅ,τι ἂν μὴ ἀληθεύω. Σὺ μὲν ἄρα, ἔφη ὁ Κριτόβου-37 λος, τοιοῦτός μοι φίλος εἶ, ὥς Σώκρατες, οἶος, ἂν μὲν τι αὐτὸς ἔχω ἐπιτήδειον εἰς τὸ φίλος κτήσασθαι, συλλαμβάνειν μοι· εἰ δὲ μὴ, ἔκ ἂν ἐθέλοις πλάσας τί εἰπεῖν

ἐπὶ τῇ ἐμῇ ὠφελείᾳ. πότερά δ' ἂν, ἔφη
ὁ Σωκράτης, ὦ Κριτόβουλε, δοκῶ σοι μάλ-
λον ὠφελεῖν σε τὰ ψευδῇ ἐπαινῶν, ἢ πεί-
θων πειρᾶσθαι σε ἀγαθὸν ἄνδρα γενέσθαι;
εἰ δὲ μὴ φανερόν ἔστω σοι, ἐκ τῶνδε σκέ-
38 ψαι. Εἰ γάρ σε βυλόμενος φίλον ποιῇ-
σαι ναυκλήρῳ, ψευδόμενος ἐπαινοίην, φά-
σκων ἀγαθὸν εἶναι κυβερνήτην, ὁ δέ μοι
πεισθεὶς ἐπιτρέψειέ σοι τὴν ναῦν μὴ ἐπι-
39 ςαμένῳ κυβερνᾶν· ἔχεις τινὰ ἐλπίδα, μὴ
ἂν σαυτὸν τε καὶ τὴν ναῦν ἀπολέσαι; ἢ εἰ
σοι πείσαιμι κοινῇ τὴν πόλιν ψευδόμενος,
ὥς ἂν στρατηγικῶ τε καὶ δικαστικῶ καὶ πολι-
τικῶ ἑαυτὴν ἐπιτρέψαι· τί ἂν οἶε σαυ-
τὸν καὶ τὴν πόλιν ὑπὸ σὺ παθεῖν; ἢ εἰ
τινας ἰδίᾳ τῶν πολιτῶν πείσαιμι ψευδό-
μενος, ὥς ὄντι οἰκονομικῶ τε καὶ ἐπιμελεῖ,
τὰ ἑαυτῶν ἐπιτρέψαι· ἄρ' ἔκ ἂν πείραν
διδῶς, ἅμα τε βλαβερὸς εἴης, καὶ καταγέ-
39 λαστος φαίνοιο; Ἀλλὰ συντομωτάτη τε,
καὶ ἀσφαλεστάτη, καὶ καλλίστη ὁδός, ὦ Κρι-

τόβριλε, ὅ,τι ἂν βέλη δοκεῖν ἀγαθὸς εἶναι,
 τῷτο καὶ γενέσθαι ἀγαθὸν πειράσθαι. ὅσαι
 δ' ἐν ἀνθρώποις ἀρεταὶ λέγονται, σκοπέ-
 μενος εὐρήσεις πάσας μαθήσει τε καὶ μελέ-
 τη αὐξανομένας. ἐγὼ μὲν ἔν, ὦ Κριτό-
 βριλε, οἶμαι δεῖν ὑμᾶς ταύτας θηράσθαι.
 εἰ δὲ σύ πως ἄλλως γιγνώσκεις, δίδασκε.
 καὶ ὁ Κριτόβριλος, ἀλλ' αἰχυνοίμην ἂν,
 ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἀντιλέγων τέτοις· ἔτε
 γὰρ καλὰ, ἔτε ἀληθῆ λέγοιμ' ἂν.

Κ Ε Φ. Ζ'.

ΚΑΙ μὲν τὰς ἀπορίας γε τῶν φίλων,
 τὰς μὲν δι' ἀγνοίαν, ἐπειράτο γνώμη ἀ-
 κεῖσθαι· τὰς δὲ δι' ἐνδειαν, διδάσκων καλὰ
 δύναμιν ἀλλήλοις ἐπαρκεῖν. ἐρῶ δὲ καὶ ἐν
 τέτοις, ἃ σύννοια αὐτῷ. Αῤῖσαρχον γάρ
 ποτε ὄρων σκυθρωπῶς ἔχοντα, Εοικας,
 ἔφη, ὦ Αῤῖσαρχε, βαρέως φέρειν τι. χρὴ
 δὲ τῷ βάρει μεταδιδόναι τοῖς φίλοις· ἴσως
 γὰρ ἂν τί σε καὶ ἡμεῖς κερφίσαιμεν. Καὶ ὁ 2

Αρίσταρχος, ἀλλὰ μὲν, ἔφη, ὦ Σώκρατες,
 ἐν πολλῇ γε εἰμὶ ἀπορία. ἐπεὶ γὰρ ἐξα-
 σίασεν ἡ πόλις, πολλῶν Φυγόντων ὡς τὸν
 Πειραιᾶ, συνεληλύθασιν ὡς ἐμὲ καταλε-
 λειμμέναι ἀδελφαί τε, καὶ ἀδελφίδαι, καὶ
 ἀνεψιαὶ τοσαῦται, ὡς εἶναι ἐν τῇ οἰκίᾳ
 τεσσαρεσκαίδεκα τῶν ἐλευθέρων. λαμβά-
 νομεν δὲ ἔτε ἐκ τῆς γῆς ὕδεν, (οἱ γὰρ ἐναν-
 τίοι κρατῶσιν αὐτῆς) ἔτε ἀπὸ τῶν οἰκιῶν
 (ὀλιγανθρωπία γὰρ ἐν τῷ ἄσκει γέγονε.)
 τὰ ἐπιπλα δὲ ὕδεις ὠνεῖται, ὕδὲ δανεί-
 σασθαι οὐδαμῶθεν ἐστὶν ἀργύριον· ἀλλὰ
 πρότερον ἂν τις μοι δοκεῖ ἐν τῇ ὁδῷ ζητῶν
 εὐρεῖν, ἢ δανειζόμενος λαβεῖν. χαλεπὸν
 μὲν ἔν ἐστιν, ὦ Σώκρατες, τῶν οἰκείων πε-
 ριορᾶν ἀπολλυμένους, ἀδύνατον δὲ τοσούτους
 3 τρέφειν ἐν τοιούτοις πράγμασιν. Ἀκίστας
 ἔν ταῦτα ὁ Σωκράτης· τί ποτέ ἐστιν, ἔφη,
 ὅτι ὁ Κεράμων μὲν πολλὰς τρέφων, ὁ μόν-
 ον ἑαυτῷ τε καὶ τέτοις τὰ ἐπιτήδεια δύ-
 ναται παρέχειν, ἀλλὰ καὶ περιποιεῖται

τοσαῦτα, ὥς κ' ἢ πλατύνῃ· σὺ δὲ πολλὰς
 τρέφων, δέδοικας μὴ δι' ἔνδειαν τῶν ἐπι-
 τηδείων ἀπάντες ἀπόλησθαι; Ὅτι νῆ Δί',
 ἔφη, ὁ μὲν δόλος τρέφει, ἐγὼ δὲ ἐλευθέ-
 ρος. Καὶ πότερον, ἔφη, τὰς παρὰ σοὶ 4
 ἐλευθέρους οἶσι βελτίους εἶναι, ἢ τὰς παρὰ
 Κεράμῳ δούλους; Εγὼ μὲν οἶμαι, ἔφη,
 τὰς παρὰ ἐμοὶ ἐλευθέρους. Οὐκ ἔν, ἔφη,
 αἰσχρὸν τὸν μὲν ἀπὸ τῶν πονηροτέρων εὐ-
 πορεῖν, σὲ δὲ πολλῷ βελτίους ἔχοντα ἐν
 ἀπορίαις εἶναι; Νῆ Δί', ἔφη, ὁ μὲν γὰρ
 τεχνίτας τρέφει, ἐγὼ δὲ ἐλευθερίως πε-
 παιδευμένους. Ἀρ' ἔν, ἔφη, τεχνίται εἰ- 5
 σιν, οἳ χρήσιμόν τι ποιεῖν ἐπιστάμενοι;
 μάλιστά γε, ἔφη. Οὐκ ἔν χρήσιμά γ' ἄλ-
 φιστα; σφόδρα γέ. Τί δ' ἄρτοι; ἔδεν ἦτ-
 τον. Τί γάρ, ἔφη, ἱμάτια τε ἀνδρεῖα κ' ἢ
 γυναικεῖα, κ' χιτωνίσκοι, κ' χλαμύδες,
 κ' ἑξωμίδες; σφόδρα γ', ἔφη, κ' πάντα
 ταῦτα χρήσιμα. Επεῖτα, ἔφη, οἱ παρὰ
 σοὶ τέτων ἔδεν ἐπίστανται ποιεῖν; Πάντα

ὁ μὲν ἔν, ὡς ἐγὼμαι. Εἴτ' ἐκ οἴδα, ὅτι
 ἀφ' ἐνὸς μὲν τέτων, ἀλφιτοποιίας Ναυ-
 σικύδης ἔ μόνον ἑαυτὸν τε καὶ τὰς οἰκέτας
 τρέφει, ἀλλὰ πρὸς τέτοις καὶ ἕς πολλὰς,
 καὶ βῆς, καὶ περιποιεῖται τοσαῦτα, ὥστε καὶ
 τῇ πόλει πολλάκις λειτουργεῖν· ἀπὸ δὲ
 ἀρτοποιίας Κίριβος τὴν τε οἰκίαν πᾶσαν
 διατρέφει, καὶ ζῇ θαψιλῶς· Δημέας δὲ ὁ
 Κολλυτεὺς, ἀπὸ χλαμυδεργίας· Μένων
 δ', ἀπὸ χλανιδοποιίας· Μεγαρέων δὲ οἱ
 πλείστοι, ἔφη, ἀπὸ ἐξωμιδοποιίας διατρέ-
 φονται; Νῆ Δί', ἔφη· ἔτοι μὲν γὰρ ὠνέ-
 μενοι βαρβάρους ἀνθρώπους ἔχουσιν, ὥς ἀ-
 ναγκάζειν ἐργάζεσθαι, ἢ καλῶς ἔχει·
 7 ἐγὼ δ' ἐλευθέρους τε καὶ συγγενεῖς. Επεὶ τ',
 ἔφη, ὅτι ἐλεύθεροί τ' εἰσὶ καὶ συγγενεῖς σοι,
 οἷσι χρῆναι αὐτὰς μηδὲν ἄλλο ποιεῖν, ἢ
 ἐοδίειν καὶ καθεύδειν; πότερον καὶ τῶν ἄλ-
 λων ἐλευθέρων τὰς ἔτω ζῶντας ἄμεινον
 διάγοντας ὁρᾶς, καὶ μᾶλλον εὐδαιμονίζεις,
 ἢ τὰς, ἃ ἐπίσανται χρήσιμα πρὸς τὸν

βίον, τέτων ἐπιμελεμένους; ἢ τὴν μὲν ἀργίαν καὶ τὴν ἀμέλειαν αἰσθάνη τοῖς ἀνθρώποις πρὸς τε τὸ μαθεῖν, ἃ προσήκει ἐπίσασθαι, καὶ πρὸς τὸ μνημονεύειν, ἃ ἂν μαθῶσι, καὶ πρὸς τὸ ὑγιαίνειν τε καὶ ἰχῦειν τοῖς σώμασι, καὶ πρὸς τὸ κτήσασθαι τε καὶ σώζειν τὰ χρήσιμα πρὸς τὸν βίον, ὠφέλιμα ὄντα· τὴν δὲ ἐργασίαν καὶ τὴν ἐπίμελειαν ἔδεν χρήσιμα; Εἰμαθον δὲ, ἃ φῆς αὐτὰς ἐπίσασθαι, πότερον ὥς ἔτε χρήσιμα ὄντα πρὸς τὸν βίον, ἔτε ποιήσασθαι αὐτῶν ἔδεν· ἢ τὸναντίον, ὥς καὶ ἐπιμεληθῆσόμεναι τέτων, καὶ ὠφελῆθησόμεναι ἀπ' αὐτῶν; ποτέρως γὰρ ἂν μᾶλλον ἄνθρωποι σωφρονοῖεν, ἀργῶντες, ἢ τῶν χρησίων ἐπιμελόμενοι; ποτέρως δ' ἂν δικαιότεροι εἶεν, εἰ ἐργάζοντο, ἢ εἰ ἀργῶντες βαλεύοντο περὶ τῶν ἐπιτηδείων; Ἀλλὰ, καὶ νῦν μὲν, ὥς ἐγὼ οἶμαι, ἔτε σὺ ἐκείνας φιλεῖς, ἔτε ἐκεῖναί σε· σὺ μὲν ἡγόμενος αὐτὰς ἐπιζημίους εἶναι σεαυτῷ, ἐκεῖνας

δέ σε ὀρῶσαι ἀχθόμενον ἐφ' ἑαυταῖς. ἐκ
 δὲ τῶν κίνδυνος μείζω τε ἀπέχθειαν
 γίγνεσθαι, καὶ τὴν προγεγονῆσαν χάριν
 μείναι. εἰ δὲ προσάτης ᾗς, ὅπως ἐνε-
 ργοὶ ᾧσι, σὺ μὲν ἐκείνας φιλήσεις, ὀρῶν
 ὠφελίμους σεαυτῷ ἔσας· ἐκεῖναι δὲ σε ἀ-
 γαπήσουσιν, αἰσθόμεναι χαίροντά σε αὐ-
 ταῖς. τῶν δὲ προγεγονῶν εὐεργεσιῶν ἡδίων
 μνησθέντες, τὴν ἀπ' ἐκείνων χάριν αὐξή-
 σετε, καὶ ἐκ τῶν φιλικώτερόν τε καὶ οἰ-
 κειότερον ἀλλήλοις ἔξετε. Εἰ μὲν τοίνυν
 αἰσχρὸν τι ἐμελλον ἐργάσασθαι, θάνατον
 ἀντ' αὐτῷ προαιρετέον ἦν. νῦν δὲ ἃ μὲν
 δοκεῖ κάλλιστα καὶ πρεπωδέστερα γυναικὶ
 εἶναι, ἐπίσανται, ὡς ἔοικε. πάντες δὲ ἃ
 ἐπίσανται, ῥᾶσά τε, καὶ τάχιστα, καὶ κάλ-
 λιστα, καὶ ἡδιστα ἐργάζονται. μὴ ἔν ὅκνει,
 ἔφη, ταῦτα εἰσηγεῖσθαι αὐταῖς, ἃ σοὶ
 τε λυσιτελεῖ καὶ κείναις· καὶ, ὡς εἰκός,
 ἠδὲως ὑπακέσονται. Ἀλλὰ νῆ τὰς θεάς,
 ἔφη ὁ Ἀρίσταρχος, ἔτω μοι δοκεῖς καλῶς

λέγειν, ὦ Σώκρατες, ὥστε πρόσθεν μὲν ἔ
 προσϊέμεν δανείσασθαι, εἰδὼς ὅτι ἀνα-
 λώσας ὃ ἂν λάβω, ἔχ' ἔξω ἀποδῆναι· νῦν
 δέ μοι δοκῶ εἰς ἔργων ἀφορμὴν ὑπομένειν
 αὐτὸ ποιῆσαι. Ἐκ τέτων δὲ ἐπορίσθη-
 μὲν ἀφορμὴ, ἐωνήθη δὲ ἔρια, καὶ ἐργαζόμε-
 ναι μὲν ἡρίσων, ἐργασάμεναι δὲ ἐδείπνουν·
 ἱλαραὶ δὲ ἀντὶ σκυθρωπῶν ἦσαν, καὶ ἀντὶ
 ὑφορωμένων ἑαυτάς, ἡδέως ἀλλήλας ἐώ-
 ρων· καὶ αἱ μὲν ὡς κηδεμόνα ἐφίλουν, ὁ δὲ
 ὡς ὠφελίμους ἠγάπα. τέλος δὲ ἐλθὼν πρὸς
 τὸν Σωκράτην, χαίρων διηγεῖτο ταῦτά
 τε, καὶ ὅτι αἰτιῶνται αὐτὸν μόνον τῶν ἐν
 τῇ οἰκίᾳ ἀργὸν ἐοδίειν. Καὶ ὁ Σωκράτης
 ἔφη· Εἴτα ἔ' λέγεις αὐταῖς τὸν τῆς κυνὸς
 λόγον; Φασὶ γάρ, ὅτε Φωνήεντα ἦν τὰ
 ζῶα, τὴν οἶν πρὸς τὸν δεσπότην εἰπεῖν·
 θαυμαστὸν ποιεῖς, ὅς ἡμῖν μὲν ταῖς καὶ ἔρια
 σοι, καὶ ἄρνας, καὶ τύρον παρεχέσσαις ἑδὲν
 δίδως ὅ,τι ἂν μὴ ἐκ τῆς γῆς λάβωμεν· τῷ
 δὲ κυνὶ, ὅς ἑδὲν τοιοῦτόν σοι παρέχει, με-

14 ταδίδως ἔπερ αὐτὸς ἔχεις σίτῃ. Τὸν
 κύνα ἔν' ἀκέσανθα εἰπεῖν· Ναὶ μὰ Δία.
 ἐγὼ γὰρ εἰμὶ ὃ καὶ ὑμᾶς αὐτὰς σώζων, ὥστε
 μήτε ὑπ' ἀνθρώπων κλέπτεσθαι, μήτε
 ὑπὸ λύκων ἀρπάζεσθαι· ἐπεὶ ὑμεῖς γε,
 εἰ μὴ ἐγὼ προφυλάττοιμι ὑμᾶς, εἴδ' ἂν
 νέμεσθαι δύνασθε, φοβέμεναι μὴ ἀπόλη-
 θε. ἔτῳ δὴ λέγεται καὶ τὰ πρόβατα συγ-
 χωρῆσαι τὸν κύνα προτιμᾶσθαι. καὶ σὺ
 ἔν' ἐκείναις λέγε, ὅτι ἀντὶ κυνὸς εἰ φύλαξ
 καὶ ἐπιμελητὴς, καὶ διὰ σε εἴδ' ὑφ' ἑνὸς ἀδι-
 κέμεναι ἀσφαλῶς τε καὶ ἡδέως ἐργαζόμεναι
 ζῶσιν.

Κ Ε Φ. ή.

ΑΛΛΟΝ δέ ποτε ἀρχαῖον ἐταῖρον διὰ
 χρόνῳ ἰδὼν· Πόθεν, ἔφη, Εὐθῆρε, Φαίνη;
 ὑπὸ μὲν τὴν καλᾶλυσιν τῷ πολέμῳ, ἔφη,
 ὦ Σώκρατες, ἐκ τῆς ἀποδημίας, νυνὶ μὲν
 τοι αὐτόθεν. ἐπειδὴ γὰρ ἀφῆρέθη μὲν τὰ
 ἐν τῇ ὑπερορίᾳ κτήματα, ἐν δὲ τῇ Ατ-

τικῇ ὁ πατήρ μοι ὕδεν κατέλιπεν, ἀναγ-
 κάζομαι νῦν ἐπιδημήσας, τῷ σώματι ἐρ-
 γαζόμενος τὰ ἐπιήδεια πορίζεσθαι. δοκεῖ
 δέ μοι τῷτο κρεῖττον εἶναι, ἢ δεῖσθαι τινος
 ἀνθρώπων, ἄλλως τε καὶ μηδὲν ἔχοντα,
 ἐφ' ὅτῳ ἂν δανειζοίμην. Καὶ πόσον χρό- 2
 νον οἶει σοι, ἔφη, τὸ σῶμα ἱκανὸν εἶναι
 μισθῷ τὰ ἐπιήδεια ἐργάζεσθαι; Μὰ τὸν
 Δί', ἔφη, ὃ πολὺν χρόνον. καὶ μὴν, ἔφη,
 ὅταν γε πρεσβύτερος γένη, δηλονότι δα-
 πάνης μὲν δεήσῃ, μισθὸν δὲ ὕδεις σοι θε-
 λήσει τῶν τῷ σώματος ἔργων διδόναι.
 Ἀληθῆ λέγεις, ἔφη. Οὐκᾶν, ἔφη, κρεῖτ- 3
 τὸν ἔστιν αὐτόθεν τοῖς τοιούτοις τῶν ἔργων
 ἐπιτίθεσθαι, ἢ καὶ πρεσβυτέρῳ γενομένῳ
 ἐπαρκέσει, καὶ προσέλθοντά τῳ τῶν πλεί-
 ονα χρήματα κεκτημένων, τῷ δεομένῳ τῷ
 συνεπιμελησομένῳ, ἔργων τε ἐπισατῆρα,
 καὶ συγκομίζοντα καρπὸς, καὶ συμφυλάτ-
 τοντα τὴν ὕσιν, ὠφελῆντα ἀντωφελεῖ-
 σθαι. Χαλεπῶς ἂν, ἔφη, ἐγώ, ὦ Σώκρα- 4

τες, δαλείαν ὑπομείναμι. καὶ μὴν οἱ γε
ἐν ταῖς πόλεσι προσατεύοντες, καὶ τῶν δη-
μοσίων ἐπιμελόμενοι, οὐ δαλοπρεπέστεροι
ἐνεκα τούτου, ἀλλ' ἐλευθεριώτεροι νομίζον-
5 ται. Ὅλως μὲν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, τὸ
ὑπαίτιον εἶναι τινὶ ὅτι πάνυ προσίεμαι. καὶ
μὲν, ἔφη, Εὐθύρη, ὅτι πάνυ γε ῥαδίον ἐστὶν
εὖρεῖν ἔργον, ἐφ' ᾧ ὅτι ἂν τις αἰτίαν ἔχοι.
χαλεπὸν γὰρ ἔστω τι ποιῆσαι, ὥστε μηδὲν
ἀμαρτεῖν· χαλεπὸν δὲ καὶ ἀναμαρτήτως
τι ποιῆσαντας μὴ ἀγνώμονι κριτῇ περιτυ-
χεῖν. ἐπεὶ, καὶ οἷς νῦν ἐργάζεσθαι φησὶ,
θαυμάζω, εἰ ῥαδίον ἐστὶν ἀνέγκλητον δια-
σγίνεσθαι. Χρὴ ἐν πειραῖσθαι τὰς τε φι-
λατίς φεύγειν, καὶ τὰς εὐγνώμονας διώ-
κειν· καὶ τῶν πραγμάτων ὅσα μὲν δύνα-
σαι ποιεῖν, ὑπομένειν· ὅσα δὲ μὴ δύνασαι,
φυλάττεσθαι· ὅτι δ' ἂν πράττης, τούτου
ὥς κάλλιστα καὶ προθυμότατα ἐπιμελεῖ-
σθαι. ἔστω γὰρ ^a ἥκιστα μὲν σε οἶμαι ἐν
αἰτίᾳ εἶναι, μάλιστα δὲ τῇ ἀπορίᾳ βοή-

^a Excidisse videtur ἂν.

θειαν εὐρεῖν, ῥᾶστα δὲ καὶ ἀκινδυνότατα ζῆν,
καὶ εἰς τὸ γῆρας διαρκέσθαι.

Κ Ε Φ. 9.

ΟΙΔΑ δὲ ποτε αὐτὸν καὶ Κρίτωνος ἀκέ-
σαντα, ὡς χαλεπὸν ὁ βίος Αθήνησιν εἴη
ἀνδρὶ βυλομένῳ τὰ ἑαυτοῦ πράττειν. Νῦν
γάρ, ἔφη, ἐμέ τινες εἰς δίκας ἄγουσιν, ἔχ-
οντι ἀδικῶνται ὑπ' ἐμοῦ, ἀλλ' ὅτι νομίζου-
σιν, ἥδιον ἂν με ἀργύριον τελέσαι, ἢ πράτ-
ματα ἔχειν. Καὶ ὁ Σωκράτης, Εἰπέ μοι,
ἔφη, ὦ Κρίτων, κύνας^β δὲ τρέφεις,
ἵνα σοι τῆς λύκας ἀπὸ τῶν προβάτων
ἀπερύκωσιν; Καὶ μάλα, ἔφη· μᾶλλον
γάρ μοι λυσιτελεῖ τρέφειν, ἢ μή. ἔκ ἂν
ᾖν θρέψαις καὶ ἄνδρα, ὅστις ἐθέλοι τε καὶ δύ-
ναιτό σε ἀπερύκειν τοὺς ἐπιχειρῶντας
ἀδικεῖν σε; Ἡδέως γ' ἂν, ἔφη, εἰ μὴ φο-
βοίμην, ὅπως μὴ ἐπ' αὐτόν με τράποιλο.
Τί δ'; ἔφη, ἔχον ὁρᾶς, ὅτι πολλῶ ἥδιόν³
ἔστι, χαριζόμενον οἶω σοι ἀνδρὶ, ἢ ἀπεχ-

^β Forte γε.

θανόμενον, ὠφελεῖσθαι; εὖ ἰδ', ὅτι εἰσὶν
ἐνθάδε τῶν τοιούτων ἀνδρῶν, οἳ πάνυ ἂν
φιλοτιμηθεῖεν, φίλω σοι χρῆσθαι. Καὶ
ἐκ τούτων ἀνευρίσκουσιν Ἀρχέδημον, πάνυ
μὲν ἱκανὸν εἰπεῖν τε καὶ πράττειν, πένητα
δὲ. ὁ γὰρ ἦν οἷος ἀπὸ παντός κερδαίνειν,
ἀλλὰ φιλόχρηστος τε, καὶ ἔφη, ῥᾶλλον εἶναι
4 ἀπὸ τῶν συκοφαντῶν λαμβάνειν. Τέτρω
ἐν ὁ Κρίτων, ὁπότε συγκομίζοι, ἢ σῖτον,
ἢ ἔλαιον, ἢ οἶνον, ἢ ἔρια, ἢ ἄλλό τι τῶν
ἐν ἀγρῷ γιγνομένων χρησίμων πρὸς τὸν
βίον, ἀφελὼν ἔδωκε· καὶ ὁπότε θυοί, ἐκά-
λει, καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα ἐπεμελεῖτο.
5 Νομίσας δὲ ὁ Ἀρχέδημος ἀποστροφὴν οἱ
τὸν Κρίτωνος οἶκον, μάλα περιεῖπεν αὐ-
τόν· καὶ εὐθύς ἑ τῶν συκοφαντῶν τὸν
Κρίτωνα ἀνευρήκει πολλὰ μὲν ἀδικήμα-
τα, πολλὰς δ' ἐχθρὰς· καὶ προεκαλέσατο
εἰς δίκην δημοσίαν, ἐν ἣ αὐτὸν ἔδει κριθῆ-
6 ναι, ὅ,τι δεῖ παθεῖν, ἢ ἀποτίσαι. Ὁ δὲ,
συνειδὼς αὐτῷ πολλὰ καὶ πονηρὰ, πάντ'

ε Ante τῶν excidisse videtur τν.

ἐποίει, ὥστε ἀπαλλαγῆναι τῷ Αρχέδη-
 μῳ. ὁ δὲ Αρχέδημος ἐκ ἀπηλλάττετο,
 ἕως τὸν τε Κρίτωνα ἀφῆκε, καὶ αὐτῷ
 χρήματα ἔδωκεν. Ἐπεὶ δὲ τῷτό τε καὶ
 ἄλλα τοιῶτα ὁ Αρχέδημος διεπράξατο
 ἤδη, τότε, ὥσπερ ὅταν νομεὺς ἀγαθὸν
 κύνα ἔχη, καὶ οἱ ἄλλοι νομεῖς βέλονται
 πλησίον αὐτῷ τὰς ἀγέλας ἰσάναι, ἵνα
 τῷ κυνὸς ἀπολαύωσιν· ἔτω καὶ τῷ Κρίτω-
 νος πολλοὶ τῶν φίλων ἐδέοντο, καὶ σφίσι
 παρέχειν φύλακα τὸν Αρχέδημον. Ὅς
 δὲ Αρχέδημος τῷ Κρίτῳ ἠδέως ἐχαρί-
 ζετο, καὶ ἔχ' ὅτι μόνος ὁ Κρίτων ἐν ἡσυ-
 χίᾳ ἦν, ἀλλὰ καὶ οἱ φίλοι αὐτῷ. εἰ δέ τις
 αὐτῷ τέτων, οἷς ἀπήχθετο, ὄνειδίζοι,
 ὥς ὑπὸ Κρίτωνος ὠφελέμενος κολακεύει
 αὐτόν. Πότερον ἔν, ἔφη ὁ Αρχέδημος,
 αἰσχρὸν ἐστὶν εὐεργετῆμενον ὑπὸ χρηστῶν
 ἀνθρώπων καὶ ἀντευεργετῆντα, τῶς μὲν
 τοιάτους φίλους ποιεῖσθαι, τοῖς δὲ πονηροῖς
 διαφέρεισθαι· ἢ τοὺς μὲν καλὰς καὶ ἀγαθὰς

ἀδικεῖν πειρώμενον ἐχθρὸς ποιῆσαι, τοῖς
δὲ πονηροῖς συνεργῶντα πειρᾶσθαι φίλους
ποιῆσαι, ἢ χρῆσθαι τέτοις ἀντ' ἐκεί-
νων; ἐκ δὲ τούτων εἰς τε τῶν Κρίτωνος Φί-
λων Αρχέδημος ἦν, καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων
Κρίτωνος Φίλων ἐτιμᾶτο.

Κ Ε Φ. Ι.

ΟΙΔΑ δὲ ἢ Διοδώρῳ αὐτὸν ἐταίρῳ ὄντι
τοιᾶδε διαλεχθέντα. Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ
Διόδωρε, ἂν τίς σοι τῶν οἰκετῶν ἀποδράῃ,
ἐπιμελῇ ὅπως ἀνακομίσῃ; καὶ ἄλλους γε
νῆ Δί', ἔφη, παρακαλῶ σῶσθαι τέτω
2 ἀνακηρύσσειν. Τί γάρ; ἔφη, εἰάν τίς σοι
κάμνῃ τῶν οἰκετῶν, τέτῃ ἐπιμελῇ, καὶ
παρακαλεῖς ἰατροὺς, ὅπως μὴ ἀποθάνῃ;
•φύδρα γ', ἔφη. Εἰ δέ τίς σοι τῶν γνωρί-
μων, ἔφη, πολὺ τῶν οἰκετῶν χρησιμώ-
τερος ὢν, κινδυνεύει δι' ἐνδειαν ἀπολέσθαι,
ἐκ οἷοι σοι ἄξιον εἶναι ἐπιμεληθῆναι, ὅπως
3 διασωθῇ; Καὶ μὲν οἶδά γε, ὅτι ἐκ ἀγ-

νόμων ἐστὶν Ἑρμογένης· αἰχύνοιτο δ' αὖ,
 εἰ ὠφελόμενος ὑπὸ σῶ, μὴ ἀντωφελοίη
 σε. καίτοι τὸ ὑπηρετήν ἐκόντα τε καὶ εὖ-
 νον, καὶ παράμονον, καὶ τὸ κελευόμενον ἱκα-
 νὸν ποιεῖν ἔχειν, καὶ μὴ μόνον τὸ κελευό-
 μενον ἱκανὸν ὄντα ποιεῖν, ἀλλὰ δυνάμενον
 καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ χρησίμον εἶναι, καὶ προνοεῖν,
 καὶ προβυλεύεσθαι, πολλῶν οἰκετῶν οἶμαι
 ἀντάξιον εἶναι. Οἱ μέντοι ἀγαθοὶ οἰκο-
 νόμοι, ὅταν τὸ πολλῶ ἀξίον μικρῶ ἐξῇ
 πρίασθαι, τότε Φασὶ δεῖν ὠνεῖσθαι. νῦν
 δὲ διὰ τὰ πράγματα εὐωνοτάτους ἐστὶ
 φίλους ἀγαθὸς κτήσασθαι. Καὶ ὁ Διό-
 δωρος, ἀλλὰ καλῶς γε, ἔφη, λέγεις, ὦ
 Σώκρατες· καὶ κέλευσον ἐλθεῖν ὡς ἐμὲ
 τὸν Ἑρμογένην. Μὰ Δί', ἔφη, ἐκ ἔγω-
 γε. νομίζω γὰρ ὅτε σοι κάλλιον εἶναι τὸ
 καλέσαι ἐκεῖνον, τῷ αὐτὸν ἐλθεῖν πρὸς
 ἐκεῖνον· οὔτε ἐκείνῳ μεῖζον ἀγαθὸν τὸ
 πραχθῆναι ταῦτα, ἢ σοί. Οὕτω δὲ ὁ
 Διόδωρος ὤχετο πρὸς τὸν Ἑρμογένην,

ΑΠΟΜΝ. ΙΙ. 10. 135

καὶ ὃ πολὺ τελέσας, ἐκτίσατο Φίλον,
ὃς ἔργον εἶχεν σκοπεῖν, ὅτι ἂν, ἢ λέ-
γων, ἢ πράττων, ὠφελοίη τε καὶ εὐφραίνοι
Διόδωρον.

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ
ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΩΝ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

Κ Ε Φ. α'.

ὍΤΙ δὲ τῆς ὀρεγομένης τῶν καλῶν,
ἐπιμελεῖς ὧν ὀρέγοιντο ποιῶν ὠφέλει, νῦν
τῷτο διηγῆσομαι. ἀκέραια γάρ ποτε Διο-
νυσόδωρον εἰς τὴν πόλιν ἦκειν, ἐπαγγελ-
λούμενον στρατηγεῖν διδάξειν, ἔλεξε πρὸς
τινα τῶν ξυνόντων, ὃν ἠσθάνετο βεβλόμε-
νον τῆς τιμῆς ταύτης ἐν τῇ πόλει τυγ-
χάνειν. Αἰσχρὸν μέντοι, ὧ νεανία, τὸν α
βεβλόμενον ἐν τῇ πόλει στρατηγεῖν, ἐξὸν
τῷτο μαθεῖν, ἀμελῆσαι αὐτῷ· καὶ δικαίως
ἂν ἔστος ὑπὸ τῆς πόλεως ζημιῶιτο πολὺ
μᾶλλον, ἢ εἴ τις ἀνδριάντας ἐργολαβοίη,
μὴ μεμαθηκὼς ἀνδριαντοποιεῖν. Ὅλης 3
γὰρ τῆς πόλεως ἐν τοῖς πολεμικοῖς κινδύ-

νοῖς ἐπιτρεπομένης τῷ στρατηγῷ, μεγάλα
 τά τε ἀγαθὰ, κατορθύντος αὐτῷ, καὶ τὰ
 κακὰ, διαμαρτάνοντος, εἰκὸς γίγνεσθαι.
 πῶς ἔν ἐκ ἂν δικαίως ὁ τῷ μὲν μαθάνειν
 τέττε ἀμελῶν, τῷ δὲ αἰρεθῆναι ἐπιμελές-
 μενος, ζημιῶιτο; τοιαῦτα μὲν δὴ λέγων
 4 ἐπεισεν αὐτὸν ἐλθόντα μαθάνειν. Ἐπεὶ
 δὲ μεμαθηκὼς ἦκε, προσέπαιζεν αὐτῷ,
 λέγων, οὐ δοκεῖ ὑμῖν, ὦ ἄνδρες, ὥσπερ
 Ὅμηρος τὸν Ἀγαμέμνονα γεραρὸν ἔφη εἶ-
 ναι, καὶ ἔτω ὁδε στρατηγεῖν μαθὼν, γερα-
 ρώτερος φαίνεσθαι; καὶ γὰρ ὥσπερ ὁ κι-
 θαρίζειν μαθὼν, καὶ μὴ κιθαρίζῃ, κιθαρι-
 σῆς ἐστὶ καὶ ὁ μαθὼν ἰᾶσθαι, καὶ μὴ
 ἰατρεύῃ, ὅμως ἰατρός ἐστιν· ἔτω καὶ ὁδε
 ἀπὸ τῷδε τῷ χρόνῳ διατελεῖ στρατηγὸς
 ὢν, καὶ μὴδεὶς αὐτὸν ἔληται. ὁ δὲ μὴ
 ἐπισάμενος, ἔτε στρατηγὸς, ἔτε ἰατρός
 ἐστιν, ὅδε ἂν ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων αἰ-
 5 ρεθῇ. Ἀτάρ, ἔφη, ἵνα καὶ ἐὰν ἡμῶν τις
 ταξιαρχῇ, ἢ λοχαγῇ σοι, ἐπισημονέσει-

ροι τῶν πολεμικῶν ὦμεν, λέξον ἡμῖν, πό-
 θεν ἤρξατό σε διδάσκειν τὴν στρατηγίαν.
 καὶ ὅς, ἐκ τῆς αὐτῆς, ἔφη, εἰς ὅπερ καὶ ἔτε-
 λεύτα· τὰ γὰρ τακτικά ἐμέ γε, καὶ ἄλλο
 οὐδὲν ἐδίδαξεν. Ἀλλὰ μὲν, ἔφη ὁ Σωκρά-
 τής, τῷτό γε πολλοσὸν μέρος ἐστὶ στρα-
 τηγίας. καὶ γὰρ παρασκευαστικὸν τῶν εἰς
 τὸν πόλεμον τὸν στρατηγὸν εἶναι χρή, καὶ
 ποριστικὸν τῶν ἐπιτηδείων τοῖς στρατιώ-
 ταις, καὶ μηχανικὸν, καὶ ἐργασικὸν, καὶ ἐπι-
 μελῇ, καὶ καρτερικὸν, καὶ ἀγχίνεον, καὶ φιλό-
 φρονά τε καὶ ὠμόν, καὶ ἀπλῆν τε καὶ ἐπίβου-
 λον, καὶ φυλακτικὸν τε καὶ κλέπτην, καὶ
 προετικὸν, καὶ ἄρπαγα, καὶ φιλόδωρον, καὶ
 πλεονέκτην, καὶ ἀσφαλῆ, καὶ ἐπιθετικὸν, καὶ
 ἄλλα πολλὰ καὶ φύσει καὶ ἐπισήμῃ, ἃ δεῖ
 τὸν εὖ στρατηγήσοντα ἔχειν. καλὸν δὲ καὶ
 τὸ, τακτικὸν εἶναι. Πολὺ γὰρ διαφέρει
 στρατεύμα τεταγμένον ἀτάκτως· ὥσπερ
 λίθοι τε, καὶ πλίνθοι, καὶ ξύλα, καὶ κέραμος,
 ἀτάκτως μὲν ἐρριμμένα, οὐδὲν χρήσιμά

ἔσιν· ἐπειδὴν δὲ ταχθῇ κάτω μὲν καὶ ἐπι-
πολῆς τὰ μήτε σηπόμενα, μήτε τηκό-
μενα, οἷτε λίθοι, καὶ ὁ κέραμος, ἐν μέσῳ δὲ
αἷτε πλίνθοι, καὶ τὰ ξύλα, ὥσπερ ἐν οἰκο-
δομίᾳ συντίθενται, τότε γίνεται πολλὸν
8 ἄξιον κτῆμα, οἰκία. Ἀλλὰ πάνυ, ἔφη ὁ
νεανίσκος, ὅμοιον, ὦ Σώκρατες, εἴρηκας.
καὶ γὰρ ἐν τῷ πολέμῳ τῆς τε πρώτης
ἀρίστης δεῖ τάττειν καὶ τῆς τελευταίας, ἐν
δὲ μέσῳ τῆς χειρίστης, ἵνα ὑπὸ μὲν τῶν
9 ἄγωνται, ὑπὸ δὲ τῶν ὠθῶνται. Εἰ μὲν
τοίνυν, ἔφη, καὶ διαγιγνώσκειν σε τῆς ἀγα-
θῆς καὶ τῆς κακῆς ἐδίδαξεν· εἰ δὲ μὴ, τί σοι
ὄφελος ὦν ἔμαθες; ἔδὲ γὰρ εἴ σε ἀργύριον
ἐκέλευσε πρῶτον μὲν καὶ τελευταῖον τὸ
κάλλιστον τάττειν, ἐν μέσῳ δὲ τὸ χείρι-
στον, μὴ διδάξας διαγιγνώσκειν τό, τε κα-
λὸν καὶ τὸ κίβδηλον, ἔδὲν ἂν σοι ὄφελος ᾗν.
Ἀλλὰ μὰ Δί', ἔφη, οὐκ ἐδίδαξεν, ὥστε
αὐτῆς ἂν ἡμᾶς δέοι τῆς τε ἀγαθῆς καὶ
10 τοῦ κακῆς κρίνειν. Τί ἔν ἐ σκοπῶμεν,

ἔφη, πῶς ἂν αὐτῶν μὴ διαμαρτάνοιμεν;
 βέλομαι, ἔφη ὁ νεανίσκος. ἔκῃν, ἔφη, εἰ
 μὲν γὰρ ἀργύριον δέοι ἀρπάζειν, τὲς φι-
 λαργυρωτάτης πρώτης καθισάντες, ὀρθῶς
 ἂν τάτλοιμεν; Εμοίγε δοκεῖ. τί δέ, τὲς
 κινδυνεύειν μέλλοντας, ἄρα τὲς Φίλοτι-
 μοτάτης προτακλίον; ἔτοι γῶν εἰσὶν, ἔφη,
 οἱ ἔνεκα ἐπαίνου κινδυνεύειν ἐθέλοντες. οὐ
 τοίνυν ἔτοί γε ἄδηλοι, ἀλλ' ἐπιφανεῖς
 πανταχῶς ὄντες, εὐαίρετοι ἂν εἴεν. Α-11
 τὰρ, ἔφη, πότερά σε τάττειν μόνον ἐδί-
 δαξεν, ἢ καὶ ὅποι, καὶ ὅπως χρησέον ἐκάστω
 τῶν τακτέων; ὅ πάνυ, ἔφη. καὶ μὴν πολ-
 λά γ' ἐστὶν, πρὸς ἃ ἔτε τάττειν, ἔτε λέ-
 γειν ὡσαύτως προσήκει. ἀλλὰ μὰ Δί',
 ἔφη, οὐδὲ διεσαφηνίζε ταῦτα. Νὴ Δί',
 ἔφη, πάλιν τοίνυν ἐλθὼν ἐπανερῶτα. ἢν
 γὰρ ἐπίσηται, καὶ μὴ ἀναιδὴς ἢ, αἰχυνεῖ-
 ται, ἀργύριον εἰληφώς, ἐνδεᾶ σε ἀποπέμ-
 ψαθαι.

Κ Ε Φ. β'.

ΕΝΤΥΧΩΝ δέ ποτε στρατηγεῖν ἤρη-
μένῳ τῷ, τὸ ἔνεκεν, ἔφη, "Ὁμηρον οἶει
τὸν Ἀγαμέμνονα προσαγορεύσαι ποιμένα
λαῶν; ἄρά γε ὅτι ὥσπερ τὸν ποιμένα
ἐπιμελεῖσθαι δεῖ, ὅπως σῶαί τε ἔσονται
αἱ οἶες, καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἔξουσιν· ἔτῳ καὶ
τὸν στρατηγὸν ἐπιμελεῖσθαι δεῖ, ὅπως
σῶαί τε οἱ στρατιῶται ἔσονται, καὶ τὰ ἐπι-
τήδεια ἔξωσι, καὶ ὅ ἕνεκα στρατεύονται, τῶ-
το ἔσαι; στρατεύονται δὲ, ἵνα κρατῶντες
2 τῶν πολεμίων εὐδαιμονέσμεροι ᾖσιν. Ἡ τί
δὴ ποτε ἔτῳς ἐπήνεσε τὸν Ἀγαμέμνονα,
εἰπών·

Ἀμφοτέρων, βασιλεὺς τ' ἀγαθός, κρατερός τ' αἰχ-
μητής;

ἄρά γε ὅτι αἰχμητής τε καὶ κρατερός ἂν
εἴη, ὅκ εἰ μόνος αὐτὸς εὖ ἀγωνίζοιτο πρὸς
τὰς πολεμίους, ἀλλ' εἰ καὶ παντὶ τῷ στρα-
τοπέδῳ τέττις αἷτιος εἴη; καὶ βασιλεὺς

ἀγαθός, ὅκ εἰ μόνον τῷ ἑαυτῷ βίῃ καλῶς
 προεσθήκοι, ἀλλ' εἰ καὶ ὧν βασιλεύοι, τέ-
 τοις εὐδαιμονίας αἷτιος εἴη; Καὶ γὰρ βα 3
 σιλεὺς αἰρεῖται, οὐχ ἵνα ἑαυτῷ καλῶς
 ἐπιμέληται, ἀλλ' ἵνα καὶ οἱ ἐλόμενοι δι'
 αὐτὸν εὖ πράττωσι. καὶ στρατεύονται δὲ
 πάντες, ἵνα ὁ βίος αὐτοῖς ὡς βέλτιστος ᾖ·
 καὶ στρατηγὸς αἰρᾶνται τέττε ἕνεκα, ἵνα
 πρὸς ^a τέτοις αὐτοῖς ἡγεμόνες ᾧσι. Δεῖ 4
 ὅν τὸν στρατηγόντα τῷτο παρασκευάζειν
 τοῖς ἐλομένοις αὐτὸν στρατηγόν. καὶ γὰρ
 ὅτε κάλλιον τέττε ἄλλο ῥάδιον εὐρεῖν, ὅτε
 αἰχίον τῷ ἐναντίῳ. καὶ ὅτως ἐπισκοπῶν,
 τίς εἴη ἀγαθὸς ἡγεμόνος ἀρετῇ, τὰ μὲν
 ἄλλα περιήρει, κατέλειπε δὲ, τὸ εὐδαι-
 μονας ποιεῖν, ὧν ἂν ^b ἡγεῖται.

Κ Ε Φ. γ'.

ΚΑΙ ἱππαρχεῖν δέ τινι ἡρημένῳ οἶδ' ἂν
 ποτε αὐτὸν τοιάδε διαλεχθέντα. Εἰς
 ἂν, ἔρη, ὦ νεανία, εἰπεῖν ἡμῖν, ὅτε ἕνεκα

^a Stobaeus τῷτο. recte. sic mox τῷτο παρασκ. ^b Lege
 omnino ἡγεῖται.

ἐπεθύμοντας ἰππαρχῶν; οὐ γὰρ δὴ τοῦ
 πρῶτος τῶν ἰππέων ἐλαύνειν. καὶ γὰρ
 οἱ ἰπποτοξόται τέτῃ γε ἀξιῶνται· προε-
 λαύνουσι γὰρ καὶ τῶν ἰππάρχων. Αληθῆ
 λέγεις, ἔφη. Ἀλλὰ μὲν ἔδὲ τῇ γνωστῇ
 ναί γε· ἐπεὶ καὶ οἱ μαινόμενοι γε ὑπὸ πάν-
 των γινώσκονται. Αληθές, ἔφη, καὶ τῷτο
 2 λέγεις. Ἀλλ' ἄρα ὅτι τὸ ἰππικὸν οἶει
 τῇ πόλει βέλτιον ἂν ποιήσας παραδῆναι;
 καὶ, εἴ τις χρεια γίγνοιτο ἰππέων, τέ-
 των ἡγόμενος, ἀγαθὸς τινας αἷτιος γενέ-
 σθαι τῇ πόλει; καὶ μάλα, ἔφη. καὶ ἔστι
 γε νῆ Δί', ἔφη ὁ Σωκράτης, καλὸν, εἰ
 δύνη ταῦτα ποιῆσαι. ἡ δὲ ἀρχὴ πρ, ἐφ'
 ἧς ἤρῃσαι, ἰππων τε καὶ ἀμβατῶν ἐστίν.
 3 Ἔστι γὰρ ἔν, ἔφη. Ἰθι δὴ λέξον ἡμῖν πρῶ-
 τον τῷτο, ὅπως διανοῇ τῆς ἰππικῆς βελ-
 τίστες ποιῆσαι; καὶ ὅς, ἀλλὰ τῷτο μὲν,
 ἔφη, ἔκ ἐμὸν οἶμαι τὸ ἔργον εἶναι, ἀλλὰ
 ἰδίᾳ ἕκαστον δεῖν τῷ ἑαυτῷ ἰππικῇ ἐπιμε-
 4 λείσθαι. Εἰάν ἔν, ἔφη ὁ Σωκράτης, παρ-

έχωνταί σοι τὰς ἵππους, οἳ μὲν ἔτῳ κα-
 κόποδας, ἢ κακοσκελεῖς, ἢ ἀδυνεῖς, οἳ
 δὲ ἔτῳ ἀτρόφους, ὥς μὴ δύνασθαι ἀκο-
 λυθεῖν, οἳ δὲ οὕτως ἀναγώγους, ὥς μὴ
 μένειν, ὅπως ἂν σὺ τάξῃς, οἳ δὲ ἔτῳ λακ-
 τισαῖς, ὥς μὴ δὲ τάξαι δυνατόν εἶναι· τί
 σοι τῶ ἱππικῷ ὄφελος ἔσται; ἢ πῶς δυνή-
 σῃ τοιούτων ἡγούμενος ἀγαθόν τι ποιῆσαι
 τὴν πόλιν; καὶ ὅς ἀλλὰ καλῶς τε λέγεις,
 ἔφη, καὶ πειράσομαι τῶν ἵππων εἰς τὸ
 δυνατόν ἐπιμελεῖσθαι. Τί δέ; τὰς ἱπ- 5
 πέας ἔκ ἐπιχειρήσεις, ἔφη, βελτίονας
 ποιῆσαι; Εἰπαγε, ἔφη. ἔκῃν πρῶτον μὲν
 ἀναβατικωτέρους ἐπὶ τὰς ἵππους ποιήσεις
 αὐτὰς. Δεῖ γάρ, ἔφη. καὶ γὰρ εἴ τις αὐ-
 τῶν καταπέσοι, μᾶλλον ἂν ἔτῳ σώζοιτο.
 Τί γάρ; εἰάν τις κινδυνεύειν δέῃ, πότερον
 ἐπάγειν τὰς πολέμους ἐπὶ τὴν ἄμμον κε-
 λεύσεις, ἐνθάπερ εἰώδατε ἱππεύειν, ἢ
 πειράσῃ τὰς μελέτας ἐν τοιούτοις ποιεῖ-
 σθαι χωρίοις, ἐν οἷοις περ οἱ πολέμιοι γίγ-

7 νονται; Βέλτιον γέν, ἔφη. Τί γάρ; τῷ
βάλλειν ὡς πλείους ἀπὸ τῶν ἵππων ἐ-
πιμέλειάν τινα ποιήσῃ; Βέλτιον γοῦν,
ἔφη, καὶ τῷτο. θήγειν τε τὰς ψυχὰς τῶν
ἵππῶν καὶ ἐξοργίζειν πρὸς τὰς πολεμίους,
εἴπερ ἀλκιμώτερος ποιεῖν διανενόησαι; Εἰ
δὲ μὴ, ἀλλὰ νῦν γε πειράσομαι, ἔφη.
8 Ὅπως δέ σοι πείθονται οἱ ἵπποις, πε-
φρόντικός τι; ἄνευ γὰρ δὴ τέτῳ ἔτε ἵπ-
πων, ἔτε ἵππῶν ἀγαθῶν καὶ ἀλκίμων
ἔδεν ὄφελος. Αληθῆ λέγεις, ἔφη, Ἀλλὰ
πῶς ἂν τις μάλισα, ὦ Σώκρατες, ἐπὶ
9 τῷτο αὐτὸς προτρέψαιτο; Εκείνο μὲν
δήπερ οἶδα, ὅτι ἐν παντὶ πράγματι οἱ
ἄνθρωποι τέτοις μάλισα ἐθέλουσιν πείθε-
σθαι, ὅς ἂν ἡγῶνται βελτίους εἶναι. καὶ
γὰρ ἐν νόσῳ, ὃν ἂν ἡγῶνται ἰατρικώτατον
εἶναι, τέτῳ μάλισα πείθονται· καὶ ἐν
πλοίῳ οἱ πλείονες, ὃν ἂν κυβερνητικώτα-
τον· καὶ ἐν γεωργίᾳ, ὃν ἂν γεωργικώτατον.
καὶ μάλα, ἔφη. ἔκῃν εἰκὸς, ἔφη, καὶ ἐν ἵππι-

κῆ, ὃς ἂν μάλισα εἰδὼς φαίνεται, ἃ δεῖ
 ποιεῖν, τέτω μάλισα ἐθέλειν τῆς ἄλλης
 πείθεσθαι. Ἐὰν ἔν, ἔφη, ἐγὼ, ὦ Σώκρα-¹⁰
 τες, βέλτιστος ὢν αὐτῶν δῆλος ὦ, ἀρκέ-
 σει μοι τῷτο εἰς τὸ πείθεσθαι αὐτὸς ἐ-
 μοί; ἐάν γε πρὸς ^c τῷτο, ἔφη, διδάξης αὐ-
 τὸς, ὡς τὸ πείθεσθαι σοι κάλλιον τε καὶ
 σωτηριώτερον αὐτοῖς ἔσαι. πῶς ἔν, ἔφη,
 τῷτο διδάξω; πολὺ νῆ Δί', ἔφη, ῥᾶον, ἢ
 εἰ σοι δεοὶ διδάσκειν, ὡς τὰ κακὰ τῶν ἀ-
 γαθῶν ἀμείνω καὶ λυσιτελέσερά ἐσι. Λέ-¹¹
 γεις, ἔφη, σὺ τὸν ἵππαρχον πρὸς τοῖς
 ἄλλοις ἐπιμελεῖσθαι δεῖν καὶ τῷ λέγειν
 δύνασθαι; σὺ δ' ὥς, ἔφη, χρῆναι σιωπῇ
 ἵππαρχεῖν; ἢ ἐκ ἐντεθύμησαι, ὅτι ὅσα
 τε νόμῳ μεμαθήκαμεν κάλλιστα ὄντα, δι'
 ὧν γε ζῆν ἐπιστάμεθα, ταῦτα πάντα διὰ
 λόγου ἐμάθομεν, καὶ εἴ τι ἄλλο καλὸν μαν-
 θάνει τις μάθημα, διὰ λόγου μανθάνει, καὶ
 οἱ ἄριστα διδάσκοντες, μάλισα λόγῳ χρῶν-
 ται, καὶ οἱ τὰ σπευδαιότατα μάλισα ἐπι-

^c Lege omnino τέτω.

125 ἄμενοι, κάλλιστα διαλέγονται; Ἡ τόδε
 ἔκ ἐντεθύμησαι, ὥς ὅταν γε χορὸς εἰς ἐκ
 τῆσδε τῆς πόλεως γίγνηται, ὥσπερ ὁ εἰς
 Δῆλον πεμπόμενος, ἔδεις ἄλλοθεν ἔδα-
 μόθεν τῷ ἐφάμιλλος γίγνεται, ἔδ' εὐ-
 ανδρία ἐν ἄλλῃ πόλει ὁμοία τῇ ἐνθάδε
 13 συνάγεται; Ἀληθῇ λέγεις, ἔφη. Ἀλλὰ
 μὴν ἔτε εὐφωνία τοσούτον διαφέρεισιν Ἀθη-
 ναῖοι τῶν ἄλλων, ἔτε σωμάτων μεγέθει
 καὶ ῥώμῃ, ὅσον φιλοτιμία, ἥπερ μάλιστα
 παροξύνει πρὸς τὰ καλὰ καὶ ἔντιμα. Ἀλη-
 14 θές, ἔφη, καὶ τούτο. Οὐκ ἔν οἶει, ἔφη, καὶ τῷ
 ἵππικῷ τῷ ἐνθάδε εἴ τις ἐπιμεληθείη, ὥς
 πολὺ ἂν καὶ ^d τούτο διενέγκοιεν τῶν ἄλ-
 λων, ὅπλων τε καὶ ἵππων παρασκευῇ, καὶ
 εὐταξία, καὶ τῷ ἐτοίμως κινδυνεύειν πρὸς
 τὰς πολεμίας, εἰ νομίσαιαν ταῦτα ποιεῖν-
 τες ἐπαίνε καὶ τιμῆς τεύξεσθαι; Εἰκός γε,
 15 ἔφη. Μὴ τοίνυν ὁκνεῖ, ἔφη, ἀλλὰ πειρῶ
 τὰς ἀνδρας ἐπὶ ταῦτα προτρέπειν, ἀφ'
 ὧν αὐτός τε ὠφελήθησιν, καὶ οἱ ἄλλοι πο-

^d Lege τούτο.

λῖται διὰ σε. Ἀλλὰ νῆ Δία πειράσομαι,
ἔφη.

Κ Ε Φ. δ'.

ΙΔΩΝ δέ ποτε Νικομαχίδην ἐξ ἀρχα-
ρεσιῶν ἀπίοντα, ἤρετο· τίνες, ὦ Νικομα-
χίδη, στρατηγοὶ ἤρηνται; καὶ ὅς, ὃ γάρ,
ἔφη, ὦ Σώκρατες, τοῖσ'τοί εἰσιν Ἀθηναῖοι,
ὥς ἐμὲ μὲν ὄχ' εἶλοντο, ὅς ἐκ καταλό-
γῳ στρατευόμενος κατατέτριμμαι, καὶ λο-
χαγῶν, καὶ ταξιαρχῶν, καὶ τραύματα ὑπὸ
τῶν πολεμίων τοσαῦτα ἔχων· (ἅμα δὲ
τὰς ὕλὰς τῶν τραυμάτων ἀπογυμνόμε-
νος ἐπεδείκνυεν) Ἀντιοθένην δὲ, ἔφη, εἶ-
λοντο, τὸν ὅτε ὀπλίτην πῶποτε στρατευ-
σάμενον, ἔντε τῷσι ἵππεῦσιν ὕδ' ἐν περί-
ελεπτον ποιήσαντα, ἐπιστάμενόν τε ἄλλο
ὕδ' ἐν, ἢ χρήματα συλλέγειν. Οὐκ ἔν, ἔφη 2
ὁ Σωκράτης, τῷτο μὲν ἀγαθόν, εἴγε τῷσι
στρατιώταις ἱκανὸς ἔσαι τὰ ἐπιήδεια πο-
ρίζειν. καὶ γὰρ οἱ ἔμποροι, ἔφη ὁ Νικα-

μαχίδης, χρήματα συλλέγειν ἱκανοί εἰ-
 σιν· ἀλλ' ἔχ' ἕνεκα τῆς καὶ στρατηγεῖν
 3 δύναντ' ἄν. Καὶ ὁ Σωκράτης ἔφη, ἀλλὰ
 καὶ Φιλόνικος Ἀντιοθένης ἐστίν, ὁ στρατηγῶ
 προσεῖναι ἐπιτήδειόν ἐστιν· ἔχ' ὁρᾷς, ὅτι
 καὶ ὁσάκις κεχορήγηκε, πᾶσι τοῖς χοροῖς
 νενίκηκε; μὰ Δί', ἔφη ὁ Νικομαχίδης,
 ἀλλ' ὅδ' ὁμοίον ἐστίν χορῶ τε καὶ στρατεύ-
 4 ματος προεσθάναι. Καὶ μὲν, ἔφη ὁ Σω-
 κράτης, ὅδ' ὥδ' γε ὁ Ἀντιοθένης, ὅδ' ὁ
 χορῶν διδασκαλίας ἔμπειρος ὢν, ὅμως
 ἐγένετο ἱκανὸς εὐρεῖν τὰς κρατίστους ταῦ-
 τα. καὶ ἐν τῇ στρατιᾷ ὢν, ἔφη ὁ Νικομα-
 χίδης, ἄλλος μὲν εὐρήσει τὰς τάζοντας
 ἀνθ' ἑαυτοῦ, ἄλλος δὲ τοὺς μαχομένους.
 5 Οὐκᾶν, ἔφη ὁ Σωκράτης, εἰάν γε καὶ ἐν τοῖς
 πολεμικοῖς τὰς κρατίστους, ὥσπερ ἐν τοῖς
 χορικοῖς, ἐξευρίσκηται, καὶ προαιρῇται,
 εἰκότως ἂν καὶ τῆς νικηφόρος εἴη. καὶ δα-
 πανᾶν δ' αὐτὸν εἰκὸς μᾶλλον ἂν ἐθέλειν
 εἰς τὴν ζῦν ὅλην τῇ πόλει τῶν πολεμικῶν

νίκην, ἢ εἰς τὴν ξὺν τῇ φυλῇ τῶν χορικῶν. Λέγεις σὺ, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ὥς 6
 τῷ αὐτῷ ἀνδρὸς ἐστὶ χορηγεῖν τε καλῶς
 καὶ στρατηγεῖν; λέγω ἔγωγ', ἔφη, ὥς ὅτε
 ἂν τις προσατεύη, εἰάν γιγνώσκῃ τε ὧν
 δεῖ, καὶ ταῦτα πορίζεσθαι δύνηται, ἀγα-
 θὸς ἂν εἴη προσάτης, εἴτε χορῶν, εἴτε οἰ-
 κῶν, εἴτε πόλεως, εἴτε στρατεύματος προ-
 στατεύει. Καὶ ὁ Νικομαχίδης, μὰ Δί', 7
 ἔφη, ὦ Σώκρατες, οὐκ ἂν ποτε ὦμην ἐγώ
 σε ἀκῶσαι, ὥς ἀγαθοὶ οἰκονόμοι ἀγαθοὶ
 στρατηγοὶ ἂν εἴεν. Ἰθὶ δὴ, ἔφη, ἐξετάσω-
 μεν τὰ ἔργα ἑκατέρω αὐτῶν, ἵνα εἰδῶ-
 μεν, πότερον τὰ αὐτὰ ἐστίν, ἢ διαφέρει
 τι. Πάνυ γε, ἔφη. Οὐκ ἔν, ἔφη, τὸ μὲν 8
 τὸς ἀρχομένους κατηκόους τε καὶ εὐπειθεῖς
 ἑαυτοῖς παρασκευάζειν, ἀμφοτέρων ἐστὶν
 ἔργον; καὶ μάλα, ἔφη. τί δέ, τὸ ^c προσ-
 τεῖν ἑκάστας ἐπιτηδεύουσας πράττειν; καὶ
 τῷτο, ἔφη. καὶ μὴν καὶ τὸ τὸς κακὰς κο-
 λάζειν, καὶ τὸς ἀγαθὰς τιμᾶν, ἀμφοτέροισ

c Forte προστάχθεν.

οἶμαι προσήκειν. πάνυ μὲν ἔν, ἔφη. Τὸ
 δὲ τὰς ὑπηκόους εὐμενεῖς ποιῆσαι, πῶς
 ἔκαστον ἀμφοτέροις; καὶ τῷτ', ἔφη. συμ-
 μάχους δὲ καὶ βοηθούς προσάγεσθαι, δοκεῖ
 σοι συμφέρειν ἀμφοτέροις, ἢ ἔ; πάνυ μὲν
 ἔν, ἔφη. ἀλλὰ φυλακτικὰς τῶν ὄντων ἔκ
 ἀμφοτέρους εἶναι προσήκει; σφύδρα γ',
 ἔφη. ἔκῃν καὶ ἐπιμελεῖς καὶ φιλοπόνους ἀμ-
 φοτέρους εἶναι προσήκει περὶ τὰ αὐτῶν
 ἰοῦργα. Ταῦτα μὲν ἔν, ἔφη, πάντα ὁμοί-
 ως ἀμφοτέρων ἐστίν· ἀλλὰ τὸ μάχεσθαι,
 ἔκῃτι ἀμφοτέρων. ἀλλ' ἐχθροὶ γέ τοι ἀμ-
 φοτέροις γίνονται; καὶ μάλα, ἔφη, τῷτό
 γε. ἔκῃν τὸ περιγεγέσθαι τέτων ἀμφοτέ-
 ροις συμφέρει; πάνυ γ', ἔφη. Ἀλλ', ἐκ-
 εἶνο παριεῖς, ἂν δέῃ μάχεσθαι, τί ὠφε-
 λήσει ἡ οἰκονομική; ἐνταῦθα δὴπερ καὶ
 πλεῖστον, ἔφη. ὁ γὰρ ἀγαθὸς οἰκονόμος,
 εἰδὼς, ὅτι ἔδεν ἔτω λυσιτελές τε καὶ κέρ-
 δαλέον ἐστίν, ὡς τὸ μαχόμενον τὰς πολε-
 μίας νικᾶν, ἔδὲ ἔτως ἀλυσιτελές τε καὶ

f Sensus est, ἀλλὰ ταῦτα φῆς ἐκείνο παριεῖς,

ζημιῶδες ὡς τὸ ἡτλᾶσθαι, προθύμως μὲν
 τὰ πρὸς τὸ νικᾶν συμφέροντα ζητήσῃ καὶ
 παρασκευάζεται, ἐπιμελῶς δὲ τὰ πρὸς
 τὸ ἡτλᾶσθαι φέροντα σκέψεται καὶ φυ-
 λάσσεται· ἐνεργῶς δ', ἂν τὴν παρασκευὴν
 ὁρᾷ νικητικὴν ἔσσαν, μαχεῖται· ἔχ' ἥκι-
 στα δὲ τέτων, εἰάν ἀπαρασκευὸς ᾖ, φυλά-
 σσεται συνάπτειν μάχην. Μὴ καταφρό-
 νει, ἔφη, ὦ Νικομαχίδη, τῶν οἰκονομικῶν
 ἀνδρῶν. ἡ γὰρ τῶν ἰδίων ἐπιμέλεια πλή-
 θει μόνον διαφέρει τῆς τῶν κοινῶν, τὰ δὲ
 ἄλλα παραπλήσια ἔχει· τὸ μέγιστον, ὅ-
 τι ἔτε ἄνευ ἀνθρώπων ἑδαιτέρᾳ γίγνεται,
 ἔτε δὲ ἄλλων μὲν ἀνθρώπων τὰ ἴδια πράτ-
 τεται, δι' ἄλλων δὲ τὰ κοινά. ἔ γάρ ἄλ-
 λους τισὶν ἀνθρώποις οἱ τῶν κοινῶν ἐπιμε-
 λόμενοι χρῶνται, ἢ οἷσπερ τὰ ἴδια οἰκο-
 νομῶντες, ὅσοι ἐπιστάμενοι χρῆσθαι, καὶ τὰ
 ἴδια καὶ τὰ κοινὰ καλῶς πράττουσιν· οἱ δὲ
 μὴ ἐπιστάμενοι, ἀμφοτέρωθι πλημμελῶ-
 σιν.

Κ Ε Φ. ε'.

ΠΕΡΙΚΛΕΙ ΔΕ ποτε, τῷ τῷ πάνυ
Περικλέες υἱῷ, διαλεγόμενος, ἐγώ τοι,
ἔφη, ὦ Περικλεις, ἐλπίδα ἔχω, σὺ στρα-
τηγήσαντος ἀμείνω τε καὶ ἐνδοξοτέραν τὴν
πόλιν εἰς τὰ πολεμικά ἔσεσθαι, καὶ τῶν
πολεμίων κρατήσῃν. καὶ ὁ Περικλῆς,
βυλοῖμην ἂν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἃ λέ-
γεις· ὅπως δὲ ταῦτα γένοιτ' ἂν, ὃ δύνα-
μαι γνῶναι. βύλει ὅν, ἔφη ὁ Σωκράτης,
διαλογιζόμενοι περὶ αὐτῶν ἐπισκοπῶμεν,
ὅπως ἤδη τὸ δυνατόν ἐσιν; βύλομαι, ἔφη.
2 Οὐκ ἔν οἶδα, ἔφη, ὅτι πλήθει μὲν ὕδεν
μεῖς εἰσὶν Ἀθηναῖοι Βοιωτῶν; οἶδα γάρ,
ἔφη. σώματα δὲ ἀγαθὰ καὶ καλὰ πότερον
ἐκ Βοιωτῶν οἶει πλείω ἂν ἐκλεχθῆναι, ἢ
ἐξ Ἀθηνῶν; ὕδὲ ταύτῃ μοι δοκῶσι λείπε-
σθαι. εὐμενεσέρεος δὲ ποτέρους ἑαυτοῖς εἶ-
ναι νομίζεις; Ἀθηναίους ἔγωγε· Βοιωτῶν
μὲν γὰρ πολλοὶ πλεονεκτούμενοι ὑπὸ Θη-

βαίων, δυσμενῶς αὐτοῖς ἔχουσιν· Ἀθηνησι
 δὲ ὕδεν ὁρῶ τοιοῦτον. Ἀλλὰ μὴν Φιλοτι- 3
 μότατοί γε καὶ Φιλοφρονέσατοι πάντων
 εἰσὶν, ἅπερ ἔχ' ἤκιστα παροξύνει κινδυνεύ-
 ειν ὑπὲρ εὐδοξίας τε καὶ πατρίδος. ὕδ' ἐν
 τέτοις Ἀθηναῖοι μεμπτοί. καὶ μὴν προ-
 γόνων γε καλὰ ἔργα ἔκ' ἔσιν, οἷς μείζω
 καὶ πλείω ὑπάρχει, ἢ Ἀθηναίοις· ὧ πολ-
 λοὶ ἐπαιρόμενοι προτρέπονταί τε ἀρετῆς
 ἐπιμελείσθαι, καὶ ἀλκιμοὶ γίγνεσθαι.
 Ταῦτα μὲν ἀληθῆ λέγεις πάντα, ὧ Σώ- 4
 κρατες· ἀλλ' ὁρᾷς, ὅτι ἀφ' οὗ ἦτε σὺν
 Τολμίδῃ τῶν χιλίων ἐν Λεβαδείᾳ συμ-
 φορὰ ἐγένετο, καὶ ἡ μεθ' Ἰπποκράτους ἐπὶ
 Δηλῷ, ἐκ τέτων τεταπείνεται μὲν ἡ
 τῶν Ἀθηναίων δόξα πρὸς τοὺς Βοιωτῆς,
 ἐπῆρται δὲ τὸ τῶν Θηβαίων φρόνημα
 πρὸς τῆς Ἀθηναίους· ὥς τε Βοιωτοὶ μὲν, οἱ
 πρόσθεν ὕδ' ἐν τῇ ἑαυτῶν τολμῶντες Ἀ-
 θηναίοις ἄνευ Λακεδαιμονίων τε καὶ τῶν
 ἄλλων Πελοποννησίων ἀντιτάττεσθαι,

νῦν ἀπειλῶσιν αὐτοὶ καθ' αὐτὰς ἐμβαλεῖν
 εἰς τὴν Αττικήν· Αθηναῖοι δὲ οἱ πρότερον,
 ὅτε Βοιωτοὶ μόνοι ἐγένοντο, πορθῶντες τὴν
 Βοιωτίαν, φοβῶνται μὴ Βοιωτοὶ δηώσωσι
 5 τὴν Αττικήν. Καὶ ὁ Σωκράτης, ἀλλ' αἰ-
 δάνομαι μὲν, ἔφη, ταῦτα ὅπως ἔχουσι·
 δοκεῖ δέ μοι ἀνδρὶ ἀγαθῷ ἄρχοντι νῦν εὐ-
 αρεσκοτέρως διακείσθαι ἢ πόλις. τὸ μὲν
 γὰρ θάρσος ἀμέλειάν τε καὶ ῥαθυμίαν καὶ
 ἀπείθειαν ἐμβάλλει, ὁ δὲ φόβος προσεκ-
 τικωτέρους τε, καὶ εὐπειθεστέρας, καὶ εὐτακ-
 6 τωτέρους ποιεῖ. Τεκμήραο δ' ἂν τῆτο καὶ
 ἀπὸ τῶν ἐν ταῖς ναυσίν· ὅταν μὲν γὰρ
 δήπρ μηδὲν φοβῶνται, μεσοὶ εἰσιν ἀταξί-
 ας· ὅταν δὲ ἢ χειμῶνα ἢ πολέμους δείσω-
 σιν, ὁ μόνον τὰ κελευόμενα πάντα ποιῶ-
 σιν, ἀλλὰ καὶ σιγῶσι καταδοκῶντες τὰ
 7 προσαχθησόμενα, ὥσπερ χορευταί. Αλ-
 λά μὲν, ἔφη ὁ Περικλῆς, εἴγε νῦν μάλιστα
 πείθονται, ὥρα ἂν εἴη λέγειν, πῶς ἂν αὐ-
 τὰς προτρεψαίμεθα πάλιν ἀνερεθισθῆναι

τῆς ἀρχαίας ἀρετῆς τε, καὶ εὐκλείας, καὶ
 εὐδαιμονίας. Οὐκ ἔν, ἔφη ὁ Σωκράτης, &
 εἰ μὲν ἐβυλόμεθα χρημάτων αὐτὸς, ὧν
 οἱ ἄλλοι εἶχον, ἀντιποιεῖσθαι, ἀποδει-
 κνύντες αὐτοῖς ταῦτα πατρῷά τε ὄντα
 καὶ προσήκοντα, μάλιστα ἂν ἔτως αὐτὸς
 & ἐξορμῶμεν ἀντέχεσθαι τέτων. ἐπεὶ δὲ
 τῷ μετ' ἀρετῆς πρωτεύειν αὐτὸς ἐπιμε-
 λείσθαι βυλόμεθα, τῷτ' αὖ δεικτέον ἐκ
 παλαιῷ μάλιστα προσῆκον αὐτοῖς, καὶ ὡς
 τέτῃ ἐπιμελόμενοι, πάντων ἂν εἶεν κρά-
 τιστοι. Πῶς ἔν ἂν τῷτο διδάσκοιμεν; οἷ- 9
 μαι μὲν, εἰ τὸς γε παλαιολάτεις, ὧν ἀκό-
 μεν, προγόνους αὐτῶν ἀναμιμνήσκοιμεν αὐ-
 τὸς, ἀκηκούτας, ἀρίστους γεγονέναι. Αἰαίο
 λέγεις τὴν τῶν θεῶν κρίσιν, ἣν οἱ περὶ Κέ-
 κροπα δι' ἀρετὴν ἔκριναν; λέγω γάρ, καὶ
 τὴν Εὐρεχθέως γε τροφὴν καὶ γένεσιν, καὶ
 τὸν πόλεμον τὸν ἐπ' ἐκείνου γενόμενον
 πρὸς τὸς ἐκ τῆς ἐχομένης ἡπείρου πάσης,
 καὶ τὸν ἐφ' Ἑρακλειδῶν πρὸς τὸς ἐν Πε-

g Legendum cum augmento ἐξορμῶμεν.

λοποννήσω, καὶ πάντας τὰς ἐπὶ Θησέως
 πολεμηθέντας, ἐν οἷς πᾶσιν ἐκεῖνοι δῆλοι
 γεγονόνασι τῶν καθ' ἑαυτὰς ἀνθρώπων ἀρι-
 11 στεύσαντες. Εἰ δὲ βύλῃ, ἃ ὕπερον οἱ ἐκεί-
 νων μὲν ἀπόγονοι, οὐ πολὺ δὲ πρὸ ἡμῶν
 γεγονότες ἐπραξαν, τὰ μὲν αὐτοὶ καθ'
 ἑαυτὰς ἀγωνιζόμενοι πρὸς τὰς κυριεύοντας
 τῆς τε Ασίας πάσης καὶ τῆς Εὐρώπης μέ-
 χρι Μακεδονίας, καὶ πλείστην τῶν προγε-
 γονότων δύναμιν καὶ ἀφορμὴν κεκτημένους,
 καὶ μέγιστα ἔργα κατεργασμένους· τὰ δὲ
 καὶ μετὰ Πελοποννησίων ἀριστεύοντες κα-
 τὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν, οἳ δὴ καὶ λέγον-
 ται πολὺ διενεγκεῖν τῶν καθ' ἑαυτὰς ἀν-
 12θρώπων. λέγονται γάρ, ἔφη. Τοιγαρὶν
 πολλῶν μὲν μετανασάσεων ἐν τῇ Ἑλ-
 λάδι γεγονυῶν, διέμειναν ἐν τῇ ἑαυτῶν·
 πολλοὶ δὲ ὑπὲρ δικαίων ἀντιλέγοντες, ἐ-
 πέτρεπον ἐκείνοις· πολλοὶ δὲ ὑπὸ κρείτ-
 τόνων ὑβριζόμενοι, κατέφευγον πρὸς ἐκεί-
 13νους. Καὶ ὁ Περικλῆς, καὶ θαυμάζω γε,

ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἡ πόλις ὅπως ποτ' ἐπὶ
 τὸ χεῖρον ἐκλινεν. ἐγὼ μὲν οἶμαι, ἔφη ὁ
 Σωκράτης, ὥσπερ καὶ ἄλλοι τινές, διὰ τὸ
 πολὺ ὑπερενεγκεῖν καὶ κρατισεῦσαι, καλα-
 ραθυμήσαντες ὑσερίζουσι τῶν ἀντιπάλων,
 ἔτω καὶ Ἀθηναῖες πολὺ διενεγκόντας ἀμε-
 λῆσαι ἑαυτῶν, καὶ διὰ τῆτο χεῖρας γεγο-
 νέναι. Νῦν ἔν, ἔφη, τί ἂν ποίοντες ἀνα-14
 λάβοιεν τὴν ἀρχαίαν ἀρετήν; καὶ ὁ Σω-
 κράτης, ἔδεν ἀπόκρυφον δοκεῖ μοι εἶναι·
 ἀλλ' εἰ μὲν ἐξευρόντες τὰ τῶν προγόνων
 ἐπιτηδεύματα, μηδὲν χεῖρον ἐκείνων ἐπι-
 τηδεύοιεν, ἔδεν ἂν χεῖρας ἐκείνων γενέ-
 σθαι· εἰ δὲ μὴ, τίς γε νῦν πρωτεύοντας
 μιμῶμενοι, καὶ τέτοις τὰ αὐτὰ ἐπιτηδεύον-
 τες, ὁμοίως μὲν τοῖς αὐτοῖς χρώμενοι,
 ἔδεν ἂν χεῖρας ἐκείνων εἶεν· εἰ δ' ἐπιμε-
 λέστερον, καὶ βελτίους. Λέγεις, ἔφη, πόρρωις
 πρὸς εἶναι τῇ πόλει τὴν καλοκἀγαθίαν.
 πότε γὰρ ἔτως Ἀθηναῖοι, ὥσπερ Λακε-
 δαιμόνιοι, ἢ πρεσβυτέρους αἰδέσονται, οἳ

ἀπὸ τῶν πατέρων ἄρχοντα καταφρονεῖν
 τῶν γεραιτέρων; ἢ σωμασκήσουσιν ἔτι,
 οἳ ἔ μόνον αὐτοὶ εὐεξίας ἀμελῶσιν, ἀλλὰ
 16 καὶ τῶν ἐπιμελεσμένων καταγελῶσι; Πότε
 δὲ ἔτι πείσονται τοῖς ἄρχουσιν, οἳ καὶ
 ἀγάλλοντα ἐπὶ τῷ καταφρονεῖν τῶν ἀρ-
 χόντων; ἢ πότε ἔτι ὁμονοήσουσιν, οἷγε,
 ἀντὶ μὲν τῷ συνεργεῖν ἑαυτοῖς τὰ συμφέ-
 ροντα, ἐπηρεάζουσιν ἀλλήλοις, καὶ φθονῶσιν
 ἑαυτοῖς μᾶλλον, ἢ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις;
 μάλιστα δὲ πάντων ἐν τε ταῖς ἰδίαις συνό-
 δοις, καὶ ταῖς κοιναῖς διαφέρονται, καὶ πλεί-
 στας δίκας ἀλλήλοις δικάζονται, καὶ προαι-
 ρῶνται μᾶλλον ἔτι κερδαίνειν ἀπ' ἀλλή-
 λων, ἢ συνωφελεῖν ^a αὐτοῖς; τοῖς δὲ κοι-
 νοῖς ὥσπερ ἀλλοτρίοις χρώμενοι, περὶ τέ-
 των αὖ μάχονται, καὶ ταῖς εἰς τὰ τοιαῦτα
 17 δυνάμεσι μάλιστα χαίρουσιν; Εἰς ὧν πολ-
 λὴ μὲν ἀπειρία καὶ κακία τῇ πόλει ἐμφύε-
 ται, πολλὴ δὲ ἔχθρα καὶ μῖσος ἀλλήλων
 τοῖς πολίταις ἐγγίνεται. δι' ἃ ἔγωγε μά-

^a Potius ἑαυτοῖς, ut bis prius ἑαυτοῖς.

λα φοβῆμαι αἰ, μή τι μείζον, ἢ ὥς τε
 φέρειν δύνασθαι, κακὸν τῇ πόλει συμβῇ.
 Μηδαμῶς, ἔφη ὁ Σωκράτης, ὦ Περικλείς, ¹⁸
 ἔτῳς ἢ γὰρ ἀνηκέστῳ πονηρίᾳ νοσεῖν Ἀθη-
 ναίους. ἔχ' ὁρᾷς, ὡς εὐτακτοὶ μὲν εἰσιν ἐν
 τοῖς ναυτικοῖς, εὐτάκτως δ' ἐν τοῖς γυμνι-
 κοῖς ἀγῶσι πείθονται τοῖς ἐπιστάταις, ἔδε-
 νῶν δὲ καταδέεσθαι ἐν τοῖς χοροῖς ὑπη-
 ρετῆσι τοῖς διδασκάλοις; Τῆτο γάρ τοι, ¹⁹
 ἔφη, καὶ θαύμαζόν ἐστι, τὸ τῆς μὲν τοιούτης
 πειθαρχεῖν τοῖς ἐφεσῶσι, τῆς δὲ ὀπλίτας
 καὶ τῆς ἵππεῖς, οἳ δοκῶσι καλοκάγαθῶς
 προκεκρίσθαι τῶν πολιτῶν, ἀπειθεσάτους
 εἶναι πάντων. Καὶ ὁ Σωκράτης ἔφη, ἦ ²⁰
 δὲ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ βεβλή, ὦ Περικλείς,
 ἔκ' ἐκ τῶν δεδοκιμασμένων καθίσταται; καὶ
 μάλα, ἔφη. οἶδα ἔν τινάς, ἔφη, κάλλιον,
 ἢ νομιμώτερον, ἢ σεμνότερον, ἢ δικαιοτέ-
 ρον τὰς τε δίκας δικάζοντας, καὶ τὰλλα
 πάντα πράττοντας; ἔ μέμφομαι, ἔφη,
 τέτοις. ἔ τοίνυν, ἔφη, δεῖ ἀθυμεῖν, ὡς ἔκ

αἰεὺτάκτων ὄντων Ἀθηναίων. Καὶ μὴν ἐν
γε τοῖς στρατιωτικαῖς, ἔφη, ἐνθα μάλιστα
δεῖ σωφρονεῖν τε, καὶ εὐτακτεῖν, καὶ πειθα-
ρχεῖν, ὅθεν τῶν προσέχουσιν. ἴσως γὰρ,
ἔφη ὁ Σωκράτης, ἐν τούτοις οἱ ἤκιστα ἐπι-
στάμενοι ἄρχουσιν αὐτῶν. οὐχ ὁρᾷς, ὅτι
κιθαριστῶν μὲν, καὶ χορευτῶν, καὶ ὀρχηστῶν
ὅδε εἰς ἐπιχειρεῖ ἄρχειν μὴ ἐπιστάμενος,
ὅδε παλαιστῶν, ὅδε παγκρατιαστῶν· ἀλλὰ
πάντες, ὅσοι τῶν ἄρχουσιν, ἔχουσι δεῖ-
ξαι ὁπόθεν ἔμαθον ταῦτα, ἐφ' οἷς ἐφεσῶ-
σι· τῶν δὲ στρατηγῶν οἱ πλεῖστοι αὐτοχε-
22 διάζουσιν; Οὐ μέντοι σέ γε τοῖστον ἐγὼ
νομίζω εἶναι, ἀλλ' οἶμά σε ὅθεν ἦττον
ἔχειν εἰπεῖν, ὁπότε στρατηγεῖν, ἢ ὁπότε
παλαίειν ἤρξω μανθάνειν. καὶ πολλὰ μὲν
οἶμά σε τῶν πατρῶων στρατηγημάτων
παραληφόντα διασώζειν, πολλὰ δὲ παν-
ταχόθεν συνεννησθέναι, ὁπόθεν οἷόν τε ἦν
23 μαθεῖν τι ὠφέλιμον εἰς στρατηγίαν. Οἶ-
μαι δὲ σε πολλὰ μεριμνᾶν, ὅπως μὴ λά-

θης σεαυτὸν ἀγνοῶν τι τῶν εἰς στρατηγίαν
 ὠφελίμων, καὶ εἰάν τι τοῖστον αἰσθῇ σεαυ-
 τὸν μὴ εἰδότα, ζητεῖν τοὺς ἐπισαμένους
 ταῦτα, ἔτε δώρων ἔτε χαρίτων φειδό-
 μενον, ὅπως μάθῃς παρ' αὐτῶν, ἃ μὴ ἐπί-
 σασαι, καὶ συνεργῆς ἀγαθὸς ἔχῃς. Καὶ ὁ²⁴
 Περικλῆς, ὃς λανθάνεις με, ὦ Σώκρατες,
 ἔφη, ὅτι ^b ὅδ' οἰόμενός με τέτων ἐπιμε-
 λεῖσθαι, ταῦτα λέγεις, ἀλλ' ἐγχειρῶν
 με διδάσκειν, ὅτι τὸν μέλλοντα στρατηγεῖν
 τέτων ἀπάντων ἐπιμελεῖσθαι δεῖ. Ὁ-²⁵
 μολογῶ μέντοι καὶ γὰρ σοι ταῦτα. τῷτο
 δ', ἔφη, ὦ Περικλείς, κατανένοήκας, ὅτι
 πρόκειται τῆς χώρας ἡμῶν ὄρη μεγάλα,
 καθήκοντα ἐπὶ τὴν Βοιωτίαν, δι' ὧν εἰς
 τὴν χώραν εἰσοδοὶ σενά τε καὶ προσάντεις
 εἰσὶ, καὶ ὅτι μέση διέζωσται ὄρεσιν ἐρυμνοῖς;
 καὶ μάλα, ἔφη. Τί δέ γε, ἐκεῖνο ἀκήκοας,²⁶
 ὅτι Μυσοὶ καὶ Πισίδαι, ἐν τῇ βασιλέως
 χώρα κατέχουσι ἐρυμνά πανυ χωρία,
 καὶ κέφως ὠπλισμένοι, δύνασθαι πολλὰ μὲν

b Forte ἰγ' vel saltem ἰδ' pro ἰδῆ.

τὴν βασιλέως χώραν καθαθέοντες κακο-
ποιεῖν, αὐτοὶ δὲ ζῆν ἐλεύθεροι; καὶ τὸ
27 γε, ἔφη, ἀκέω. Ἀθηναῖος δ' ἔκ ἂν οἶει,
ἔφη, μέχρι τῆς ἐλαφρᾶς ἡλικίας ὅπλισ-
μένους κρυφτέροις ὅπλοις, καὶ τὰ προκεί-
μενα τῆς χώρας ὄρη κατέχουσας, βλα-
βερὸς μὲν τοῖς πολεμίοις εἶναι, μεγάλην
δὲ προβολὴν τοῖς πολίταις τῆς χώρας
κατεσκευάσθαι; καὶ ὁ Περικλῆς, πάντ'
οἶμαι, ἔφη, ὧς Σώκρατες, καὶ ταῦτα χρή-
28 σιμα εἶναι. Εἰ τοίνυν, ἔφη ὁ Σωκράτης,
ἀρέσκει τοι ταῦτα, ἐπιχείρει αὐτοῖς, ὧς
ἄριστε· ὅ,τι μὲν γὰρ ἂν τέτων καταπρά-
ξης, καὶ σοὶ καλὸν ἔσαι, καὶ τῇ πόλει
ἀγαθόν· ἐὰν δὲ τι ἀδυνατῆς, οὔτε τὴν
πόλιν βλάψεις, ἔτε σαυτὸν κατακυ-
νεῖς.

Κ Ε Φ. 5'.

ΓΛΑΥΚΩΝΑ δὲ τὸν Ἀρίστωνος, (ὅτ'
ἐπεχείρει δημηγορεῖν, ἐπιθυμῶν προσα-

τεύειν τῆς πόλεως, οὐδέπω εἴκοσιν ἔτη
γεγονώς) ὄντων ἄλλων οἰκείων καὶ φίλων,
ἔδεις ἐδύνατο παῦσαι, ἐλκόμενόν τε ἀπὸ
τῷ βήματι, καὶ καταγέλασον ὄντα. Σω-
κράτης δὲ, εὖνυς ὢν αὐτῷ διὰ τε Χαρμί-
δην τὸν Γλαύκωνος, καὶ διὰ Πλάτωνα,
μόνος ἔπαυσεν. Εντυχὼν γὰρ αὐτῷ,²
πρῶτον μὲν εἰς τὸ ἐθελῆσαι ἀκχεῖν, τοι-
άδε λέξας, κατέχευεν. ὦ Γλαύκων, ἔφη,
προσατεύειν ἡμῖν διανενόησαι τῆς πόλε-
ως; ἔγωγ', ἔφη, ὦ Σώκρατες. νῆ Δί',
ἔφη, καλὸν γὰρ, εἴπερ τι καὶ ἄλλο τῶν
ἐν ἀνθρώποις. δῆλον γὰρ, ὅτι, εἰάν τῷτο
διαπράξης, δυνατὸς μὲν ἔσῃ αὐτὸς τυγ-
χάνειν ὅτε ἂν ἐπιθυμῇς, ἱκανὸς δὲ τῶν
φίλων ὠφελεῖν, ἐπαρεῖς δὲ τὸν πατρῶον
οἶκον, αὐξήσεις δὲ τὴν πατρίδα, ὀνομαστὸς
δ' ἔσῃ, πρῶτον μὲν ἐν τῇ πόλει, ἔπειτα
δ' ἐν τῇ Ἑλλάδι, ἴσως δὲ, ὥσπερ Θεμι-
σοκλῆς, καὶ ἐν τοῖς βαρβάροις. ὅπως δ' ἂν
ῇς, πανταχῶς περίβλεπλος ἔσῃ. Ταῦτ'³

ὅν ἀκύν ὁ Γλαύκων ἐμεγαλύνετο, καὶ ἡ-
 δέως παρέμενε. μετὰ δὲ ταῦτα ὁ Σωκρά-
 τής, ἔκῃν, ἔφη, τῷτο μὲν, ὦ Γλαύκων,
 δῆλον, ὅτι εἴπερ τιμᾶσθαι βέλει, ὠφε-
 ληλέα σοι ἢ πόλις ἐστίν. πάνυ μὲν ὅν, ἔφη.
 πρὸς Θεῶν ἔφη, μὴ τοίνυν ἀποκρύψῃ,
 ἀλλ' εἰπέ ἡμῖν, ἐκ τίνος ἄρξῃ τὴν πόλιν
 4 εὐεργετεῖν. Ἐπεὶ δὲ ὁ Γλαύκων διεσιώ-
 πησεν, ὡς ἂν τότε σκοπῶν, ὁπόθεν ἄρ-
 χοῖτο· ἄρ', ἔφη ὁ Σωκράτης, ὥσπερ φίλος
 οἶκον εἰ αὐξῆσαι βέλοιο, πλεσιώτερον αὐ-
 τὸν ἐπιχειροῖς ἂν ποιεῖν, ἔτω καὶ τὴν
 πόλιν πειράσῃ πλουσιωτέραν ποιῆσαι;
 5 πάνυ μὲν ὅν, ἔφη. Οὐκ ἔν πλεσιωτέρα
 γ' ἂν εἴη, προσόδων αὐτῇ πλειόνων γε-
 νομένων; εἰκὸς γῆν, ἔφη. λέξον δὴ, ἔφη,
 ἐκ τίνων νῦν αἱ πρόσοδοι τῇ πόλει, καὶ
 πόσαι τινές εἰσι· δῆλον γάρ, ὅτι ἔσκειται,
 ἵνα εἰ μὲν τινες αὐτῶν ἐνδεῶς ἔχουσιν, ἐκ-
 πληρώσῃς· εἰ δὲ παραλείπονται, προσ-
 πορίσῃς. ἀλλὰ μὰ Δί', ἔφη ὁ Γλαύκων,

ταῦτά γε ἔκ ἐπέσκεμμαι. Ἀλλ' εἰ τῷ- 6
 το, ἔφη, παρέλιπες, τὰς γε δαπάνας τῆς
 πόλεως ἡμῖν εἶπέ. δῆλον γάρ, ὅτι καὶ τῶ-
 των τὰς περιτλὰς ἀφαιρεῖν διανοῇ. ἀλλὰ
 μὰ τὸν Δί', ἔφη, οὐδὲ πρὸς ταῦτά πω
 ἐχόλασα. ἔκῃν, ἔφη, τὸ μὲν πλεσιωτέ-
 ραν τὴν πόλιν ποιεῖν ἀναβαλέμεθα. πῶς
 γὰρ οἷόν τε μὴ εἰδότα γε τὰ ἀναλώματα
 καὶ τὰς προσόδους, ἐπιμεληθῆναι τῶτων;
 Ἀλλ', ὦ Σώκρατες, ἔφη ὁ Γλαύκων, δυ- 7
 νατὸν ἔστι καὶ ἀπὸ πολεμίων τὴν πόλιν
 πλετίζειν. νῆ δία σφόδρα γ', ἔφη ὁ Σω-
 κράτης, εἴαν τις αὐτῶν κρείττων ἢ ἥττων
 δὲ ᾧ, καὶ τὰ οἰκεία προσαποβάλοι ᾧ.
 ἀληθῆ λέγεις, ἔφη. Οὐκῃν, ἔφη, τὸν γε 8
 βελευσόμενον πρὸς ἕσιναις δεῖ πολεμεῖν,
 τὴν τε τῆς πόλεως δύναμιν καὶ τὴν τῶν
 ἐναντίων εἰδέναι δεῖ, ἵνα, εἴαν μὲν ἢ τῆς
 πόλεως κρείττων ἢ, συμβελεύῃ ἐπιχει-
 ρεῖν τῷ πολέμῳ· εἴαν δὲ ἥττων τῶν ἐναν-
 τίων, εὐλαβεῖσθαι πείθῃ. ὀρθῶς λέγεις,

9 ἔφη. Πρῶτον μὲν τοίνυν, ἔφη, λέξον ἡμῖν
 τῆς πόλεως τὴν τε πεζικὴν καὶ τὴν ναυτι-
 κὴν δύναμιν, εἶτα τὴν τῶν ἐναντίων. ἀλ-
 λά μὰ τὸν Δί', ἔφη, ἔκ ἂν ἔχοιμί σοι
 ὅτως γε ἀπὸ σώματος εἰπεῖν. ἀλλ' εἰ
 γέγραπταί σοι, ἔνεγκε, ἔφη· πάνυ γὰρ ἡ-
 δέως ἂν τῷτο ἀκῶσαιμι. ἀλλὰ μὰ τὸν
 10 Δί', ἔφη ὃδὲ γέγραπταί μοι πω. Οὐκ ἔν,
 ἔφη, καὶ περὶ πολέμου συμβουλευεῖν τὴν γε
 πρώτην ἐπιχρήσομεν· ἴσως γὰρ καὶ διὰ τὸ
 μέγεθος αὐτῶν, ἄρτι ἀρχόμενος τῆς προ-
 στατείας ἔπω ἐξήτακας. ἀλλὰ τοι περὶ
 γε Φυλακῆς τῆς χώρας οἶδ' ὅτι σοι με-
 μέληκεν, καὶ οἶδα ὅπόσαι τε Φυλακαὶ
 ἐπικάυροί εἰσι, καὶ ὅπόσαι μὴ, καὶ ὅποσοι τε
 Φρυγροὶ ἱκανοὶ εἰσι καὶ ὅποσοι μὴ εἰσι· καὶ
 τὰς μὲν ἐπικαίρας Φυλακὰς συμβουλευεῖν
 μείζονας ποιεῖν, τὰς δὲ περιτλὰς ἀφαιρεῖν.
 11 Νὴ Δί', ἔφη ὁ Γλαῦκων, ἀπάσας μὲν ἔν
 ἔγωγε, ἐνεκά γε τῷ ὅτως αὐτὰς φυλάτ-
 τεσθαι, ὥς τε καὶ ἄπτεσθαι τὰ ἐκ τῆς χώ-

ρας. εἰ δέ τις ἀφείλῃ γ', ἔφη, τὰς φυ-
 λακάς, ἔκ οἷσι καὶ ἀρπάζειν ἐξουσίαν ἔσε-
 σθαι τῷ βυλομένῳ; ἀτάρ, ἔφη, πότερον
 ἐλθὼν αὐτὸς ἐξήτακας τῆτο, ἢ πῶς οἶ-
 δα, ὅτι κακῶς φυλάττονται; εἰκάζω,
 ἔφη. ἔκῃν, ἔφη, καὶ περὶ τέτων, ὅταν μη-
 κέτι εἰκάζωμεν, ἀλλ' ἤδη εἰδῶμεν, τότε
 συμβελεύσομεν. ἴσως, ἔφη ὁ Γλαῦκων,
 βέλτιον. Εἰς γε μὴν, ἔφη, τὰργύρια οἶδ' ¹²
 ὅτι ἔκ ἀφίξαι, ὥς' ἔχειν εἰπεῖν, διότι
 νῦν ἐλάττω, ἢ πρόθεν, προσέρχεται αὐ-
 τόθεν. ἔ γάρ ἔν ἐλήλυθα, ἔφη. καὶ γὰρ
 νῆ Δί', ἔφη ὁ Σωκράτης, λέγεται βαρὺ
 τὸ χωρίον εἶναι, ὥς ὅταν περὶ τέττε δέη
 συμβελεύειν, αὕτη σοι ἡ πρόφασις ἀρκέ-
 σει. σκέπτομαι, ἔφη ὁ Γλαῦκων. Ἀλλ' ¹³
 ἐκεῖνος γέ τοι, ἔφη, οἶδ' ὅτι ἔκ ἡμέληκας,
 ἀλλ' ἔσκεψαι, πόσον χρόνον ἱκανὸς ἐσιν
 ὁ ἐκ τῆς χώρας γιγνόμενος σῖτος διατρέ-
 φειν τὴν πόλιν, καὶ πόσος εἰς τὸν ἐνιαυτὸν
 προσδέεται, ἵνα μὴ τῆτό γε λάθῃ σέ ποτε

ἢ πόλις ἐνδεής γενομένη, ἀλλ' εἰδώς, ἔχῃς
 ὑπὲρ τῶν ἀναγκαίων συμβαλεύων τῇ πό-
 λει βοηθεῖν τε, καὶ σώζειν αὐτήν. λέγεις,
 ἔφη ὁ Γλαῦκων, παρμέγεθες πρᾶγμα,
 εἴγε καὶ τῶν τοιούτων ἐπιμελεῖσθαι δεήσει.
 14 Ἀλλὰ μέντοι, ἔφη ὁ Σωκράτης, οὐδ' ἂν
 τὸν ἑαυτῷ ποτὲ οἶκον καλῶς τις οἰκήσει-
 εν, εἰ μὴ πάντα μὲν εἴσεται, ὧν προσδέε-
 ται, πάντων δὲ ἐπιμελόμενος ἐκπληρώ-
 σει. ἀλλ' ἐπεὶ ἡ μὲν πόλις ἐκ πλειόνων
 ἢ μυρίων οἰκιῶν συνέστηκε, χαλεπὸν δὲ
 ἔστιν ἅμα τοσούτων οἰκῶν ἐπιμελεῖσθαι,
 πῶς ἔχ' ἓνα τὸν τῷ θεῷ πρῶτον ἐπειρά-
 σθαι αὐξῆσαι; (δέεται δέ.) καὶ μὲν τῷ
 τὸν δύνῃ, καὶ πλείοσιν ἐπιχειρήσεις· ἓνα
 δὲ μὴ δυνάμενος ὠφελῆσαι, πῶς ἂν πολ-
 λὺς γε δυνηθείης; ὥσπερ εἴ τις ἐν τάλαν-
 τον μὴ δύνατο φέρειν, πῶς οὐ φανερόν,
 ὅτι πλείω γε φέρειν ἔδ' ἐπιχειρητέον αὐ-
 15 τῷ; Ἀλλ' ἐγὼ γ', ἔφη ὁ Γλαῦκων, ὠφε-
 λοίην ἂν τὸν τῷ θεῷ οἶκον, εἰ μοι ἐθέλοι

πείθεσθαι. εἶτα, ἔφη ὁ Σωκράτης, τὸν
 θεῖον ὃ δυνάμενος πείθειν, Ἀθηναίους πάν-
 τας μετὰ τοῦ θεοῦ νομίζεις δυνήσεσθαι
 ποιῆσαι πείθεσθαί σοι; Φυλάτις, ἔφη, 16
 ὦ Γλαῦκων, ὅπως μὴ τῷ εὐδοξεῖν ἐπιθυ-
 μῶν εἰς τὸναντίον ἔλθῃς. ἢ ἔχ' ὀργῆς, ὥς
 σφαλερόν ἐστι τὸ, ἂ μὴ οἶδέ τις, ταῦτα
 λέγειν ἢ πράττειν; ἐνθυμῶ δὲ τῶν ἄλλων,
 ὅσους οἶδα τοιούτους, οἷοι φαίνονται καὶ λέ-
 γοντες, ἂ μὴ ἴσασι, καὶ πράττοντες, πότε-
 ρά σοι δοκῶσιν ἐπὶ τοῖς τοιούτοις ἐπαίνους
 μᾶλλον, ἢ φόβος τυγχάνειν, καὶ πότερον
 θαυμάζεσθαι μᾶλλον, ἢ καταφρονεῖσθαι.
 Εὐθυμῶ δὲ καὶ τῶν εἰδότεων ὅ,τι τε λέγῃσι, 17
 καὶ ὅ,τι ποιεῖσι· καὶ ὥς ἐγὼ νομίζω, εὐρή-
 σεις ἐν πᾶσιν ἔργοις τὰς μὲν εὐδοκιμούντας
 τε καὶ θαυμαζομένους, ἐκ τῶν μάλιστα ἐπι-
 σταμένων ὄντας, τὰς δὲ κακοδοξούντας τε
 καὶ καταφρονεμένους, ἐκ τῶν ἀμαθεσάτων.
 Εἰ δὲν ἐπιθυμεῖς εὐδοκιμεῖν τε καὶ θαυμά- 18
 ζεσθαι ἐν τῇ πόλει, πειρῶ κατεργάσα-

Θαι ὡς μάλιστ' αὐτὸ εἰδέναι, ἃ βέλει
πράττειν· ἐὰν γὰρ τέτῳ διενεγκῶν τῶν
ἄλλων, ἐπιχειρῇς τὰ τῆς πόλεως πράτ-
τειν, ἢ ἂν θαυμάσαιμι, εἰ πάνυ ῥαδίως
τύχοις, ὧν ἐπιθυμεῖς.

Κ Ε Φ. Ζ'.

ΧΑΡΜΙΔΗΝ δὲ τὸν Γλαύκωνος ὁρῶν
ἀξιόλογον μὲν ἄνδρα ὄντα, καὶ πολλῷ δυ-
νατώτερον τῶν τὰ πολιτικά τότε πρατ-
τόντων, ὁκνῶντα δὲ προσιέναι τῷ δήμῳ,
καὶ τῶν τῆς πόλεως πραγμάτων ἐπιμε-
λεῖσθαι, Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Χαρμίδη, εἴ
τις ἱκανὸς ὧν τὲς σεφανίτας ἀγῶνας νι-
κᾶν, καὶ διὰ τῆτο αὐτός τε τιμᾶσθαι, καὶ
τὴν πατρίδα ἐν τῇ Ἑλλάδι εὐδοκιμωτέ-
ραν ποιεῖν, μὴ θέλοι ἀγωνίζεσθαι, ποῖόν
τινα τῆτον νομίζοις ἂν τὸν ἄνδρα εἶναι;
2 δηλονότι, ἔφη, μαλακὸν τε καὶ δειλόν. Εἰ
δέ τις, ἔφη, δυνατὸς ὧν τῶν τῆς πόλεως
πραγμάτων ἐπιμελόμενος τὴν τε πόλιν

αὔξειν, καὶ αὐτὸς διὰ τῆτο τιμᾶσθαι, ὁκ-
 νοίῃ τῆτο πράττειν, ἔκ ἂν εἰκότως δειλὸς
 νομίζοιτο; ἴσως, ἔφη· ἀτὰρ πρὸς τί με
 ταῦτα ἐρωτᾷς; ὅτι, ἔφη, οἶμαί σε, δυ-
 ναλὸν ὄντα, ὁκνεῖν ἐπιμελεῖσθαι, καὶ ταῦ-
 τα, ὧν ἀνάγκη σοι μετέχειν, πολίτῃ γε
 ὄντι. Τὴν δὲ ἐμὴν δύναμιν, ἔφη ὁ Χαρμί- 3
 δης, ἐν ποίῳ ἔργῳ καλαμαθῶν, ταῦτά με
 καταγιγνώσκεις; ἐν ταῖς συνουσίαις, ἔφη,
 αἷς σὺναι τοῖς τὰ τῆς πόλεως πράττεισι·
 καὶ γὰρ ὅταν τι ἀνακοινῶνταί σοι, ὁρῶ
 σε καλῶς συμβουλευόντα, καὶ, ὅταν τι ἀ-
 μαρτάνωσιν, ὁρθῶς ἐπιτιμῶντα. Οὐ ταῦ- 4
 τὸν ἔστιν, ἔφη, ὧς Σώκρατες, ἰδίᾳ τε δια-
 λέγεσθαι, καὶ ἐν τῷ πλήθει ἀγωνίζεσθαι.
 καὶ μὴν, ἔφη, ὅγε ἀριθμεῖν δυνάμενος, ἔδεν
 ἥττον ἐν τῷ πλήθει, ἢ μόνος ἀριθμεῖ· καὶ
 οἱ κατὰ μόνους ἄριστα καθαρίζοντες, ἔστι καὶ
 ἐν τῷ πλήθει κραλισεύουσιν. Αἰδῶ δὲ καὶ 5
 Φύλον, ἔφη, ἔχ' ὁρᾷς ἐμφυτά τε ἀνθρώ-
 ποις ὄντα, καὶ μᾶλλον ἐν τοῖς ὄχλοις, ἢ ἐν

ταις ἰδίαις ὁμιλίαις παριστάμενα; καὶ σέ
 γε διδάζων, ἔφη, ὥρμημαι, ὅτι ἔτε τὲς
 Φρονιμωτάτης αἰδούμενος, ἔτε τὲς ἰχυρο-
 τάτης Φοβούμενος, ἐν τοῖς ἀφρονεσάτοις τε
 6 καὶ ἀφρονεσάτοις αἰχυνῇ λέγειν. Πότε-
 ρον γὰρ τὲς γναφεῖς αὐτῶν, ἢ τὲς σκυ-
 τεῖς, ἢ τὲς τέκτονας, ἢ τὲς χαλκεῖς, ἢ
 τὲς γεωργούς, ἢ τὲς ἐμπόρους, ἢ τὲς ἐν τῇ
 ἀγορᾷ μεταβαλλομένους, καὶ φροντίζοντας
 ὅ,τι ἐλάττωτος πριάμενοι πλείονος ἀπο-
 δῶνται, αἰχυνῇ; ἐκ γὰρ τέτων ἀπάντων
 7 ἢ ἐκκλησίᾳ συνίσταται. Τί δὲ οἶει διαφέ-
 ρειν, ὃ σὺ ποιεῖς, ἢ τῶν ἀσκητῶν ὄντα
 κρείττω τὲς ἰδιώτας φοβεῖσθαι; ἐν γὰρ
 τοῖς πρωτεύουσιν ἐν τῇ πόλει (ὧν ἔνιοι κα-
 ταφρονῶσί σε) ῥαδίως διαλεγόμενος, καὶ τῶν
 ἐπιμελυσμένων τῷ τῇ πόλει διαλέγεσθαι
 πολὺ περιῶν, ἐν τοῖς μηδεπώποτε φροντί-
 σασι τῶν πολιτικῶν, μηδέ σε καλαπεφρο-
 νηκόσιν, ὀκνεῖς λέγειν, δεδιώς μὴ καταγε-
 8 λαθῇς. Τί δ', ἔφη, εἰ δοκῇσί σοι πολ-

λάκεις οἱ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν ὀρθῶς λεγόν-
 των καταγελαῖν; καὶ γὰρ οἱ ἕτεροι, ἔφη.
 διὸ καὶ θαυμάζω σε, εἰ ἐκείνους, ὅταν τῷτο
 ποιῶσι, ῥαδίως χειρῶν χεῖρας, τέτοις δὲ μη-
 δένα τρόπον οἶει δυνήσεσθαι προσενεχθῆ-
 ναι. Ω ἀγαθὲ, μὴ ἀγνόει σεαυτὸν, μηδὲ
 ἀμάρτανε, ἀλλὰ οἱ πλείους ἀμαρτάνουσιν. οἱ
 γὰρ πολλοὶ ὠρμηκότες ἐπὶ τὸ σκωπεῖν
 τὰ τῶν ἄλλων πράγματα, ὅσον τρέπονται
 ἐπὶ τὸ ἑαυτοὺς ἐξετάζειν. μὴ ὅν ἀπορῥα-
 θύμει τέττα, ἀλλὰ διατείνει μάλλον πρὸς
 τὸ σεαυτῷ προσέχειν, καὶ μὴ ἀμέλει τῶν
 τῆς πόλεως, εἴ τι δυνατόν ἐστιν, διὰ σε
 βέλτιον ἔχειν. τέτων γὰρ καλῶς ἔχόν-
 των, ὅσον μόνον ἄλλοι πολῖται, ἀλλὰ καὶ
 οἱ σοὶ φίλοι καὶ αὐτὸς σὺ ἐκ ἐλάχιστα ὠ-
 φελήσῃ.

Κ Ε Φ. ή.

ΑΡΙΣΤΙΠΠΟΥ δὲ ἐπιχειρῶντος ἐλέγ-
 χειν τὸν Σωκράτη, (ὥσπερ αὐτὸς ὑπ'
 ἐκείνῃς τὸ πρότερον ἠλέγχετο) βυλόμενος
 τὴς συνόντας ὠφελεῖν ὁ Σωκράτης, ἀπε-
 κρίνατο ἔχ' ὥσπερ οἱ φυλαττόμενοι, μή
 πῃ ὁ λόγος ἐπαλλαχθῇ, ἀλλ' ὡς ἂν πε-
 πεισμένοι μάλιστα πράττοιεν τὰ δέοντα.
 2 Ὁ μὲν γὰρ αὐτὸν ἤρετο, εἴ τι εἰδείη ἀγα-
 θόν, ἵνα, εἴ τι εἴποι τῶν τοιούτων, οἷον ἢ
 σιτίον, ἢ ποτόν, ἢ χρήματα, ἢ υἱείαν,
 ἢ ῥώμην, ἢ τόλμαν, δεικνύη δὴ τῷτο κα-
 κὸν ἐνίοτε ὄν. ὁ δὲ εἰδὼς, ὅτι ἐάν τι ἐνο-
 χλῇ ἡμᾶς, δεόμεθα τῷ παύσοντος, ἀπε-
 3 κρίνατο, ὅπερ καὶ ποιεῖν κράτιστον. Αἶρα
 γὰρ, ἔφη, ἐρωτᾷς με, εἴ τι οἶδα πυρετῷ
 ἀγαθόν; ἔκ' ἐγὼ γ', ἔφη· ἀλλὰ ὀφθαλμί-
 ας; ἔδὲ τῷτο· ἀλλὰ λιμῶ; ἔδὲ λιμῶ. ἀλ-
 λά μὴν, ἔφη, εἴ γ' ἐρωτᾷς με, εἴ τι ἀγα-
 θὸν οἶδα, ὃ μηδενὸς ἀγαθὸν ἔστιν, ἔτ' οἶδα,

ἔφη, ὅτε δέομαι. Πάλιν δὲ τῷ Ἀριστίπ- 4
 πῃ ἐρωτῶντος αὐτόν, εἴ τι εἰδείη καλόν;
 καὶ πολλὰ, ἔφη. ἄρ' ἔν, ἔφη, πάντα ὅμοια
 ἀλλήλοις; ὡς οἶόν τε μὲν ἔν, ἔφη, ἀνομοιό-
 τατα ἔνια. πῶς ἔν, ἔφη, τὸ τῷ καλῷ ἀ-
 νόμοιον, καλὸν ἂν εἴη; ὅτι νῆ Δί', ἔφη, ἔσι
 μὲν τῷ καλῷ πρὸς δρόμον ἀνθρώπῳ ἄλ-
 λος ἀνόμοιος, ^c καὶ ἄλλος πρὸς πάλιν. ἔσι
 δὲ ἀσπίς, καλὴ πρὸς τὸ προβαλέσθαι, ὡς
 ἔνι ἀνομοιοτάτῃ τῷ ἀκοντίῳ, καλῷ πρὸς
 τὸ σφόδρα τε καὶ ταχὺ φέρεσθαι. Οὐδὲν 5
 διαφερόντως, ἔφη, ἀποκρίνη μοι, ἢ ὅτε σε
 ἠρώτησα, εἴ τι ἀγαθὸν εἰδείης. σὺ δ' οἶει,
 ἔφη, ἄλλο μὲν ἀγαθόν, ἄλλο δὲ καλὸν
 εἶναι; ἔκ οἶα, ὅτι πρὸς ταῦτά πάντα
 καλά τε καὶ ἀγαθὰ ἔσι; πρῶτον μὲν γὰρ ἡ
 ἀρετὴ οὐ πρὸς ἄλλα μὲν ἀγαθόν, πρὸς
 ἄλλα δὲ καλόν ἔστιν. ἔπειτα οἱ ἄνθρωποι
 τὸ αὐτό τε καὶ πρὸς τὰ αὐτὰ καλοὶ καὶ
 ἀγαθοὶ λέγονται, πρὸς τὰ αὐτὰ δὲ καὶ τὰ
 σώματα τῶν ἀνθρώπων καλά τε καὶ ἀγαθὰ

^c Forte καλὸς πρὸς- vel καί, καλὸς πρὸς.

Φαίνεται· πρὸς ταῦτά δὲ καὶ τ᾽ ἄλλα πάν-
 τα, οἷς ἄνθρωποι χρῶνται, καλὰ τε καὶ
 ἀγαθὰ νομίζεται, πρὸς ἅπερ ἂν εὖ χρῆσθαι
 6 ἴ. Ἀρ' οὖν, ἔφη, καὶ κόφινος κοπροφόρος
 καλὸν ἔστιν; νῆ Δί', ἔφη· καὶ χρυσῇ γε
 ἀσπίδι αἰχρὸν, ἔάν, πρὸς τὰ ἑαυτῶν ἔρ-
 7 γα, ὁ μὲν καλῶς πεποιημένος ἦ, ἢ δὲ κα-
 τὰ αὐτὰ εἶναι; καὶ νῆ Δία ἔγωγ', ἔφη,
 ἀγαθὰ τε καὶ κακά· πολλάκις γὰρ τό γε
 λιμὲν ἀγαθόν, πυρετὲς κακὸν ἔστιν, καὶ τὸ
 πυρετὲς ἀγαθόν, λιμὲν κακὸν ἔστιν· πολ-
 λάκις δὲ τὸ μὲν πρὸς δρόμον καλόν, πρὸς
 πάλιν αἰχρὸν· τὸ δὲ πρὸς πάλιν καλόν,
 πρὸς δρόμον αἰχρὸν· πάντα γὰρ ἀγαθὰ
 μὲν καὶ καλὰ ἔστιν, πρὸς ἃ ἂν εὖ ἔχη, κα-
 8 καὶ δὲ καὶ αἰχρὰ, πρὸς ἃ ἂν κακῶς. Καὶ
 οἰκίας δὲ λέγων τὰς αὐτὰς καλὰς τε εἶ-
 ναι καὶ χρησίμους, παιδεύειν ἔμοιγ' ἐδόκει,
 οἷας χρὴ οἰκοδομεῖσθαι. ἐπεσκόπει δὲ ὦ-
 δε· ἄρά γε τὸν μέλλοντα οἰκίαν, οἷαν χρὴ,

ἔχειν, τῷτο δεῖ μηχανᾶσθαι, ὅπως ἡδίστη
 τε ἐνδαιτᾶσθαι, καὶ χρησιμωτάτη ἔσαι;
 Τύττε δὲ ὁμολογεμένε, ἔκῃν ἡδὺ μὲν θέ-
 ρους ψυχρινὴν ἔχειν, ἡδὺ δὲ χειμῶνος
 ἀλεεινὴν; ἐπειδὴ δὲ καὶ τῷτο συμφαῖεν,
 ἔκῃν ἐν ταῖς πρὸς μεσημβρίαν βλέψασαις
 οἰκίαις τῷ μὲν χειμῶνος ὁ ἥλιος εἰς τὰς
 πασάδας ὑπολάμπει, τῷ δὲ θέρους ὑπὲρ
 ἡμῶν αὐτῶν καὶ τῶν στεγῶν πορευόμενος
 σκιάν παρέχει. ἔκῃν εἴγε καλῶς ἔχει
 ταῦτα ἔττω γίγνεσθαι, οἰκοδομεῖν δεῖ ὑ-
 ψηλότερα μὲν τὰ πρὸς μεσημβρίαν, ἵνα
 ὁ χειμερινὸς ἥλιος μὴ ἀποκλείηται· χα-
 μαλώτερα δὲ τὰ πρὸς ἄρκτον, ἵνα οἱ ψυ-
 χροὶ μὴ ἐμπίπλωσιν ἄνεμοι. Ὡς δὲ συνε-
 λόντι εἶπεῖν, ὅποι πάσας ὥρας αὐτός τε
 ἂν ἡδίστα καταφεύγοι, καὶ τὰ ὄντα ἀσφα-
 λέστατα τιθεῖτο, αὕτη ἂν εἰκότως ἡδίστη
 τε καὶ καλλίστη οἰκησις εἴη. γραφαὶ δὲ καὶ
 ποικιλίαι πλείονας εὐφροσύνας ἀποσερῶ-
 σιν, ἢ παρέχουσι. ναοὺς γε μὴν καὶ βωμοὺς

χώραν, ἔφη, εἶναι πρεπωδεσάτην, ἥτις ἐμφανεσάτη ὕσα, ἀσιβεσάτη εἴη· ἡδὺ μὲν γὰρ εἰδότες προσεύξασθαι, ἡδὺ δὲ ἀγνώως ἔχοντας προσιέναι.

Κ Ε Φ. 9'.

ΠΑΛΙΝ δὲ ἐρωτώμενος, ἡ ἀνδρεία πότερον εἴη διδακτὸν, ἢ Φυσικόν; οἶμαι μὲν, ἔφη, ὥσπερ σῶμα σώματος ἰχυρότερον πρὸς τὰς πόνους φύεται, ὅτῳ καὶ ψυχὴν ψυχῆς ἐρρωμενεσέραν πρὸς τὰ δεινὰ φύσει γίγνεσθαι. ὁρῶ γὰρ ἐν τοῖς αὐτοῖς νόμοις τε καὶ ἔθεσι τρεφομένους πολὺ διαφέροντας ἀλλήλων τόλμην. Νομίζω μέντοι πᾶσαν φύσιν μαθήσει καὶ μελέτῃ πρὸς ἀνδρείαν αὖξασθαι. δῆλον μὲν γάρ, ὅτι Σκύθαι καὶ Θρᾷκες ἐκ ἂν τολμήσειαν ἀσπίδας καὶ δόρατα λαβόντες Λακεδαιμόνιοις διαμάχεσθαι· φανερόν δὲ, ὅτι καὶ Λακεδαιμόνιοι ὅτ' ἂν Θραξίν ἐν πέλταις καὶ ἀκοντίοις, ὅτε Σκύθαις ἐν τόξοις ἐθέλοιεν

ἂν διαγωνίζεσθαι. Ὅρῳ δ' ἔγωγε καὶ ἐπὶ 3
 τῶν ἄλλων πάντων ὁμοίως καὶ φύσει δια-
 φέροί τις ἀλλήλων τῶς ἀνθρώπων, καὶ ἐπι-
 μελείᾳ πολὺ ἐπιδιδόν τις. ἐκ δὲ τούτων δή-
 λον ἔστιν, ὅτι πάντας χρὴ καὶ τῶς εὐφρε-
 σέρας καὶ τῶς ἀμβλυτέρους τὴν φύσιν, ἐν οἷς
 ἂν ἀξιόλογοι βέλονται γενέσθαι, ταῦτα
 καὶ μαθήσκειν καὶ μελετᾶν. Σοφίαν δὲ, καὶ 4
 σωφροσύνην ὃ διώριζεν, ἀλλὰ ὃ τὸν τὰ μὲν
 καλὰ τε καὶ ἀγαθὰ γινώσκοντα χρῆσθαι
 αὐτοῖς, καὶ τὸν τὰ αἰσχρὰ εἰδότες εὐλα-
 βεῖσθαι, σοφὸν τε καὶ σώφρονα ἔκρινεν.
 προσερωτώμενος δὲ, εἰ τοὺς ἐπισταμένους
 μὲν ἂν δεῖ πράττειν, ποιῶντας δὲ τὰναντία,
 σοφὸς τε καὶ ἐγκρατεῖς εἶναι νομίζοι ἢ δὲν
 γε μᾶλλον, ἔφη, ἢ ἀσόφους τε καὶ ἀμαθεῖς.
 πάντας γὰρ οἶμαι προαιρεμένους ἐκ τῶν
 ἐνδεχομένων, ἃ ὅσον τε συμφορώτατα
 αὐτοῖς εἶναι, ταῦτα πράττειν. νομίζω ἔν

d Locus egregiè corruptus. forte, τῶν, τὰ ΜΕΝ καλὰ τε
 καὶ ἀγαθὰ γινώσκοντα, χρῆσθαι, τὰ ΔΕ αἰσχρὰ εἰδότες, εὐλα-
 βεῖσθαι, — e Leuncl. ὄνται, optime.

τὸς μὴ ὀρθῶς πράττοντας, ἔτε σοφὸς, ἔτε
 5 σώφρωνας εἶναι. Εἶπε δὲ καὶ τὴν δικαιοσύ-
 νην, καὶ τὴν ἄλλην πᾶσαν ἀρετὴν, σοφίαν
 εἶναι· τὰ τε γὰρ δίκαια, καὶ πάντα, ὅσα
 ἀρετῇ πράττεται, καλὰ τε καὶ ἀγαθὰ εἶ-
 ναι· καὶ ἔτ' ἂν τὸς ταῦτα εἰδότας ἄλ-
 λο ἂν τι τέτων ἔδεν προελέσθαι, ἔτε τὸς
 μὴ ἐπισαμένους δύνασθαι πράττειν, ἀλλὰ
 καὶ, ἐὰν ἐγχειρῶσιν, ἀμαρτάνειν· οὕτω καὶ
 τὰ καλὰ γε καὶ ἀγαθὰ τοὺς μὲν σοφὸς
 πράττειν, τὸς δὲ μὴ σοφὸς ἔδυνασθαι,
 ἀλλὰ καὶ, ἐὰν ἐγχειρῶσιν, ἀμαρτάνειν·
 ἐπεὶ ὅτι τὰ τε δίκαια καὶ τὰ ἄλλα καλὰ
 τε καὶ ἀγαθὰ πάντα ἀρετῇ πράττεται,
 δῆλον εἶναι, ὅτι καὶ δικαιοσύνη, καὶ ἡ ἄλλη
 6 πᾶσα ἀρετὴ, σοφία ἐστίν. Μανίαν γε μὴν
 ἐναντίον μὲν, εἶπε, εἶναι σοφίαν, ἔμμεν τοί
 γε τὴν ἀνεπισημοσύνην μανίαν ἐνόμιζεν·
 τὸ δὲ ἀγνοεῖν ἑαυτὸν, καὶ μὴ ἂ οἶδε, δοξάζ-
 ζειν τε καὶ οἶεσθαι καὶ γινώσκειν, ἐγγυτά-
 τω μανίας ἐλογίζετο εἶναι. τὸς μέντοι

πολλὰς, ἔφη, ἃ μὲν οἱ πλείεσσι ἀγνοοῦσι, τὰς διημαρτήκοτας τῶτων ὃ φάσκειν μαίνεσθαι, τὰς δὲ διημαρτήκοτας, ὧν οἱ πολλοὶ γινώσκουσιν, μαινομένους καλεῖν. Ἐάν γάρ τις μέγας οὕτως οἴηται εἶναι, ὥς ἐκύπτειν τὰς πύλας τῆς τείχεος διεξιὼν, εἴαν τε ἔτι ἰσχυρὸς, ὥς ἐπιχειρεῖν οἰκίας αἰρεσθαι, ἢ ἄλλῳ τῷ ἐπιτίθεσθαι τῶν πᾶσι δῆλων, ὅτι ἀδυνατὰ ἐστὶ, τῶτον μαίνεσθαι φάσκειν· τοὺς δὲ μικρὸν διαμαρτάνοντας ὃ δοκεῖν τοῖς πολλοῖς μαίνεσθαι, ἀλλ' ὥσπερ τὴν ἰσχυρὰν ἐπιθυμίαν ἔρωτα καλεῖσιν, ἔτω καὶ τὴν μεγάλην παράνοϊαν μανίαν αὐτὰς καλεῖν. Φθόρον δὲ σκοπῶν ὅ,τι εἴη, λύπην μὲν τινα ἐξεύρισκεν αὐτὸν ὄντα, οὔτε μὲντοι τὴν ἐπὶ φίλων ἀτυχίαις, ἔτε τὴν ἐπ' ἐχθρῶν εὐτυχίαις γιγνομένην· ἀλλὰ μόνους, ἔφη, φθονεῖν τὰς ἐπὶ ταῖς τῶν φίλων εὐπραξίαις ἀνωμένους. Θαυμάζοντων δὲ τινῶν, εἴ τις φίλων τινα ἐπὶ τῇ εὐπραξίᾳ αὐτῶ

λυπῶτο, ὑπεμύμνησκεν, ὅτι πολλοὶ ἔτω
 πρὸς τινὰς ἔχουσιν, ὥςτε κακῶς μὲν πράτ-
 τουσας μὴ δύνασθαι περιορᾶν, ἀλλὰ βοη-
 θεῖν ἀτυχῶσιν, εὐτυχέσι δὲ λυπεῖσθαι.
 τῷτο δὲ φρονίμῳ μὲν ἀνδρὶ ἔκ ἂν συμβῆ-
 ναι, τοὺς ἡλιθίους δὲ δεῖ πάχειν αὐτό.
 9 Σχολὴν δὲ σκοπῶν, τί εἴη, ποιῶντας μὲν
 τι τοὺς πλείους ἔφη εὐρίσκειν· καὶ γὰρ
 τὸς πετλεύουσας, καὶ τὸς γελωτοποιῶντας
 ποιεῖν τι πάντα δὲ τέττις, ἔφη, χολά-
 ζειν· ἐξεῖναι γὰρ αὐτοῖς ἰέναι πράζοντας
 τὰ βελτίω τέτων. ἀπὸ μέντοι τῶν βελ-
 τίονων ἐπὶ τὰ χείρω ἰέναι, ἔδνα χολά-
 ζειν· εἰ δὲ τις ἴοι, τῷτον, ἀχολίας αὐτῷ
 10 ὄσης, κακῶς, ἔφη, τῷτο πράττειν. Βασι-
 λεῖς δὲ καὶ ἄρχοντας ὃ τὸς τὰ σκῆπτρα
 ἔχοντας ἔφη εἶναι, ἔδὲ τὸς ὑπὸ τῶν τυ-
 χόνων αἰρεθέντας, ἔδὲ τὸς κλήρῳ λαχόν-
 τας, ἔδὲ τὸς βιασαμένους, ἔδὲ τὸς ἐξαπα-
 τήσαντας, ἀλλὰ τὸς ἐπισαμένους ἄρχειν.
 11 Ὅποτε γὰρ τις ὁμολογήσειε τῷ μὲν ἄρ-

χοντος εἶναι, τὸ προσάτιναι ὅ,τι χρὴ
 ποιεῖν, τοῦ δὲ ἀρχομένους τὸ πείθεσθαι,
 ἐπεδείκνυσεν ἐν τῇ νηϊ τὸν μὲν ἐπιστάμενον,
 ἀρχοντα, τὸν δὲ ναύκληρον καὶ τὰς ἄλλους
 τὰς ἐν τῇ νηϊ πάντας, πειθομένους τῷ ἐπι-
 σταμένῳ· καὶ ἐν γεωργίᾳ, τὰς κεκτημένους
 ἀγροὺς· καὶ ἐν νόσῳ, τὰς νοσούντας· καὶ ἐν
 σωμασκήσῃ, τὰς σωμασκῶντας· καὶ τὰς
 ἄλλους πάσας, οἷς ὑπάρχει τι ἐπιμελείας
 δεόμενον, ἂν μὲν αὐτοὶ ἡγῶνται ἐπίστα-
 θαι, ἐπιμελεῖσθαι· εἰ δὲ μὴ, τοῖς ἐπι-
 σταμένοις ὁ μόνον παρῶσι πειθομένους, ἀλ-
 λά καὶ ἀπόντας μεταπεμπομένους, ὅπως
 ἐκείνοις πειθόμενοι τὰ δέοντα πράττωσιν.
 ἐν δὲ ταλασίᾳ καὶ τὰς γυναῖκας ἐπεδείκ-
 νυσεν ἀρχίσσας τῶν ἀνδρῶν, διὰ τὸ τὰς μὲν
 εἰδέναι ὅπως χρὴ ταλασιργεῖν, τὰς δὲ
 μὴ εἰδέναι. Εἰ δὲ τις πρὸς ταῦτα λέγοι,¹²
 ὅτι τῷ τυράννῳ ἕξει μὴ πείθεσθαι τοῖς
 ὀρθῶς λέγουσι· καὶ πῶς ἂν, ἔφη, ἕξει μὴ
 πείθεσθαι, ἐπικειμένης γε ζημίας, εἴαν τις

τῷ εὖ λέγοντι μὴ πείθεται; ἐν ᾧ γὰρ ἂν
 τις πράγματι μὴ πείθεται τῷ εὖ λέγοντι,
 ἀμαρτήσεται δὴ πᾶς· ἀμαρτάνων δὲ ζημιω-
 13 θήσεται. Εἰ δὲ φαίη τις τῷ τυράννῳ ἐξ-
 εἶναι καὶ ἀποκτείνειν τὸν εὖ φρονῶντα· τὸν
 δὲ ἀποκτείνοντα, ἔφη, τὸς κρατίστους τῶν
 συμμάχων οἶει ἀζήμιον γίνεσθαι, ἢ, ὥς
 ἔτυχε, ζημιῶσθαι; πότερον γὰρ ἂν μάλ-
 λον οἶει σώζεσθαι τὸν ταῦτα ποιοῦντα, ἢ
 14 ἔτῳ καὶ τάχιστα ἂν ἀπολέσθαι; Εἰρομένε
 δὲ τινος αὐτὸν, τί δοκοίη αὐτῷ κράτιστον
 ἀνδρὶ ἐπιτήδευμα εἶναι, ἀπεκρίνατο εὐ-
 πραξίαν. εἰρομένε δὲ πάλιν, εἰ καὶ τὴν εὐ-
 τυχίαν ἐπιτήδευμα νομίζοι εἶναι. πᾶν μὲν
 ὢν τέναντίον ἔγωγ', ἔφη, τύχην καὶ πράξιν
 ἡγῶμαι. τὸ μὲν γὰρ μὴ ζητῶντα ἐπιτυ-
 χεῖν τινι τῶν δεόντων, εὐτυχίαν οἶμαι
 εἶναι· τὸ δὲ μαθόντά τι καὶ μελετήσαντα
 εὖ ποιεῖν, εὐπραξίαν νομίζω· καὶ οἱ τῷτο
 ἐπιτηδεύοντες, δοκῶσί μοι εὖ πράττειν.
 15 Καὶ ἀρίστους δὲ καὶ θεοφιλεστάτους ἔφη εἶναι,

ἐν μὲν γεωργίᾳ, τοὺς τὰ γεωργικὰ εὖ
 πράττοντας, ἐν δὲ ἰατρείᾳ, τὸς τὰ ἰα-
 τρικὰ, ἐν δὲ πολιτείᾳ, τὸς τὰ πολιτικά·
 τὸν δὲ μηδὲν εὖ πράττοντα, ὅτε χρήσιμον
 ὕδεν ἔφη εἶναι, ὅτε θεοφιλῆ.

Κ Ε Φ. Ι'.

ΑΛΛΑ μὴν καὶ εἴ ποτε τῶν τὰς τέχνας
 ἔχόντων, καὶ ἐργασίας ἕνεκα χρωμένων
 αὐταῖς, διαλέγοιτό τις, καὶ τέτοις ὠφέλι-
 μος ᾖ. εἰσελθὼν μὲν γάρ ποτε πρὸς Παρ-
 ῥάσιον τὸν ζωγράφον, καὶ διαλεγόμενος αὐ-
 τῷ, ἄρα, ἔφη, ὦ Παρρῆσιε, γραφικὴ ἔστιν
 ἢ εἰκασία τῶν ὁρωμένων; τὰ γὰρ κοῖλα
 καὶ τὰ ὑψηλὰ, καὶ τὰ σκοτεινὰ καὶ τὰ φω-
 τεινὰ, καὶ τὰ σκληρὰ καὶ τὰ μαλακὰ, καὶ
 τὰ τραχέα καὶ τὰ λεία, καὶ τὰ νέα καὶ τὰ
 παλαιὰ σώματα διὰ τῶν χρωμάτων ἀ-
 πεικάζοντες ἐκμιμῶμε. ἀληθῆ λέγεις,
 ἔφη. Καὶ μὴν τά γε καλὰ εἶδη ἀφομοιο-
 ῦντες, ἐπειδὴ ὁ ῥᾶδιον ἐνὶ ἀνθρώπῳ περι-

τυχεῖν ἀμεμπία πάντα ἔχοντι, ἐκ πολ-
 λῶν συνάγοντες τὰ ἐξ ἑκάστων κάλλιστα,
 ὥτως ὅλα τὰ σώματα καλὰ ποιεῖτε φαί-
 3 νεσθαι; ποῖμεν γάρ, ἔφη, ὥτως. Τί γάρ;
 ἔφη, τὸ πιθανώτατον τε, καὶ ἡδιστον, καὶ Φι-
 λικώτατον, καὶ ποθεινότατον, καὶ ἐρασιμώ-
 τατον ἀπομιμεῖσθε τῆς ψυχῆς ἥθος; ἢ
 ὁδὲ μιμητόν ἐστι τῆστο; πῶς γὰρ ἂν, ἔφη,
 μιμητόν εἴη, ὦ Σώκρατες, ὃ μήτε συμμε-
 τρίαν, μήτε χρῶμα, μήτε ὧν σὺ εἶπας
 ἄρτι μηδὲν ἔχει, μηδὲ ὅλως ὁρατόν ἐστιν;
 4 Ἀρ' ἔν, ἔφη, γίγνεται ἐν ἄνθρωπῳ πρόσωπον
 φιλοφρόνως καὶ τὸ ἐχθρῶς βλέπειν πρὸς
 τινας; ἔμοιγε δοκεῖ, ἔφη. οὐκ ἔν τό γε μι-
 μητόν ἐν τοῖς ὀμμασιν; καὶ μάλα, ἔφη.
 ἐπὶ δὲ τοῖς τῶν φίλων ἀγαθοῖς καὶ τοῖς κα-
 κοῖς ὁμοίως σοι δοκῶσιν ἔχειν τὰ πρόσω-
 πα, οἳ τε φροντίζοντες, καὶ οἳ μή; μὰ Δί'
 ὃ δῆτα, ἔφη. ἐπὶ μὲν γὰρ τοῖς ἀγαθοῖς
 παιδρεῖ, ἐπὶ δὲ τοῖς κακοῖς σκυθρωποὶ γίγ-
 νονται. οὐκ ἔν, ἔφη, καὶ ταῦτα δυνατόν

f Stobaeus. ἀνθρώπῳ τό, τε φίλ- recte.

ἀπεικάζειν; καὶ μάλα, ἔφη. Ἀλλὰ μὴν 5
 καὶ τὸ μεγαλοπρεπές τε καὶ ἐλευθέριον, καὶ
 τὸ ταπεινόν τε καὶ ἀνελεύθερον, καὶ τὸ σω-
 φρονητικόν τε καὶ φρόνιμον, καὶ τὸ ὑβριστικόν
 τε καὶ ἀπειρόκαλον, καὶ διὰ τῶν προσώπων
 καὶ διὰ τῶν χημάτων, καὶ ἐσώτων καὶ κινε-
 μένων ἀνθρώπων διαφαίνει. ἀληθῆ λέγεις,
 ἔφη. ἔκῃν καὶ ταῦτα μιμητά; καὶ μάλα,
 ἔφη. πότερον ἔν, ἔφη, νομίζεις ἥδιον ὁρᾶν
 τὰς ἀνθρώπους, δι' ὧν τὰ καλὰ τε καὶ ἀγα-
 θὰ καὶ ἀγαπητὰ ἦθη φαίνεσθαι, ἢ δι' ὧν τὰ
 αἰσχρά τε, καὶ πονηρὰ, καὶ μισητὰ; πολὺν νῆ.
 Δί', ἔφη, διαφέρει, ὦ Σώκρατες. Πρὸς 6
 δὲ Κλείτωνα τὸν ἀνδριαντοποιὸν εἰσελ-
 θὼν ποτε, καὶ διαλεγόμενος αὐτῷ, ὅτι μὲν,
 ἔφη, ὦ Κλείτων, ἀλλοίους ποιεῖς δρομεῖς
 τε καὶ παλαισὰς, καὶ πύκλας, καὶ παγκρα-
 τισὰς, ὁρῶ τε καὶ οἶδα· ὃ δὲ μάλιστα φυ-
 χαγωγεῖ διὰ τῆς ὀφείας τὰς ἀνθρώπους,
 τὸ ζωτικὸν φαίνεσθαι, πῶς τῷτο ἐνεργ-
 γάζῃ τοῖς ἀνδράσιν; Ἐπεὶ δὲ ἀπορῶν ὁ 7

Κλείτων δ' ταχὺ ἀπεκρίνατο· ἄρ', ἔφη, τοῖς τῶν ζώντων εἶδεσιν ἀπεικάζων τὸ ἔργον, ζωτικωτέρας ποιεῖς φαίνεσθαι τοὺς ἀνδριάντας; καὶ μάλα, ἔφη. ἔκῃν τὰ τε ὑπὸ τῶν χημάτων κατασπώμενα καὶ τὰ ἀνασπώμενα ἐν τοῖς σώμασι, καὶ τὰ συμπιεζόμενα, καὶ τὰ διελκόμενα, καὶ τὰ ἐντεινόμενα, καὶ τὰ ἀνιέμενα ἀπεικάζων, ὁμοιότερά τε τοῖς ἀληθινοῖς καὶ πιθανώτερα ποιεῖς φαίνεσθαι; πάνυ μὲν ἔν, ἔφη. Τὸ δὲ καὶ τὰ πάθη τῶν ποιόντων τι σωμάτων ἀπομιμεῖσθαι, δ' ποιεῖ τινα τέρεψιν τοῖς θεωμένοις; εἰκός γ' ἔν, ἔφη. ἔκῃν καὶ τῶν μὲν μαχομένων ἀπειλητικά τὰ ὄμματα ἀπεικασέον, τῶν δὲ νενικηκότων εὐφρανομένων ὄψις μιμητέα. σφόδρα γε, ἔφη. δεῖ ἄρα, ἔφη, τὸν ἀνδριαντοποιὸν τὰ τῆς ψυχῆς ἔργα τῷ εἶδει προσεικάζειν. Πρὸς δὲ Πισίαν τὸν θωρακοποιὸν εἰσελθὼν, (ἐπιδείξαντος αὐτῷ τῷ Σωκράτει θώρακας εὖ εἰργασμένους) νῆ τὴν Ἥραν, ἔφη, καλὸν

γε, ὦ Πισία, τὸ εὖρημα, τῷ τὰ μὲν δεῦ-
 μενα σκέπης τῷ ἀνθρώπῳ σκεπάζειν τὸν
 θώρακα, ταῖς δὲ χερσὶ μὴ κωλύειν χρῆ-
 νθαι. Ἀτὰρ, ἔφη, λέξόν μοι, ὦ Πισία,¹⁰
 διὰ τί ἔτε ἰχυροτέρους ἔτε πολυτελεσέ-
 ρους τῶν ἄλλων ποιῶν τὰς θώρακας, πλεί-
 ονος πωλεῖς; ὅτι, ἔφη, ὦ Σώκρατες, εὐ-
 ρυθμοτέρους ποιῶ. τὸν ῥυθμὸν δ', ἔφη, πό-
 τερα μέτρῳ ἢ σταθμῷ ἐπιδεικνύων, πλείο-
 νος τιμᾶς; ἔ γάρ δὴ ἴσους γε πάντας, ἔδὲ
 ὁμοίους οἷμαί σε ποιεῖν, εἴγε ἀρμότιοντας
 ποιεῖς. ἀλλὰ νῆ Δί', ἔφη, ποιῶ· ἔδὲν γάρ
 ὄφελός ἐστι θώρακος ἄνευ τέτῃ. Οὐκ ἔν,¹¹
 ἔφη, σώματά γε ἀνθρώπων, τὰ μὲν εὐ-
 ρυθμά ἐστι, τὰ δὲ ἄρρυθμα. πάνυ μὲν ἔν,
 ἔφη. πῶς ἔν, ἔφη, τῷ ἀρhythμῷ σώματι
 ἀρμότιοντα τὸν θώρακα εὐρhythμον ποιεῖς;
 ὥσπερ καὶ ἀρμότιοντα, ἔφη· ὁ ἀρμότιων
 γάρ ἐστιν εὐρhythμος. Δοκεῖς μοι, ἔφη ὁ¹²
 Σωκράτης, τὸ εὐρhythμον ἔκαστ' ἐαυτὸ λέ-
 γειν, ἀλλὰ πρὸς τὸν χρώμενον· ὥσπερ

ἂν εἰ φαίης ἀσπίδα, ὥ ἔαν ἀρμότῃ, τέ-
 τω εὐρυθμον εἶναι· κὴ χλαμύδα, κὴ τᾶλ-
 λα ὡσαύτως ἔοικεν ἔχειν τῷ σῶ λόγῳ.
 ἴσως δὲ κὴ ἄλλό τι ἔ μικρὸν ἀγαθὸν τῷ
 ἀρμότῃ προσει. δίδαξον, ἔφη, ὦ Σώ-
 13 κρατες, εἴ τι ἔχεις. Ηττον, ἔφη, τῷ
 βάρει πιέζουσιν οἱ ἀρμόττοντες τῶν ἀναρ-
 μόσων, τὸν αὐτὸν σαθρὸν ἔχοντες. οἱ μὲν
 γὰρ ἀνάρμοστοι, ἢ ὅλοι ἐκ τῶν ὤμων κρε-
 μάμενοι, ἢ κὴ ἄλλό τι σώματος σφόδρα
 πιέζοντες, δύσφοροι κὴ χαλεποὶ γίνονται·
 οἱ δὲ ἀρμόττοντες, διειλημμένοι τὸ βάρος,
 τὸ μὲν ὑπὸ τῶν κλειδῶν κὴ ἐπωμίδων, τὸ
 δὲ ὑπὸ τῶν ὤμων, τὸ δὲ ὑπὸ τῆς στήθους,
 τὸ δὲ ὑπὸ τῆς νώτης, τὸ δὲ ὑπὸ τῆς γα-
 στρος, ὀλίγους δεῖν ἔ φορῆματι, ἀλλὰ προ-
 14 θήματι εἰκόασιν. Εἰρηκας, ἔφη, αὐτὸ,
 δι' ὅπερ ἔγωγε τὰ ἐμὰ ἔργα πλείους ἄξια
 νομίζω εἶναι. ἐνιοὶ μὲν τοὶ τῆς ποικίλης
 κὴ τῆς ἐπιχρύσης θώρακας μᾶλλον ὠνεύ-
 νται. ἀλλὰ μὲν, ἔφη, εἴγε διὰ ταῦτα μὴ

ἀρμότλοντας ὠνεῖνται, κακὸν ἔμοιγε δο-
κῶσι ποικίλον τε καὶ ἐπίχρυσον ὠνεῖσθαι.

Ατὰρ, ἔφη, τοῦ σώματος μὴ μένοντος, 15
ἀλλὰ τοτὲ μὲν κυρτυσμένον, τοτὲ δὲ ὀρθο-
μένον, πῶς ἂν ἀκριβεῖς θώρακες ἀρμότλοι-
εν; ὁδὰμῶς, ἔφη. λέγεις, ἔφη, ἀρμόττειν
ὃ τῶς ἀκριβεῖς, ἀλλὰ τῶς μὴ λυπῶντας
ἐν τῇ χρείᾳ. αὐτὸς, ἔφη, τῷτο λέγεις,
ὦ Σώκρατες, καὶ τὰ νῦν ὀρθῶς ἀποδέχῃ.

Κ Ε Φ. 1α'.

ΓΥΝΑΙΚΟΣ δὲ ποτε ἔσσης ἐν τῇ πόλει
καλῆς, ἣ ὄνομα ἦν Θεοδότῃ, καὶ οἷα συνεῖ-
ναι τῷ πείθοντι, μνησθέντος αὐτῆς τῶν
παρόντων τινὸς, καὶ εἰπόντος, ὅτι κρεῖττον
εἴη λόγος τὸ κάλλος τῆς γυναικὸς, καὶ ζω-
γράφους φήσαντος εἰσιέναι πρὸς αὐτὴν
ἀπεικασομένους, οἷς ἐκείνην ἐπιδεικνύειν
ἐαυτῆς ὅσα καλῶς ἔχοι· ἰτέον ἂν εἴη θεα-
σομένους, ἔφη ὁ Σωκράτης· ὃ γὰρ δὴ ἀκῶ-
σασί γε ὃ τῷ λόγῳ κρεῖττόν ἐστι καταμα-

θεῖν. καὶ ὁ διηγησάμενος, ἔκ ἂν φθάνοιτ',
 2 ἔφη, ἀκολουθεῖντες. Οὕτω μὲν δὴ πορευ-
 θέντες πρὸς τὴν Θεοδότην, καὶ καταλα-
 βόντες ζωγράφῳ τινὶ παρεστηκῶν, ἐθεά-
 σαντο· παυσαμένους δὲ τοῦ ζωγράφου, ὧ ἄν-
 δρες, ἔφη ὁ Σωκράτης, πότερον ἡμᾶς δεῖ
 μᾶλλον Θεοδότῃ χάριν ἔχειν, ὅτι ἡμῖν
 τὸ κάλλος ἑαυτῆς ἐπέδειξεν, ἢ ταύτην
 ἡμῖν, ὅτι ἐθεασάμεθα; ἄρ' εἰ μὲν ταύτῃ
 ὠφελιμωτέρα ἐστὶν ἢ ἐπίδειξις, ταύτην
 ἡμῖν χάριν ἐκτέον· εἰ δὲ ἡμῖν ἡ θεά, ἡμᾶς
 3 ταύτῃ; Εἰπόντος δὲ τινος, ὅτι δίκαια
 λέγοι· ἔκβην, ἔφη, αὕτῃ μὲν ἤδη τὸν παρ'
 ἡμῶν ἔπαινον κερδαίνει, καὶ ἐπειδὴν εἰς
 πλείους διαγγεῖλωμεν, πλείω ὠφεληθή-
 σεται· ἡμεῖς δὲ ἤδη τε ὧν ἐθεασάμεθα
 ἐπιθυμοῦμεν ἀψαῖσαι, καὶ ἀπιμεν ὑποκνι-
 ζόμενοι, καὶ ἀπελθόντες ποθήσομεν. ἐκ δὲ
 τούτων εἰκὸς, ἡμᾶς μὲν θεραπεύειν, ταύ-
 την δὲ θεραπεύεσθαι. καὶ ἡ Θεοδότῃ, νῆ
 Δί', ἔφη, εἰ τοίνυν ταῦθ' οὕτως ἔχει,

ἐμὲ ἂν δέοι ὑμῖν τῆς θεᾶς χάριν ἔχειν.
 Εκ δὲ τότε ὁ Σωκράτης, ὁρῶν αὐτὴν τε
 πολυτελῶς κεκοσμημένην, καὶ μητέρα παρῆ-
 σαν αὐτῇ ἐν ἐσθῆτι καὶ θεραπείᾳ καὶ τῇ
 τυχεύσει, καὶ θεραπαίνας πολλὰς καὶ εὐει-
 δεῖς, καὶ ἑδὲ ταύτας ἡμελημένως ἔχουσας,
 καὶ τοῖς ἄλλοις τὴν οἰκίαν ἀφθόνως κατε-
 σκευασμένην, εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Θεοδότῃ,
 ἔστι σοι ἀγρός; καὶ ἐμοιγ', ἔφη. ἀλλ' ἄρα
 οἰκία προσόδους ἔχουσα; οὐδὲ οἰκία, ἔφη.
 ἀλλὰ μὴ χειροτέχναι τινές; ἑδὲ χειρο-
 τέχναι, ἔφη. πόθεν οὖν, ἔφη, τὰ ἐπιτή-
 δεια ἔχεις; εἰάν τις, ἔφη, φίλος μοι γενό-
 μενος, εὖ ποιεῖν ἐθέλῃ, ὅτός μοι βίος ἐστί.
 Νῆ τὴν Ἥραν, ἔφη, ὦ Θεοδότῃ, καλόν
 γε τὸ κτήμα, καὶ πολλῷ κρεῖττον ἢ οἰῶν
 τε καὶ βοῶν καὶ αἰγῶν, φίλων ἀγέλην κεκ-
 τῆσθαι. ἀτάρ, ἔφη, πότερον τῇ τύχῃ
 ἐπιτρέπεις, εἰάν τις σοι φίλος ὥσπερ μῦα
 προσπτήται, ἢ καὶ αὐτὴ τι μηχανᾷ;
 Πῶς δ' ἂν, ἔφη, ἐγὼ τότε μηχανὴν εὖ-

ροιμι; πολὺ νῆ Δί', ἔφη, προσηκόντως
 μάλλον, ἢ αἱ Φάλαγγες. οἶδα γὰρ ὡς
 ἐκεῖναι θηρῶσι τὰ πρὸς τὸν βίον. ἀράχ-
 νια γὰρ δὴ πρὸς λεπτὰ ὑφηνάμεναι, ὅ,τι ἂν
 ἐνταῦθα ἐμπέσῃ, τέτρω τροφῇ χρῶνται.
 7 Καὶ ἐμοὶ οὖν, ἔφη, συμβελεύεις ὑφηνά-
 σθαι τι θήρατρον; εἰ γὰρ δὴ ἔτῳ γε ἀ-
 τεχνῶς οἶεσθαι χρὴ τὸ πλείους ἄξιον
 ἄγρευμα φίλος θηράσειν. οὐχ ὁρᾷς, ὅτι
 καὶ τὸ μικρὸν ἄξιον τῶς λαγῶς θηρῶντες
 8 πολλὰ τεχνάζουσιν; Ὅτι μὲν γὰρ τῆς
 νυκτὸς νέμονται, κύνας νυκτερευτικάς πο-
 ρισάμενοι, ταύταις αὐτὰς θηρῶσιν· ὅτι δὲ
 μεθ' ἡμέραν ἀποδιδράσκουσιν, ἄλλας κλῶν-
 ται κύνας, αἵτινες, ἢ ἂν ἐκ τῆς νομῆς εἰς
 τὴν εὐνὴν ἀπέλθωσι, τῇ ὁσμῇ αἰσθανό-
 μεναι, εὐρίσκουσιν αὐτάς· ὅτι δὲ ποδώκεις
 εἰσὶν, ὥς τε καὶ ἐκ τῶ Φανεροῦ τρέχοντες
 ἀποφεύγειν, ἄλλας αὖ κύνας ταχείας
 παρασκευάζουσαι, ἵνα κατὰ πόδας ἀλί-
 σκωνται· ὅτι δὲ καὶ ταύτας αὐτῶν τινες

ἀποφεύγῃσι, δίκτυα ἰσᾶσιν εἰς τὰς ἀτρα-
 πὰς, ἥ φεύγουσιν, ἵν' εἰς ταῦτα ἐμπίπ-
 τοντες συμποδίζωνται. Τίνι οὖν, ἔφη,⁹
 τοιάτῳ φίλος ἂν ἐγὼ θηρώην; ἔάν νῃ Δί',
 ἔφη, ἀντὶ κυνὸς κτήσῃ, ὅσις σοι ἰχνεύων
 μὲν τὰς φιλοκάλας καὶ πλεσίῃς εὐρήσει
 εὐρών δὲ μηχανήσεται, ὅπως ἐμβάλη αὐ-
 τὰς εἰς τὰ σὰ δίκτυα. Καὶ ποῖα, ἔφη,¹⁰
 ἐγὼ δίκτυα ἔχω; ἐν μὲν δήπῃ, ἔφη, καὶ
 μάλα εὖ περιπλεκόμενον, τὸ σῶμα· ἐν δὲ
 τῷ ψυχῇ, ἥ καλαμανθάνεις, καὶ ὡς ἂν
 ἐμβλέψῃς χαρίζοιο, καὶ ὅτι ἂν λέγῃς
 εὐφραίνοις· καὶ ὅτι δεῖ τὸν μὲν ἐπιμελόμε-
 νον ἀσμένως ὑποδέχεσθαι, τὸν δὲ τρυ-
 φῶντα ἀποκλείειν· καὶ ἀρρώσῃσανός γε
 φίλος, φροντιστικῶς ἐπισκέψασθαι, καὶ κα-
 λὸν τι πράξαντος σφόδρα συνηθῆναι· καὶ
 τῷ σφόδρα σε φροντίζοντι ὅλη τῇ ψυχῇ
 κεχαρίσθαι. φιλεῖν γε μὴν εὖ οἶδ' ὅτι
 ἐπίσασθαι ἔμῳ μόνον μαλακῶς, ἀλλὰ καὶ εὐ-
 κοίχῶς· καὶ ὅτι ἀριστοὶ σοι εἰσὶν οἱ φίλοι.

οἶδ' ὅτι ὃ λόγῳ, ἀλλ' ἔργῳ ἀναπείθεις.
 μὰ τὸν Δί', ἔφη ἡ Θεοδότῃ, ἐγὼ τέττων
 11 ἰσδὲν μηχανῶμαι. Καί, μὴν, ἔφη, πολὺ
 διαφέρει τὸ κατὰ φύσιν τε καὶ ὀρθῶς ἀν-
 θρώπῳ προσφέρεσθαι. καὶ γὰρ δὴ βία μὲν
 ἔτ' ἂν ἔλοις, ἔτε κατάχῃσι φίλον· εὐερ-
 γεσία δὲ καὶ ἡδονῇ τὸ θηρίον τῷτο ἀλώσι-
 μόν τε καὶ παραμόνιμόν ἐστιν. ἀληθῆ λέ-
 12 γεις, ἔφη. Δεῖ τοίνυν, ἔφη, πρῶτον μὲν
 τὰς φροντίζοντάς σε τοιαῦτα ἀξιῶν, οἷα
 ποιῶσιν αὐτοῖς σμικρότατα μελήσει· ἔπει-
 τα δὲ αὐτὴν ἀμείβεσθαι χαριζομένην τὸν
 αὐτὸν τρόπον. ἔτω γὰρ ἂν μάλιστα φί-
 λοι γίγνοιντο, καὶ πλεῖστον χρόνον φίλοιεν,
 13 καὶ μέγιστα εὐεργετοῖεν. Χαρίζοιο δ' ἂν
 μάλιστα, εἰ δεομένοις δωροῖο τὰ παρὰ σε-
 αυτῆς. ὁρᾷς γὰρ, ὅτι καὶ τῶν βρωμάτων
 τὰ ἡδίστα, εἰ μὲν τις προσφέρηται πρὶν
 ἐπιθυμεῖν, ἀηδὴ φαίνεται, κεκορεσμένοις
 δὲ καὶ βδελυγμίαν παρέχει· εἰ μὲν δέ τις
 προσφέρει λιμὸν ἐμποιήσας, καὶ φαιλό-

τερα ἤ, πάνυ ἡδέα φαίνεται. Πῶς ἔν' ἄν, ¹⁴
 ἔφη, ἐγὼ λιμὸν ἐμποιεῖν τῷ τῶν ^a παρ'
 ἐμοὶ δυναίμην; εἰ νὴ Δί', ἔφη, πρῶτον μὲν
 τοῖς κεκορεσμένοις μήτε προσφέροις, μήτε
 ὑπομιμνήσκοις, ἕως ἂν τῆς πλησμονῆς
 παυσάμενοι πάλιν ^b δέονται. ἔπειτα τῶς
 δεομένους ὑπομιμνήσκοις ὡς κοσμιωτάτῃ τε
 ὁμιλίᾳ, καὶ τῷ φαίνεσθαι βελομένη χαρί-
 ζεσθαι, καὶ διαφεύγῃ, ἕως ἂν ὡς μάλιστα
 δεηθῶσι. τηνικαῦτα γὰρ πολὺ διαφέρει
 τὰ αὐτὰ δῶρα, ἢ πρὶν ἐπιθυμῆσαι, διδόν-
 ναι. Καὶ ἡ Θεοδότῃ, τί ἔν; ἔ' σὺ μοι, ¹⁵
 ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἐγένε' συνθηρατῆς τῶν
 φίλων; εἰάν γε νὴ Δί', ἔφη, πείθῃς με σὺ.
 πῶς ἔν' ἄν, ἔφη, πείσαιμί σε; ζητήσεις,
 ἔφη, τί το αὐτῇ, καὶ μηχανήσῃ, εἰάν τί μὲ
 δέῃ. εἴσιθι τοίνυν, ἔφη, θαμινά. Καὶ ὁ Σω- ¹⁶
 κράτης ἐπισκώπλων τὴν αὐτῆς ἀπραγμο-
 σύνην, ἀλλ', ὦ Θεοδότῃ, ἔφη, ἔ' πάνυ μοι
 ῥαδίον ἐσιχολάσαι. καὶ γὰρ ἴδια πράγματα
 πολλὰ, καὶ δημόσια, παρέχει μοι ἀχολίαν.

^a Forte παρ' ἐμῷ; ut prius παρὰ σεαυτῆς. ^b Aemil. Port.
 δέονται. sine dubio.

εἰσὶ δὲ καὶ φίλαι μοι, αἵ ἔτε ἡμέρας, ἔτε
 νυκλὸς ἀφ' αὐτῶν ἐάσασί με ἀπιέναι, φίλ-
 τρα τε μανθάνεσαι παρ' ἐμῶ, καὶ ἐπωδάς.
 17 Ἐπίσασαι γάρ, ἔφη, καὶ ταῦτα, ὦ Σώ-
 κρατες; ἀλλὰ διὰ τί οἶει, ἔφη, Ἀπολλό-
 δωρόν τε τόνδε καὶ Ἀντιοθένην ἐδέποτε με
 ἀπολείπεσθαι; διὰ τί δὲ καὶ Κέβητα καὶ
 Σιμμίαν Θήβηθεν παραγίγνεσθαι; εὖ ἴοδι,
 ὅτι ταῦτα ἔκ ἄνευ πολλῶν φίλτρων τε
 18 καὶ ἐπωδῶν καὶ ὑύγων ἐσί. Χρῆσον τοίνυν
 μοι, ἔφη, τὴν ἰύγλα, ἵνα ἐπὶ σοι πρῶτον
 ἔλκω αὐτήν. ἀλλὰ μὰ Δί', ἔφη, ἔκ αὐ-
 τὸς ἔλκεσθαι πρὸς σε βέλομαι, ἀλλὰ σε
 πρὸς ἐμὲ πορεύεσθαι. ἀλλὰ πορεύσομαι,
 ἔφη, μόνον ὑποδέχῃ. ἀλλ' ὑποδέξομαί σε,
 ἔφη, εἰ μὴ τις φιλωτέρα σε ἔνδον ἦ.

Κ Ε Φ. 16'.

ΕΠΙΓΕΝΗΝ δὲ τῶν ζυνόντων τινὰ
 νέον τε ὄντα, καὶ τὸ σῶμα κακῶς ἔχοντα
 ἰδὼν, Ὡς ἰδιωτικῶς, ἔφη, τὸ σῶμα ἔχεις,

ὦ Επίγενης. καὶ ὅς, Ἰδιώτης μὲν, ἔφη,
 εἰμὶ, ὦ Σώκρατες. ἔδέν γε μᾶλλον, ἔφη,
 τῶν ἐν Ολυμπίᾳ μελλόντων ἀγωνίζε-
 σθαι. "Ἡ δοκεῖ σοι μικρὸς εἶναι ὁ περὶ 2
 τῆς ψυχῆς πρὸς τὰς πολεμίας ἀγῶν, ὃν
 Ἀθηναῖοι θέουσιν, ὅταν τύχῃσι; καὶ μὴν
 ἐκ ὀλίγοι μὲν διὰ τὴν τῷ σώματος καχε-
 ξίαν ἀποθνήσκουσι τε ἐν τοῖς πολεμικοῖς
 κινδύνοις, καὶ αἰσχροῦς σώζονται· πολλοὶ δὲ
 δι' αὐτὸ τῷ ζῶντες ἀλίσκονται, καὶ ἀ-
 λόντες ἤτοι δελεύουσι τὸν λοιπὸν βίον, ἔαν
 ἔτῳ τύχῃσι, τὴν χαλεπωτάτην δελεί-
 αν, ἢ εἰς τὰς ἀνάγκας τὰς ἀλγεινοτάτας
 ἐμπεσόντες, καὶ ἐκτίσαντες ἐνίοτε πλείω
 τῶν ὑπερχόντων αὐτοῖς, τὸν λοιπὸν βίον
 ἐνδεεῖς τῶν ἀναγκαίων ὄντες καὶ κακοπα-
 θῶντες διαζῶσι· πολλοὶ δὲ δόξαν αἰσχρὰν
 κτῶνται, διὰ τὴν τῷ σώματι ἀδυναμίαν,
 δοκῦντες ἀποδειλιάειν. "Ἡ κατὰ φρονεῖς τῶν 3
 ἐπιτιμιῶν τῆς καχεξίας τέτων, καὶ ῥαδίως
 ἂν οἶε φέρειν τὰ τοιαῦτα; καὶ μὴν οἶ-

καί γε πολλῶ ῥάω καὶ ἡδίω τέτων εἶναι,
 ἃ δεῖ ὑπομένειν τὸν ἐπιμελούμενον τῆς τῆ
 σώματος εὐεξίας. ἢ ὑγιεινότερόν τε καὶ εἰς
 τᾶλλα χρησιμώτερον νομίζεις εἶναι τὴν
 καχεξίαν τῆς εὐεξίας; ἢ τῶν διὰ τὴν εὐ-
 4 εξίαν γιγνομένων καλαφρονεῖς; Καὶ μὴν
 πάντα γε τάναντία συμβαίνει τοῖς εὖ
 τὰ σώματα ἔχουσιν, ἢ τοῖς κακῶς. καὶ
 γὰρ ὑγιαίνουν οἱ τὰ σώματα εὖ ἔχοντες,
 καὶ ἰσχύουσι, καὶ πολλοὶ μὲν διὰ τῆτο ἐκ τῶν
 πολεμικῶν ἀγώνων σώζονται τε εὐχρημό-
 νως, καὶ τὰ δεινὰ πάντα διαφεύγουσι· πολ-
 λοι δὲ φίλοις τε βοηθοῦσι, καὶ τὴν πατρίδα
 εὐεργετοῦσι, καὶ διὰ ταῦτα χάριτός τε ἀξι-
 ῶνται, καὶ δόξαν μεγάλην κτῶνται, καὶ τι-
 μῶν καλλίστων τυγχάνουσι. καὶ διὰ ταῦ-
 τα τὸν τε λοιπὸν βίον ἡδίον καὶ κάλλιον
 διαζῶσι, καὶ τοῖς ἑαυτῶν παισὶ καλλίως
 5 ἀφορμὰς εἰς τὸν βίον καταλείπουσιν. Οὗ-
 τοι χρὴ, ὅτι ἡ πόλις ἐκ ἀσκειῖ δημοσίᾳ
 τὰ πρὸς τὸν πόλεμον, διὰ τῆτο καὶ ἰδίᾳ

ἀμελεῖν, ἀλλὰ μηδὲν ἥττον ἐπιμελεῖσθαι.
 εὖ γὰρ ἴδι, ὅτι ὕδὲ ἐν ἄλλῳ ὕδενι ἀγωνί,
 ὕδὲ ἐν πράξει ὕδεμιᾷ μείον ἔξεις, διὰ τὸ
 βέλτιον τὸ σῶμα παρεσκευάσθαι. πρὸς
 πάντα γὰρ, ὅσα πράττουσιν ἄνθρωποι,
 χρήσιμον τὸ σῶμά ἐστιν, ἐν πάσαις ταῖς
 τῷ σώματος χρείαις πολὺ διαφέρει, ὡς
 βέλτιστα τὸ σῶμα ἔχειν. Ἐπεὶ καὶ ἐν ᾧ 6
 δοκεῖς ἐλαχίστην σώματος χρεῖαν εἶναι,
 ἐν τῷ διανοεῖσθαι, τίς οὐκ οἶδεν, ὅτι καὶ ἐν
 τούτῳ πολλοὶ μεγάλα σφάλλονται, διὰ
 τὸ μὴ ὑγιαίνειν τὸ σῶμα; καὶ λήθη δέ,
 καὶ ἀθυμία, καὶ δυσκολία, καὶ μανία πολλά-
 κισ πολλοῖς, διὰ τὴν τῷ σώματος καχε-
 ξίαν, εἰς τὴν διάνοιαν ἐμπίπτουσιν ὥτως,
 ὥστε καὶ τὰς ἐπισήμας ἐκβάλλειν. Τοῖς 7
 δὲ τὰ σώματα εὖ ἔχουσι πολλὴ ἀσφά-
 λεια, καὶ ὕδεις κίνδυνος διὰ γε τὴν τῷ σώ-
 ματος καχεξίαν τοιούτον τι παθεῖν· εἰκὸς
 δὲ μᾶλλον πρὸς τὰ ἐναντία τῶν διὰ τὴν
 καχεξίαν γιγνομένων καὶ τὴν εὐεξίαν χρή-

σιμον εἶναι. καίτοι τῶν γε τοῖς εἰρημένοις
ἐναντίων ἔνεκα τί ἔκ ἂν τις νῦν ἔχων ὕ-
3 πομείνειεν; Αἶχρὸν δὲ καὶ τὸ διὰ τὴν ἀμέ-
λειαν γηράσαι, πρὶν ἰδεῖν ἑαυτὸν, ποῖος
ἂν κάλλιστος καὶ κράτιστος τῷ σώματι γέ-
νοιτο. ταῦτα δὲ ἔκ ἔστιν ἰδεῖν ἀμελῶντα·
ὃ γὰρ ἐθέλει αὐτόματα γίνεσθαι.

Κ Ε Φ. ιγ'.

ΟΡΓΙΖΟΜΕΝΟΥ δέ ποτέ τις, ὅτι
προσειπὼν τινα χαίρειν, ἔκ ἀντιπροσέρ-
ρήθη· γελοῖον, ἔφη, εἰ μὲν τὸ σῶμα κάκιον
ἔχοντι ἀπῆντησάς τω, μὴ ἂν ὀργίζεσθαι·
ὅτι δὲ τὴν ψυχὴν ἀγροικοτέρως διακειμέ-
2 νω περιέτυχες, τῷτό σε λυπεῖ. Ἀλλὰ
δὲ λέγοντος, ὅτι ἀηδῶς ἐσθίοι· ἀκέμενος,
ἔφη, τέττις φάρμακον ἀγαθὸν διδάσκειν.
ἐρομένους δὲ, ποῖον; παύσασθαι ἐσθίοντα,
ἔφη· καὶ ἡδιόν τε, καὶ εὐτελέστερον, καὶ ὑγι-
3 εινότερόν φησι διάζειν παυσάμενον. Ἀλ-
λὰ δ' αὖ λέγοντος, ὅτι θερμὸν εἴη παρ'

ἑαυτῷ τὸ ὕδωρ, ὃ πίνουσι ὅταν ἄρ' ἔφη,
 βέλη θερμῷ λῆσασθαι, ἔτοιμον ἔσαι σοι.
 ἀλλὰ ψυχρὸν, ἔφη, ὥς λῆσασθαι ἔστιν.
 ἄρ' ἔν, ἔφη, καὶ οἱ οἰκέται σε ἄχθονται
 πίνοντές τε αὐτὸ, καὶ λυόμενοι αὐτῷ; μὰ
 τὸν Δί', ἔφη, ἀλλὰ καὶ πολλάκις τε θαύ-
 μακα, ὥς ἡδέως αὐτῷ πρὸς ἀμφοτέρω-
 ταῦτα χρῶνται. πότερον δέ, ἔφη, τὸ
 παρὰ σοι ὕδωρ θερμότερον πιεῖν ἔστιν, ἢ
 τὸ ἐν Ασκληπιῷ; τὸ ἐν Ασκληπιῷ, ἔφη.
 ἐνθυμῷ ἔν, ἔφη, ὅτι κινδυνεύεις δυσαρ-
 εστότερος εἶναι τῶν τε οἰκετῶν καὶ τῶν ἀρρώ-
 σάντων. Κολάσαντος δέ τινος ἰχυρῶς ἀ- 4
 κόλυσθον, ἤρετο, τί χαλεπαίνει τῷ θερά-
 ποντι; ὅτι, ἔφη, ὀφθαλμίστατός τε ὢν,
 βλακώτατός ἐστι καὶ φιλαργυρώτατος
 ὢν, ἀργότατος. ἤδη ποτὲ ἔν ἐπεσκέψω,
 ἔφη, πότερος πλειόνων πληγῶν δεῖται,
 σὺ, ἢ ὁ θεράπων; Φοβούμενος δέ τινος τήν 5
 εἰς Ολυμπίαν ὁδόν, τί, ἔφη, φοβῇ τήν-
 πορείαν; ἔ καὶ οἱ οἰκοὶ σχεδὸν ὅλην τὴν ἡμέ-

ραν περιπατεῖς; καὶ ἐκεῖσε πορευόμενος,
 περιπατήσας ἀρισησεις, περιπατήσας
 δειπνήσεις καὶ ἀναπαύσῃ. ἔκ οἴομαι, ὅτι
 εἰ ἐκτείνας τὰς περιπάτους, ἔς ἐν πέντε
 ἢ ἑξ ἡμέραις περιπατεῖς, ῥαδίως ἂν Αθή-
 νηθεν εἰς Ολυμπίαν ἀφίκοιο; χαρίεσσαν
 δὲ καὶ προεξορμᾶν ἡμέραν μιᾷ μᾶλλον, ἢ
 ὑπερίξειν. τὸ μὲν γὰρ ἀναγκάζεσθαι,
 περαιτέρω τῆς μετρίας μηκύνειν τὰς ὁδούς,
 χαλεπόν. τὸ δὲ μιᾷ ἡμέρᾳ πλείονας
 πορευθῆναι, πολλὴν ῥασιώνην παρέχει.
 κρεῖττον ἔν ἐν τῇ ὁρμῇ σπεύδειν, ἢ ἐν τῇ
 ὁδῷ. Ἄλλος δὲ λέγοντος, ὡς παρετάθη
 μακρὰν ὁδὸν πορευθεὶς, ἤρετο αὐτὸν, εἰ
 καὶ Φορτίον ἔφερε. μὰ Δί' ἔκ ἐγώ, ἔφη,
 ἀλλὰ τὸ ἱμάτιον. μόνος δ' ἐπορεύετο, ἔφη,
 ἢ καὶ ἀκόλουθός σοι ἠκολούθει; ἠκολούθει,
 ἔφη. πότερον, ἔφη, κενὸς, ἢ φέρων τι; φέ-
 ρων νῆ Δί', ἔφη, τά τε σρώματα καὶ τὰ ἄλ-
 λα σκεύη. καὶ πῶς τι, ἔφη, ἀπὴλλαχεν
 ἐκ τῆς ὁδοῦ; ἐμοὶ μὲν δοκεῖ, ἔφη, βέλτιον

ἐμῷ. τί ἔν, ἔφη, εἰ τὸ ἐκείνῃ φορτίον ἔδει
σε φέρειν, πῶς ἂν οἶει διατεθῆναι; κακῶς
νὴ Δί', ἔφη· μᾶλλον ἔδ' ἂν ἡδυνήθην κο-
μίσαι. τὸ ἔν τοσούτῳ ἥττον τῷ παιδὸς
δύνασθαι πονεῖν, πῶς ἡσκημένῃ δοκεῖ σοι
ἀνδρὸς εἶναι;

Κ Ε Φ. ιδ'.

ὍΠΟΤΕ δὲ τῶν ξυνιόντων ἐπὶ τὸ δεῖπ-
νον οἱ μὲν μικρὸν ὄψον, οἱ δὲ πολὺ φέροιεν,
ἐκέλευσεν ὁ Σωκράτης τὸν παῖδα τὸ μι-
κρὸν ἢ εἰς τὸ κοινὸν τιθέναι, ἢ διανέμειν
ἐκάστῳ τὸ μέρος. οἱ ἔν τὸ πολὺ φέροντες
ἡχύνοντό τε μὴ κοινωνεῖν τῷ εἰς τὸ κοινὸν
τιθεμένῃ, καὶ τὸ μὴ ἀντιτιθέναι τὸ ἑαυτῶν.
ἐτίθεσαν ἔν καὶ τὸ ἑαυτῶν εἰς τὸ κοινὸν, καὶ
ἐπεὶ ἔδεν πλέον εἶχον τῶν μικρὸν φερο-
μένων, ἐπαύοντο πολλῶ ὄψων ἔντες. Κα-
ταμαθὼν δὲ τινα τῶν ξυνδειπνούντων τῷ
μὲν σίτῃ πεπαυμένον, τὸ δὲ ὄψον αὐτὸ
καθ' αὐτὸ ἐδίοντα, (λόγῃ ὄντος περὶ ὄνο-

μάτων, ἐφ' οἷω ἔργῳ ἕκαστον εἶη) ἔχοιμεν
 ἂν, ἔφη, ὦ ἄνδρες, εἰπεῖν ἐπὶ ποίῳ ποτὲ
 ἔρῳ ἄνθρωπος ὀφοράγος καλεῖται; ἐοδί-
 ροι μὲν γὰρ δὴ πάντες ἐπὶ τῷ σίτῳ ὄφον,
 ὅταν παρῇ· ἀλλ' οἶμαι, ἔπω ἐπὶ γε τέ-
 τῳ ὀφοράγοι καλῶνται. οὐ γὰρ ὅν, ἔφη
 3 τις τῶν παρόντων. Τί γάρ; ἔφη, εἴαν τις
 ἄνευ τοῦ σίτου τὸ ὄφον αὐτῷ ἐοδίῃ, μὴ
 ἀσκήσεως, ἀλλ' ἡδονῆς ἕνεκα, πότερον ὀ-
 φοράγος εἶναι δοκεῖ, ἢ ὅ; σχολῇ γ' ἂν,
 ἔφη, ἄλλός τις ὀφοράγος εἶη. καὶ τις ἄλ-
 λος τῶν παρόντων, ὁ δὲ μικρῷ σίτῳ, ἔφη,
 πολὺ ὄφον ἐπεοδίῳ; ἐμοὶ μὲν, ἔφη ὁ Σω-
 κράτης, καὶ ὅτος δοκεῖ δικαίως ἂν ὀφορά-
 γος καλεῖσθαι· καὶ ὅταν γε οἱ ἄλλοι ἄν-
 θρωποι τοῖς θεοῖς εὐχωνῆαι πολυκαρπίαν,
 εἰκότως ἂν οὗτος πολυοφίαν εὐχοίτο.
 4 Ταῦτα δὲ τῷ Σωκράτῃ εἰπόντος, νομί-
 σας ὁ νεανίσκος εἰς αὐτὸν εἰρῆσθαι τὰ
 λεχθέντα, τὸ μὲν ὄφον οὐκ ἐπαύσατο
 ἐοδίῳ, ἄρτον δὲ προσέλαβεν. καὶ ὁ Σω-

κράτης καταμαθὼν, παρατηρεῖτ', ἔφη,
 τῷτον οἱ πλησίον, ὁπότερα τῷ σίτῳ ὄψῳ,
 ἢ τῷ ὄψῳ σίτῳ χρήσεται. Ἄλλον δέ 5
 ποτε τῶν συνδείπνων ἰδὼν ἐπὶ τῷ ἐνὶ
 ψώμῳ πλειόνων ὄψων γευόμενον· ἄρα
 γένοιτ' ἂν, ἔφη, πολυτελεστέρα ὀψοποιία,
 ἢ μᾶλλον τὰ ὄφα λυμαινομένη, ἢ ἣν
 ὀψοποιεῖται ὁ ἅμα πολλὰ ἐσθίων, καὶ
 ἅμα παντοδαπὰ ἡδύσματα εἰς τὸ σῶμα
 λαμβάνων; πλείω μὲν γε τῶν ὀψοποιῶν
 συμμιγνύων, πολυτελέστερα ποιεῖ· ἃ δὲ
 ἐκεῖνοι μὴ συμμιγνύουσιν, ὥς ἔχ' ἀρμότ-
 τουντα, ὁ συμμιγνύων (εἴπερ ἐκεῖνοι ὀρθῶς
 ποιῶσιν) ἀμαρτάνει τε, καὶ καταλύει τὴν
 τέχνην αὐτῶν. Καίτοι πῶς ἔ' γελοῖόν 6
 ἔστι, παρασκευάσασθαι μὲν ὀψοποιῶς τῶς
 ἄριστα ἐπισημένους, αὐτὸν δὲ μὴδ' ἀντι-
 ποιούμενον τῆς τέχνης ταύτης, τὰ ὑπ'
 ἐκείνων ποιούμενα μέγα τιθέναι; καὶ ἄλλο δέ
 τι προσγίγνεται τῷ ἅμα πολλὰ ἐσθίειν
 ἐθιοθέντι, ἢ μή. μὴ παρόντων γὰρ πολ-

λῶν μειονεκτεῖν ἂν τι δοκοίη, ποθῶν τὸ
 σύνηθες· ὁ δὲ συνεθισθεὶς τὸν ἕνα φῶμόν
 ἐνὶ ὄψῳ προπέμπειν, ὅτε μὴ παρείη
 πολλὰ, δύναται ἂν ἀλύπως τῷ ἐνὶ χρεῖ-
 7 σθαι. Ελεγε δὲ καὶ ὡς τὸ [εὐωχεῖσθαι]
 ἐν τῇ Αθηναίων γλώττῃ ἐοδίειν καλοῖτο·
 τὸ δὲ [εὖ] προσκεῖσθαι, ἔφη, ἐπὶ τῷ ταῦ-
 τα ἐοδίειν, ἅτινα μήτε τὴν ψυχὴν μήτε
 τὸ σῶμα λυποίη, μήτε δυσεύρετα εἶη.
 ὥς τε καὶ τὸ [εὐωχεῖσθαι] τοῖς κοσμίως
 διαιτομένοις ἀνετίθει.

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ
ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΩΝ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Κ Ε Φ. α'.

‘ΟΥΤΩ δὲ ὁ Σωκράτης ἦν ἐν παντὶ πράγματι καὶ πάντα τρόπον ὠφέλιμος, ὥστε τῷ σκοπεμένῳ τῆτο, καὶ εἰ μετρίως αἰδανομένῳ, Φανερόν εἶναι, διότι ἔδεν ὠφελιμώτερον ἢν τῷ Σωκράτει συνεῖναι, καὶ μετ’ ἐκείνῃ διατρίβειν ὅπῃ, καὶ ἐν ὅτῳ πράγματι· ἐπεὶ καὶ τὸ ἐκείνῃ μεμνηθεὶς μὴ παρόντος, ὃ μικρὰ ὠφέλει τὰς εἰωθότας τε αὐτῷ συνεῖναι, καὶ ἀποδεχομένους ἐκείνον. καὶ γὰρ παίζων οὐδὲν ἥττον ἢ σπευδάζων ἐλυσσιτέλει τοῖς συνδιατρίβουσι. Πολλάκις γὰρ ἔφη μὲν ὅτι ἂν τινος ἐράν, 2 Φανερός δ’ ἦν οὐ τῶν τὰ σώματα πρὸς ὄραν, ἀλλὰ τῶν τὰς ψυχὰς πρὸς ἀρε-

2. De A’N. hic loci inquirendum.

τὴν εὖ πεφυκότων ἐφίεμενος. ἐτεκμαίρετο
 δὲ τὰς ἀγαθὰς φύσεις ἐκ τοῦ ταχύ τε
 μαθάνειν, οἷς προσέχοιεν, καὶ μνημονεύειν,
 ἃ^b ἂν μάθοιεν, καὶ ἐπιθυμεῖν τῶν μαθημά-
 των πάντων, δι' ὧν ἐστὶν οἰκίαν τε καλῶς
 οἰκεῖν, καὶ πόλιν, καὶ τὸ ὅλον, ἀνθρώποις τε
 καὶ ἀνθρωπίνοις πράγμασιν εὖ χρῆσθαι.
 τὸς γὰρ τοιούτους ἡγεῖτο παιδευθέντας ἐκ
 ἂν μόνον αὐτὸς τε εὐδαίμονας εἶναι, καὶ
 τὸς ἑαυτῶν οἴκους καλῶς οἰκεῖν, ἀλλὰ καὶ
 ἄλλους ἀνθρώπους καὶ πόλεις δύνασθαι εὐ-
 3 δαίμονας ποιεῖν. Οὐ τὸν αὐτὸν δὲ τρό-
 πον ἐπὶ πάντας ἦει, ἀλλὰ τὸς μὲν οἰομέ-
 νους φύσει ἀγαθοὺς εἶναι, μαθήσεως δὲ κα-
 ταφρονῶντας, ἐδίδασκεν, ὅτι αἱ ἄριται δο-
 κῆσαι εἶναι φύσεις μάλιστα παιδείας δέ-
 ονται· ἐπιδεικνύων τῶν τε ἵππων τοὺς
 εὐφρεστάτους, θυμοειδεῖς τε καὶ σφοδρὰς ὄν-
 τας, εἰ μὲν ἐκ νέων δαμασθεῖεν, εὖ χρη-
 σοτάτους καὶ ἀρίστους γιγνομένους, εἰ δὲ ἀδά-
 μαστοι γένοιοντο, δυσκαθεκτοτάτους καὶ φαν-

^b De Aⁿ hic loci dubitandum.

λοτάτους· καὶ τῶν κυνῶν τῶν εὐφρεσά-
 των, φιλοπόνων τε ὕσων, καὶ ἐπιθετικῶν
 τοῖς θηρίοις, τὰς μὲν καλῶς ἀχθείσας,
 ἀρίστας γίγνεσθαι πρὸς τὰς θήρας, καὶ χρη-
 σιμωλύτας· ἀναγώγας δὲ γιγνομένας, μα-
 ταίους τε καὶ μανιώδεις καὶ δυσπειθεσάτας.
 Ὅμοίως δὲ καὶ τῶν ἀνθρώπων τὴς εὐφρε- 4
 σάτους, ἐρρώμενεςάτους τε ταῖς ψυχαῖς
 ὄντας, καὶ ἐξεργασικωτάτους ὧν ἂν ἐγχει-
 ρῶσι, παιδευθέντας μὲν καὶ μαθόντας, ἃ
 δεῖ πράττειν, ἀρίστους τε καὶ ὠφελιμωτάτους
 γίγνεσθαι, (πλεῖστα γὰρ καὶ μέγιστα ἀγα-
 θὰ ἐργάζεσθαι·) ἀπαιδεύτους δὲ καὶ ἀμα-
 θεῖς γενομένους, κακίστους τε καὶ βλαβερω-
 τάτους γίγνεσθαι. κρίνειν γὰρ ἔκ ἐπισα-
 μένους, ἃ δεῖ πράττειν, πολλάκις πονηροῖς
 ἐπιχειρεῖν πράγμασι, μεγαλείους δὲ καὶ
 σφοδρὸς ὄντας, δυσκαθέκτους τε καὶ δυσα-
 ποτρέπλους εἶναι· διὸ πλεῖστα καὶ μέγιστα
 κακὰ ἐργάζεσθαι. Τοὺς δὲ ἐπὶ πλῆτῳ 5
 μέγα φρονέοντας, καὶ νομίζοντας ὅδεν προσε-

δεῖσθαι παιδείας, ἐξαρκέσειν δέ σφισι τὸν
 πλῆτον οἰομένους πρὸς τὸ διαπράττεσθαι
 τε ὅ,τι ἂν βέλωνται, καὶ τιμᾶσθαι ὑπὸ
 τῶν ἀνθρώπων, ἐφρένους, λέγων, ὅτι μωρὸς
 μὲν εἶη, εἴ τις οἶεται, μὴ μαθὼν, τὰ τε
 ὠφέλιμα καὶ τὰ βλαβερά τῶν πραγμάτων
 διαγνώσεσθαι· μωρὸς δ', εἴ τις μὴ διαγι-
 γνώσκων μὲν ταῦτα, διὰ δὲ τὸν πλῆτον
 ὅ,τι ἂν βέλῃται ποριζόμενος, οἶεται δυνή-
 σεσθαι καὶ τὰ συμφέροντα πράττειν· ἡλί-
 θιος δ', εἴ τις μὴ δυνάμενος τὰ συμφέροντα
 πράττειν, εὖτε πράττειν οἶεται, καὶ τὰ
 πρὸς τὸν βίον αὐτῷ ἢ καλῶς ἢ ἱκανῶς
 παρεσκευάσθαι· ἡλίθιοις δὲ, καὶ εἴ τις οἶε-
 ται διὰ τὸν πλῆτον, μηδὲν ἐπιστάμενος,
 δόξειν τι ἀγαθὸς εἶναι, ἢ μηδὲν ἀγαθὸς
 ὢν, δοκεῖν εὐδοκιμήσειν.

c Pro ὢν, δοκεῖν forte leg. δοκῶν εἶναι.

Κ Ε Φ. β'.

ΤΟΙΣ δὲ νομίζουσι παιδείας τε τῆς ἀρί-
στης τετυχηκέναι, καὶ μέγα φρονέουσιν ἐπὶ
σοφία, ὡς προσεφέρετο, νῦν διηγῆσομαι.
καταμαθὼν γὰρ Εὐθύδημον τὸν καλὸν
γράμματα πολλὰ συνειλεγμένον ποιητῶν
τε καὶ σοφιστῶν τῶν εὐδοκιμοτάτων, καὶ ἐκ
τέτων ἤδη τε νομίζοντα διαφέρειν τῶν ἡ-
λικιωτῶν ἐπὶ σοφία, καὶ μεγάλας ἐλπίδας
ἔχοντα, πάντων διοίσειν τῷ δύνασθαι λέ-
γειν τε καὶ πράττειν, πρῶτον μὲν αἰῶνα
νόμενος αὐτὸν διὰ νεότητα ἔπω εἰς τὴν
ἀγορὰν εἰσιόντα, εἰ δέ τι βέλοιο διαπρά-
ξασθαι, καθίζοντα εἰς ἡνιοποιεῖόν τι τῶν
ἐγγὺς τῆς ἀγορᾶς, εἰς τῷτο καὶ αὐτὸς ἦει
τῶν μεθ' αὐτῷ τινὰς ἔχων. Καὶ πρῶτον 2
μὲν πυνθανομένους τινὸς, πότερον Θεμισο-
κλῆς διὰ συνουσίαν τινὸς τῶν σοφῶν, ἢ φύ-
σει τοσούτον διήνεγκε τῶν πολιτῶν, ὥστε
πρὸς ἐκεῖνον ἀποβλέπειν τὴν πόλιν, ὁπό-

τε σπυδαίς ἀνδρὸς δεηθείη· ὁ Σωκράτης
 βεβλόμενος κινεῖν τὸν Εὐθύδημον, εὐήθες
 ἔφη εἶναι τὸ οἶεσθαι, τὰς μὲν ὀλίγας ἀξι-
 ας τέχνας μὴ γίγνεσθαι σπυδαίοις ἀνευ
 διδασκάλων ἱκανῶν, τὸ δὲ προεσάναι πό-
 λεως (πάντων ἔργων μέγιστον ὄν) ἀπὸ
 ταυτομάτης παραγίγνεσθαι τοῖς ἀνθρώ-
 3 ποις. Πάλιν δὲ ποτε παρόντος τῷ Εὐ-
 θυδήμῳ, ὁρῶν αὐτὸν ἀποχωροῦντα τῆς
 συνεδρίας, καὶ φυλαττόμενον, μὴ δόξη τὸν
 Σωκράτην θαυμάζειν ἐπὶ σοφίᾳ· ὅτι μὲν,
 ἔφη, ὦ ἄνδρες, Εὐθύδημος ἔτοσὶ ἐν ἡλικίᾳ
 γενόμενος, τῆς πόλεως λόγον περὶ τινος
 προτιθείσης, ἔκ ἀφέξετο τῷ συμβουλευ-
 ειν, εὐδελὸν ἔστιν ἐξ ὧν ἐπιτηδεύει. δοκεῖ
 δέ μοι καλὸν προοίμιον τῶν δημηγορικῶν
 παρασκευάσασθαι, φυλαττόμενος μὴ δόξη
 μαθάνειν τι παρὰ τῶν. δῆλον γάρ, ὅτι
 λέγειν ἀρχόμενος ὥδε προοιμιάσεται·
 4 Παρ' ὅθεν μὲν πώποτε, ὦ ἄνδρες Αθη-
 ναῖοι, ὅθεν ἔμαθον, ὅδ' ἀκέρων τινὰς εἶναι

λέγειν τε καὶ πράττειν ἱκανὸς, ἐζήτησα
 τέτοις ἐντυχεῖν, ὃδ' ἐπεμελήθη τῷ δι-
 δάσκαλόν τινά μοι γενέσθαι τῶν ἐπισα-
 μένων· ἀλλὰ καὶ τὰναντία, διατετέλεκα
 γὰρ φεύγων ὃ μόνον τὸ μανθάνειν τι παρὰ
 τινος, ἀλλὰ καὶ τὸ δόξαι. ὅμως δὲ ὅ,τι ἂν
 ἀπ' αὐτομάτης ἐπὶ μοι, συμβελεύσω ὑ-
 μῖν. Ἀρμόσειε δ' ἂν ἔτω προοιμιάζεσθαι 5
 καὶ τοῖς βελομένοις παρὰ τῆς πόλεως ἰα-
 τρικὸν ἔργον λαβεῖν. ἐπιτήδειόν γ' ἂν αὐ-
 τοῖς εἴη, τοῦ λόγου ἀρχεσθαι ἐντεῦθεν·
 παρ' ὃδενοῦ μὲν πώποτε, ὧ ἄνδρες Αθη-
 ναῖοι, τὴν ἰατρικὴν τέχνην ἔμαθον, οὐδ'
 ἐζήτησα διδάσκαλον ἐμαυτῷ γενέσθαι τῶν
 ἰατρῶν ὃδένα. διατετέλεκα γὰρ φυλατ-
 τόμενος ὃ μόνον τὸ μαθεῖν τι παρὰ τῶν
 ἰατρῶν, ἀλλὰ καὶ τὸ δόξαι μεμαθηκέναι
 τὴν τέχνην ταύτην. ὅμως δέ μοι τὸ ἰα-
 τρικὸν ἔργον δότε. πειράσομαι γὰρ ἐν ὑμῖν
 ἀποκινδυνεύων μανθάνειν. Πάντες ἔν οἱ ὁ
 παρόντες ἐγέλασαν ἐπὶ τῷ προοιμίῳ. ἐπεὶ

δὲ Φανερός ἦν ὁ Εὐθύδημος ἤδη μὲν, οἷς ὁ
 Σωκράτης λέγοι, προσέχων, ἔτι δὲ φυ-
 λαττόμενος αὐτός τι φθέγγεσθαι, καὶ νο-
 μίζων τῇ σιωπῇ σωφροσύνης δόξαν περι-
 βάλλεσθαι· τότε ὁ Σωκράτης, βεβλόμενος
 αὐτὸν παῦσαι τοῦτο, θαυμάζον γὰρ,
 ἔφη, τί ποτε οἱ βεβλόμενοι καθαρίζειν, ἢ
 αὐλεῖν, ἢ ἱππεύειν, ἢ ἄλλό τι τῶν τοιού-
 των ἱκανοὶ γενέσθαι, μὴ πειρώνται ὡς
 συνεχέσθαι ποιεῖν ὅ,τι ἂν βέλωνται δυ-
 νατοὶ γενέσθαι, καὶ καθ' ἑαυτοὺς, ἀλλὰ
 παρὰ τοῖς ἀρίστοις δοκῶσιν εἶναι, πάντα
 ποιῶντες καὶ ὑπομένοντες, ἕνεκα τῆς μηδὲν
 ἄνευ τῆς ἐκείνων γνώμης ποιεῖν, ὡς ἔκ ἂν
 ἄλλως ἀξιόλογοι γενόμενοι· τῶν δὲ βεβλο-
 μένων δυνατῶν γενέσθαι λέγειν τε καὶ
 πράττειν τὰ πολιτικά, νομίζουσι τινες
 ἄνευ παρασκευῆς καὶ ἐπιμελείας αὐτόμα-
 τοι ἐξαίφνης δυνατοὶ ταῦτα ποιεῖν ἔσε-
 7σθαι. Καίτοι γε τοσούτῳ ταῦτα ἐκείνων
 δυσκατεργαστότερα φαίνεται, ὅσω περ

πλείονων περὶ ταῦτα πραγματευομένων,
ἐλάττους οἱ κατεργαζόμενοι γίγνοινται. δῆ-
λον ὅν, ὅτι καὶ ἐπιμελείας δέονται πλείο-
νος καὶ ἰχυροτέρας οἱ τέτων ἐφίεμενοι, ἢ οἱ
ἐκείνων. Καταρχὰς μὲν οὖν, ἀκόντος⁸
Εὐθυδήμου, τοιάυτης λόγους ἔλεγε Σωκρά-
της. ὡς δ' ἤρθετο αὐτὸν ἐτοιμότερον ὑπο-
μένοντα, ὅτε διαλέγοιτο, καὶ προθυμότερον
ἀκόντα, μόνος ἦλθεν εἰς τὸ ἡνιοποιεῖον.
παρακαθεζόμενος δ' αὐτῷ τῷ Εὐθυδήμῳ,
εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Εὐθύδημε, τῷ ὄντι (ὥσ-
περ ἐγὼ ἀκούω) πολλὰ γράμματα συνῆ-
ξας τῶν λεγομένων σοφῶν ἀνδρῶν γεγονέ-
ναι; καὶ τὸν Δί', ἔφη, ὦ Σώκρατες, καὶ ἔτι
γε συνάγω, ἕως ἂν κτήσωμαι, ὡς ἂν δύ-
νωμαι, πλεῖστα. καὶ τὴν Ἡραν, ἔφη ὁ
Σωκράτης, ἀγαμαί σε, διότι ἐκ ἀργυρί-
ου καὶ χρυσίου προεῖλε θησαυρὸς κεκτῆσθαι
μᾶλλον, ἢ σοφίας. δῆλον γάρ, ὅτι νομί-
ζεις ἀργύριον καὶ χρυσίον ὑδὲν βελτίους
ποιεῖν τῶς ἀνθρώπων, τὰς δὲ τῶν σοφῶν

ἀνδρῶν γνώμας ἀρετῇ πλατίζειν τὸς κεκ-
 τημένους. καὶ ὁ Εὐθύδημος ἔχαιρεν ἀκέ-
 ων ταῦτα, νομίζων δοκεῖν τῷ Σωκράτει
 ἰοῦσθ' ὁρθῶς μετιέναι τὴν σοφίαν. Ὁ δὲ κατα-
 μαθὼν αὐτὸν ἠθύντα τῷ ἐπαίνῳ τέτρω-
 τί δὲ δὴ βεβλόμενος ἀγαθὸς γενέσθαι, ἔφη,
 ὦ Εὐθύδημε, συλλέγεις τὰ γράμματα;
 ἐπεὶ δὲ διεσιώπησεν ὁ Εὐθύδημος, σκοπῶν
 ὅ,τι ἀποκρίνατο· πάλιν ὁ Σωκράτης,
 ἄρα μὴ ἰατρός; ἔφη, πολλὰ γὰρ καὶ ἰα-
 τρῶν ἐστὶ συγγράμματα. καὶ ὁ Εὐθύδη-
 μος, μὰ Δί', ἔφη, ἔκ' ἐγώ γε. ἀλλὰ μὴ
 ἀρχιτέκτων βέλει γενέσθαι; γνωμονικῆ
 γὰρ ἀνδρὸς καὶ τῷτο δεῖ. ἔκ' ἐγώ γ', ἔφη.
 ἀλλὰ μὴ γεωμέτρης ἐπιθυμεῖς, ἔφη, γε-
 νέσθαι ἀγαθὸς, ὥσπερ ὁ Θεόδωρος; οὐδὲ
 γεωμέτρης, ἔφη. ἀλλὰ μὴ ἀστρολόγος,
 ἔφη, βέλει γενέσθαι; (ὥς δὲ καὶ τῷτο ἠρ-
 νεῖτο·) ἀλλὰ μὴ ῥαψωδός; ἔφη· καὶ γὰρ
 τὰ Ὀμήρου σέ φασιν ἔπη πάντα κεκλή-
 θαι. μὰ Δί' ἔκ' ἐγώ γ', ἔφη· τὸς γὰρ τοι

ῥαφωδὲς οἶδα τὰ μὲν ἔπη ἀκριβοῦντας,
 αὐτὰς δὲ πάνυ ἡλιθίως ὄντας. Καὶ ὁ Σω-
 κράτης ἔφη· εἰ δὴ περ, ὦ Εὐθύδημε, ταύ-
 τῃς τῆς ἀρετῆς ἐφίεσαι, δι' ἣν ἀνθρωποι
 πολιτικοὶ γίνονται, καὶ οἰκονομικοὶ, καὶ ἀρ-
 χεὶν ἱκανοὶ, καὶ ὠφέλιμοι τοῖς τε ἄλλοις
 ἀνθρώποις καὶ ἑαυτοῖς; καὶ ὁ Εὐθύδημος,
 σφόδρα γ', ἔφη, ὦ Σώκρατες, ταύτης τῆς
 ἀρετῆς δέομαι. νῆ Δία, ἔφη ὁ Σωκράτης,
 τῆς καλλίστης ἀρετῆς καὶ μεγίστης ἐφίεσαι
 τέχνης. ἔστι γὰρ τῶν βασιλέων αὕτη, καὶ
 καλεῖται βασιλική. ἀτὰρ, ἔφη, κατανε-
 νόηκας, εἰ οἶόν τ' ἔστι, μὴ ὄντα δίκαιον,
 ἀγαθὸν ταῦτα γενέσθαι; καὶ μάλα, ἔφη·
 καὶ εἴχ' οἶόν τέ γε ἄνευ δικαιοσύνης ἀγα-
 θὸν πολίτην γενέσθαι. Τί ἔτι, ἔφη, σὺ δὴ τι
 τῷτο καλεῖργασαι; οἶμαί γ', ἔφη, ὦ Σώ-
 κρατες, εἰδένος ἂν ἥτιον Φανῆναι δίκαιος.
 ἄρ' ἔτι, ἔφη, τῶν δικαίων ἐστὶν ἔργα, ὥσπερ
 τῶν τεκτόνων; ἔστι μέντοι, ἔφη. ἄρ' οὖν,
 ἔφη, ὥσπερ οἱ τέκτονες ἔχουσι τὰ ἑαυτῶν

ἔργα ἐπιδείξαι, ὅπως οἱ δίκαιοι τὰ ἐαυ-
 τῶν ἔχοιεν ἂν διεξηγήσασθαι; μὴ ἔν, ἔφη
 ὁ Εὐθύδημος, οὐ δύνωμαι ἐγὼ τὰ τῆς δι-
 καιοσύνης ἔργα ἐξηγήσασθαι; καὶ νῆ Δί'
 ἔγωγε τὰ τῆς ἀδικίας· ἐπεὶ ἐκ ὀλίγα ἐστὶ
 καθ' ἑκάστην ἡμέραν τοιαῦτα ὁρᾶν τε καὶ
 13 ἀκρίβειν. Βέλει ἔν, ἔφη ὁ Σωκράτης, γρά-
 ψωμεν ἐνταυθοῖ μὲν Δ, ἐνταυθοῖ δὲ Α;
 εἴτα ὅ,τι μὲν ἂν δοκῇ ἡμῖν τῆς δικαιοσύ-
 νης ἔργον εἶναι, πρὸς τὸ Δ τιθώμεν· ὅ,τι
 δ' ἂν τῆς ἀδικίας, πρὸς τὸ Α; εἴ τι σοι
 δοκεῖ, ἔφη, προσδεῖν τέτων, ποίει ταῦ-
 14 τα. Καὶ ὁ Σωκράτης γράψας, ὥσπερ
 εἶπεν· ἔκῃν, ἔφη, ἔστιν ἐν ἀνθρώποις τὸ
 ψεύδεσθαι; ἔστι μέντοι, ἔφη. ποτέρωσε ἔν,
 ἔφη, θῶμεν τῷτο; δῆλον, ἔφη, ὅτι πρὸς
 τὴν ἀδικίαν. ἔκῃν, ἔφη, καὶ τὸ ἐξαπατᾶν
 ἐστὶ; καὶ μάλα, ἔφη. τῷτο ἔν ποτέρωσε
 θῶμεν; καὶ τῷτο δῆλον, ὅτι, ἔφη, πρὸς τὴν
 ἀδικίαν. τί δὲ τὸ κακουργεῖν; καὶ τῷτο,
 ἔφη. τὸ δ' ἀνδραποδίζεσθαι; καὶ τῷτο.

πρὸς τὴν δικαιοσύνην οὐδὲν ἡμῖν τέτων
 κείσεται, ὦ Εὐθύδημε; δεινὸν γὰρ ἂν εἴη,
 ἔφη. Τί δέ ἐάν τις στρατηγὸς αἰρεθείς,¹⁵
 ἄδικόν τε καὶ ἐχθρὰν πόλιν ἐξανδραποδί-
 σῇαι, φήσομεν τῷτον ἀδικεῖν; οὐ δῆτα,
 ἔφη. δίκαια δὲ ποιεῖν ὃ φήσομεν; καὶ μά-
 λα. τί δ' ἂν ἐξαπατᾷ πολεμῶν αὐτοῖς;
 δίκαιον, ἔφη, καὶ τῷτο. ἐάν δὲ κλέπτῃ τε
 καὶ ἀρπάζῃ τὰ τέτων, ὃ δίκαια ποιήσει;
 καὶ μάλα, ἔφη. ἀλλ' ἐγὼ σε τὸ πρῶτον
 ὑπελάμβανον πρὸς τὰς φίλῃς μόνον ταῦτ'
 ἐρωτᾷν. ἔκῃν, ἔφη, ὅσα πρὸς τῇ ἀδικίᾳ
 ἐθήκαμεν, πάντα καὶ πρὸς τῇ δικαιοσύνῃ
 θετέον ἂν εἴη; ἔοικεν, ἔφη. Βέλει οὖν,¹⁶
 ἔφη, ταῦτα ἔτω θέντες, διορισώμεθα πάλιν,
 πρὸς μὲν τὰς πολεμίας δίκαιον εἶναι
 τὰ τοιαῦτα ποιεῖν, πρὸς δὲ τοὺς φίλῃς
 ἄδικον. ἀλλὰ δεῖν πρὸς γε τέτῃς ὡς ἀ-
 πλόκαλον εἶναι; πάνυ μὲν ἔν, ἔφη ὁ Εὐ-
 θύδημος. Τί ἔν, ἔφη ὁ Σωκράτης, ἐάν τις¹⁷
 στρατηγὸς ὄρῳ ἀθύμως ἔχον τὸ σφάτευ-

μα, ψευδάμενος φήσῃ συμμάχος προσιέναι, καὶ τῷ ψεύδει τέτῳ παύσῃ τὰς ἀθυμίας τῷ στρατεύματι, ποτέρῳ τὴν ἀπάτην ταύτην θήσομεν; δοκεῖ μοι, ἔφη, πρὸς τὴν δικαιοσύνην. εἰ δέ τις ὑὸν ἑαυτοῦ δεόμενον φαρμακείας, καὶ μὴ προσιέμενον φάρμακον, ἐξαπαλήσας, ὥς σιτίον τὸ φάρμακον δῶ, καὶ τῷ ψεύδει χρησάμενος ἕτως ὑγιᾶ ποιήσῃ, ταύτην αὖ τὴν ἀπάτην ποῖ θετέον; δοκεῖ μοι, ἔφη, καὶ ταύτην εἰς τὸ αὐτό. τί δέ, ἂν τις, ἐν ἀθυμίᾳ ὄντος φίλος, δείσας μὴ διαχρήσῃαι ἑαυτὸν κλέψῃ ἢ ἀρπάσῃ ἢ ξίφος ἢ ἄλλό τι τοιοῦτον, τῷτο αὖ ποτέρῳ θετέον; καὶ τῷτο νῆ Δί, ἔφη, πρὸς τὴν δικαιοσύνην. Λέγεις, ἔφη, σὺ ὅδε πρὸς τὸς φίλους ἀπάντα δεῖν ἀπλοῖζεσθαι. μὰ Δί οὐ δῆτα, ἔφη· ἀλλὰ μετατίθεμαι τὰ εἰρημένα, εἴπερ ἔξεις. δεῖ γέ τοι, ἔφη ὁ Σωκράτης, ἐξεῖναι πολὺ ἢ μᾶλλον, ἢ μὴ ὀρθῶς τιθέναι. Τῶν δὲ δὴ τὸς φίλους ἐξαπατώντων ἐπὶ βλάβῃ, (ἵνα

μηδὲ τῷτο παραλείπωμεν ἄσκεπτον) πό-
 τερος ἀδικώτερός ἐστιν, ὁ ἐκὼν, ἢ ὁ ἄκων;
 ἀλλ', ὦ Σώκρατες, ἐκ' ἐτι μὲν ἔγωγε πι-
 στεύω, οἷς ἀποκρίνομαι. καὶ γὰρ τὰ πρό-
 θεν πάντα νῦν ἄλλως ἔχειν δοκεῖ μοι,
 ἢ ὡς ἐγὼ τότε ᾤμην. ὅμως δὲ εἰρήστω
 μοι, ἀδικώτερον εἶναι τὸν ἐκόντα ψευδό-
 μενον τῷ ἄκοντος. Δοκεῖ δέ σοι μάθησις²⁰
 καὶ ἐπισήμη τῷ δικαίῳ εἶναι, ὥσπερ τῶν
 γραμμάτων; ἔμοιγε. πότερον δὲ γραμ-
 ματικώτερον κρίνεις, ὅς ἂν ἐκὼν μὴ ὀρθῶς
 γράφῃ καὶ ἀναγινώσκῃ, ἢ ὅς ἂν ἄκων; ὅς ἂν
 ἐκὼν, ἔγωγε· δύναίῳ γὰρ ἂν, ὁπότε βέ-
 λοίῳ, καὶ ὀρθῶς αὐτὰ ποιεῖν. ἐκὼν ὁ μὲν ἐ-
 κὼν μὴ ὀρθῶς γράφων, γραμματικὸς ἂν εἴη·
 ὁ δὲ ἄκων, ἀγράμματος; πῶς γὰρ ὅ; τὰ
 δίκαια δὲ πότερον ὁ ἐκὼν. ἐκὼν γραμματι-
 κώτερον μὲν τὸν ἐπιστάμενον γράμματα τῷ
 μὴ ἐπισταμένῳ Φῆς εἶναι; ναί. δικαιότερον
 δὲ τὸν ἐπιστάμενον τὰ δίκαια τῷ μὴ ἐπι-
 σταμένῳ; φαίνομαι· δοκῶ δέ μοι καὶ ταῦτα

218 κ οἷδ' ὅπως λέγειν. Τί δὲ δὴ, ὅς ἂν βυ-
 λόμενος τ' ἀληθῆ λέγειν, μηδέποτε τὰ αὐ-
 τὰ περὶ τῶν αὐτῶν λέγει, ἀλλ' ὁδόν τε
 φράζων τὴν αὐτὴν, τότε μὲν πρὸς ἔω,
 τότε δὲ πρὸς ἐσπέραν φράζει, καὶ λογισ-
 μὸν ἀποφαινόμενος τὸν αὐτὸν, τότε μὲν
 πλείω, τότε δ' ἐλάττω ἀποφαίνει, τί
 σοι δοκεῖ ὁ τοιοῦτος; δειλὸς νὴ Δί' εἶναι,
 220 ὅτι, ἃ ᾤετο εἰδέναι, ἐκ οἶδεν. Οἶδα δὲ
 τινὰς ἀνδραποδώδεις καλεμένους; ἔγωγε.
 πότερον διὰ σοφίαν ἢ δι' ἀμαθίαν; δῆλον
 ὅτι δι' ἀμαθίαν. ἄρ' ἔν δια τὴν τῆ χαλ-
 κεύειν ἀμαθίαν τῆ ὀνόματος τέττε τυγ-
 χάνουσιν; ἔ δῆτα. ἀλλ' ἄρα διὰ τὴν τῆ
 τεκταίνεσθαι; ἔδὲ διὰ ταύτην. ἀλλὰ διὰ
 τὴν τῆ σκυτεύειν; ἔδὲ δι' ἐν τέτων, ἔφη,
 ἀλλὰ καὶ τ' ἐναντίον· οἱ γὰρ πλείους τῶν
 γε τὰ τοιαῦτα ἐπισημένων ἀνδραποδώ-
 δεις εἰσίν. ἄρ' ἔν τῶν τὰ καλὰ καὶ ἀγαθὰ
 καὶ δίκαια μὴ εἰδόντων τὸ ὄνομα τῆτ' ἐστίν;
 ἔμοιγε δοκεῖ, ἔφη. ἐκῶν δὲ παντὶ τρόπῳ

διατειναμένους Φεύγειν, ὅπως μὴ ἀνδρά-
 ποδα ὦμεν. Ἀλλὰ νῆ τὰς θεάς, ἔφη, ὦ²³
 Σώκρατες, πάνυ ὦμην φιλοσοφεῖν φιλο-
 σοφίαν, δι' ἧς ἂν μάλιστα ἐνόμιζον παι-
 δευθῆναι τὰ προσήκοντα ἀνδρὶ καλοκἀ-
 γαθίας ὀρεγομένῳ· νῦν δὲ πῶς οἶμι με ἀ-
 θύμως ἔχειν, ὁρῶντα ἑμαυτὸν διὰ μὲν τὰ
 προπεπονημένα εἶδὲ τὸ ἐρωτώμενον ἀπο-
 κρίνασθαι δυνάμενον, ὑπὲρ ὧν μάλιστα
 χρὴ εἰδέναι, ἄλλην δὲ ὁδὸν ὑδεμίαν ἔχον-
 τα, ἣν ἂν πορευόμενος βελτίων γενοίμην;
 Καὶ ὁ Σωκράτης, εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Εὐ-²⁴
 θύδημε, εἰς Δελφοὺς ἤδη πώποτε ἀφίκῃς;
 καὶ δις νῆ Δί', ἔφη. κατέμαθες οὖν πρὸς
 τῷ ναῷ πρὸς γεγραμμένον τὸ, ΓΝΩΘΙ
 ΣΑΥΤΟΝ; ἔγωγε. πότερον ἔν ὑδέν σοι
 τῷ γράμματι ἐμέλησεν, ἢ προσέχες τε
 καὶ ἐπεχείρησας σαυτὸν ἐπισκοπεῖν, ὅστις
 εἴης; μὰ Δί' οὐ δῆτα, ἔφη· καὶ γὰρ δὴ
 πάνυ τῷτό γε ὦμην εἰδέναι. χολῇ γὰρ ἂν
 ἄλλό τι ἤδειν, εἴγε μὴδ' ἑμαυτὸν ἐγίγνω-

25σκον. Πότερα δέ σοι δοκεῖ γινώσκειν
 ἑαυτὸν, ὅσις τῷνομα τὸ ἑαυτῷ μόνον οἶ-
 δειν, ἢ ὅσις (ὥσπερ οἱ τῶς ἵππου ὠνόμενοι,
 ὃ πρότερον οἶονται γινώσκειν, ὃν ἂν βέ-
 λωνται γινῶναι, πρὶν ἂν ἐπισκέψωνται,
 πότερον εὐπειθὲς ἔσιν ἢ δυσπειθὲς, καὶ πό-
 τερον ἰχυρὸς ἔσιν ἢ ἀσθενὲς, καὶ πότερον
 ἰχυρὸς ἔσιν ἢ ἀσθενὲς, καὶ πότερον ταχὺς
 ἢ βραδὺς, καὶ τὰλλα τὰ πρὸς τὴν τῷ ἵπ-
 πῳ χρεῖαν ἐπιτήδεια τε καὶ ἀνεπιτήδεια
 ὅπως ἔχει ὅτως) ἑαυτὸν ἐπισκεψάμενος,
 ὁποῖός ἐστι πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην χρεῖαν,
 ἔγνωκε τὴν αὐτῷ δύναμιν; οὕτως ἔμοιγε
 δοκεῖ, ἔφη, ὁ μὴ εἰδὼς τὴν ἑαυτῷ δύναμιν,
 26ἀγνοεῖν ἑαυτόν. Εκείνο δὲ οὐ φανερόν,
 ἔφη, ὅτι διὰ μὲν τὸ εἰδέναι ἑαυτὸς πλεῖ-
 στα ἀγαθὰ πάχουσιν οἱ ἄνθρωποι, διὰ δὲ
 τὸ ἐφεῦθαι ἑαυτῶν, πλεῖστα κακά; οἱ
 μὲν γὰρ εἰδότες ἑαυτὸς, τὰ τε ἐπιτήδεια
 ἑαυτοῖς ἴσασι, καὶ διαγινώσκουσιν, ἅτε δύ-
 ναμιν, καὶ ἅ μή· καὶ ἅ μὲν ἐπίσανται

πράττοντες, πορίζονται τε ὦν δέονται, καὶ
 εὖ πράττουσιν· ὦν δὲ μὴ ἐπίσανται ἀπε-
 χόμενοι, ἀναμάρτητοι γίνονται, καὶ δια-
 φεύγουσι τὸ κακῶς πράττειν· διὰ τῆτο δὲ
 καὶ τὰς ἄλλας ἀνθρώπους δυνάμενοι δοκιμά-
 ζειν, καὶ διὰ τῆς τῶν ἄλλων χρείας τά
 τε ἀγαθὰ πορίζονται, καὶ τὰ κακὰ φυ-
 λάττονται. Οἱ δὲ μὴ εἰδότες, ἀλλὰ διε-27
 ψευσμένοι τῆς ἑαυτῶν δυνάμεως, πρὸς τε
 τὰς ἄλλας ἀνθρώπους καὶ τὰλλα ἀνθρώπινα
 πράγματα ὁμοίως διάκεινται, καὶ ὅτε ὦν
 δέονται ἴσασιν, ὅτε ὅ,τι πράττουσιν, ὅτε
 οἷς χρῶνται, ἀλλὰ πάντων τέτων δια-
 μαρτάνοντες, τῶν τε ἀγαθῶν ἀποτυγχά-
 νουσι, καὶ τοῖς κακοῖς περιπίπτουσι. Καὶ οἱ28
 μὲν εἰδότες ὅ,τι ποίῃσιν, ἐπιτυχάνοντες
 ὦν πράττουσιν, εὐδοχοῖ τε καὶ τίμιοι γίνον-
 ται, καὶ οἷτε ὅμοιοι τέτοις ἡδέως χρῶνται,
 οἷτε ἀποτυγχάνοντες τῶν πραγμάτων
 ἐπιθυμοῖσι τέττας ὑπὲρ αὐτῶν βελεύεσθαι,
 καὶ προΐστασθαι τε ἑαυτῶν τέττας, καὶ τὰς

ἐλπίδας τῶν ἀγαθῶν ἐν τέτοις ἔχουσι, καὶ
 διὰ πάντα ταῦτα πάντων μάλιστα τέ-
 227 τος ἀγαπῶσιν. Οἱ δὲ μὴ εἰδότες ἂ ποιῶ-
 σι, κακῶς δὲ αἰρῶμενοι, καὶ οἷς ἂν ἐπιχει-
 ρήσωσιν ἀποτυγχάνοντες, ὃ μόνον ἐν αὐ-
 τοῖς τέτοις ζημιῶνται τε καὶ κολάζονται,
 ἀλλὰ καὶ ἀδοξεῖσι διὰ ταῦτα, καὶ καλαγέ-
 λατοι γίνονται, καὶ καλαφρονέμενοι, καὶ
 ἀτιμαζόμενοι ζῶσιν. ὁρᾷς δὲ καὶ τῶν πό-
 λεων ὅτι ὅσαι ἐὰν ἀγνοήσασαι τὴν ἐαυ-
 τῶν δύναμιν κρείττεσι πολεμήσωσιν, αἱ
 μὲν ἀνάστατοι γίνονται, αἱ δὲ ἐξ ἐλευθέ-
 228 ρων δῦλαι. Καὶ ὁ Εὐθύδημος, ὡς πάνυ
 μοι δοκεῖ, ὦ Σώκρατες, ἔφη, περὶ πολλῶ
 ποιητέον εἶναι τὸ ἑαυτὸν γινώσκειν, ὅ-
 τως ἴδι· ὁπόθεν δὲ χρὴ ἄρξασθαι ἐπι-
 σκοπεῖν ἑαυτὸν, τέτο πρὸς σε ἀποβλέπω
 229 ζιεῖ μοι ἐθελήσας ἂν ἐξηγήσασθαι. Οὐκ
 ἔν, ἔφη ὁ Σωκράτης, τὰ μὲν ἀγαθὰ καὶ τὰ
 κακὰ ὁποῖά ἐσι, πάντως περ γινώσκεις.
 καὶ Δί, ἔφη· εἰ γὰρ μηδὲ ταῦτα οἶδα, καὶ

τῶν ἀνδραπόδων Φαυλότερος ἂν εἴην. ἴθι δὲ, ἔφη, καὶ ἐμοὶ ἐξήγησαι αὐτά. ἀλλ' ὃ χαλεπὸν, ἔφη. πρῶτον μὲν γὰρ αὐτὸ τὸ ὑγιαίνειν ἀγαθὸν εἶναι νομίζω, τὸ δὲ νοσεῖν, κακόν. ἔπειτα τὰ αἷτια ἑκατέρου αὐτῶν, καὶ ποτὰ, καὶ βρωτὰ, καὶ ἐπιτηδεύματα, τὰ μὲν πρὸς τὸ ὑγιαίνειν φέροντα, ἀγαθὰ· τὰ δὲ πρὸς τὸ νοσεῖν, κακά. Οὐκᾶν, ἔφη, καὶ τὸ ὑγιαίνειν καὶ τὸ νοσεῖν, ³¹ ὅταν μὲν ἀγαθῶ τινος αἷτια γίγνηται, ἀγαθὰ ἂν εἴη· ὅταν δὲ κακῶ, κακά. πότε δ' ἂν, ἔφη, τὸ μὲν ὑγιαίνειν κακῶ αἷτιον γένοιτο, τὸ δὲ νοσεῖν, ἀγαθῶ; ὅταν νῆ Δί', ἔφη, στρατείας τε αἰχρᾶς, καὶ ναυτιλίας βλαβεράς, καὶ ἄλλων πολλῶν τοιούτων οἱ μὲν διὰ ῥώμην μεταχόντες ἀπόλωνται, οἱ δὲ δι' ἀδένειαν ἀπολειφθέντες σωθῶσιν. ἀληθῆ λέγεις· ἀλλ' ὁρᾶς, ἔφη, ὅτι καὶ τῶν ὠφελίμων οἱ μὲν διὰ ῥώμην μετέχουσιν, οἱ δὲ δι' ἀδένειαν ἀπολείπονται. ταῦτα ἔν, ἔφη, ποτὲ μὲν ὠ-

φελῶντα, ποτέ δὲ βλάπτοντα, ἢ μᾶλλον
 ἀγαθὰ ἢ κακὰ ἔσιν. ἔδεν μὰ Δία φαίνε-
 33ται, καὶ γὰρ τῷτον τὸν λόγον. Ἀλλ' ἢ
 γε τοι σοφία, ὦ Σώκρατες, ἀναμφισβητή-
 τως ἀγαθὸν ἔστιν. ποῖον γὰρ ἂν τις πράτ-
 μα ἢ βέλτιον πράττοι σοφὸς ὢν, ἢ ἀμαθής;
 τί δέ; τὸν Δαίδαλον, ἔφη, ἐκ ἀκήκοας,
 ὅτι ληφθεὶς ὑπὸ Μίνω διὰ τὴν σοφίαν,
 ἠναγκάζετο ἐκείνῳ δουλεύειν, καὶ τῆς πα-
 τρίδος ἅμα καὶ τῆς ἐλευθερίας ἐφερέθη, καὶ
 ἐπιχειρῶν ἀποδιδράσκειν μετὰ τοῦ υἱοῦ,
 τὸν τε παῖδα ἀπώλεσε, καὶ αὐτὸς ἐκ ἡδυ-
 νήθη σωθῆναι, ἀλλ' ἀπενεχθεὶς εἰς τοὺς
 βαρβάρους, πάλιν ἐκεῖ ἐδούλευε; λέγεται
 νὴ Δί', ἔφη, ταῦτα. τὰ δὲ Παλαμίδος
 ἐκ ἀκήκοας πάθη; τῷτον γὰρ δὴ πάντες
 ὑμῖν, ὡς διὰ σοφίαν φθονηθεὶς ὑπὸ τῷ
 Οδυσσεύϊ ἀπώλετο. λέγεται καὶ ταῦτα,
 ἔφη. ἄλλος δὲ πόσος οἶει διὰ σοφίαν ἀναρ-
 πάσθαι πρὸς βασιλέα γεγονέναι, καὶ ἐκεῖ
 34δουλεύειν; Κινδυνεύει, ἔφη, ὦ Σώκρατες,

ἀναμιλογώτατον ἀγαθὸν εἶναι τὸ εὐδαιμονεῖν. εἶγε μή τις αὐτὸ, ἔφη, ὦ Εὐθύδημε, ἐξ ἀμιλόγων ἀγαθῶν συντιθείη. τί δ' ἂν, ἔφη, τῶν εὐδαιμονικῶν ἀμιλογον εἴη; ὕδεν, ἔφη· εἶγε μὴ προαθήσομεν αὐτῷ κάλλος, ἢ ἰσχὺν, ἢ πλῆτον, ἢ δόξαν, ἢ καί τι ἄλλο τῶν τοιούτων. ἀλλὰ νῆ Δία προαθήσομεν, ἔφη· πῶς γὰρ ἂν τις ἄνευ τούτων εὐδαιμονοίη; Νῆ Δί', ἔφη,³⁵ προαθήσομεν ἄρα ἐξ ὧν πολλὰ καὶ χαλεπὰ συμβαίνει τοῖς ἀνθρώποις. πολλοὶ μὲν γὰρ διὰ τὸ κάλλος ὑπὸ τῶν ἐπὶ τοῖς ὠραίοις παρακεκινηκότων διαφθείρονται· πολλοὶ δὲ διὰ τὴν ἰσχὺν μείζουσιν ἔργοις ἐπιχειροῦντες, ὧ μικροῖς κακῶς περιπίπτουσι· πολλοὶ δὲ διὰ τὸν πλῆτον διαθροπτόμενοί τε καὶ ἐπιβλευόμενοι ἀπόλλυνται· πολλοὶ δὲ διὰ δόξαν καὶ πολιτικὴν δύναμιν μεγάλα κακὰ πεπόνθασιν. Ἀλλὰ μὲν,³⁶ ἔφη, εἶγε μὴδὲ τὸ εὐδαιμονεῖν ἐπαινῶν ὁρθῶς λέγω, ὁμολογῶ μὴδ' ὅ,τι πρὸς τὰς θεάς

εὐχεσθαι χρή, εἰδέναι. ἀλλὰ ταῦτα μὲν,
 ἔφη ὁ Σωκράτης, ἴσως διὰ τὸ σφόδρα πι-
 στεύειν εἰδέναι, ὃδ' ἔσκεται. ἐπεὶ δὲ πό-
 λεως δημοκρατεμένης παρασκευάζῃ προε-
 ςάναι, δῆλον ὅτι δημοκρατίαν γε οἶδα
 37 τί ἐστίν. πάντως δήπου, ἔφη. Δοκεῖ ἔν σοι
 δυνατόν εἶναι, δημοκρατίαν εἰδέναι, μὴ
 εἰδότα δῆμον; μὰ Δί', ἔκ' ἔμοιγε. καὶ τί
 νομίζεις δῆμον εἶναι; τοὺς πένητας τῶν
 πολιτῶν ἔγωγε. καὶ τὸς πένητας ἄρα οἶ-
 δας; πῶς γὰρ ὃ; ἄρ' ἔν κ' τὸς πλεσίους
 οἶδας; ὃδὲν δὲ ἥττον ἢ καὶ τὸς πένητας.
 ποίους δὲ πένητας καὶ ποίους πλεσίους κα-
 λεῖς; τὸς μὲν οἶμαι, μὴ ἱκανὰ ἔχοντας,
 εἰς ἃ δεῖ τελεῖν, πένητας· τὸς δὲ πλείω
 38 τῶν ἱκανῶν, πλεσίους. Καταμεμάθηκας
 ἔν, ὅτι ἐνίοις μὲν πάνυ ὀλίγα ἔχουσιν ὃ
 μόνον ἀρκεῖ ταῦτα, ἀλλὰ κ' περιποιῆναι
 ἀπ' αὐτῶν, ἐνίοις δὲ πάνυ πολλὰ οὐχ
 ἱκανὰ ἐστίν; καὶ νῦν Δί', ἔφη ὁ Εὐθύδημος·
 ὁρθῶς γὰρ με ἀναμνησκέεις. οἶδας γὰρ κ'

τυράννης τινὰς, οἳ δι' εἰδειαν, ὥσπερ οἱ
 ἀπορώτατοι, ἀναγκάζονται ἀδικεῖν. Οὐκ-39
 ἔν, ἔφη ὁ Σωκράτης, εἶγε ταῦτα ἔτως
 ἔχει, τὲς μὲν τυράννης εἰς τὸν δῆμον θή-
 σομεν, τὲς δὲ ὀλίγα κεκτημένους, ἐὰν οἰκο-
 νομικοὶ ᾖσιν, εἰς τὲς πλεσίους. καὶ ὁ Εὐ-
 θύδημος ἔφη, ἀναγκάζει με καὶ ταῦτα ὁμο-
 λογεῖν δηλονότι ἢ ἐμὴ φαυλότης, καὶ φρον-
 τίζω μὴ κράτιστον ἢ μοι, σιγαῖν· κινδυνεύω
 γὰρ ἀπλῶς ἔδεν εἰδέναι. καὶ πάνυ ἀθύ-
 μως ἔχων ἀπῆλθε, καὶ καλὰ φρονήσας ἑαυ-
 τῷ, καὶ νομίσας τῷ ὄντι ἀνδράποδον εἶναι.
 Πολλοὶ μὲν ἔν τῶν ἔτω διατεθέντων ὑπὸ 40
 Σωκράτους ἐκέτι αὐτῷ προσήεσαν, ὅς καὶ
 βλακωτέρους ἐνόμιζεν. ὁ δ' Εὐθύδημος ὑπέ-
 λαβεν ὅτι ἂν ἄλλως ἀνὴρ ἀξιόλογος γενέ-
 σθαι, εἰ μὴ ὅτι μάλιστα Σωκράτει συνεῖη·
 καὶ ὅτι ἀπελείπειο ἔτι αὐτῷ, εἰ μὴ τι ἀναγ-
 καῖον εἴη· ἔνια δὲ καὶ ἐμιμῆτο, ὧν ἐκεῖνος
 ἐπιτήδευσεν. ὁ δ' ὡς ἔγνω αὐτὸν ἔτως ἔχον-
 τα, ἥκιστα μὲν διετάρατlen, ἀπλῆστα δὲ

ἢ σαφές αἶα ἐξηγεῖτο, ἅτε ἐνόμιζεν εἰδέναι
δεῖν, ἢ ἐπιτηδεύειν κράτιστα εἶναι.

Κ Ε Φ. γ'.

ΤΟ μὲν ὅν λεκτικὸς, ἢ πρακτικὸς, ἢ
μηχανικὸς γίνεσθαι τὸς συνόντας ἔκ ἐ-
σπευδεν, ἀλλὰ πρότερον τῶν ὧς το χρῆ-
ναι σωφροσύνην αὐτοῖς ἐγγενέσθαι. τοὺς
γὰρ ἄνευ τῆ σωφρονεῖν ταῦτα δυναμένους,
ἀδικωτέρους τε ἢ δυνατωτέρους κακουργεῖν
² ἐνόμιζεν εἶναι. Πρῶτον μὲν δὴ περὶ θεῶς
ἐπειρᾶτο σώφρονας ποιεῖν τὸς συνόντας.
ἄλλοι μὲν ὅν αὐτῷ πρὸς ἄλλους ὅτως ὁμι-
λῶντι παραγενόμενοι διηγῶντο· ἐγὼ δὲ, ὅτε
πρὸς Εὐθύδημον τοιαύδε διελέγετο, παρε-
³ γενόμην. Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Εὐθύδημε, ἤδη
ποτέ σοι ἐπῆλθεν ἐνθυμηθῆναι, ὥς ἐπιμε-
λῶς οἱ θεοὶ, ὧν οἱ ἄνθρωποι δέονται, καλε-
σκευάκασι; καὶ ὅς, μὰ τὸν Δί', ἔφη, ἔκ
ἐμοιγε. ἀλλ' οἶδά γ', ἔφη, ὅτι πρῶτον
μὲν Φωτὸς δεόμεθα, ὃ ἡμῖν οἱ θεοὶ παρέ-

χυσι; νῆ Δί', ἔφη· ὁ γ' εἰ μὴ εἴχομεν,
 ὅμοιοι τοῖς τυφλοῖς ἂν ἦμεν, ἕνεκά γε τῶν
 ἡμετέρων ὀφθαλμῶν. ἀλλὰ μὴν καὶ ἀνα-
 παύσεώς γε δεομένοις ἡμῖν νύκτα παρέ-
 χυσι κάλλιστον ἀναπαυτήριον. πάνυ γ',
 ἔφη, καὶ τῷτο χάριτος ἄξιον. Οὐκ ἔν 4
 δ' ἐπειδὴν ὁ μὲν ἥλιος φωτεινὸς ὢν τὰς τε
 ὥρας τῆς ἡμέρας ἡμῖν καὶ τ' ἄλλα πάντα
 σαφηνίζει, ἡ δὲ νύξ, διὰ τὸ σκοτεινὴ εἶ-
 ναι, ἀσαφεστέρα ἐστίν· ἄστρα ἐν τῇ νυκτὶ
 ἀνέφηναν, ἃ ἡμῖν τὰς ὥρας τῆς νυκτὸς
 ἐμφανίζει, καὶ διὰ τῷτο πολλὰ, ὧν δεόμε-
 θα, πράττομεν. ἔστι ταῦτα, ἔφη. ἀλλὰ
 μὴν ἢ γε σελήνη ὃ μόνον τῆς νυκτὸς, ἀλ-
 λά καὶ τῷ μηνὸς τὰ μέρη φανερά ἡμῖν
 ποιεῖ. πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Τὸ δ', ἐπεὶ 5
 τροφῆς δεόμεθα, ταύτην ἡμῖν ἐκ τῆς γῆς
 ἀναδιδόναι, καὶ ὥρας ἀρμοτρίσας πρὸς τῷτο
 παρέχειν, αἷ ἡμῖν ὃ μόνον, ὧν δεόμεθα,
 πολλὰ καὶ πανόδια παρασκευάζουσιν, ἀλλὰ
 καὶ οἷς εὐφραινόμεθα; πάνυ, ἔφη, καὶ ταῦτα.

d. Lege omnino ἡμετέρας.

6 Φιλάνθρωπα. Τὸ δὲ καὶ ὕδωρ ἡμῖν παρέ-
 χειν ἔτω πολλῷ ἄξιον, ὥστε καὶ φυτεύειν
 τε καὶ συναύξειν τῇ γῇ, καὶ ταῖς ὥραις πάν-
 τα τὰ χρήσιμα ἡμῖν, συντρέφειν δὲ καὶ
 αὐτὰς ἡμᾶς, καὶ μινύμενον πᾶσι τοῖς τρέ-
 φουσιν ἡμᾶς, εὐκαλεργαστότερα τε, καὶ ὠφε-
 λιμώτερα, καὶ ἡδίω ποιεῖν αὐτά· καὶ, ^c ἐπει-
 δὲ πλείους δεόμεθα τέτυς, ἀφρονέστατον
 αὐτὸ παρέχειν ἡμῖν; καὶ τῷτο, ἔφη, προ-
 7 νοητικόν. Τὸ δὲ καὶ τὸ πῦρ πορίσαι ἡμῖν
 ἐπίκερον μὲν ψύχους, ἐπίκερον δὲ σκότους,
 συνεργὸν δὲ πρὸς πᾶσαν τέχνην, καὶ πάντα
 ὅσα ὠφελείας ἔνεκα ἄνθρωποι κατασκευά-
 ζονται; ὥς γὰρ συνελόντι εἰπεῖν, ἔδεν ἀξιό-
 λογον ἄνευ πυρὸς ἄνθρωποι τῶν πρὸς τὸν
 βίον χρησίμων κατασκευάζονται. ὕπερ-
 8 βάλλει, ἔφη, καὶ τῷτο φιλανθρωπία. Τὸ
 δὲ τὸν ἥλιον, ἐπειδὴ ἐν χειμῶνι τράπη-
 ται, προσιέναι τὰ μὲν ἀδρύνοντα, τὰ δὲ
 ξηραίνοντα, ὧν καιρὸς διελήλυθεν· καὶ ταῦ-
 τα διαπραξάμενον μηκέτι ἐγγυτέρω προσ-

ἵέναι, ἀλλ' ἀποτρέπεσθαι, φυλαττόμε-
νον μή τι ἡμᾶς μᾶλλον τῷ δέοντος θερμαί-
νων βλάβῃ· καὶ ὅταν αὖ πάλιν ἀπιὼν
γένῃται, ἔνθα καὶ ἡμῖν δῆλόν ἐστιν, ὅτι, εἰ
προσωτέρω ἀπεισιν, ἀποπαλησόμεθα ὑπὸ
τῷ ψύχους, πάλιν αὖ τρέπεσθαι καὶ προσ-
χωρεῖν, καὶ ἐνταῦθα τῷ ἔραν ἄνασρέφε-
σθαι, ἔνθα ὦν μάλιστα ἡμᾶς ὠφελοίη; νῆ-
τὸν Δί', ἔφη, καὶ ταῦτα παντάπασιν ἔοι-
κεν ἀνθρώπων ἔνεκα γιγνομένοις. Τὸ δ' αὖ, 9
(^f ἐπειδὴ καὶ τῷτο φανερόν, ὅτι ἐκ ἂν ὑπε-
νέγκοιμεν ἔτε τὸ καῦμα, ἔτε τὸ ψύχος,
εἰ ἔξαπίνης γίγνοιτο) ἔτω μὲν κατὰ μικρὸν
προσιέναι τὸν ἥλιον, ἔτω δὲ κατὰ μικρὸν
ἀπιέναι, ὥστε λαιθάνειν ἡμᾶς εἰς ἐκάτερα
τὰ ἰχυρότατα καθισαμένους; ἐγὼ μὲν, ἔφη
ὁ Εὐθύδημος, ἤδη τῷτο σκοπῶ, εἰ ἄρα τί
ἐστι τοῖς θεοῖς ἔργον, ἢ ἀνθρώπους θεραπεύ-
ειν. ἐκείνο δὲ μόνον ἐμποδίζει με, ὅτι καὶ
τᾶλλα ζῶα τέτων μετέχει. Οὐ γὰρ καὶ
τῷτ', ἔφη ὁ Σωκράτης, φανερόν, ὅτι καὶ

f Lege omnino ἰπεδῆ.

ταῦτα ἀνθρώπων ἔνεκα γίγνεται τε καὶ
ἀνατρέφεται; τί γὰρ ἄλλο ζῶον αἰγῶν
τε, καὶ ὄων, καὶ ἵππων, καὶ βοῶν, καὶ ὄνων, καὶ
τῶν ἄλλων ζώων τοσαῦτα ἀγαθὰ ἀπο-
λαύει, ὅσα ἀνθρώποι; ἐμοὶ μὲν γὰρ δοκεῖ
πλείω τῶν φυτῶν. τρέφονται γὰρ, καὶ
χρηματίζονται ἔδεν ἥτιον ἀπὸ τέτων, ἢ
ἀπ' ἐκείνων. πολὺ δὲ γένος ἀνθρώπων τοῖς
μὲν ἐκ τῆς γῆς Φυομένοις εἰς τροφήν οὐ
χρῶνται, ἀπὸ δὲ βοσκημάτων γάλακτι,
καὶ τυρῷ, καὶ κρέασι τρεφόμενοι ζῶσιν. πάν-
τες δὲ τιθασεύοντες καὶ δαμάζοντες τὰ
χρήσιμα τῶν ζώων, εἰς τε πόλεμον καὶ εἰς
ἄλλα πολλὰ συνεργοῖς χρῶνται. ὁμογνω-
μονῶ σοι καὶ τῆς, ἔφη. ὁρῶ γὰρ αὐτῶν καὶ
τὰ πολὺ ἰχυρότερα ἡμῶν, ἔτις ὑποχεί-
ρια γιγνόμενα τοῖς ἀνθρώποις, ὥς τε χρη-
110 σται αὐτοῖς, ὅ,τι ἂν βέλωνται. Τὸ δ' (ἐ-
πειδὴ πολλὰ μὲν καλὰ καὶ ὠφέλιμα, δια-
φέροντα δὲ ἀλλήλων ἐστὶ) προσθεῖναι τοῖς
ἀνθρώποις αἰσθήσεις ἀρμοττέσας πρὸς ἑ-

κασα, δι' ὧν ἀπολαύομεν πάντων τῶν
 ἀγαθῶν. τὸ δὲ, καὶ λογισμὸν ἡμῖν ἐμφυ-
 σαι, ὧ, περὶ ὧν αἰσθανόμεθα, λογιζόμε-
 νοί τε καὶ μνημονεύοντες καταμανθάνομεν,
 ὅπῃ ἕκαστα συμφέρει, καὶ πολλὰ μηχανώ-
 μεθα, δι' ὧν τῶν τε ἀγαθῶν ἀπολαύομεν,
 καὶ τὰ κακὰ ἀλεξόμεθα. τὸ δὲ καὶ ἐρμηνεί-
 αν δῆναι, δι' ἧς πάντων τῶν ἀγαθῶν με-
 ταδίδομέν τε ἀλλήλους διδάσκοντες, καὶ
 κοινωνῶμεν, καὶ νόμους τιθέμεθα, καὶ πολιτευ-
 ὀμεθα. παντάπασιν εἰκόασιν, ὧ Σώκρα-
 τες, οἱ θεοὶ πολλὴν τῶν ἀνθρώπων ἐπιμέ-
 λειαν ποιεῖσθαι. Τὸ δὲ, καὶ εἰ ἀδυνατῶ-¹²
 μεν τὰ συμφέροντα προνοεῖσθαι ὑπὲρ τῶν
 μελλόντων, ταύτῃ αὐτὸς ἡμῖν συνεργεῖν,
 διὰ μαντικῆς τοῖς πυνθανομένοις φράζον-
 τας τὰ ἀποδησόμενα, καὶ διδάσκοντας, ἢ
 ἂν ἄριστα γίγνοιτο. σοὶ δ', ἔφη, ὧ Σώκρα-
 τες, εἰκόασιν ἔτι φιλικώτερον ἢ τοῖς ἄλ-
 λοις χρῆσθαι, εἴγε μηδὲ ἐπερωτώμενοι
 ὑπὸ σοῦ προσημαίνεσσί σοι, ἅτε χρὴ ποι-

13 εἶν, καὶ ἂ μή. Ὅτι δέ γε ἀληθῆ λέγω, καὶ
 σὺ γνώσῃ, ἂν μὴ ἀναμένης, ἕως ἂν τὰς
 μορφὰς τῶν θεῶν ἴδῃς, ἀλλ' ἐξαρκῇ σοι,
 τὰ ἔργα αὐτῶν ὁρῶντι σέβεσθαι καὶ τιμᾶν
 τὸς θεούς· ἐννοεῖ δέ, ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ θεοὶ
 ἔτις ὑποδεικνύουσιν. οἱ τε γὰρ ἄλλοι ἡμῖν
 τὰ ἀγαθὰ διδόντες, ἔδεν τέτων εἰς τὸ ἐμ-
 φανές ἰόντες διδόασιν, καὶ ὁ τὸν ὅλον κόσ-
 μον συντάττων τε καὶ συνέχων, ἐν ᾧ πάντα
 καλὰ καὶ ἀγαθὰ ἐστὶ, καὶ αἰεὶ μὲν χρωμένοις
 ἀτρεῖς τε, καὶ ὑγιᾶ, καὶ ἀγήρατον παρέ-
 χων, θάττον δὲ νοήματος ἀναμαρτήτως
 ὑπηρετῶντα, ἔτος τὰ μέγιστα μὲν πράτ-
 των ὁράται, τόδε δὲ οἰκονομῶν ἀόρατος
 14 ἡμῖν ἐστίν. Ἐννοεῖ δέ, ὅτι καὶ ὁ πᾶσι φανε-
 ρὸς δοκῶν εἶναι ἥλιος, ὃς ἐπιτρέπει τοῖς
 ἀνθρώποις ἑαυτὸν ἀκριβῶς ὁρᾶν, ἀλλ' ἐάν
 τις αὐτὸν ἀναιδῶς ἐγχειρῇ θεᾶσθαι, τὴν
 ὄψιν ἀφαιρεῖται. καὶ τὸς ὑπηρετάς δὲ
 τῶν θεῶν εὐρήσεις ἀφανεῖς ὄντας. κεραυ-
 νός τε γὰρ ὅτι μὲν ἄνωθεν ἀφίεται δῆλον,

καὶ ὅτι οἷς ἂν ἐντύχη, πάντων κρατεῖ·
 ὁρᾶται δ' ἔτ' ἐπιών, ἔτε κατασκήψας,
 ἔτε ἀπιών. καὶ ἄνεμοι αὐτοὶ μὲν ἔχου-
 ρῶνται, ἃ δὲ ποιῶσι, Φανερά ἡμῖν ἐσι, καὶ
 προσιόντων αὐτῶν αἰσθανόμεθα. ἀλλὰ
 μήν καὶ ἀνθρώπου γε ψυχῇ, (εἴπέρ τι καὶ
 ἄλλο τῶν ἀνθρωπίνων) τῷ θεῷ μετέχει.
 ὅτι μὲν γὰρ βασιλεύει ἐν ἡμῖν Φανερόν,
 ὁρᾶται δὲ ἔδ' αὐτή. ἃ χρὴ καλανοῦντα
 μὴ καταφρονεῖν τῶν ἀοράτων, ἀλλ' ἐκ
 τῶν γινομένων τὴν δύναμιν αὐτῶν κατα-
 मानθάνοντα, τιμᾶν τὸ δαιμόνιον. Εγώ τις
 μὲν, ὦ Σώκρατες, ἔφη ὁ Εὐθύδημος, ὅτι
 μὲν ἔδὲ μικρὸν ἀμελήσω τῷ δαιμονίῳ, σα-
 φῶς οἶδα· ἐκείνο δὲ ἀθυμῶ, ὅτι μοι δοκεῖ
 τὰς τῶν θεῶν εὐεργεσίας ἔδ' ἂν εἰς ποτε
 ἀνθρώπων ἀξίαις χάρισιν ἀμείβεσθαι.
 Ἀλλὰ μὴ τῷτο ἀθύμει, ἔφη, ὦ Εὐθύ-16.
 δημε. ὁρᾷς γὰρ, ὅτι ὁ ἐν Δελφοῖς θεός,
 ὅταν τις αὐτὸν ἐπερωτᾷ, πῶς ἂν τοῖς
 θεαῖς χαρίζοιτο, ἀποκρίνεται, ΝΟΜΩ.

ΠΟΛΕΩΣ. νόμος δὲ δήπρ πανταχῶ
 ἔστι, καὶ δύνάμιν ἱερῶς θεὸς ἀρέσκειται.
 πῶς ἔν ἄν τις κάλλιον καὶ εὐσεβέστερον τι-
 μῶν θεὸς, ἢ ὡς αὐτοὶ κελεύουσιν, οὕτω
¹⁷ποιῶν; Ἀλλὰ χρὴ τῆς μὲν δυνάμεως μη-
 δὲν ὑφίεσθαι· ὅταν γάρ τις τῷτο ποιῇ,
 φανερὸς δήπρ ἔστι τότε ὁ τιμῶν θεός. χρὴ
 ἔν μηδὲν ἐλλείποντα κατὰ δύνάμιν τιμᾶν
 τὸς θεός, θαρρῆν τε καὶ ἐλπίζειν τὰ μέ-
 γιστα ἀγαθὰ. οὐ γὰρ παρ' ἄλλων γ' ἄν
 τις μείζω ἐλπίζων σωφρονοίη, ἢ παρὰ
 τῶν τὰ μέγιστα ὠφελεῖν δυναμένων· ἔδ'
 ἄν ἄλλως μᾶλλον, ἢ εἰ τέτοις ἀρέσκει·
 ἀρέσκει δὲ πῶς ἄν μᾶλλον, ἢ εἰ ὡς μάλι-
 στα πείθοιτο αὐτοῖς; τοιαῦτα μέντοι λέ-
 γων τε, καὶ αὐτὸς ποιῶν, εὐσεβεστέρος τε
 καὶ σωφρονεστέρος τὸς συνόντας παρεσκεύ-
 αζεν.

Κ Ε Φ. δ'.

ΑΛΛΑ μὴν καὶ περὶ τῶ δικαίῳ γε ἔκ-
 ἀπεκρύπτειο ἢν εἶχε γνώμην, ἀλλὰ καὶ
 ἔργῳ ἀπεδείκνυτο, ἰδίᾳ τε πᾶσι νομίμως
 τε καὶ ὠφελίμως χρώμενος καὶ κοινῇ, ἄρχου-
 σί τε ἃ οἱ νόμοι προστάττειεν πειθόμενος,
 καὶ κατὰ πόλιν, καὶ ἐν ταῖς στρατείαις ἔτῳς,
 ὥς τε διάδηλος εἶναι παρὰ τῶν ἄλλων εὐ-
 τακτῶν. Καὶ ὅτε ἐν ταῖς ἐκκλησίαις
 ἐπιστάτης γενόμενος, ἔκ ἐπέτρεψε τῷ δή-
 μῳ παρὰ τῶν νόμων ψηφίσασθαι, ἀλλὰ
 σὺν τοῖς νόμοις ἠναντιώθη τοιαύτῃ ὀρμῇ
 τῶ δήμῳ, ἢν ἔκ ἀν' οἶμαι ἄλλον εὐδένα ἀν-
 θρωπον ὑπομεῖναι. Καὶ ὅτε οἱ Τριάκον-
 τα προσέταττον αὐτῷ παρὰ τῶν νόμων
 τι, ἔκ ἐπέειθετο. τοῖς τε γὰρ νέοις ἀπα-
 γορευόντων αὐτῶν μὴ διαλέγεσθαι, καὶ
 προσταζάντων ἐκείνῳ τε, καὶ ἄλλοις τισὶ
 τῶν πολιτῶν ἀγαγεῖν τινα ἐπὶ θανάτῳ,
 μόνος ἔκ ἐπέειθε, διὰ τὸ παρὰ τῶν νόμων

4 αὐτῷ προστάττεσθαι. Καὶ ὅτε τὴν ὑπὸ
 Μελίτῃ γραφὴν ἔφευγε, τῶν ἄλλων εἰω-
 θότων ἐν τοῖς δικαστηρίοις πρὸς χάριν τε
 τοῖς δικασαῖς διαλέγεσθαι, καὶ κολακεύειν,
 καὶ δεῖσθαι παρὰ τὰς νόμους, καὶ διὰ τὰ τοι-
 αῦτα πολλῶν πολλάκις ὑπὸ τῶν δικα-
 σῶν ἀφιεμένων, ἐκεῖνος ἑδὲν ἠθέλησε τῶν
 εἰωθότων ἐν τῷ δικαστηρίῳ παρὰ τὰς νό-
 μους ποιῆσαι· ἀλλὰ ῥαδίως ἂν ἀφεθεῖς ὑπὸ
 τῶν δικασῶν, εἰ καὶ μετρίως τι τέτων
 ἐποίησε, προείλετο μᾶλλον τοῖς νόμοις
 ἐμμένων ἀποθανεῖν, ἢ παρανομῶν ζῆν.
 5 Καὶ ἔλεγε δὲ ἔτι καὶ πρὸς ἄλλους μὲν
 πολλάκις· οἶδα δὲ ποτε αὐτὸν καὶ πρὸς
 Ἰππίαν τὸν Ηλεῖον περὶ τῆς δικαίας τοιά-
 δε διαλεχθέντα. διὰ χρόνον γὰρ ἀφικόμενος
 ὁ Ἰππίας Αθήναζε, παρεγένετο τῷ Σω-
 κράτει λέγοντι πρὸς τινὰς, ὡς θαυμάσων
 εἶη, τὸ, εἰ μὲν τις βέλοιοτο σκυτέα διδά-
 ξασθαι τινὰ, ἢ τέκτονα, ἢ χαλκία, ἢ
 ἵππία, μὴ ἀπορεῖν, ὅποι ἂν πέμψας τέ-

τὸς τύχοι· (Φασὶ δὲ τινες καὶ ἵππον καὶ βῆ-
 τῳ βυλομένῳ δικαίως ποιήσασθαι, πάντα
 μετὰ εἶναι τῶν διδασκόντων) εἰ δέ τις βύ-
 ληται ἢ αὐτὸς μαθεῖν τὸ δίκαιον, ἢ ὕον, ἢ
 οἰκέτην διδάσσειν, μὴ εἶναι, ὅποιον ἂν ἐλ-
 θὼν τύχοι τέττις. Καὶ ὁ μὲν Ἰππίας ἀ- 6
 κέσας ταῦτα, ὥσπερ ἐπισκώπιον αὐτόν·
 ἔτι γὰρ σὺ, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἐκεῖνα τὰ
 αὐτὰ λέγεις, ἃ ἐγὼ πάλαι ποτὲ σε ἤ-
 κισσα; καὶ ὁ Σωκράτης, ὃ δέ γε τέττις δει-
 νότερον, ἔφη, ὦ Ἰππία, ὅ μόνον αἰεὶ τὰ
 αὐτὰ λέγω, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν αὐτῶν.
 σὺ δ' ἴσως, διὰ τὸ πολυμαθὴς εἶναι, περὶ
 τῶν αὐτῶν οὐδέποτε τὰ αὐτὰ λέγεις.
 ἀμέλει, ἔφη, πειρῶμαι καινόν τι λέγειν
 αἰεὶ. Πότερον, ἔφη, καὶ περὶ ὧν ἐπίσασαι, 7
 οἷον περὶ γραμμάτων, εἰάν τις ἐρηταί σε,
 πόσα καὶ πόσα [Σωκράτης] ἐστίν, ἀλλὰ
 μὲν πρότερον, ἀλλὰ δὲ νῦν πειρᾷ λέγειν;
 ἢ περὶ ἀριθμῶν τοῖς ἐρωτῶσιν, εἰ τὰ δις
 πέντε δέκα ἐστίν, ὅ τὰ αὐτὰ νῦν, ἃ καὶ

πρότερον, ἀποκρίνη; περὶ μὲν τούτων,
 ἔφη, ὦ Σώκρατες, ὥσπερ σὺ, καὶ ἐγὼ ἀεὶ
 τὰ αὐτὰ λέγω. περὶ μέντοι τοῦ δικαίου
 πάνυ οἶμαι νῦν ἔχειν εἰπεῖν, πρὸς ᾧ ἔστε
 σὺ, ἔτ' ἂν ἄλλος ἕδεις δύναται ἢ ἂν εἰπεῖν.

8 Νῆ τὴν Ἡραν, ἔφη, μέγα λέγεις ἀγαθὸν
 εὐρηκέναι, εἰ παύσονταί μὲν οἱ δικασταὶ
 δίχα ψηφίζοντες, παύσονταί δὲ οἱ πολῖ-
 ται περὶ τῶν δικαίων ἀντιλέγοντές τε καὶ
 ἀντιδικῶντες καὶ τασιάζοντες, παύσονταί δὲ
 αἱ πόλεις διαφερόμεναι περὶ τῶν δικαίων,
 καὶ πολεμεῖσαι. καὶ ἐγὼ μὲν ἔκ οἱδ', ὅπως
 ἂν ἀπολειφθείην σὺ, πρὸ τῆς ἀκῆσαι τη-
 9 λικῆτον ἀγαθὸν εὐρηκότος. Ἀλλὰ μὰ
 Δί', ἔφη, ἔκ ἀκῆς, πρὶν γ' ἂν αὐτὸς
 ἀποφήνῃ, ὅτι νομίζεις τὸ δίκαιον εἶναι.
 ἀρκεῖ γάρ, ὅτι τῶν ἄλλων καταγελαῖς,
 ἐρωτῶν μὲν καὶ ἐλέγχων πάντας, αὐτὸς δὲ
 ἕδενι θέλων ὑπέχειν λόγον, ἕδὲ γνώμην
 10 ἀποφαίνεσθαι περὶ ἕδενός. Τί δὲ, ὦ Ἰπ-
 πία, ἔφη, ἔκ ἡοῦσθαι, ὅτι ἐγὼ, ἃ δοκεῖ

ἢ ἐντεπῆν est emendatio optima in Obs. Misc. vol 3. p. 439.

μοι δίκαια εἶναι, ὅθεν παύομαι ἀποδεικνύ-
 μενος; καὶ ποῖος δὴ σοι, ἔφη, ὅτος ὁ λόγος
 ἐστίν; εἰ δὲ μὴ λόγῳ, ἔφη, ἀλλ' ἐργῷ ἀ-
 ποδείκνυμαι. ἢ ὅς τοι δοκεῖ ἀξιοτεκμαρ-
 τότερον τῷ λόγῳ τὸ ἔργον εἶναι; πολὺ
 γε νῆ Δί', ἔφη. δίκαια μὲν γὰρ λέγοντες
 πολλοὶ, ἀδίκῃ ποιεῖσι· δίκαια δὲ πράττων
 ὁδεὶς ἀδίκος ἂν εἴη. Ἡδῆσαι ἔν πώπολείῃ
 μὲν ἢ ψευδομαρτυροῦντος, ἢ συκοφαντοῦντος,
 ἢ φίλος ἢ πόλιν εἰς χάσιν ἐμβάλλοντος,
 ἢ ἄλλό τι ἀδίκον πράττοντος; ὅς ἐγώ',
 ἔφη. τὸ δὲ τῶν ἀδίκων ἀπέχεσθαι, ὅς δι-
 καιὸν ἡγή; δῆλος εἶ, ἔφη, ὦ Σώκρατες,
 καὶ νῦν διαφύγειν ἐγχειρῶν τὸ ἀποδείκνυ-
 σθαι γνώμην, ὅ,τι νομίζεις τὸ δίκαιον. ὅς
 γὰρ ἂν πράττεσιν οἱ δίκαιοι, ἀλλ' ἂν μὴ
 πράττεσι, ταῦτα λέγεις. Ἀλλ' ὥμηνι²
 ἐγώ', ἔφη ὁ Σωκράτης, τὸ μὴ θέλειν
 ἀδικεῖν, ἱκανὸν δικαιοσύνης ἐπίδειγμα εἶ-
 ναι. εἰ δέ σοι μὴ δοκεῖ, σκέψαι, εἰάν τώδε
 σοι μᾶλλον ἀρέσκη. Φημί γὰρ ἐγὼ τὸ νέ-

μιμον δίκαιον εἶναι. ἄρα τὸ αὐτὸ λέγεις,
ὦ Σώκρατες, νόμιμόν τε καὶ δίκαιον εἶναι;
13 ἔγωγ', ἔφη. Οὐ γὰρ αἰσθάνομαί σε, ὁποῖ-
ον νόμιμον, ἢ ^a ποῖον δίκαιον λέγεις. νόμους
δὲ πόλεως, ἔφη, γινώσκεις; ἔγωγ', ἔφη. καὶ
τίνας τέττας νομίζεις; ἃ οἱ πολῖται, ἔφη,
συνθέμενοι, ἃ τε δεῖ ποιεῖν, καὶ ὧν ἀπέχε-
σθαι, ἐγράψαντο. ἔκῃν, ἔφη, νόμιμος μὲν
ἂν εἴη ὁ κατὰ ταῦτα πολιτευόμενος,
ἄνομος δὲ ὁ ταῦτα παραβαίνων; πάνυ μὲν
ἔν, ἔφη. ἔκῃν καὶ δίκαια μὲν πράττει ὁ
τέτοις πειθόμενος, ἄδिका δὲ ὁ τέτοις ἀπει-
θῶν; πάνυ μὲν ἔν. ἔκῃν ὁ μὲν τὰ δίκαια
πράττων, δίκαιος· ὁ δὲ τὰ ἄδिका, ἄδικος;
πῶς γὰρ ἔ; ὁ μὲν ἄρα νόμιμος, δίκαιός
14 ἐστίν· ὁ δὲ ἄνομος, ἄδικος. Καὶ ὁ Ἰππίας,
νόμους δ', ἔφη, ὦ Σώκρατες, πῶς ἂν τις
ἡγήσατο σπυδαῖον πρᾶγμα εἶναι, ἢ τὸ
πεῖθεσθαι αὐτοῖς, ἔς γε πολλάκις αὐτοὶ
οἱ θέμενοι ἀποδοκιμάσαντες μετατίθενται;
καὶ γὰρ πόλεμον, ἔφη, ὁ Σωκράτης, πολ-

^a Lege ποῖον.

λάκεις ἀράμεναι αἱ πόλεις, πάλιν εἰρήνην
 ποιῶνται; καὶ μάλα, ἔφη. διάφορον ἔν τι
 οἷοι ποιεῖν, ἔφη, τὸς τοῖς νόμοις πειθομέ-
 νους φανλίζων, ὅτι^b καταλύοιεν ἂν οἱ νόμοι,
 ἢ εἰ τὸς πολεμίους εὐτακτῶντας ψέγοις,
 ὅτι γένοιτ' ἂν εἰρήνη; ἢ καὶ τὸς ἐν τοῖς πο-
 λέμοις ταῖς πατρίσι προθύμως βοηθῶντας
 μέμφῃ; μὰ Δί' ἔκ' ἐγώ, ἔφη. Λυκῆρι-
 γον δὲ τὸν Λακεδαιμόνιον, ἔφη ὁ Σωκρά-
 τής, καταμεμάθηκας, ὅτι ἔδεν ἂν διάφορον
 τῶν ἄλλων πόλεων τὴν Σπάρτην ἐποίη-
 σεν, εἰ μὴ τὸ πείθεσθαι τοῖς νόμοις μά-
 λιστα^c ἐνεργάσατο αὐτῇ; τῶν δὲ ἀρχόν-
 των ἐν ταῖς πόλεσιν ἔκ' οἶδα, ὅτι οἵτινες
 ἂν τοῖς πολίταις αἰτιώτατοι ᾧσι τῶ τοῖς
 νόμοις πείθεσθαι, ἔτοι ἀριστοὶ εἰσι; καὶ πό-
 λεις, ἐν ἧ μάλιστα οἱ πολῖται τοῖς νόμοις

^b Vitium manifestum. recte Stobaeus καταλυθεῖν. nisi quis
 mallet in Aor. 2. pass. καταλυθεῖν. quod tamen, credo, parum
 in usu.

^c Locus ubique sanus, sed ab Editoribus parum intellectus.
 vide Platonem de Legibus, Lib. I. pag. 634. B. H. Steph. ubi, de
 hisdem Lycurgi Legibus agens, eodem sensu usurpat Verbum
 ἀπεργάζεται.

πείθονται, ἐν εἰρήνῃ τε ἄριστα διάγει, καὶ
 ἰδὲν πολέμῳ ἄνυπόστατος ἔστιν. Ἀλλὰ μὲν
 καὶ ὁμόνοιά γε μέγιστον τε ἀγαθὸν δοκεῖ
 ταῖς πόλεσιν εἶναι, καὶ πλειστάκις ἐν αὐ-
 ταῖς αἵτε Γερυσίαι καὶ οἱ ἄριστοι ἄνδρες
 παρακελεύονται τοῖς πολίταις ὁμονοεῖν·
 καὶ πανταχῶς ἐν τῇ Ἑλλάδι νόμος κεῖ-
 ται, τοὺς πολίτας ὁμνύειν ὁμονοήσκειν,
 καὶ πανταχῶς ὁμνύειν τὸν ὄρκον τῆτον.
 οἶμαι δὲ ἐγὼ ταῦτα γίγνεσθαι, οὐχ
 ὅπως τὰς αὐτὰς χορὰς κρίνωσιν οἱ πο-
 λιταί, οὐδὲ ὅπως τὰς αὐτὰς αὐλητὰς
 ἐπαινῶσιν, ἔδὲ ὅπως τὰς αὐτὰς ποιητὰς
 αἰρῶνται, οὐδὲ ἵνα τοῖς αὐτοῖς ἡδῶνται,
 ἀλλ' ἵνα τοῖς νόμοις πείθωνται. τέ-
 τοις γὰρ τῶν πολιτῶν ἐμμενόντων, αἱ
 πόλεις ἰχυρόταταί τε καὶ εὐδαιμονέ-
 σαται γίνονται. ἄνευ δὲ ὁμονοίας, ἔτ'
 ἂν πόλις εὖ πολιτευθείη, ἔτε οἶκος κα-
 17 λῶς οἰκηθείη. Ἰδίᾳ δὲ πῶς μὲν ἂν τις
 ἦτλον ὑπὸ πόλεως ζημιῶιτο, πῶς δ' ἂν

d An legendum ἀνυπόστατος in superlativo? Vide Agesi-
 laum VI. 7.

μᾶλλον τιμῶτο, ἢ εἰ τοῖς νόμοις πείθοι-
 το; πῶς δ' ἂν ἦττον ἐν τοῖς δικαστηρίοις
 ἡττῶτο; ἢ πῶς ἂν μᾶλλον νικῶη; τί-
 νι δ' ἂν τις μᾶλλον πισεύσειε παρακαταθέ-
 σθαι ἢ χρήματα, ἢ υἱὸς, ἢ θυγατέρας;
 τίνα δ' ἂν ἡ πόλις ὅλη ἀξιοπιστότερον ἡ-
 γήσατο τοῦ νομίμου; παρὰ τίνων δ' ἂν
 μᾶλλον τῶν δικαίων τύχοιεν ἢ γονεῖς, ἢ
 οἰκεῖοι, ἢ οἰκέται, ἢ φίλοι, ἢ πολῖται, ἢ
 ξένοι; τίνι δ' ἂν μᾶλλον πολέμιοι πισεύ-
 σειαν ἢ ἀνοχὰς, ἢ σπονδὰς, ἢ συνθήκας
 περὶ εἰρήνης; τίνι δ' ἂν μᾶλλον, ἢ τῷ νο-
 μίμῳ σύμμαχοι, ἐθέλοιεν γίγνεσθαι; τῷ
 δ' ἂν μᾶλλον οἱ σύμμαχοι πισεύσειαν, ἢ
 ἡγεμονίαν, ἢ φρεναρχίαν, ἢ πόλεις; τίνα
 δ' ἂν τις εὐεργετήσας ὑπολάβοι χάριν κο-
 μιεῖσθαι μᾶλλον, ἢ τὸν νόμιμον; ἢ τίνα
 μᾶλλον ἂν τις εὐεργετήσειεν, ἢ παρ' ἧ
 χάριν ἀπολήψεσθαι νομίζει; τῷ δ' ἂν τις
 βέλοιο μᾶλλον φίλος εἶναι, ἢ τῷ ἡτλον
 ἐχθρὸς, ἢ τῷ τοῖστῳ; τῷ δ' ἂν τις ἡτλον

πολεμήσειεν, ἢ ὧ ἂν μάλισα μὲν Φίλος
 εἶναι βέλοιο, ἥκιστα δ' ἐχθρός, καὶ ὧ πλεῖ-
 στοι μὲν Φίλοι καὶ σύμμαχοι βέλοιντο εἶναι,
 18 ἐλάχιστοι δ' ἐχθροὶ καὶ πολέμιοι; Εγὼ
 μὲν οὖν, ὧ Ἰππία, τὸ αὐτὸ ἐπιδείκνυμι
 νόμιμόν τε καὶ δίκαιον εἶναι. σὺ δ' εἰ τὰ-
 ναντία γινώσκεις, δίδασκε. καὶ ὁ Ἰππί-
 ας, ἀλλὰ μὰ τὸν Δία, ἔφη, ὧ Σώκρατες,
 ὅ μοι δοκῶ τάναντία γινώσκειν, οἷς εἰ-
 19 ρηκας περὶ τῆς δικαίας. Αγράφης δέ τινας
 οἶοθα, ἔφη, ὧ Ἰππία, νόμους; τὲς γ' ἐν
 πάσῃ, ἔφη, χώρα κατὰ ταῦτά νομιζομέ-
 νους. ἔχοις ἂν οὖν εἰπεῖν, ἔφη, ὅτι οἱ ἄν-
 θρωποι αὐτὰς ἔθεντο; καὶ πῶς ἂν, ἔφη, οἷγε
 ὅτε συνελθεῖν ἅπαντες ἂν δυνηθεῖεν, ὅτε
 ὁμόφωνοί εἴσι; τίνας οὖν, ἔφη, νομίζεις τε-
 θεικέναι τὰς νόμους τέττας; ἐγὼ μὲν, ἔφη,
 θεὸς οἶμαι τὰς νόμους τέττας τοῖς ἀνθρώποις
 θεῖναι. καὶ γὰρ παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις
 πρῶτον νομίζεται, “Τὰς θεὸς σέβειν.”
 20 Οὐκ ἔν κ' καὶ γονέας τιμᾶν πανταχῶς νομί-

ζεται; καὶ τῷτο, ἔφη. ἔκῃν κὴ μήτε γο-
 νέας παισὶ μίγνυσθαι, μήτε παῖδας γο-
 νεῦσιν; ἔκέτι μοι δοκεῖ, ἔφη, ὦ Σώκρατες,
 ἔστος θεῶ νόμος εἶναι. τί δὴ; ἔφη. ὅτι αἰ-
 δάνομαί τινας, ἔφη, παραβαίνοντας αὐ-
 τόν. Καὶ γὰρ ἄλλὰ πολλὰ, ἔφη, παρα-21
 νομῶσιν. ἀλλ' ἔν δίκην γέ τοι διδόασιν οἱ
 παραβαίνοντες τὰς ὑπὸ τῶν θεῶν κειμένους
 νόμους, ἣν ἔδενι τρόπῳ δυνατὸν ἀνθρώπῳ
 διαφυγεῖν· ὥσπερ τὰς ὑπ' ἀνθρώπων κει-
 μένους νόμους ἐνιοὶ παραβαίνοντες διαφεύγῃσι
 τὸ δίκην δίδοναι, οἱ μὲν λανθάνοντες, οἱ δὲ
 βιαζόμενοι. Καὶ ποίαν, ἔφη, δίκην, ὦ22
 Σώκρατες, ἢ δύνανται διαφεύγειν γονεῖς
 τε παισὶ, κὴ παῖδες γονεῦσι μιγνύμενοι;
 τὴν μεγίστην νὴ Δί', ἔφη· τί γὰρ ἂν μεί-
 ζον πάθοιεν ἄνθρωποι τεκνοποιέμενοι τῷ
 κακῶς τεκνοποιεῖσθαι; Πῶς οὖν, ἔφη,23
 κακῶς ἔτοι τεκνοποιεῖναι, ἔς γε ἔδεν κω-
 λύει ἀγαθὸς αὐτὰς ὄντας ἐξ ἀγαθῶν παι-
 δοποιεῖσθαι; ὅτι νὴ Δί', ἔφη, ἢ μόνον ἀ-

γαθὸς δεῖ τὸς ἐξ ἀλλήλων παιδοποιεμέ-
 νος εἶναι, ἀλλὰ καὶ ἀκμάζοντος τοῖς σώμα-
 σιν. ἢ δοκεῖ σοι ὅμοια τὰ σπέρματα εἶναι
 τὰ τῶν ἀκμαζόντων τοῖς τῶν μήπω ἀκ-
 μαζόντων, ἢ τῶν παρηκμακότων; ἀλλὰ
 μὰ Δί', ἔφη, οὐκ εἰκὸς ὅμοια εἶναι. πότε-
 ρα ἔν, ἔφη, βελτίω; δῆλον ὅτι, ἔφη, τὰ
 τῶν ἀκμαζόντων. τὰ τῶν μὴ ἀκμαζόν-
 των ἄρα οὐ σπερδαῖα; οὐκ εἰκὸς μὰ Δί',
 ἔφη. οὐκ ἔν, ἔφη, οὐκ ἔν, ὅτι γε δεῖ παιδοποιεῖσθαι.
 οὐ γὰρ ἔν, ἔφη. οὐκ ἔν, ὅτι γε παιδοποιούμενοι,
 ὡς οὐ δεῖ παιδοποιεῖσθαι. ἔμοιγε δοκεῖ, ἔφη.
 τίνες ἔν, ἔφη, κακῶς ἂν παιδοποι-
 οῖντο, εἴγε μὴ οὗτοι; ὁμογνωμονῶ σοι,
 24 ἔφη, καὶ τῷτο. Τί δέ; τὸς εὖ ποιῶντας
 ἀντενεργετῆιν οὐ πανταχῶς νόμιμόν ἐστι;
 νόμιμον, ἔφη. παραβαίνεται δὲ καὶ τῷτο.
 οὐκ ἔν, καὶ οἱ τῷτο παραβαίνοντες δίκην δίδο-
 σι, Φίλων μὲν ἀγαθῶν ἔρημοι γιγνόμενοι,
 τὸς δὲ μισῶντας ἑαυτὸς ἀναγκαζόμενοι

c Lege sine dubio οἴγε ἔτω παιδ. vox ἔτω adest in Stobaeo.
 credo eam periisse ex editione Stephani Typothetarum culpa;
 et inde in ceteris deesse Editorum negligentia.

256 ΞΕΝΟΦ. IV. 4.

διώκειν. ἢ ἔχ' οἱ μὲν εὖ ποιῶντες τὰς χρω-
 μένας ἑαυτοῖς, ἀγαθοὶ φίλοι εἰσὶν· οἱ δὲ
 μὴ ἀντευεργετῶντες τὰς τοιάτας, διὰ μὲν
 τὴν ἀχαριστίαν μισθῶνται ὑπ' αὐτῶν, διὰ
 δὲ τὸ μάλιστα λυσιτελεῖν τοῖς τοιάτοις
 χρῆσθαι, τέττες μάλιστα διώκεσι; νῆ τὸν
 Δία, ὦ Σώκρατες, ἔφη, θεοῖς ταῦτα πάν-
 τα ἔοικε. τὸ γὰρ τὰς νόμους αὐτὰς τοῖς
 παραβαίνουσι τὰς τιμωρίας ἔχειν, βελ-
 τίονος ἢ κατ' ἀνθρώπον νομοθέτης δοκεῖ
 μοι εἶναι. Πότερον ἔν, ὦ Ἰππία, τοὺς²⁵
 θεοὺς ἢ γῆ τὰ δίκαια νομοθετεῖν, ἢ ἄλλα
 τῶν δικαίων; ἐκ ἄλλα μὰ Δί', ἔφη· χο-
 λῇ γὰρ ἂν ἄλλός γέ τις τὰ δίκαια νομο-
 θετήσκειν, εἰ μὴ θεός. καὶ τοῖς θεοῖς ἄρα,
 ὦ Ἰππία, τὸ αὐτὸ δίκαιόν τε καὶ νόμιμον
 εἶναι ἀρέσκει. τοιαῦτα λέγων τε καὶ
 πρᾶτ' ὧν δικαιότερος ἐποίει τὰς πλησιά-
 ζοντας.

Κ Ε Φ. ε'.

Ὡς δὲ καὶ πρακτικωτέρως ἐποίει τοὺς
 συνόντας ἑαυτῷ, νῦν αὖ τῷτο λέξω. νο-
 μίζων γὰρ ἐγκράτειαν ἀγαθὸν εἶναι τῷ
 μέλλοντι καλὸν τι πράξειν, πρῶτον μὲν
 αὐτὸς φανερός ἦν τοῖς συνῶσιν ἡσκηκῶς
 αὐτὸν μάλιστα πάντων ἀνθρώπων· ἔπειτα
 διαλεγόμενος προετρέπετο πάντων μάλι-
 στα τὸς συνόντας πρὸς ἐγκράτειαν. αἰ-
 μὲν ἔν περὶ τῶν πρὸς ἀρετὴν χρησίμων
 αὐτὸς τε διετέλει μεμνημένος, καὶ τὸς συν-
 2 όντας πάντας ὑπομιμνήσκων. Οἶδα δέ
 ποτε αὐτὸν καὶ πρὸς Εὐθύδημον περὶ ἐγ-
 κρατείας τοιάδε διαλεχθέντα· εἶπέ μοι,
 ἔφη, ὦ Εὐθύδημε, ἄρα καλὸν καὶ μεγα-
 λεῖον νομίζεις εἶναι καὶ ἀνδρὶ καὶ πόλει κλῆ-
 μα ἐλευθερίαν; ὡς οἶόν τε γε μάλιστα,
 3 ἔφη. Ὅστις ἔν ἀρχεται ὑπὸ τῶν διὰ τῶ
 σώματος ἡδονῶν, καὶ διὰ ταύτας μὴ δύνα-
 ται πράττειν τὰ βέλτιστα, νομίζεις τῷ-

τον ἐλεύθερον εἶναι; ἤκιστα, ἔφη. ἴσως γὰρ
ἐλεύθερον φαίνεται σοι τὸ πράττειν τὰ
βέλιστα. εἴτα τὸ ἔχειν τὴν κωλύσοντα,
τὰ τοιαῦτα ποιεῖν, ἀνελεύθερον νομίζεις;
παντάπασι γε, ἔφη. Παντάπασιν ἄρα ⁴
σοι δοκῶσιν οἱ ἀκρατεῖς ἀνελεύθεροι εἶναι;
νὴ τὸν Δί', ἔφη, εἰκότως. πότερον δέ σοι
δοκῶσιν οἱ ἀκρατεῖς κωλύεσθαι μόνον τὰ
κάλλιστα πράττειν, ἢ καὶ ἀναγκάζεσθαι τὰ
αἰσχιστα ποιεῖν; ὅδ' ἐν ἡτίον ἔμοιγ', ἔφη, δο-
κῶσι ταῦτα ἀναγκάζεσθαι, ἢ ἐκεῖνα κω-
λύεσθαι. Ποίους δέ τινας δεσπότας ἡγῶ ⁵
τὴν τὰ μὲν ἄριστα κωλύοντα, τὰ δὲ κάκι-
στα ἀναγκάζοντα; ὡς δυνατὸν νὴ Δί', ἔφη,
κακίους. δελεῖαν δὲ ποίαν κακίην νομί-
ζεις εἶναι; ἐγὼ μὲν, ἔφη, τὴν παρὰ τοῖς
κακίοις δεσπόταις. τὴν κακίην ἄρα δε-
λεῖαν οἱ ἀκρατεῖς δελεύουσιν; ἔμοιγε δο-
κεῖ, ἔφη. Σοφίαν δὲ, τὸ μέγιστον ἀγαθόν, ⁶
ὃ δοκεῖ σοι ἀπείργεσθαι τῶν ἀνθρώπων ἢ
ἀκρασία, εἰς τὸναντὶον αὐτὸς ἐμβάλλειν;

ἢ ὃ δοκεῖ σοι προσέχειν τε τοῖς ὠφελῶσι
 καὶ καταμανθάνειν αὐτὰ κωλύειν, ἀφέλ-
 κῃσα ἐπὶ τὰ ἡδέα, καὶ πολλάκις αἰσθανο-
 μένης, τῶν ἀγαθῶν τε καὶ τῶν κακῶν ἐκ-
 πλήξασα, ποιεῖν τὸ χεῖρον ἀντὶ τῷ βελ-
 τίονος αἰρεῖσθαι; γίγνεται τοῦτ', ἔφη.
 7 Σωφροσύνην δὲ, ὦ Εὐθύδημε, τίνι ἂν φαίη-
 μεν ἥτιον, ἢ τῷ ἀκρατεῖ, προσήκειν; αὐ-
 τὰ γὰρ δῆπερ τὰ ἐναντία, σωφροσύνης καὶ
 ἀκρασίας ἔργα ἐσὶν. ὁμολογῶ καὶ τῷτ',
 ἔφη. τῷ δ' ἐπιμελεῖσθαι, ὧν προσήκει,
 οἶει τι λυτικώτερον ἀκρασίας εἶναι; ἔκῃν
 ἔγωγ', ἔφη. τῷ δ' ἀντὶ τῶν ὠφελόντων
 τὰ βλάπτοντα προαιρεῖσθαι ποῖντος, καὶ
 τῶν μὲν ἐπιμελεῖσθαι, ἐκείνων δὲ ἀμε-
 λεῖν πείθοντος, καὶ τοῖς σωφρονέσι τὰ
 ἐναντία ποιεῖν ἀναγκάζοντος, οἶει τι ἀν-
 8 θρώπῳ κάκιον εἶναι; ὁδὲν, ἔφη. Οὐκ ἔν
 τὴν ἐγκράτειαν τῶν ἐναντίων ἢ τὴν ἀκρα-
 σίαν εἰκὸς τοῖς ἀνθρώποις αἰτίαν εἶναι;
 πάνυ μὲν ἔν, ἔφη. ἔκῃν καὶ τὸ τῶν ἐναντί-

ων τὸ αἴτιον εἰκὸς ἄριστον εἶναι; εἰκὸς γὰρ,
 ἔφη. ἔοικεν ἄρ', ἔφη, ὦ Εὐθύδημε, ἄριστον
 ἀνθρώπῳ ἢ ἐγκράτεια εἶναι. εἰκότως γὰρ,
 ἔφη, ὦ Σώκρατες. Εκείνο δέ, ὦ Εὐθύ- 9
 δημε, ἤδη πώποτε ἐνεθυμήθης; ποῖον; ἔφη.
 ὅτι καὶ ἐπὶ τὰ ἡδέα, ἐφ' ἅπερ μόνον δοκεῖ
 ἢ ἀκρασία τῶς ἀνθρώπων ἄγειν, αὐτὴ μὲν
 οὐ δύναται ἄγειν· ἢ δ' ἐγκράτεια πάντων
 μάλιστα ἡδεσθαι ποιεῖ· πῶς; ἔφη. ὥςπερ
 ἢ μὲν ἀκρασία οὐκ ἔωσα καρτερεῖν ἕτε-^f λι-
 μὸν, ἕτε- δίψαν, ἕτε- ἀφροδισίων ἐπιθυμί-
 αν, ἕτε- ἀγρυπνίαν, (δι' ὧν μόνων ἐστὶν ἡ-
 δέως μὲν φαγεῖν τε καὶ πιεῖν, καὶ ἀφροδισιά-
 σαι, ἡδέως δ' ἀναπαύσασθαι τε καὶ κοιμη-
 θῆναι, καὶ περιμεῖνοντας καὶ ἀναχομένους,
 ἕως ἂν ταῦτα ὡς ἐνὶ ἡδίστα γένηται) κω-
 λυεῖ τοῖς ἀναγκαϊοτάτοις τε καὶ συνεχε-

e Omnino sana et sincera est particula ὥςπερ, et immeritò
 ab Editoribus suspecta. neque adest hic loci quicquam ἀνακό-
 λυτον, ut frustra suspicantur. respicit ὥςπερ manifestè ad prae-
 cedentem πῶς, et quidem in syntaxi naturali.—πῶς;—ὥςπερ—
Qua ratione?—Quatenus—

f Subaudi πρὸς. ita enim exprimitur quandoque ab Xeno-
 phonte et Platone, vide H. Steph. Thes. in voce,

ῥάτοις ἀξιολόγως ἡδεῖσθαι· ἡ δ' ἐγκράτεια
 μόνη ποιῶσα καρτερεῖν τὰ εἰρημένα, μόνη
 καὶ ἡδεῖσθαι ποιεῖ ἀξίως μνήμης ἐπὶ τοῖς
 εἰρημένοις. παντάπασιν, ἔφη, ἀληθῆ λέ-
 ιογεις. Ἀλλὰ μὴν τῷ μαθεῖν τι καλὸν καὶ
 ἀγαθόν, καὶ τῷ ἐπιμεληθῆναι τῶν τοιούτων
 τινός, δι' ὧν ἂν τις καὶ τὸ ἑαυτῷ σῶμα κα-
 λῶς διοικήσειε, καὶ τὸν ἑαυτῷ οἶκον καλῶς
 οἰκονομήσειε, καὶ φίλοις καὶ πόλει ὠφέλιμος
 γένοιτο, καὶ ἐχθρῶν κρατήσειεν, ἀφ' ὧν ὁ
 μόνον ὠφέλεια, ἀλλὰ καὶ ἡδοναὶ μέγισται
 γίνονται. οἱ μὲν γὰρ ἐγκρατεῖς ἀπο-
 λαύουσι, πράττοντες αὐτὰ, οἱ δ' ἀκρατεῖς
 ὕδενός μετέχουσι. τῷ γὰρ ἂν ἥττον φήσαι-
 μεν τῶν τοιούτων προσήκειν, ἢ ὃ ἥκιστα
 ἔξεσι ταῦτα πράττειν, κατεχομένῳ ἐπὶ
 τῷ σπυδάζειν περὶ τὰς ἐγγυτάτω ἡδο-
 νιν; Καὶ ὁ Εὐθύδημος, δοκεῖς μοι, ἔφη,
 ὦ Σώκρατες, λέγειν, ὡς ἀνδρὶ ἥττονι τῶν
 διὰ τῷ σώματι ἡδονῶν πάνπαν ὕδemiās
 ἀρετῆς προσήκει. τί γὰρ διαφέρει, ἔφη,

ὦ Εὐθύδημε, ἄνθρωπος ἀκρατὴς θηρίῳ τῷ
 ἀμαθεσάτῃ; ὅς τις γὰρ τὰ μὲν κράτις
 μὴ σκοπεῖ, τὰ ἥδις δ' ἐκ παντὸς τρόπου
 ζητεῖ ποιεῖν, τί ἂν διαφέροι τῶν ἀφρονε-
 σάτων βοσκημάτων; ἀλλὰ τοῖς ἐγκρα-
 τέσι μόνοις ἕξει σκοπεῖν τὰ κράτις τῶν
 πραγμάτων, καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ διαλέγοντας
 κατὰ γένη, τὰ μὲν ἀγαθὰ προαιρεῖσθαι,
 τῶν δὲ κακῶν ἀπέχεσθαι. Καὶ ἔτι, ¹²
 ἔφη, ἀρίστους τε καὶ εὐδαιμονεσάτους ἀνδρας
 γίγνεσθαι, καὶ διαλέγεσθαι δυνατωτάτους.
 ἔφη δὲ καὶ τὸ [διαλέγεσθαι] ὀνομασθῆναι
 ἐκ τῆ συνιόντας κοινῇ βελεῦεσθαι, διαλέ-
 γοντας κατὰ γένη τὰ πράγματα. δεῖν ἔν
 πειρᾶσθαι ὅτι μάλιστα πρὸς τῷτο ἑαυτὸν
 ἑτοίμον παρασκευάζειν, καὶ τέτῃ μάλιστα
 ἐπιμελεῖσθαι. ἐκ τέτῃ γὰρ γίνεσθαι ἄν-
 δρας ἀρίστους τε, καὶ ἡγεμονικωτάτους, καὶ δια-
 λεκτικωτάτους.

Κ Ε Φ. 5'.

Ὡς δὲ καὶ διαλεκτικωτέρως ἐποίει τὰς συνόντας, πειράσομαι καὶ τῷτο λέγειν. Σωκράτης γὰρ τὰς μὲν εἰδότας, τί ἕκαστον εἴη τῶν ὄντων, ἐνόμιζε καὶ τοῖς ἄλλοις ἂν ἐξηγεῖσθαι δύνασθαι· τὰς δὲ μὴ εἰδότας, ὅθεν ἔφη θαυμαστὸν εἶναι αὐτὰς τε σφάλλεσθαι, καὶ ἄλλας σφάλλειν. ὧν ἕνεκα σκοπῶν σὺν τοῖς συνῶσι, τί ἕκαστον εἴη τῶν ὄντων, ὅδε πώποτε ἔλῃγε. πάντα μὲν ἔν ἧ διωρίζετο, πολὺ ἔργον ἂν εἴη διεξελεῖν· ἐν ὅσοις δὲ καὶ τὸν τρόπον τῆς ἐπισκέψεως δηλώσειν οἶμαι, τοσαῦτα λέξω.

2 Πρῶτον δὲ περὶ εὐσεβείας ὧδέ πως ἐσκόπει· εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Εὐθύδημε, ποῖόν τι νομίζεις εὐσέβειαν εἶναι; καὶ ὅς, Κάλισον νῆ Δί', ἔφη. ἔχεις ἔν εἰπεῖν, ὁποῖός τις ὁ εὐσεβής ἐστιν; ἐμοὶ μὲν δοκεῖ, ἔφη, ὁ τὰς θεῶν τιμῶν. ἔξεσι δὲ, ὃν ἂν τις βέληται τρόπον, τὰς θεῶν τιμᾶν; ἔκ' ἀλλὰ

264 ΞΕΝΟΦ. IV. 6.

νόμοι εἰσὶ, καθ' ὅς δεῖ τῷτο ποιεῖν. Οὐκ- 3
 ἔν ὁ τὸς νόμους τῷτους ποιῶν, εἰδείη ἂν, ὥς
 δεῖ τὸς θεὸς τιμᾶν; οἶμαι ἔγωγ', ἔφη. ἄρ'
 ἔν ὁ εἰδὼς τὸς θεὸς τιμᾶν, ἔκ ἄλλως οἶε-
 ται δεῖν τῷτο ποιεῖν, ἢ ὥς οἶδεν; ὃ γὰρ
 ἔν, ἔφη. ἄλλως δέ τις θεὸς τιμᾶ, ἢ ὥς
 οἶεται δεῖν; ἔκ οἶμαι, ἔφη. Ὁ ἄρα τὰ 4
 περὶ τὸς θεὸς νόμιμα εἰδὼς, νομίμως ἂν
 τὸς θεὸς τιμῶ. πάνυ μὲν ἔν. ἔκῃν ὅγε
 νομίμως τιμῶν, ὥς δεῖ, τιμᾶ; πῶς γὰρ
 ὃ; ὁ δέ γε, ὥς δεῖ, τιμῶν, εὐσεβὴς ἔστι;
 πάνυ μὲν ἔν, ἔφη. ὁ ἄρα τὰ περὶ τὸς θεὸς
 νόμιμα εἰδὼς, ὀρθῶς ἂν ἡμῖν εὐσεβὴς ὠρι-
 μένος εἴη. ἐμοὶ γῆν, ἔφη, δοκεῖ. Ανθρώ- 5
 ποις τε ἄρα ἔξεσιν, ὃν ἂν τις τρόπον βέ-
 ληται, χρῆσθαι; ἔκ· ἀλλὰ καὶ παρὰ τῷ-
 τοις ὁ εἰδὼς, ἃ ἔστι νόμιμα, καθὰ δεῖ πρὸς
 ἀλλήλους χρῆσθαι, νόμιμος ἂν εἴη. ἔκῃν
 οἱ κατὰ ταῦτα χρώμενοι ἀλλήλοις, ὥς
 δεῖ, χρώνται; πῶς γὰρ ὃ; οὐκῇν οἶγε, ὥς
 δεῖ, χρώμενοι, καλῶς χρώνται; πάνυ μὲν

ἔν, ἔφη. ἔκῃν οἴγε τοῖς ἀνθρώποις καλῶς
 χρώμενοι, καλῶς πράττεσι τὰνθρώπεια
 6 πράγματα; εἰκός γ', ἔφη. Οὐκῃν οἱ τοῖς
 νόμοις πειθόμενοι, δίκαια ἔτοι ποιῶσι; πά-
 νυ μὲν ἔν, ἔφη. δίκαια δὲ οἶδα, ἔφη, ὁ-
 ποῖα καλεῖται; ἃ οἱ νόμοι κελεύουσιν, ἔφη.
 οἱ ἄρα ποιῶντες ἃ οἱ νόμοι κελεύουσιν, δίκαιά
 τε ποιῶσι, καὶ ἃ δεῖ. πῶς γὰρ ἔ; ἔκῃν οἴγε
 τὰ δίκαια ποιῶντες, δίκαιοί εἰσιν; οἶμαι
 ἔγωγ', ἔφη. οἶει ἔν τινας πείθεσθαι τοῖς
 νόμοις, μὴ εἰδότας ἃ οἱ νόμοι κελεύουσιν;
 ἔκ ἔγωγ', ἔφη. εἰδότας δὲ ἃ δεῖ ποιεῖν,
 οἶει τινὰς οἶεσθαι, δεῖν μὴ ποιεῖν ταῦτα;
 ἔκ οἶομαι, ἔφη. οἶδας δὲ τινὰς ἄλλα ποι-
 ῶντας, ἢ ἃ οἶονται δεῖν; ἔκ ἔγωγ', ἔφη.
 οἱ ἄρα τὰ περὶ τῆς ἀνθρώπου νόμιμα εἰ-
 δότες, τὰ δίκαια ἔτοι ποιῶσιν; πάνυ μὲν
 ἔν, ἔφη. ἔκῃν οἴγε τὰ δίκαια ποιῶντες,
 δίκαιοί εἰσι; τίνες γὰρ ἄλλοι; ἔφη. ὀρθῶς
 ἂν ποτε ἄρα ὀριζοίμεθα, ὀριζόμενοι δικαίους
 εἶναι τῆς εἰδότας τὰ περὶ ἀνθρώπου νόμι-

μα; ἔμοιγε δοκεῖ, ἔφη. Σοφίαν δὲ τί ἂν
 φήσαιμεν εἶναι; εἰπέ μοι, πότερά σοι δο-
 κῶσιν οἱ σοφοί, ἃ ἐπίσανται, ταῦτα σοφοί
 εἶναι, ἢ εἰσὶ τινες, ἃ μὴ ἐπίσανται, σοφοί;
 ἃ ἐπίσανται δῆλον ὅτι, ἔφη. πῶς γὰρ ἂν
 τις, ἃ γε μὴ ἐπίσαιτο, ταῦτα σοφὸς εἴη;
 ἄρ' ἔν οἱ σοφοί, ἐπισήμη σοφοί εἰσιν; τίνι
 γάρ, ἔφη, ἄλλω τις ἂν εἴη σοφός, εἰ γε
 μὴ ἐπισήμη; ἄλλο δέ τι σοφίαν οἶει εἶναι,
 ἢ ὧ σοφοί εἰσιν; ἔκ' ἐγωγε. ἐπισήμη ἄρα
 σοφία ἐστίν; ἔμοιγε δοκεῖ. ἄρ' ἔν δοκεῖ σοι
 ἀνθρώπῳ δυνατόν εἶναι τὰ ὄντα πάντα
 ἐπίσασθαι; ἔδὲ μὰ Δί', ἔμοιγε πολλοσὸν
 μέρος αὐτῶν. πάντα μὲν ἄρα σοφὸν ἔχ
 οἶόν τε ἀνθρώπον εἶναι; μὰ Δί' ἔ δῆτα,
 ἔφη. ὃ ἄρα ἐπίσαιτο ἕκαστος, τῷτο καὶ σο-
 φός ἐστιν; ἔμοιγε δοκεῖ. Ἀρ' ἔν, ὧ Εὐθύ- 8
 δημε, καὶ τὰγαθὸν ἔτω ζητήεον ἐσί; πῶς;
 ἔφη. δοκεῖ σοι τὸ αὐτὸ πᾶσιν ὠφέλιμον
 εἶναι; ἔκ' ἔμοιγε. τί δέ; τὸ ἄλλω ὠφέλι-
 μον ἔ δοκεῖ σοι ἐνίοτε ἄλλω βλαβερόν εἶ-

ναι; καὶ μάλα, ἔφη. ἄλλο δ' ἂν τι φαίης
 ἀγαθὸν εἶναι, ἢ τὸ ὠφέλιμον; ἐκ ἔγωγ',
 ἔφη. τὸ ἄρα ὠφέλιμον, ἀγαθὸν ἐστίν, ὅτῳ
 9 ἂν ὠφέλιμον ᾖ; δοκεῖ μοι, ἔφη. Τὸ δὲ
 καλὸν ἔχοιμεν ἂν πως ἄλλως εἰπεῖν, ἢ,
 εἰ ἐστίν, ὀνομάζεις καλὸν ἢ σῶμα, ἢ σκεῦ-
 ος, ἢ ἄλλ' ὅτις, ὃ οἶδα πρὸς πάντα
 καλὸν ὄν; μὰ Δί' ἐκ ἔγωγ', ἔφη. ἄρ' ἔν,
 πρὸς ὃ ἂν ἕκαστον χρήσιμον ᾖ, πρὸς τῷτο
 ἕκαστῳ καλῶς ἔχει χρῆσθαι; πάνυ μὲν
 ἔν, ἔφη· καλὸν δὲ πρὸς ἄλλο τί ἐστίν ἕκα-
 στον, ἢ πρὸς ὃ ἕκαστῳ καλῶς ἔχει χρῆ-
 σθαι; ὕδὲ πρὸς ἓν ἄλλο, ἔφη. τὸ χρήσι-
 μον ἄρα καλὸν ἐστίν, πρὸς ὃ ἂν ᾖ χρήσιμον;
 10 ἔμοιγε δοκεῖ, ἔφη. Ἀνδρείαν δὲ, ὦ Εὐθύ-
 δημε, ἄρα τῶν καλῶν νομίζεις εἶναι; κάλ-
 λιστον μὲν ἔν ἐγωγ', ἔφη. χρήσιμον ἄρα ὃ
 πρὸς τὰ ἐλάχιστα νομίζεις τὴν ἀνδρείαν;
 μὰ Δί', ἔφη, πρὸς τὰ μέγιστα μὲν ἔν. ἄρ' ἔν
 δοκεῖ σοι πρὸς τὰ δεινὰ τε καὶ ἐπικίνδυνα
 χρήσιμον εἶναι τὸ ἀγνοεῖν αὐτά; ἤκιστα

γ', ἔφη. οἱ ἄρα μὴ φοβέμενοι τὰ τοιαῦ-
 τα, διὰ τὸ μὴ εἰδέναι τί ἔσιν, ἐκ ἀνδρεῖοι
 εἰσι; νῆ Δί', ἔφη· πολλοὶ γὰρ ἂν ἔγωγε
 τῶν γε μαινομένων καὶ τῶν δειλῶν ἀνδρεῖοι
 εἶεν. τί δὲ οἱ καὶ τὰ μὴ δεινὰ δεδοικότες;
 ἔτι γε, νῆ Δία, ἥτιον, ἔφη. ἄρ' ἔν τῆς
 μὲν ἀγαθῆς πρὸς τὰ δεινὰ καὶ ἐπικίνδυνα
 ὄντας, ἀνδρεῖς ἡγῆ εἶναι, τῆς δὲ κακῆς,
 δειλῆς; πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Ἀγαθῆς δέ τι
 πρὸς τὰ τοιαῦτα νομίζεις ἄλλης τινᾶς, ἢ
 τοὺς δυναμένους αὐτοῖς καλῶς χρῆσθαι;
 ἐκ, ἀλλὰ τέτῃς, ἔφη. κακῆς δὲ ἄρα τῆς
 οἷς τέτοις κακῶς χρῆσθαι; τίνας γὰρ
 ἄλλας; ἔφη. ἄρ' ἔν ἕκαστοι χρῶνται, ὥς
 οἴονται δεῖν; πῶς γὰρ ἄλλως; ἔφη. ἄρα
 ἔν οἱ μὴ δυνάμενοι καλῶς χρῆσθαι, ἴσασιν
 ὥς δεῖ χρῆσθαι; ἐ δὴ περ γε, ἔφη. οἱ ἄρα
 εἰδότες ὥς δεῖ χρῆσθαι, ἔτοι καὶ δύνανται;
 μόνοι γε, ἔφη. τί δέ; οἱ μὴ διημαρτηκότες
 ἄρα κακῶς χρῶνται τοῖς τοιούτοις; ἐκ οἶο-
 μαι, ἔφη. οἱ ἄρα κακῶς χρώμενοι διημαρ-

τήκασιν; εἰκός γε, ἔφη. οἱ μὲν ἄρα ἐπιστά-
μενοι τοῖς δεινοῖς τε καὶ ἐπικινδύνοις καλῶς
χρηῶσθαι, ἀνδρεῖοί εἰσιν· οἱ δὲ διαμαρτά-
νοντες τέττε, δειλοί; ἔμοιγε δοκῶσιν, ἔφη.

- ¹²Βασιλείαν δὲ καὶ Τυραννίδα, ἀρχὰς μὲν
ἀμφοτέρας ἡγεῖτο εἶναι, διαφέρειν δὲ ἀλ-
λήλων ἐνόμιζε. τὴν μὲν γὰρ, ἐκόντων τε
τῶν ἀνθρώπων καὶ κατὰ νόμους, τῶν πόλεων
ἀρχὴν, βασιλείαν ἡγεῖτο· τὴν δὲ ἀκόν-
των τε καὶ μὴ κατὰ νόμους, ἀλλ' ὅπως ὁ
ἀρχῶν βέλοιο, τυραννίδα. καὶ ὅπως μὲν
ἐκ τῶν τὰ νόμιμα ἐπιτελούντων αἱ ἀρχαὶ
καθίστανται, ταύτην τὴν πολιτείαν ἀριστο-
κρατίαν ἐνόμιζεν εἶναι· ὅπως δ' ἐκ τιμημά-
των, πλυστοκρατίαν· ὅπως δ' ἐκ πάντων,
¹³δημοκρατίαν. Εἰ δέ τις αὐτῷ περὶ τῆς ἀν-
τιλέγοι, μηδὲν ἔχων σαφὲς λέγειν, ἀλλ'
ἄνευ ἀποδείξεως, ἥτοι σοφώτερον Φάσκων
εἶναι, ὃν αὐτὸς λέγοι, ἢ πολιτικώτερον,
ἢ ἀνδρειότερον, ἢ ἄλλό τι τῶν τοιούτων,
ἐπὶ τὴν ὑπόθεσιν ἐπανῆγεν ἂν πάντα τὸν

λόγον ὧδέ πως. Φῆς σὺ ἀμείνω πολίτην εἶναι, ὃν σὺ ἐπαινεῖς, ἢ ὃν ἐγώ; Φημί γὰρ ὄν. τί ὄν; ἔκ ἐκεῖνο πρῶτον ἐπισκεψώμεθα, τί ἐσιν ἔργον ἀγαθὸ πολίτης; ποιῶμεν τῷτο. ἔκῃν ἐν μὲν χρημάτων διοικήσει κρατοίῃ ἂν ὁ χρήμασιν εὐπορωτέραν τὴν πόλιν ποιῶν; πάνυ μὲν ὄν, ἔφη. ἐν δέ γε πολέμῳ, ὁ καθυπερτέραν τῶν ἀντιπάλων; πῶς γὰρ ὄν; ἐν δὲ πρεσβείᾳ ἄρα, ὃς ἂν φίλος ἀντὶ πολεμίων παρασκευάζῃ; εἰκότως γε. ἔκῃν καὶ ἐν δημηγορίᾳ, ὁ σάσεις τε παύων, καὶ ὁμόνοϊαν ἐμποιῶν; ἔμοιγε δοκεῖ. ἔτῳ δὲ τῶν λόγων ἐπαναγομένων, καὶ τοῖς ἀντιλέγουσιν αὐτοῖς φανερόν ἐγίγνετο τ᾽ ἀληθές. Ὅποτε δὲ αὐτόσις τι τῷ λόγῳ διεξίει, διὰ τῶν μάλιστα ὁμολογμένων ἐπορεύετο, νομίζων ταύτην τὴν ἀσφάλειαν εἶναι λόγῳ. τοιγαρὶν πολὺ μάλιστα, ὧν ἐγὼ οἶδα, ὅ,τι λέγοι, τῶς ἀκρόντας ὁμολογῶντας παρεῖχε. ἔφη δὲ, καὶ Ὅμηρον τῷ Οὐδυσσεὶ ἀναθεῖναι, “ τὸ

“ἀσφαλῆ ῥήτορα εἶναι,” ὡς ἱκανὸν αὐτὸν ὄντα διὰ τῶν δοκύντων τοῖς ἀνθρώποις ἀγειν τὰς λόγους. ὅτι μὲν ἔν ἀπλῶς τὴν ἑαυτῷ γνώμην ἀπεφάνειο Σωκράτης πρὸς τὰς ὁμιλῶντας αὐτῷ, δοκεῖ μοι δῆλον ἐκ τῶν εἰρημένων εἶναι.

Κ Ε Φ. Ζ’.

ΟΤΙ δὲ καὶ αὐτάρκεις ἐν ταῖς προσηκούσαις πράξεσιν αὐτοὺς εἶναι ἐπεμελεῖτο, νῦν τὸτο λέξω. πάντων μὲν γάρ, ὧν ἐγὼ οἶδα, μάλιστα ἔμελεν αὐτῷ εἰδέναι, ὅτε τις ἐπισήμων εἴη τῶν συνόντων αὐτῷ. ὧν δὲ προσήκει ἀνδρὶ καλῷ καὶ ἀγαθῷ εἰδέναι, ὅ,τι μὲν αὐτὸς εἰδεῖη, πάντων προθυμότηα ἐδίδασκεν· ὅτε δὲ αὐτὸς ἀπειρότερος εἴη, πρὸς τὰς ἐπισαμένους ἤγεν αὐτὸς.
 2 Ἐδίδασκε δὲ καὶ μέχρι ὅτε δέοι ἔμπειρον εἶναι ἐκάστου πράγματι τὸν ὀρθῶς πεπαιδευμένον. αὐτίκα, γεωμετρίαν μέχρι μὲν τὸτε ἔφη δεῖν μαθάνειν, ἕως ἱκανός τις

γένοιτο, εἴποτε δεήσει, γῆν μέτρῳ ὀρθῶς
 ἢ παραλαβεῖν, ἢ παραδῆναι, ἢ διανεῖμαι,
 ἢ ἔργον ἀποδείξασθαι. ἔτω δὲ τῷτο ῥά-
 διον εἶναι μαθεῖν, ὥς τε τὸν προσέχοντα
 τὸν νῦν τῇ μετρήσει, ἅμα τὴν τε γῆν,
 ὁπόση ἐστίν, εἰδέναι, καὶ ὡς μετρεῖται ἐπι-
 τάμενον ἀπιέναι. Τὸ δὲ μέχρι τῶν δυσ- 3
 ζυνέτων διαγραμμάτων γεωμετρίαν μα-
 θάνειν ἀπεδοκίμαζεν. ὅ,τι μὲν γὰρ ὠφε-
 λοῖη ταῦτα, ἐκ ἔφη ὁρᾶν· (καὶ τοι ἐκ
 ἀπειρός γε αὐτῶν ἦν) ἔφη δὲ ταῦτα ἱκα-
 νὰ εἶναι ἀνθρώπου βίον κατατρίβειν, καὶ
 ἄλλων πολλῶν τε καὶ ὠφελίμων μαθημά-
 των ἀποκωλύειν. Εκέλευε δὲ καὶ ἀσρολο- 4
 γίας ἐμπείρους γίγνεσθαι, καὶ ταύτης μέν-
 τοι μέχρι τῷ νυκτός τε ὥραν, καὶ μηνός,
 καὶ ἐνιαυτῷ δύνασθαι γινώσκειν, ἔνεκα
 πορείας τε, καὶ πλῆθ, καὶ φυλακῆς· καὶ ὅσα
 ἄλλα ἢ νυκτός, ἢ μηνός, ἢ ἐνιαυτῷ πράτ-
 τεται, πρὸς ταῦτ' ἔχειν τεκμηρίοις χρῆ-
 σθαι, τὰς ὥρας τῶν εἰρημένων διαγινώ-

σκοντας. καὶ ταῦτα δὲ ῥάδια εἶναι μα-
 θεῖν παρά τε τῶν νυκτοθηρῶν, καὶ κυβερνη-
 τῶν, καὶ ἄλλων πολλῶν, οἷς ἐπιμελὲς
 5 ταῦτα εἰδέναι. Τὸ δὲ μέχρι τῆς ἀστρο-
 νομίας μανθάνειν, μέχρι τῆς καὶ τὰ μὴ ἐν
 τῇ αὐτῇ περιφορᾷ ὄντα, καὶ τὰς πλάνη-
 τάς τε, καὶ ἀσαθμήτους ἀσέρας γινῶναι, καὶ
 τὰς ἀποσάσεις αὐτῶν ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ
 τὰς περιόδους, καὶ τὰς αἰτίας αὐτῶν ζητῶν-
 τας καὶ αἰσθάνεσθαι, ἰσχυρῶς ἀπέτρεπεν.
 ὠφέλειαν μὲν γὰρ ὑδεμίαν ἔδ' ἐν τέτοις
 ἔφη ὁρᾶν, (καίτοι ἔδὲ τῶν γε ἀνήκοος
 ἦν) ἔφη δὲ καὶ ταῦτα ἱκανὰ εἶναι κατα-
 τρίβειν ἀνθρώπου βίον, καὶ πολλῶν καὶ ὠφε-
 6 λίων ἀποκωλύειν. Ὅλως δὲ τῶν ὑρα-
 νίων, ἧ ἕκαστα ὁ θεὸς μηχανᾶται, φρον-
 τιστὴν γίνεσθαι, ἀπέτρεπεν. οὔτε γὰρ
 εὖρετὰ ἀνθρώποις αὐτὰ ἐνόμιζεν εἶναι,
 ὅτε χαρίζεσθαι θεοῖς ἂν ἡγείτο τὸν ζη-
 τῶντα, ἃ ἐκεῖνοι σαφηνίσαι ἔκ ἐβλήθη-
 σαν. κινδυνεύσαι δ' ἂν ἔφη καὶ παραφρονῆ-

σαι τὸν ταῦτα μεριμνῶντα, ὃδὲν ἥτιον ἢ
 Αναξαγόρας παρεφρόνησεν, ὁ μέγιστον φρο-
 νήσας ἐπὶ τῷ τὰς τῶν θεῶν μηχανὰς ἐξη-
 γεῖσθαι. (Εκείνος γάρ, λέγων μὲν τὸ αὐτὸ ὅ-
 εῖναι πῦρ τε καὶ ἥλιον, ἡγνόει, ὡς τὸ μὲν
 πῦρ οἱ ἄνθρωποι ῥαδίως καθορῶσιν, εἰς δὲ
 τὸν ἥλιον ὃ δύνανται ἀντιβλέπειν· καὶ ὑπὸ
 μὲν τῷ ἡλίῳ καταλαμπόμενοι τὰ χρώ-
 ματα μελάντερα ἔχουσιν, ὑπὸ δὲ τῷ πυ-
 ρὸς, ὃ. ἡγνόει δὲ ὅτι καὶ τῶν ἐκ τῆς γῆς
 Φυομένων ἀνευ μὲν ἡλίου αὐγῆς ὃδὲν δύνα-
 ται καλῶς αὔξεσθαι, ὑπὸ δὲ τῷ πυρὸς
 θερμαινόμενα πάντα ἀπόλλυται. Φάσ-
 κων δὲ τὸν ἥλιον λίθον διάπυρον εἶναι, καὶ
 τῷτο ἡγνόει, ὅτι λίθος μὲν ἐν πυρὶ ὧν ὅτε
 λάμπει, ὅτε πολὺν χρόνον ἀντέχει· ὁ
 δὲ ἥλιος τὸν πάντα χρόνον πάντων λαμ-
 πρότερος ὧν διαμένει.) Εκέλευε δὲ καὶ λο-
 γισμὸς μαρτάνειν, καὶ τῶτων δὲ ὁμοίως τοῖς
 ἄλλοις ἐκέλευε φυλάττεσθαι τὴν μάταιον
 πραγματείαν, μέχρι δὲ τῷ ὠφελίμῳ πάν-

τα καὶ αὐτὸς συνεπεσκόπει, καὶ συνδιεζήει
 9 τοῖς συνῆσι. Προέτρεπε δὲ σφόδρα καὶ ὑ-
 γιείας ἐπιμελεῖσθαι τὰς συνόντας, παρὰ
 τε τῶν εἰδόντων μαθάνοντας, ὅσα ἐνδέ-
 χοιτο, καὶ ἑαυτῷ ἕκαστον προσέχοντα διὰ
 παντὸς τῷ βίῃ, τί βρῶμα, ἢ τί πόμα, ἢ
 πῶς πόνος συμφέροι αὐτῷ, καὶ πῶς τέτοις
 χρώμενος ὑγιεινότεα ἂν διάγοι. τῷ γὰρ
 ἔτω προσέχοντος ἑαυτῷ, ἔργον ἔφη εἶναι
 εὐρεῖν ἰατρὸν τὰ πρὸς ὑγίειαν συμφέροντα
 10 αὐτῷ μᾶλλον διαγιγνώσκοντα ἑαυτῷ. Εἰ
 δέ τις μᾶλλον, ἢ κατὰ τὴν ἀνθρωπίνην
 σοφίαν, ὠφελεῖσθαι βέλοιοτο, συνεβέλευε
 μαντικῆς ἐπιμελεῖσθαι. τὸν γὰρ εἰδόντα,
 δι' ὧν οἱ θεοὶ τοῖς ἀνθρώποις περὶ τῶν πραγ-
 μάτων σημαίνουσιν, ὑδέποτ' ἔρημον, ἔφη,
 γίγνεσθαι συμβεβηλὸς θεῶν.

Κ Ε Φ. ή.

Εἰ δέ τις, ὅτι, φάσκοντος αὐτῷ τό δαι-
 μόνιον ἑαυτῷ προσημαίνειν, ἅτε δέοι, καὶ ἅ

μὴ δέοι ποιεῖν, ὑπὸ τῶν δικαστῶν κατε-
 γνώσθῃ θάνατος, οἶεται αὐτὸν ἐλέγχε-
 σθαι περὶ τῆς δαιμονίης ψευδόμενον, ἐννοη-
 σάτω πρῶτον μὲν, ὅτι οὕτως ἤδη τότε
 πόρρω τῆς ἡλικίας ἦν, ὥς, εἰ καὶ μὴ τό-
 τε, ἔκ ἂν πολλῷ ὕστερον τελευτῆσαι τὸν
 βίον· εἶτα, ὅτι τὸ μὲν ἀχθεινότατον τῆς
 βίης, καὶ ἐν ᾧ πάντες τὴν διάνοιαν μειῶνται,
 ἀπέλειπεν· ἀντὶ δὲ τούτου τῆς ψυχῆς τὴν
 ῥώμην ἐπιδειξάμενος, εὐκλείαν προσεκλή-
 σατο, τὴν τε δίκην πάντων ἀνθρώπων ἀλη-
 θέσαια, καὶ ἐλευθεριώτατα καὶ δικαιοτάτα εἰ-
 πῶν, καὶ τὴν κατὰ γνώσιν τῆς θανάτου πραό-
 τατα καὶ ἀνδρωδέσαια ἐνεγκών. Ὁμολο- 2
 γεῖται γάρ, ὅδενα πωτῶν μνημονευομένων
 ἀνθρώπων κάλλιον θάνατον ἐνεγκεῖν. ἀ-
 νάγκη μὲν γὰρ ἐγένετο αὐτῷ, μετὰ τὴν
 κρίσιν τριάκοντα ἡμέρας βιώσας, διὰ τὸ
 Δήλια μὲν ἐκείνους τῆς μηνὸς εἶναι, τὸν δὲ
 νόμον μηδένα ἑᾶν δημοσίᾳ ἀποθνήσκειν,
 ἕως ἂν ἡ θεωρία ἐκ Δήλου ἐπανέλθῃ. καὶ

τὸν χρόνον τῷτον ἅπασι τοῖς συνήθεσι
 Φανερός ἐγένετο ὕδεν ἀλλοιότερον διαβίῃς,
 3 ἢ τὸν ἔμπροσθεν χρόνον. Καίτοι τῶν ἔμ-
 προσθέν γε πάντων ἀνθρώπων μάλιστα
 ἐθαυμάζετο, ἐπὶ τῷ εὐθύμως τε καὶ εὐκό-
 λως ζῆν. καὶ πῶς ἂν τις κάλλιον, ἢ ὅπως
 ἀποθάνοι; ἢ ποῖος ἂν εἴη θάνατος καλλί-
 ων, ἢ ὃν ἂν κάλλιστά τις ἀποθάνοι; ποῖος
 δ' ἂν γένοιτο θάνατος εὐδαιμονέστερος τῷ
 καλλίστῃ; ἢ ποῖος θεοφιλέστερος τῷ εὐδαι-
 4 μονεστάτῃ; Λέξω δὲ καὶ ἃ Ἑρμογένης τῷ
 Ἰππονίκῃ ἤκουσα περὶ αὐτῷ. ἔφη γάρ, ἤδη
 Μελίτῃ γεγραμμένῃ αὐτὸν τὴν γραφὴν,
 αὐτὸς ἀκρίβως αὐτῷ πάντα μᾶλλον, ἢ περὶ
 τῆς δίκης διαλεγόμενῃ, λέγειν αὐτῷ, ὡς
 χρὴ σκοπεῖν ὅ,τι ἀπολογήσεται. τὸν δὲ
 τὸ μὲν πρῶτον εἰπεῖν· οὐ γὰρ δοκῶ σοι
 τῷτο μελετῶν διαβεβιωκέναι; ἐπεὶ δὲ αὐ-
 τὸν ἤρετο, ὅπως; εἰπεῖν αὐτὸν, ὅτι ὕδεν
 ἄλλο ποιῶν διαγεγένηται, ἢ διασκοπῶν
 μὲν τὰ τε δίκαια, καὶ τὰ ἄδικα, πράττων

δὲ τὰ δίκαια, καὶ τῶν ἀδίκων ἀπεχόμενος·
 ἦν περ νομίζοι καλλίστην μελέτην ἀπολο-
 γίας εἶναι. Αὐτὸς δὲ πάλιν εἶπεῖν· ἔχ 5
 ὄρα, ὦ Σώκρατες, ὅτι οἱ Αθηῆνσι δικα-
 ζαὶ πολλὰς μὲν ἤδη μηδὲν ἀδικῶντας, λό-
 γῳ ἀχθεσθέντες ἀπέκτειναν, πολλὰς δὲ
 ἀδικῶντας ἀπέλυσαν; ἀλλὰ νῆ τὸν Δία,
 φάναι αὐτὸν, ὦ Ἑρμόγενης, ἤδη μὲν ἐπι-
 χειρῶντος φροντίσαι τῆς πρὸς τὰς δικα-
 ζὰς ἀπολογίας, ἠναντιώθη τὸ Δαιμόνιον.
 Καὶ αὐτὸς εἶπεῖν· θαυμάσαλέ γε οἶμαι τὸν 6
 δὲ, θαυμάζεις, φάναι, εἰ τῷ θεῷ δοκεῖ
 βέλτιον εἶναι, ἐμὲ τελευτᾶν τὸν βίον
 ἤδη; οὐκ οἶδ' ὅτι μέχρι μὲν τῆδε τῆς
 χρόνης ἐγὼ ἔδην ἀνθρώπων ὑφείμην ἂν,
 ἔτε βέλτιον, ἔθ' ἥδιον ἐμὲ βεβιωκέναι;
 ἄριστα μὲν γὰρ οἶμαι ζῆν, τὰς ἄριστα ἐπι-
 μελομένους τοῦ ὥς βελτίστους γίγνεσθαι,
 ἥδιστα δὲ, τὰς μάλιστα αἰσθανομένους, ὅτι
 βελτίστους γίγνονται. Ἄ ἐγὼ μέχρι τῆδε 7
 τῆς χρόνης ἡσθάνομην ἐμαυτῷ συμβαίνοισι,

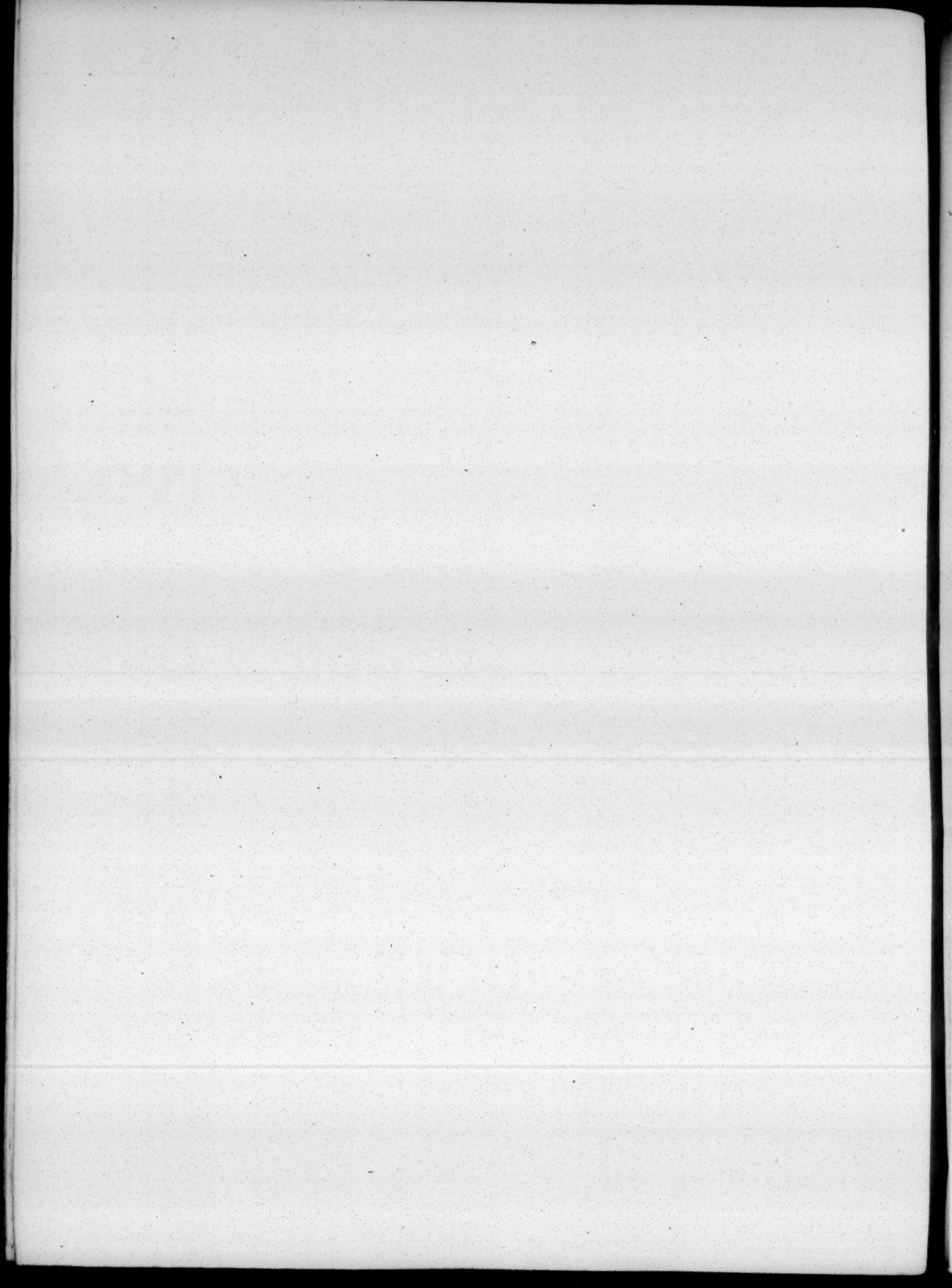
καὶ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις ἐντυγχάνων, καὶ
 πρὸς τοὺς ἄλλους παραθεωρῶν ἑμαυτὸν,
 οὕτω διατετέλεκα περὶ ἑμαυτῷ γιγνώ-
 σκων. καὶ ὁ μόνον ἐγὼ, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐμοὶ
 φίλοι ὅπως ἔχοντες περὶ ἐμῷ διατελῶσιν·
 ὁ δὲ διὰ τὸ φιλεῖν ἐμέ, (καὶ γὰρ οἱ τὰς ἄλλους
 φιλοῦντες ὅπως ἂν εἶχον πρὸς τὰς ἑαυτῶν
 φίλους) ἀλλὰ διόπερ καὶ αὐτοὶ ἂν οἶονται
 ὁ ἐμοὶ συνόντες βέλτιστοι γίγνεσθαι. Εἰ δὲ
 βιώσομαι πλείω χρόνον, ἴσως ἀναγκαῖον
 εἶναι, τὰ τῷ γήρῳ ἐπιτελεῖσθαι, καὶ ὁρᾶν
 τε καὶ ἀκῆν ἥτιον, καὶ διανοεῖσθαι χεῖρον,
 καὶ δυσμαθέστερον καὶ ἐπιλησμονέστερον ἀπο-
 βαίνειν, καὶ ὧν πρότερον βελτίων ἦν, τού-
 των χείρων γίγνεσθαι. ἀλλὰ μὴν ταῦτά
 γε μὴ αἰσθανομένῳ μὲν ἀβίωτος ἂν εἴη ὁ
 βίος· αἰσθανόμενον δὲ πῶς οὐκ ἀνάγκη
 9 χεῖρόν τε καὶ ἀηδέστερον ζῆν; Ἀλλὰ μὴν
 εἰ γε ἀδίκως ἀποθανῆμαι, τοῖς μὲν ἀδί-
 κως ἐμὲ ἀποκτεῖνασιν αἰσχρὸν ἂν εἴη τού-
 το. εἰ γὰρ τὸ ἀδικεῖν αἰσχρὸν ἐστὶ, πῶς ἔκ

αἰσχρὸν καὶ τὸ ἀδίκως ὁτιῦν ποιεῖν; ἐμοὶ δὲ
τί αἰσχρὸν, τὸ ἑτέρως μὴ δύνασθαι περὶ
ἐμῶς τὰ δίκαια μήτε γινῶναι, μήτε ποιῆ-
σαι; Ὅρῳ δ' ἔγωγε καὶ τὴν δόξαν τῶνιο
προγεγονότων ἀνθρώπων ἐν τοῖς ἐπιγιγ-
νομένοις ἔχῃ ὁμοίαν καλαλιπομένην τῶν
τε ἀδικησάντων καὶ τῶν ἀδικηθέντων. οἶδα
δὲ, ὅτι καὶ ἐγὼ ἐπιμελείας τεύξομαι ὑπ'
ἀνθρώπων, καὶ ἐὰν νῦν ἀποθάνω, ἔχῃ ὁμοί-
ως τοῖς ἐμὲ ἀποκτείνασιν. οἶδα γὰρ αἰ
μαρτυρήσεσθαι μοι, ὅτι ἐγὼ ἠδίκηκα μὲν
ἐδένα πώποτε ἀνθρώπων, ἐδὲ χεῖρῳ ἐποί-
ησα· βελτίως δὲ ποιεῖν ἐπειρώμην αἰ
τὸς ἐμοὶ συνόντας. τοιαῦτα μὲν πρὸς Ἑρ-
μογένην τε διελέχθη, καὶ πρὸς τὸς ἄλλους.
Τῶν δὲ Σωκράτην γιγνωσκόντων, οἷος ἦν,¹¹
οἱ ἀρετῆς ἐφ' ἑμένοι πάντες ἔτι καὶ νῦν δια-
τελῶσι πάντων μάλιστα ποθεῖντες ἐκεῖνον,
ὥς ὠφελιμώτατον ὄντα πρὸς ἀρετῆς ἐπι-
μέλειαν. ἐμοὶ μὲν δὴ, (τοιοῦτος ὢν, οἷον
ἐγὼ διήγημαι, εὐσεβὴς μὲν ἔτῳς, ὥς μὴ

δὲν ἄνευ τῆς τῶν θεῶν γνώμης ποιεῖν· δίκαιος δὲ, ὥς·ε βλάπτειν μὲν μηδὲ μικρὸν μηδένα, ὠφελεῖν δὲ τὰ μέγιστα τῆς χρωμένους ἑαυτῷ· ἐγκρατὴς δὲ, ὥς·ε μηδέποτε προαιρεῖσθαι τὸ ἥδιον ἀντὶ τοῦ βελτίονος· Φρόνιμος δὲ, ὥς·ε μὴ διαμαρτάνειν κρίνων τὰ βελτίω, καὶ τὰ χείρω, μηδὲ ἄλλῃ προσδεῖσθαι, ἀλλὰ αὐτάρκης εἶναι πρὸς τὴν τέτων γνώσιν, ἱκανὸς δὲ καὶ λόγῳ εἰπεῖν τε, καὶ διορίσασθαι τὰ τοιαῦτα, ἱκανὸς δὲ καὶ ἄλλῃ δοκιμάσαι τε, καὶ ἀμαρτάνοντας ἐξελέγχειν, καὶ προτρέψασθαι ἐπ' ἀρετὴν καὶ καλοκαγαθίαν·) ἐδόκει τοῖς τοῖς εἶναι. οἷος ἂν εἴη ἄριστός γε ἀνὴρ, καὶ εὐδαμονέστατος. εἰ δὲ τῷ μὴ ἀρέσκει ταῦτα, παραβάλλων τὸ ἄλλῃ ἦθος πρὸς ταῦτα, ὕτω κρινέτω.

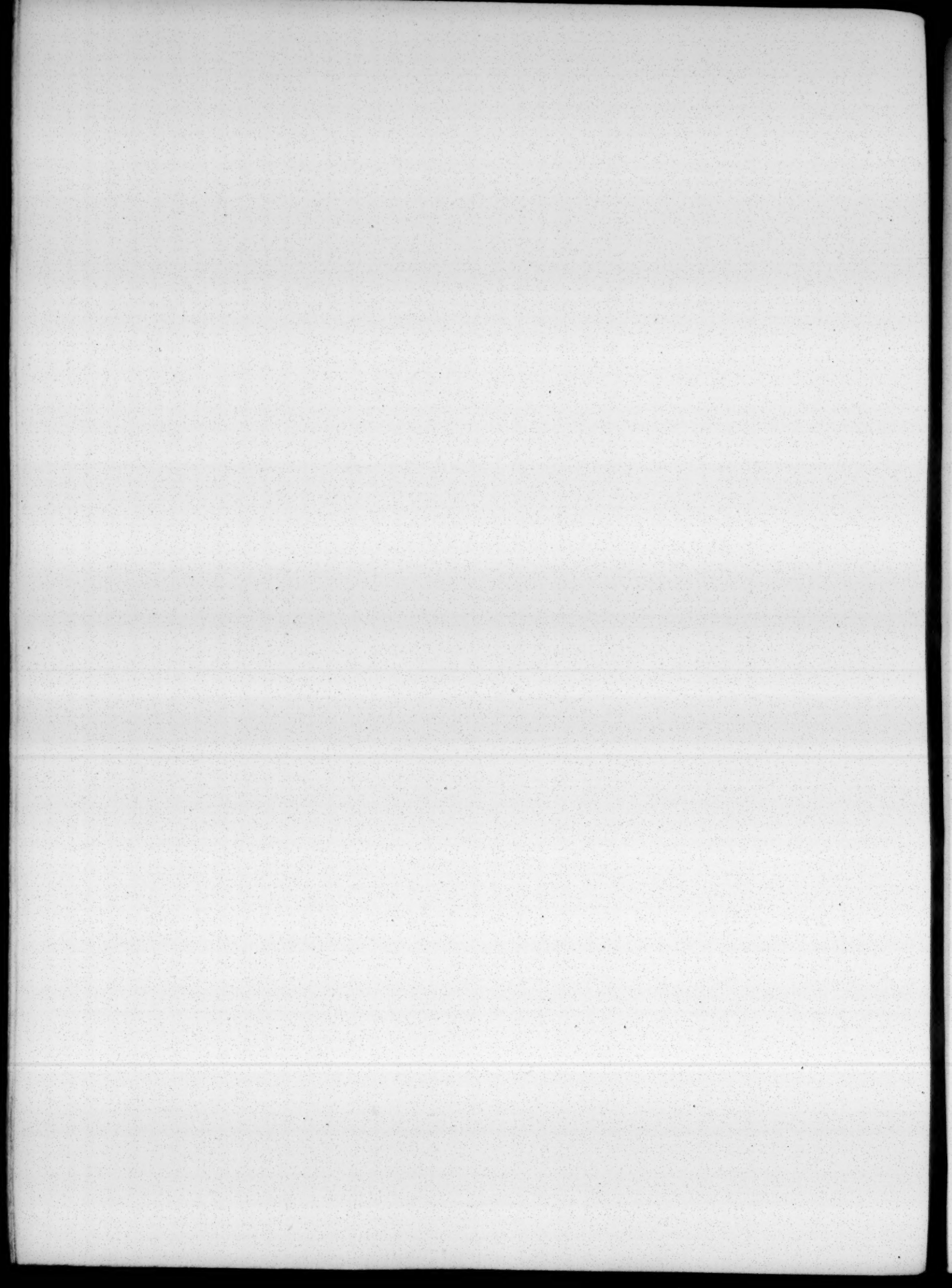
Τ Ε Λ Ο Σ.

N n

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ
ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ ΑΠΟΛΟΓΙΑ
ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΔΙΚΑΣΤΑΣ.

Nη 2

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ ΑΠΟΛΟΓΙΑ

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΔΙΚΑΣΤΑΣ.

ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ δὲ ἄξιόν μοι δοκεῖ εἶναι μεμνηῖσθαι, καὶ ὥς, ἐπειδὴ ἐκλήθη εἰς τὴν δίκην, ἐβουλεύσατο περὶ τῆς ἀπολογίας καὶ τῆς τελευτῆς τῷ βίῃ. γεγράφασι μὲν περὶ τῆς καὶ ἄλλοι, καὶ πάντες ἔτυχον τῆς μεγαληγορίας αὐτῷ. ὧ καὶ δῆλον, ὅτι τῷ ὄντι ἔτῳς ἐρρήθη ὑπὸ Σωκράτους. ἀλλ' ὅτι ἤδη ἑαυτῷ ἠγείτο αἰρετώτερον εἶναι τῷ βίῃ θάνατον, τῷτο ὁ διεσαφηνίσαν· ὥς ἀφρονεσέμεν αὐτῷ φαίνεται εἶναι ἡ μεγαληγορία. Ἑρμογένους μὲντοι ὁ Ἰππονίκος, ἐταῖρός τε ἦν αὐτῷ, καὶ ἐξήγγειλε περὶ αὐτῷ τοιαῦτα, ὥς ἐπρέπυσαν φαίνεσθαι τὴν μεγαληγορίαν αὐτῷ τῇ διανοίᾳ. ἐκεῖνος γὰρ ἔφη, ὁρῶν

αὐτὸν περὶ πάντων μᾶλλον διαλεγόμε-
 νον, ἢ περὶ τῆς δίκης, εἰπεῖν· Οὐκ ἔχρην 3
 μέντοι σκοπεῖν, ὦ Σώκρατες, καὶ ὅ,τι ἀ-
 πολογήσῃ; τὸν δὲ τὸ πρῶτον ἀποκρίνα-
 θαι· ἐδοκῶ σοι ἀπολογεῖσθαι μελετῶν
 διαβεβιωκέναι; ἔπειτα δ' αὐτὸν ἔρεσθαι,
 πῶς; ὅτι ἐδὲν ἀδίκον διαγεγένημαι ποιῶν,
 ἥνπερ νομίζω μελέτην εἶναι καλλίστην
 ἀπολογίας. Ἐπεὶ δ' αὐτὸν πάλιν λέ- 4
 γειν· ἔχ' ὁρᾷς τὰ Ἀθηναίων δικαστήρια,
 ὥς πολλάκις μὲν ἐδὲν ἀδικήντας, λόγῳ
 ταραχθέντες ἀπέκτειναν· πολλάκις δὲ
 ἀδικῶντας, ἢ ἐκ τῆς λόγου οἰκτίσαντας, ἢ
 ἐπιχαρίτως εἰπόντας ἀπέλυσαν; ἀλλὰ ναὶ
 μὰ Δία, Φάναι αὐτὸν, καὶ δις ἤδη ἐπιχει-
 ρήσαντός μ'ε σκοπεῖν περὶ τῆς ἀπολογίας,
 ἐναντιοῦτά μοι τὸ Δαιμόνιον. Ὡς δὲ 5
 αὐτὸν εἰπεῖν, Θαυμάσῃς λέγεις· τὸν
 δ' αὖ ἀποκρίνασθαι, ἢ θαυμαστὸν νομί-
 ζεις, εἰ καὶ τῷ Θεῷ δοκεῖ ἐμὲ βέλτιον εἶ-
 ναι ἢδη τελευτᾶν; ἐκ οἶδα, ὅτι μέχρι

μὲν τῷδε ὕδενι ἀνθρώπων ὑφείμην βέλτιον
 ἐμῷ βεβιωκέναι; ὅπερ γὰρ ἡδιστὸν ἐστὶν ἡ-
 δειν, ὁσίων μοι καὶ δικαίως ἀπαντα τὸν βίον
 βεβιωμένον· ὥστε ἰχυρῶς ἀγάμενος ἐμαυ-
 τὸν, ταῦτά εὕρισκον καὶ τὰς ἐμοὶ συγγινο-
 6 μένους γινώσκοντας περὶ ἐμῷ. Νῦν δὲ εἰ
 ἔτι προβήσεται ἡ ἡλικία, οἶδ' ὅτι ἀνάγκη
 ἔσαι τὰ τῷ γήρως ἀποτελεῖσθαι, καὶ ὁρᾶν
 τε χεῖρον, καὶ ἀκύνειν ἥσων, καὶ δυσμαθέ-
 σερων εἶναι, καὶ ὧν ἔμαθον ἐπιλησμονέσε-
 ρον. ἦν δὲ αἰσθάνωμαι χείρων γιγνόμενος,
 καὶ καταμέμφωμαι ἐμαυτὸν, πῶς ἂν εἴ-
 7 ποιμι ἐγὼ ὅτι ἂν ἡδέως βιοτεύοιμι; Ἴσως
 δέ τοι, φάναι αὐτὸν, καὶ ὁ Θεὸς δι' εὐμέ-
 νειαν προξενεῖ μοι, ὃ μόνον τὸ ἐν καιρῷ
 τῆς ἡλικίας καταλῦσαι τὸν βίον, ἀλλὰ
 καὶ τὸ ἡ ῥᾶστα. ἦν γὰρ νῦν κατακριθῇ μοι,
 δῆλον ὅτι ἔξεσάι μοι τῇ τελευτῇ χρῆ-
 σθαι, ἡ ῥᾶστη μὲν ὑπὸ τῶν τέττα ἐπιμε-
 ληθέντων κέκριται, ἀπραγμονεσάτη δὲ
 τοῖς φίλοις, πλείστον δὲ πόθον ἐμποῖσσαι

τῷ τελευτῶντι. ὅταν γάρ ἄχνημον μὲν
 μηδέν, μηδὲ δυσχερὲς ἐν ταῖς γνώμας τῶν
 παρόντων καταλείπειν, ὑγιὲς δὲ τις τὸ
 σῶμα ἔχων καὶ τὴν ψυχὴν δυναμένην Φι-
 λοφρονεῖν ἀπομαραίνεται, πῶς οὐκ
 ἀνάγκη τῷτο ποθεινὸν εἶναι; Ορθῶς δὲ 8
 οἱ Θεοὶ τότε μὲ ἐναντιῶντο, Φάναι αὐ-
 τόν, τῇ τῷ λόγῳ ἐπισκέψαι, ὅτε ἐδόκει
 ἡμῖν ζητητέα εἶναι ἐκ παντὸς τρόπου τὰ
 ἀποφευκτικά. εἰ γὰρ τῷτο διεπραξάμην,
 δῆλον ὅτι ἐτοιμασάμην ἂν ἀντὶ τῷ ἤδη
 λῆξαι τῷ βίῃ, ἢ νόσοις ἀλγυνόμενος τε-
 λευτῆσαι, ἢ γήρᾳ, εἰς ὃ πάντα τὰ χα-
 λεπὰ συρρεῖ, καὶ μάλα ἔρημα τῶν εὐφρο-
 συνῶν. Μὰ Δί', εἰπεῖν αὐτόν, ὦ Ἑρμό- 9
 γενες, ἐγὼ ταῦτα οὐδὲ προθυμήσομαι·
 ἀλλ' ὅσων νομίζω τετυχηκέναι καλῶς καὶ
 παρὰ Θεῶν καὶ παρ' ἀνθρώπων, καὶ ἢ ἐγὼ
 δόξαν ἔχω περὶ ἐμαυτοῦ, ταύτην ἀναφαί-
 νων, εἰ βαρύνω τὰς δικαστὰς, αἰρήσομαι
 τελευτᾶν μᾶλλον, ἢ ἀνελευθέρως τὸ ζῆν

ἔτι προσαιτῶν, κερδᾶναι τὸν πολὺ χεῖρω
 10 βίον ἀντὶ θανάτου. Οὕτως δὲ γνόντα αὐ-
 τὸν ἔφη εἰπεῖν, ἐπειδὴ κατηγορήσαν αὐ-
 τῷ οἱ ἀντίδικοι, ὥς ὅς μὲν ἡ πόλις νομίζει
 Θεὸς, ὃ νομίζοι, ἕτερα δὲ καινὰ δαιμόνια
 εἰσφέρει, καὶ τὰς νεὲς διαφθείροι, παρελθόν-
 11 τα εἰπεῖν. Ἀλλ' ἐγὼ, ὦ ἄνδρες, τῷτο
 μὲν πρῶτον θαυμάζω Μελίτη, ὅτῳ ποτὲ
 γνὸς λέγει, ὥς ἐγὼ ὅς ἡ πόλις νομίζει
 Θεὸς, ὃ νομίζω. ἐπεὶ θύοντά γέ με ἐν
 ταῖς κοιναῖς ἐορταῖς, καὶ ἐπὶ τῶν δημοσίων
 βωμῶν, καὶ οἱ ἄλλοι οἱ παρατυγχάνοντες
 ἐώρων, καὶ αὐτὸς Μέλιτος, εἰ ἠέσλετο.
 12 Καινὰ γε μὴν δαιμόνια πῶς ἂν ἐγὼ εἰς-
 φέροισι, λέγων, ὅτι Θεὸς μὲν φωνὴ φαί-
 νεται σημαίνουσα ὅ,τι χρὴ ποιεῖν; καὶ γὰρ
 οἱ φθόγγοις οἰωνῶν, καὶ οἱ φήμαις ἀνθρώ-
 πων χρώμενοι, φωναῖς δὴ περ τεκμαίρον-
 ται. βρονταῖς μὲν ἀμφιλέξει τις ἢ μὴ φω-
 νεῖν, ἢ μὴ μέγιστον οἰωνιστήριον εἶναι; ἡ δὲ
 Πυθοῖ ἐν τῷ τρίποδι ἱέρεια, ὃ καὶ αὕτη

φωνῇ τὰ παρὰ τῷ Θεῷ διαγγέλλει; ΑΛ-13
 λὰ μέντοι καὶ τὸ προειδέναι γε τὸν Θεὸν
 τὸ μέλλον, καὶ τὸ προσημαίνειν ὃ^a βέλη-
 ται, καὶ τῷτο ὥσπερ ἐγὼ φημι, ἔτω πάν-
 τες καὶ λέγῃσι καὶ νομίζουσιν. ἀλλ' οἱ μὲν
 οἰωνός τε, καὶ φήμας, καὶ συμβόλους τε, καὶ
 μάντεις ὀνομάζουσι τοὺς προσημαίνοντας
 εἶναι. ἐγὼ δὲ τῷτο Δαιμόνιον καλῶ, καὶ
 οἶμαι ἔτῳς ὀνομάζων, καὶ ἀληθέστερα καὶ ὁσι-
 ώτερα λέγειν τῶν τοῖς ὄρνισιν ἀνατιθέντων
 τὴν τῶν θεῶν δύναμιν. ὥς γε μὴν ἐ^β ψεύ-
 δομαι κατὰ τῷ Θεῷ, καὶ τῷτ' ἐ^χω τεκμή-
 ριον. καὶ γὰρ τῶν φίλων πολλοῖς δὴ ἐξ-
 αγγελίας τὰ τῷ Θεῷ συμβελεύματα,
 ἐδεπώποτε ψευδάμενος ἐφάνην. Ἐπεὶ δὲ¹⁴
 ταῦτα ἀκρόντες οἱ Δικασαὶ ἐθορύβον, οἱ
 μὲν ἀπιστοῦντες τοῖς λεγομένοις, οἱ δὲ καὶ
 φθονοῦντες, εἰ καὶ παρὰ θεῶν μειζόνων ἢ
 αὐτοὶ τυγχάνοι, πάλιν εἰπεῖν τὸν Σω-
 κράτην· ἄγε δὴ, ἀκρόσατε καὶ ἄλλα, ἵνα ἔτι
 μᾶλλον οἱ βελλόμενοι ὑμῶν ἀπιστῶσι τῷ

^a Legendum videtur vel ὃ ἀνβέληται, vel ὃ βέληται.

ἐμὲ τέτιμῆσθαι ὑπὸ δαιμόνων. Χαιρεφών-
 τος γάρ ποτε ἐπερωτῶντος ἐν Δελφοῖς
 περὶ ἐμῶ, πολλῶν παρόντων, ἀνείλεν ὁ
 Απόλλων, “ μηδένα εἶναι ἀνθρώπων ἐμῶ
 “ μήτε ἐλευθεριώτερον, μήτε δικαιότερον,
 15 “ μήτε σωφρονέστερον.” Ὡς δ’ αὖ ταῦτ’
 ἀκῶσαντες οἱ Δικασαὶ ἔτι μᾶλλον ἐθορύ-
 βον εἰκότως, αὖθις εἰπεῖν τὸν Σωκράτην·
 ἀλλὰ μείζω μὲν, ὦ ἄνδρες, εἶπεν ὁ Θεός
 ἐν χρησμοῖς περὶ Λυκέργους τῷ Λακεδαι-
 μονίοις νομοθετήσαντος, ἢ περὶ ἐμῶ. λέγε-
 ται γὰρ εἰς τὸν ναὸν εἰσιόντα προσειπεῖν
 αὐτὸν· “ Φροντίζω πότερα Θεὸν σε εἶ-
 “ πω, ἢ ἄνθρωπον.” ἐμὲ δὲ Θεῶ μὲν ἔκ
 εἴκασεν, ἀνθρώπων δὲ πολλῶ προέκρινεν
 ὑπερφέρειν. ὅμως δὲ ὑμεῖς μηδὲ ταῦτα
 εἰκῇ πιστεύσητε τῷ Θεῷ, ἀλλὰ καθ’ ἐν
 ἑκάστων ἐπισκοπεῖτε ὧν εἶπεν ὁ Θεός.
 16 Τίνα μὲν γὰρ ἐπίστασθε ἦσαν ἐμῶ δαλεύ-
 οντα ταῖς τῷ σώματος ἐπιθυμίαις; τίνα
 δὲ ἀνθρώπων ἐλευθεριώτερον; ὅς παρ’ ὕδε-

νός ἔτε δῶρα, ἔτε μισθὸν δέχομαι. δικαιότερον δὲ τίνα ἂν εἰκότως ^b νομίσητε τοῦ πρὸς τὰ παρόντα συνηρησμένον, ὥς τῶν ἀλλοτρίων μηδενὸς προσδεῖσθαι; σοφὸν δὲ πῶς ἔκ ἂν τις εἰκότως ἄνδρα φήσειεν εἶναι, ὃς ἐξ ὅτου περ ξυνῖέναι τὰ λεγόμενα ἡρξάμην, ἔ πρόποτε διέλιπον καὶ ζητῶν καὶ μανθάνων ὅ,τι ἐδυνάμην ἀγαθόν; Ὡς δέ ¹⁷ ἔ μάτην ἐπόνον, ἔ δοκεῖ ὑμῖν καὶ τάδε τεκμήρια εἶναι, τὸ πολλὰς μὲν πολίτας τῶν ἀρετῆς ἐφιεμένων, πολλοὺς δὲ ξένων, ἐκ πάντων προαιρεῖσθαι ἐμοὶ ξυνεῖναι; ἐκείνοι δὲ τί φήσομεν αἴτιον εἶναι, τῷ πάντας εἰδέναι, ὅτι ἐγὼ ἤκιστα ἔχοιμι χρήματα ἀντιδιδόναι, ὅμως πολλὰς ἐπιθυμεῖν ἐμοὶ τι δωρεῖσθαι; τὸ δ', ἐμὲ μὲν μὴδ' ὑφ' ἐνὸς ἀπαιεῖσθαι εὐεργεσίαν, ἐμοὶ δὲ πολλοὺς ὁμολογεῖν χάριτας ὀφείλειν; Τὸ ¹⁸ δ' ἐν τῇ πολιουρχίᾳ τὰς μὲν ἄλλας οἰκτεῖρειν ἑαυτὰς, ἐμὲ δὲ μηδὲν ἀπορώτερον διαγχεῖν, ἢ ὅτε καὶ μάλιστα ἡ πόλις εὐδαιμονεῖ;

^b Lege νομίσαιτε.

τὸ δὲ, τὰς ἄλλας μὲν τὰς εὐπαθείας ἐκ
 τῆς ἀγορᾶς πολυτελεῖς πορίζεσθαι, ἐμὲ
 δὲ ἐκ τῆς ψυχῆς ἀνευ δαπάνης ἡδύς ἐκεί-
 νων μηχανᾶσθαι; εἴγε μὴν ὅσα εἴρηκα
 περὶ ἑμαυτῷ, μηδεὶς δύναί' ἂν ἐξελέγξαι
 με ὡς ψεύδομαι, πῶς ἔκ' ἂν ἤδη δικαίως καὶ
 ὑπὸ θεῶν καὶ ὑπ' ἀνθρώπων ἐπαινοίμην;
 19 Ἀλλ' ὅμως σὺ μὲ φῆς, ὦ Μέλিতে, τοιαῦ-
 τα ἐπιτηδεύοντα τὰς νέες διαφθείρειν; καί-
 τοι ἐπιστάμεθα μὲν δήπερ, τίνες εἰσὶ νέων
 διαφθοραί. σὺ δὲ εἶπες, εἴ τινα οἶδα ὑπ'
 ἐμῷ γεγεννημένον, ἢ ἐξ εὐσεβῆς ἀνόσιον, ἢ
 ἐκ σώφρονος ὕβριστήν, ἢ ἐξ εὐδαιμόνους πολυ-
 δάπανον, ἢ ὡς ἐκ μετριοπότης οἰνόφλυθα,
 ἢ ἐκ φιλοπόνου μαλακόν, ἢ ἄλλης πονη-
 20 ρῆς ἡδονῆς ἡσθήμενον. Ἀλλὰ ναὶ μὰ Δία,
 ἔφη ὁ Μέλिटος, ἐκείνους οἶδα, ἔς σὺ πέ-
 πεικάς σοι πείθεσθαι μᾶλλον, ἢ τοῖς γει-
 ναμένοις. ὁμολογῶ, φάναι τὸν Σωκράτην,
 περὶ γε παιδείας. τῷτο γὰρ ἴσασιν ἐμοὶ
 μεμεληκός. περὶ δὲ ὑγιείας τοῖς ἰατροῖς

μᾶλλον οἱ ἄνθρωποι πείθονται, ἢ τοῖς γο-
 νεῦσι· καὶ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις γε πάντως
 οἱ Ἀθηναῖοι πάντες δὴ πρὸς τοῖς φρονιμώτατα
 λέγουσι πείθονται μᾶλλον, ἢ τοῖς προσή-
 κουσιν. ὃ γὰρ δὴ καὶ στρατηγὸς αἰρεῖτο καὶ
 πρὸ πατέρων, καὶ ἀδελφῶν, καὶ ναὶ μὰ Δία
 γε ὑμεῖς πρὸ ὑμῶν αὐτῶν, ὅς ἂν ἡγήσασθε
 περὶ τῶν πολεμικῶν φρονιμωτάτους εἶναι;
 ἔγωγε γάρ, φάναι τὸν Μέλιτον, ὦ Σώκρα-
 τες, καὶ συμφέρει καὶ νομίζεται. Οὐκ ἔν, ²¹
 εἰπεῖν τὸν Σωκράτην, θαυμάζον καὶ τὸ τό-
 σοι δοκεῖ εἶναι, τὸ ἐν μὲν ταῖς ἄλλαις
 πράξεσι μὴ μόνον ἰσομοιρίας τυγχάνειν
 τῶν κρατίστων, ἀλλὰ καὶ προτετιμηῖσθαι·
 ἐμὲ δὲ, ὅτι περὶ τῶν μεγίστων ἀγαθῶν ἀνθρώ-
 ποις, περὶ παιδείας, βέλτιστος εἶναι ὑπό-
 τινων προκρίνομαι, τῶν ἕνεκα θανάτου
 ὑπὸ σὺ διώκεσθαι; Εἰρήνη μὲν δηλονότι ²²
 τῶν πλείονα ὑπὸ τε αὐτῷ, καὶ τῶν
 συναγορευόντων φίλων αὐτῷ. ἀλλ' ἐγὼ
 οὐ τὰ πάντα εἰπεῖν τὰ ἐκ τῆς δίκης

ἐσπύδασα, ἀλλ' ἤρκεσέ μοι δηλῶσαι, ὅτι
 Σωκράτης τὸ μὲν μήτε περὶ θεῶν ἀσεβῆ-
 σαι, μήτε περὶ ἀνθρώπων ἀδικος φανῆναι,
 23 περὶ παντὸς ἐποιεῖτο. Τὸ δὲ μὴ ἀποθα-
 νεῖν, ἔκ ὧτο λιπαρητέον εἶναι, ἀλλὰ καὶ
 καιρὸν ἤδη ἐνόμισεν ἑαυτῷ τελευτᾶν. ὅτι
 δὲ ὅπως ἐγίγνωσκε, καταδηλότερον ἐγίγ-
 νετο, ἐπεὶ καὶ ἡ δίκη κατεψηφίσθη. πρῶ-
 τον γὰρ κελευόμενος ὑποτιμᾶσαι, ὅτε
 αὐτὸν ὑπετιμήσατο, ὅτε τῶν φίλων εἶα-
 σεν, ἀλλὰ καὶ ἔλεγεν, ὅτι τὸ ὑποτιμᾶσαι
 ὁμολογῶντος εἴη ἀδικεῖν. ἔπειτα τῶν ἐ-
 ταίρων ἐκκλέψαι βυλομένων αὐτὸν, ἔκ
 ἐφείπετο, ἀλλὰ καὶ ἐπισκῶψαι ἐδόκει,
 ἐρόμενος εἶπε εἰδεῖν τι χωρίον ἔξω τῆς
 24 Ἀττικῆς, ἔνθα ἔ προσβαλὼν θανάτῳ; Ὡς
 δὲ τέλος εἶχεν ἡ δίκη, εἶπεῖν αὐτόν·
 ἀλλ', ὦ ἄνδρες, τῶν μὲν διδάσκοντας τῶν
 μάρτυρας, ὡς χρὴ ἐπισηκῶντας καταψευ-
 δομαρτυρεῖν ἐμῶ, καὶ τῶν πειθομένων τέ-
 τοις, ἀνάγκη ἐς πολλὴν ἑαυτοῖς συνειδέ-

ναι ἀσέβειαν καὶ ἀδικίαν. ἐμοὶ δὲ τί προσή-
 κει νῦν μείον φρονεῖν, ἢ πρὶν κατακριθῆ-
 ναι, μηδὲν ἐλεγχθέντι, ὥς πεποίηκά τι
 ὧν ἐγράψαντό με; ἔτε γὰρ ἔγωγε ἀντὶ
 Διὸς καὶ Ἡρας, καὶ τῶν σὺν τέτοις Θεῶν,
 ἔτε θύων τισὶ καινῶς Δαίμοσιν, ἔτε ὁμ-
 νύς, ἔτε ὀνομάζων ἄλλης Θεὸς ἀναπέφη-
 να. Τὲς γε μὴν νέες πῶς ἂν διαφθείροιμι,²⁵
 καρτερίαν καὶ εὐτέλειαν προσεθίζων; ἐφ'
 οἷς γε μὴν ἔργοις κεῖται θάνατος ἡ ζημία,
 ἱεροσυλία, τοιχωρυχία, ἀνδραπόδισις,
 πόλεως προδοσία, ἔδ' αὐτοὶ οἱ ἀντίδικοι
 τέτων πρᾶξαι τι κατ' ἐμῷ φασιν. ὥς τε
 θαυμαστὸν ἐμοιγε δοκεῖ εἶναι, ὅπως ποτὲ
 ἐφάνη ὑμῖν τὸ τῷ θανάτῳ ἔργον ἐμοὶ ἄξιον.
 Ἀλλ' ἔδὲ μέντοι ὅτι ἀδίκως ἀποθνήσκω,²⁶
 διὰ τῷτο μείον φρονητέον. οὐ γὰρ ἐμοὶ,
 ἀλλὰ τοῖς καὶ ἀγνώστοι τῷτο αἰχρὸν ἐστὶ.
 παραμυθεῖται δ' ἔτι με καὶ Παλαμῆδης, ὁ
 παραπλησίως ἐμοὶ τελευτήσας. ἔτι γὰρ
 καὶ νῦν πολὺ καλλίους ὕμνος παρέχεται

Οδυσεὺς τῷ ἀδίκως ἀποκτείναντος αὐ-
τόν. οἶδ' ὅτι καὶ ἐμοὶ μαρτυρήσεται ὑπὸ τε
τῷ ἐπιόντος, καὶ ὑπὸ τῷ παρεληλυθότος
χρόνῳ, ὅτι ἠδίκησα μὲν ὕδ' ἐνα πώποϊε, ὕδ' ἐ
πονηρότερον ἐποίησα· εὐεργέτην δὲ τοὺς
ἐμοὶ διαλεγομένους, προῖκα διδάσκων, ὅτι
27 ἔδυνάμην ἀγαθόν. Εἰπὼν δὲ ταῦτα, μά-
λα ὁμολογουμένως δὴ τοῖς εἰρημένοις ἀπή-
ει, καὶ ὄμμασι καὶ χήμασι καὶ βαδίσμασι φαι-
δρός. ὡς δὲ ἦσθετο ἄρα τῷ παρεπομένους
δακρύοντας, τί τῷτο; εἰπεῖν αὐτόν, ἢ ἄρτι
δακρύετε; ὃ γὰρ πάλαι ἴξε, ἐξ ὅτου περ
ἐγενόμην, ὅτι κατεψηφισμένος ἦν με ὑπὸ
τῆς φύσεως ὁ θάνατος; ἀλλὰ μέντοι εἰ
μὲν ἀγαθῶν ἐπὶ ῥέοντων προαπόλλυμαι,
δῆλον ὅτι ἐμοὶ καὶ τοῖς ἐμοῖς εὖνοις λυπη-
τέον· εἰ δὲ χαλεπῶν προσδοκωμένων κα-
ταλύω τὸν βίον, ἐγὼ μὲν οἶμαι, ὡς εὖ-
πραγῶντος ἐμῷ, πᾶσιν ὑμῖν εὐθυμητέον
28 εἶναι. Παρὼν δὲ τις Απολλόδωρος, ἐπι-
θυμητὴς μὲν ἰχυρῶς αὐτῷ, ἄλλως δὲ εὐή-

298 ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ

θης, εἶπεν· ἀλλὰ τῷτο ἔγωγε, ὦ Σώκρα-
 τες, χαλεπώτατα φέρω, ὅτι ὀρῶ σε ἀδί-
 κως ἀποθνήσκοντα. τὸν δὲ λέγειν, καλα-
 ψήσαντα αὐτῷ τὴν κεφαλὴν, εἰπεῖν· σὺ
 δέ, ὦ φίλτατε Ἀπολλόδωρε, μᾶλλον ἂν
 ἐβέλυσ με ὀρᾶν δικαίως ἢ ἀδίκως ἀποθνή-
 σκοντα; καὶ ἅμα ἐπιγελάσαι. Λέγειν καὶ 29
 Ἀνυτον παριόντα ἰδὼν εἰπεῖν· ἀλλ' ὁ μὲν
 ἀνὴρ ὅδε κυδρὸς, ὡς μέγα τι καὶ καλὸν δια-
 πεπραγμένος, εἰ ἀπέκτονέ με, ὅτι αὐτὸν
 τῶν μεγίστων ὑπὸ τῆς πόλεως ὀρῶν ἀξιό-
 μενον, ἐκ ἔφην χρῆναι τὸν υἱὸν περὶ βύρ-
 σας παιδεύειν. ὡς μοχθηρὸς ἕτος, ἔφη, ὅς
 ἐκ ἔοικεν εἰδέναι, ὅτι ὀπότερος ἡμῶν καὶ
 συμφορώτερα καὶ καλλίω εἰς τὸν αἰεὶ
 χρόνον διαπέπρακται, ἕτος ἔστι καὶ ὁ νικῶν.
 Ἀλλὰ μέντοι, φάναι αὐτὸν, ἀνέθηκε μὲν 30
 καὶ Ὅμηρος, ἔστιν οἷς τῶν ἐν καλαλύσει τῷ
 βίῳ προγιγνώσκειν τὰ μέλλοντα· βέλο-
 μαι δὲ καὶ ἐγὼ χρησμοδῆσαί τι. συνεγενό-
 μην γάρ ποτε βραχέα τῷ Ἀνύτῃ υἱῷ, καὶ

ἔδοξέ μοι ἐκ ἄρρώστος τὴν ψυχὴν εἶναι·
 ὥστε φημι αὐτὸν ἐπὶ τῇ δαλοπρεπεῖ δια-
 τριβῇ, ἣν ὁ πατήρ αὐτῷ παρεσκεύακεν, ἔ-
 διαμενεῖν. διὰ δὲ τὸ μηδένα ἔχειν σπευδαῖον
 ἐπιμελητὴν, προσπεσεῖσθαι τινι αἰχρᾶ
 ἐπιθυμία, καὶ προβήσεσθαι μέντοι πόρρω
 31μοχθηρίας. Ταῦτα δ' εἰπὼν, ἐκ ἐφεύ-
 σατο· ἀλλ' ὁ νεανίσκος ἤδεις οἶνω, ἔτε
 νυκτὸς, ἔτε ἡμέρας ἐπαύετο πίνων· καὶ
 τέλος ἔτε τῇ ἑαυτῷ πόλει, ἔτε τοῖς φί-
 λοις, ἔτε αὐτῷ ὕδενος ἄξιος ἐγένετο. αὐ-
 τὸς μὲν δὴ, διὰ τὴν τῷ ὕβρι πονηρὰν παι-
 δείαν, καὶ διὰ τὴν αὐτῷ ἀγνωμοσύνην, ἔτι
 καὶ τετελευτηκὼς τυγχάνει κακοδοξίας.
 32Σωκράτης δὲ, διὰ τὸ μεγαλύνειν ἑαυτὸν
 ἐν τῷ δικαστηρίῳ, φθόνον ἐπαγόμενος, μάλ-
 λον καταψηφίσασθαι ἑαυτῷ ἐποίησε τὸς
 δικαστάς. ἐμοὶ μὲν ὅτι δοκεῖ θεοφιλὲς μοίρας
 τετυχηκέναι. τῷ μὲν γὰρ βίβη τὸ χαλε-
 πώτατον ἀπέλιπε· τῶν δὲ θανάτων τῷ
 33ῤάστῃ ἔτυχεν. Επεδείξατο δὲ τῆς ψυχῆς

300 ΣΩΚΡ. ΑΠΟΛ.

τὴν ῥώμην. ἐπεὶ γὰρ ἔγνω τῷ ἔτι ζῆν τὸ
τεθνάναι αὐτῷ κρείσσον εἶναι, ὥσπερ ἔδὲ
πρὸς τὰλλα τὰγαθὰ προσάντης ἦν, ἔδὲ
πρὸς τὸν θάνατον ἑμαλακίσατο, ἀλλ' ἰλα-
ρῶς καὶ προσεδέχετο αὐτὸν, καὶ ἐπετελέσατο.
Εγὼ μὲν δὴ καλανοῶν τῷ ἀνδρὶ τὴν τε34
σοφίαν καὶ τὴν γενναιότητα, ἕτε μὴ μεμ-
νῆσθαι δύναμαι αὐτῷ, ἕτε μεμνημένος μὴ
ἔκ ἐπαινεῖν. εἰ δέ τις τῶν ἀρετῆς ἐφίε-
μένων ὠφελιμωτέρῳ τινὶ Σωκράτῃ συνε-
γένητο, ἐκείνον ἐγὼ τὸν ἄνδρα ἀξιομακα-
ριστότατον νομίζω.

Τ Ε Λ Ο Σ.

O M I S S A.

Pag. 77. lin. 3. Lege δὴ ἑπτα, vel δὴ πετα. atque ita
Moschopolus locum explicat, ῥαδία δὴ ἑπτα ὑπάρχει ἡ ἀρετή.

Pag. 80. lin. 3. Ἐστὶ δὲ ὁ ὑποκορισμὸς ὃς ἱλατὶον ποιεῖ καὶ τὸ
κακὸν εἰς τὸ ἀγαθόν. Arist. Rhet. III. 2. 6.

